

Onsdagen den 17 december

Kl. 09.00–17.47

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 26 november justerades.

§ 2 Anmälan om nya riksdagsledamöter

Följande berättelser från Valprövningsnämnden upplästes och lades till handlingarna:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Isabella Hökmark (M) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 17 december 2014 sedan Catharina Elmsäter-Svärd (M) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 16 december 2014

Marianne Eliason

ordförande

/Mattias Andersson

sekreterare

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Jesper Skalberg Karlsson (M) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 19 januari 2015 sedan Gustaf Hoffstedt (M) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 16 december 2014

Marianne Eliason

ordförande

/Mattias Andersson

sekreterare

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Hanna Westerén (S) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 februari 2015 sedan Christer Engelhardt (S) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 16 december 2014

Marianne Eliason

ordförande

/Mattias Andersson
sekreterare

§ 3 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Åsa Westlund* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Ingemar Nilsson som suppleant i EU-nämnden.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden
Ingemar Nilsson (S)

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:174

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:174 Panziskjuset
av Désirée Pethrus (KD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 15 januari 2015.

Skälet till dröjsmålet är att interpellationstillfället i kammaren den 18 december utgick.

Stockholm den 16 december 2014

Utrikesdepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Jørgensen

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:175 Strandskydd
av Fredrik Christensson (C)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 16 januari 2015. Klimat- och miljöministern kan inte besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av att resterande tillfällen för interpellationsdebatter i år ställts in.

Stockholm den 15 december 2014

Miljödepartementet

Åsa Romson (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:179

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:179 Vetenskapliga rekommendationer
avseende GMO
av Fredrik Malm (FP)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 22 januari 2015.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 9 december 2014

Landsbyggsdepartementet

Sven-Erik Bucht (S)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:183

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:183 Tvärvillkoren
av Anders Forsberg (SD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 22 januari 2015.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 15 december 2014

Landsbyggsdepartementet

Sven-Erik Bucht (S)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Expeditions- och rättschef

§ 6 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2014/15:FPM13 Meddelande om en investeringsplan för Europa
KOM(2014) 903 till finansutskottet

§ 7 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2014/15:32 till socialförsäkringsutskottet

§ 8 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Finansutskottets betänkanden
2014/15:FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
2014/15:FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner
2014/15:FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.
2014/15:FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Trafikutskottets betänkande
2014/15:TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Kulturutskottets betänkande
2014/15:KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2014/15:MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård
2014/15:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

§ 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU1
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (prop. 2014/15:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 EMMA HENRIKSSON (KD):
Herr talman! Jag vill börja dagens debatt med att citera en flicka i Barnombudsmannens rapport *Våga fråga – röster från barn i familjehem*.
”[...] nu kommer socialtjänsten och hämtar oss, jag fick sätta mig i en bil och vi hämtade våra syskon ... senare så befann jag mig i en helt

annan familj. Utan mina kläder eller gosedjur eller någon annan tillhörighet.”

Det är orden från en flicka som minns dagen hon placerades i familjehem första gången. Det är henne utgiftsområde 9 handlar om, henne och alla oss andra de dagar i livet vi är som mest sårbara och som mest i behov av samhällets skydd.

Det handlar om hälsovården, sjukvården och den sociala omsorgen. Det handlar om hur mycket resurser vi avsätter men också om hur vi väljer att använda de resurserna och om hur vi ser på maktförhållandet mellan dem som är beroende av resurserna och oss som dikterar reglerna.

Vi står alla bakom en solidariskt finansierad hälso- och sjukvård som utgår från behov och kännetecknas av värdighet, kvalitet, tillgänglighet och jämlikhet. Den sociala omsorgen ska utgöra ett fungerande skyddsnät när vi faller, oavsett varför vi faller.

Stora delar i regeringens budgetproposition var ett fullföljande av de omfattande satsningar som alliansregeringen genomförde. Här finns fortsättningen av cancerstrategin och strategin för jämlik vård, för att bara ta två exempel. Men det finns också väldigt viktiga skillnader.

Under kristdemokratisk ledning utvecklades politiken inom vård, hälsa och omsorg. Inte bara satsade vi mer resurser än någonsin tidigare; vi påbörjade också ett långsiktigt och mödosamt arbete med att inhämta kunskap, mäta köer och mäta resultat. Vi började söka svaren på vad vi får för de resurser vi satsar, inte för att vi alltid blev glada över svaren utan för att det är en helt nödvändig grund om vi ska kunna hålla vårt löfte till medborgarna att de ska få valuta för de pengar vi förvaltar. Kvalitet är svår att mäta. Men om vi inte försöker famlar vi i blindo när vi ska fortsätta utveckla verksamheterna.

I dagens beslut ingår att vi inte ska stänga öronen för de brukare i vård och omsorg som är de verkliga experterna på hur vi lyckas med medborgarnas uppdrag. Vi vill lyssna på den som är vård- eller omsorgsbehövande och låta så mycket som möjligt av makten ligga kvar i den enskildes händer.

Här är ytterligare en avgörande skillnad i synsätt mellan de rödgröna och allianspartierna. Även om regeringen har fått dra tillbaka det taffligt utredda förslaget om att minska vårdvalet har man inte backat i sak – makten ska tas från patienterna för att ges till landstingspolitiker. Samma synsätt präglar regeringens förslag att göra halt i utvecklingen av fritt val av hjälpmedel. Vi väljer i dag inriktning – de fria valen ska fortsätta utvecklas.

Herr talman! Vi har lyssnat på barnen i familjer som långvarigt lever i ekonomisk utsatthet. De berättar hur de avstår från dansen, hoppar av fotbollen och säger att det blivit tråkigt med innebandyn för att de tar på sig ansvaret för att socialbidraget ska räcka till allt det andra.

Därför införde vi fritidspengen. Men regeringen och Vänsterpartiet vägrar lyssna på de röster som säger att vi inte når upp till barnkonventionen om pengar inte viks särskilt för barnens fritidsaktiviteter. Genom Alliansens budget räddar vi fritidspengen.

Men tyvärr finns inte majoritet i riksdagen för satsningar som Alliansen hade förberett för att genomföra 2016–2018 för att förebygga och minska psykisk ohälsa bland barn och unga. Vi måste våga ställa oss frågan varför våra barn inte mår så bra som de har det. Vi har lärt oss en

del av de satsningar på barns och ungas psykiska hälsa som genomförts de senaste åren, till exempel hur viktigt det är att vi stöttar föräldrarna. Vi vet också att det är barnen och ungdomarna som är i samhällets vård som är de mest utsatta.

Ändå föreslår regeringen i sin budget utan närmare förklaring att man ska halvera satsningen på att fortsätta utveckla kompetens och stöd. Man vill minska anslaget med 52 ½ miljon för 2015.

För oss kristdemokrater är det förskräckande. Har ni inget lärt av att lyssna på de vanvårdade barnen? Vi gör de här satsningarna för att inte upprepa våra fruktansvärda misstag.

I Alliansens budget har vi medel avsatta. Så länge nuvarande regering sitter kvar är det ert ansvar att se till att arbetet fullföljs.

Låt mig slutligen lyfta fram de skillnader som finns inom äldreområdet.

Det finns ingen åldersgräns som upphäver rätten att bestämma över sin vardag.

Alliansregeringen gjorde stora satsningar för att äldreomsorgen skulle utvecklas till det föredöme för andra länder den anses vara i dag. Men det finns fortfarande behov av utveckling och förbättring.

En fördjupning i ett antal viktiga framtidsfrågor för äldreomsorgen pågick i Äldreutredningen, som regeringen avslutade innan den hann presentera sina förslag. Den hade kommit långt i sitt arbete och borde utan dröjsmål återupptas. Det är beklagligt att det inte finns stöd för det i riksdagen.

Med ett bifallande av Alliansens budget följer ändå flera viktiga satsningar för äldre. Investeringsstödet för äldreboende och särskilt boende förlängs, en äldreboendegaranti för plats i ett trygghetsboende för personer över 85 år införs. Ett nationellt måltidslyft införs. Omvårdnadslyftet fortsätter för att stärka både den grundläggande och den specialiserade kompetensen bland personal inom äldreomsorgen. Och arbetet med en genomgripande demensplan ges ordentliga resurser.

Herr talman! Jag står självklart bakom Alliansens gemensamma motioner i deras helhet samt Kristdemokraternas partimotioner. Jag tillstyrker utskottets förslag till medelsanvisningar och begärda bemyndiganden avseende utgiftsområde 9. För tids vinnande yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet utom vad avser punkterna 2 och 4 men avstår från att yrka på våra reservationer.
(Applåder)

Anf. 2 LENNART AXELSSON (S):

Herr talman! Det är bra att Emma Henriksson lyfter fram vilka det egentligen är som vi talar om här inne. Det tycker jag att man har glömt bort i den process som vi har varit inne i under ett antal veckor.

Men Emma Henriksson har faktiskt haft ansvaret för Socialdepartementet tillsammans med sitt parti Kristdemokraterna under åtta år. Det man inte kan säga är väl att man har försökt använda de resurser som har funnits tillgängliga på ett så bra sätt som möjligt. Och det vi diskuterar i dag handlar om precis det som hon sa – hur vi använder resurserna.

Vi har lagt fram en budget som skulle innebära förstärkningar på jättemånga av de områden som vi har ansvar för, inte minst på äldreomsorgsområdet.

Alliansen tillsammans med Sverigedemokraterna har röstat igenom en budget som innebär att man prioriterar skattesänkningar för oss högavlönade framför de insatserna. Det är det som debatten måste handla om.

Vi socialdemokrater vill ha ett samhälle som bygger på jämlikhet och solidaritet. Det är ett samhälle där vi ställer upp för och tar hand om varandra när vi behöver hjälp och stöd. Det är ett samhälle där varenda unge har rätt till en bra start i livet, oavsett vilka föräldrar man har, vilken skola man går i eller var i landet man bor. Det är ett samhälle där det är dina behov av sjukvård som avgör hur snabbt du får vård och vilken vård du får och inte om du har en privat sjukvårdsförsäkring eller ej eller bor på en viss plats i landet. Det är ett samhälle där du kan åldras i trygg förvisning om att du får den hjälp du behöver när din egen ork inte längre räcker till. Det är ett samhälle som är tillgängligt för alla, även för dig som har en funktionsnedsättning av något slag.

Ett grundläggande mål för funktionshinderspolitiken är att samhället utformas så att människor i alla åldrar, oavsett funktionsförmåga, kan vara fullt ut delaktiga i samhällslivet.

Vi är också övertygade om att ett samhälle med små klyftor är ett bra samhälle för alla och att det bästa medlet för en bra folkhälsa är att minska de sociala och ekonomiska klyftorna.

Den nya regeringen presenterade en budget som på område efter område skulle ha fört landet mot en ökad jämlikhet.

Under de senaste åtta åren har utvecklingen ur de här aspekterna gått åt helt fel håll. Skattesänkningar har satts före satsningar på skolan, vården och omsorgen. Trygghetssystemen har försämrats så mycket att många sjuka och arbetslösa har tvingats att söka socialbidrag, eller försörjningsstöd som det numera heter, för att klara sin försörjning och sin familjs försörjning. Skolresultaten har sjunkit drastiskt, och personalen i äldreomsorgen får det allt tuffare när andelen äldre ökar men inte resurserna i motsvarande omfattning.

I valet i september i år visade svenska folket att de var trötta på en politik som nedmonterade vår välfärd och som drog isär landet, och Stefan Löfven fick uppdraget att bilda en ny socialdemokratiskt ledd regering.

Den nya regeringen presenterade så en budget som på område efter område skulle ha fört landet mot ökad jämlikhet och rättvisa. De sämst ställda pensionärerna skulle få sänkt skatt och höjda bostadstillägg. De ensamstående föräldrarna skulle få en förstärkning av underhållsstödet med 300 kronor per barn och månad. Det skulle införas fria receptbelagda mediciner åt alla barn. Ekonomin och tryggheten för sjuka, föräldralediga och arbetslösa skulle stärkas, och det skulle bli en förstärkt bemanning på våra äldreboenden.

En stärkt bemanning leder till en bättre äldreomsorg, eftersom det skapar utrymme för personalen att tillbringa mer tid med den gamle och utrymme för att sitta ned och prata en stund eller hjälpa till så att den gamle kan få komma ut i friska luften. En stärkt bemanning förbättrar

också arbetsmiljön och gör det mer lockande för unga människor att välja yrken inom omsorgen.

Vi föreslog också till exempel en extra upprustning av järnvägsnätet som skulle leda till att vi fick en fungerande järnväg, vilket är viktigt för hela samhällsutvecklingen.

Det här är bara några exempel på saker som vi föreslog i den budget som nu inte alls kommer till stånd. Som alla känner till kommer ingen av dessa åtgärder att genomföras, eftersom Sverigedemokraterna lierade sig med de borgerliga partierna och röstade igenom en budget och en politik som väljarna sa nej till i valet.

Borgerligheten och Sverigedemokraterna valde alltså att prioritera skattesänkningar för höginkomsttagare på sammanlagt 4,3 miljarder i stället för sänkt skatt åt pensionärer och inkomstförstärkningar åt de mest utsatta barnens föräldrar. Det gick före fri medicin åt alla barn och före fler anställda i äldreomsorgen.

Nu kommer den borgerliga budgeten och därmed stora delar av de borgerligas politik att gälla under ett nionde år, trots att väljarna sade nej till det.

Den 22 mars nästa år hoppas jag att väljarna ger ett ännu tydligare besked om åt vilket håll de vill att vi ska gå – mot ett solidariskt samhälle med generell välfärd som omfattar alla eller mot ytterligare skattesänkningar, privatiseringar och individuella försäkringar som lösningen på alla samhällsproblem.

Vi har redovisat vår politik på området i ett särskilt yttrande.
(Applåder)

Anf. 3 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag upplever att utgiftsområde 9 i sig omfattar väldigt många viktiga områden, så jag tänker inte i min replik gå in på järnvägar eller något annat som andra utskott får debattera.

Min fråga till Lennart Axelsson är: Vad har Socialdemokraterna gjort för prioriteringar? Den viktiga och långsiktiga satsning som socialtjänsten gör för att stärka stödet till familjehem hade, om er budget hade fått möjlighet att bli verklighet, halverats. Detta hade inte kunnat fullföljas. Och vilka konsekvenser längtar ni så hårt efter när ni tar bort investeringsstödet för trygghetsboenden? På vilket sätt skulle det hjälpa den äldre som i dag inte får plats i ett boende som gör att den kan känna sig trygg? Ni har så mycket resurser, även om vi ser att det långsiktigt skulle undergräva förutsättningarna för resurser i samhället. Varför väljer ni då att ta bort så viktiga satsningar för de mest sjuka, de mest sårbara och de mest utsatta?

(Applåder)

Anf. 4 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Tänk att Emma Henriksson lyckades hitta något område där det kanske ser ut som att de satsar mer än vad vi gör i vår budget! Det finns alltså väldigt tydliga konflikter i den här budgethanteringen, och de går mellan oss som väljer att se de orättvisor som finns i samhället och försöker göra någonting åt dem och er som i stället nästan uteslutande bara satsar på skattesänkningar.

Jag sa i mitt anförande att ni väljer att ge 4,3 miljarder till oss som tjänar över 50 000 i stället för att göra de satsningar som skulle göra Sverige bättre och rättvisare. Då lyfts någon liten del upp. Jag tror inte att Emma Henriksson behöver vara orolig för att det på något av de områden som hon nu lyfter upp skulle bli sämre på något vis genom att vi använder de resurser som finns tillgängliga i samhället på ett mycket bättre sätt än vad ni gör i det förslag som ni tillsammans med Sverigedemokraterna har röstat igenom.

Ni kan nog tryggt se fram emot åren framöver då vi förhoppningsvis kommer att ha möjlighet att genomföra de förslag som ni nu har satt stopp för.

(Applåder)

Anf. 5 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag är orolig, Lennart Axelsson. Men framför allt är de människor som kontakter oss oroliga, de människor som under hela hösten har fått dra i nödbromsen i fråga om viktiga pågående arbeten. Jag tänker på dem i Västerbotten som mejlade och frågade: Vad kommer att hända efter årsskiftet? Det blev ett överklagande i fråga om det äldreboende, trygghetsboende, som vi var på väg att bygga. Byggstarten kommer inte att ske före årsskiftet. Innebär det då att vi inte kommer att få möjlighet att bygga de platser som så väl behövs?

Oron finns hos socialsekreterarna som ringer och pratar om allt det som de har jobbat så hårt för. De har gjort projekt som ni socialdemokrater, vad jag förstår, stod bakom. Det handlar om att utveckla den sociala barn- och ungdomsvården och att fortsätta satsa på barnens möjlighet till inflytande, rättssäkerhet och en trygg uppväxt, även om deras egna föräldrar inte förmår leverera det. Ni undergräver nu möjligheten för att det vi ska leverera ska bli verklighet.

Det är inte hittepå. Det är inte någonting jag bara oroar mig för i största allmänhet, utan det är en verklighet ute i verksamheten. De har fått signalen: Lägg ned det ni hade börjat att förbereda! I Socialdemokraternas budget fanns nämligen inte pengarna för att fullfölja detta. Är det en viktig prioritering?

Jag står för att vi inte har valt att ge gratis läkemedel till alla barn. När vi väljer att satsa på de barn som lever i ekonomisk utsatthet gör vi det genom att försöka se till att vi lever upp till barnkonventionen på ett område där vi tidigare har misslyckats, genom att också rädda fritidspengen.

(Applåder)

Anf. 6 LENNART AXELSSON (S) replik:

Jag kan väl säga något ord om fritidspengen, som Emma Henriksson valde att ta upp i slutet. Det är faktiskt så att vi använder de pengarna till att ge en höjning av barndelen i försörjningsstödet. Det innebär att alla barn får tillgång till pengarna och inte bara de som efter väldigt strikta regler skulle få tillgång till dem genom att komma till socialförvaltningen med ett kvitto och be att få pengarna.

Jag träffar däremot socialsekreterare som jag inte tror är speciellt nöjda med att vår budget blivit nedröstad. De får nämligen ta hand om människor som är utförsäkrade från sjukförsäkringen eller som är

arbetslösa och, tack vare att man inte har en a-kassa värd namnet, får lov att gå dit och få hjälp – när socialsekreterarna i stället borde ägna sig åt människor som har riktiga behov av deras insatser. Socialsekreterarna är dessutom för få. De problemen löser man inte genom att se till att ge skattesänkningar åt alla oss här inne.

Vi måste se till att använda de resurser som finns i samhället på ett klokt sätt och se till att rättvisan ökar bland dem som i dag har det jättesvårt att få det att gå runt ekonomiskt. Det är de arbetslösa, de sjuka och de ensamstående föräldrarna – och framför allt deras barn. Rädda Barnen säger att barnfattigdomen ökar. Ja, Emma Henriksson skakar på huvudet, men det är faktiskt så det ser ut.

(Applåder)

Anf. 7 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! I dag föds ca 300 barn i Sverige, och 250 personer lämnar oss. Socialpolitiken är grunden för att åstadkomma goda förutsättningar för livets hälsa och välbefinnande, smärtlindring och omsorg – från vaggan till graven, som det har uttryckts. På några minuter här blir det därav exempel på den omfattande och värmande allianspolitik på välfärdens område som vi presenterar.

Låt mig vara tydlig: Moderaternas, Centerpartiets, Folkpartiets och Kristdemokraternas budget för 2015 är en del av den långsiktiga förstärkning av välfärden och välbefinnandet som inleddes för över åtta år sedan. Det är en färdväg där vi steg för steg förstärker för den enskilde – som patient, som omsorgsbrukare, som utsatt, som ung eller gammal, som medarbetare, som frivillig eller som innovatör. Sedan 2006 har välfärdens kärna stärkts med 28 miljarder. För oss är det lika självklart att den långsiktiga färdvägen ska fortsätta.

Med en hälso- och sjukvård i världsklass och en äldreomsorg som utvecklas starkt är det just i mötet varje dag – i välfärdens kärna, mellan patienter och omsorgstagare å ena sidan och välfärdens medarbetare å andra sidan – som den egentliga kvaliteten i vår välfärd uppstår. Det är där fokuset kring just kvalitet ska ligga långsiktigt.

I samtal med vårdens medarbetare i Lidköping och Göteborg nyligen, eller med omsorgspersonal och socialsekreterare i Skövde, blev det väldigt tydligt. I den fortsatta kvalitetsutvecklingen är det meningsfulla ledarskapet helt avgörande. Det handlar om det meningsfulla ledarskapet på golvet, varje dag i mötet med patienten, men också om den långsiktiga inriktningen när det gäller vad vi vill med vår svenska välfärd. Ledarskapet är en nyckelfaktor för att lyckas.

Det är vår uppgift som kvalitetskravställare här inne att mäta, följa upp och stimulera. Som ansvariga för tillsyn och uppföljning och som uppdragsgivare ska vi vara samhällets garant för att fler kvalitetsinstrument utvecklas, så att det möte som sker vardagligen fortsatt kan stärkas och utvecklas i dagens och morgondagens välfärd.

Låt mig instämma i min kollega Emma Henrikssons anförande och yrka bifall till utskottets förslag till medelsanvisningar och begärda bemyndiganden. Jag yrkar också bifall till utskottets förslag i betänkandet, förutom i beslutspunkterna 2 och 4. För tids vinnande avstår jag från att yrka bifall till våra reservationer.

I takt med att vi lever längre och kan behandla allt fler sjukdomar förändras kraven på hälso- och sjukvården och omsorgen. Alliansens utgångspunkt har varit en sjukvård och omsorg präglad av kvalitet och tillgänglighet för alla. Skillnader i kvalitet och tillgänglighet beroende på var du bor i Sverige eller på vilket kön eller vilken utbildningsbakgrund du har ska motverkas. Det finns i dag fler aktiva läkare och sjuksköterskor än någonsin. Sverige utbildar dessutom fler än tidigare. Apoteksreformen har inneburit fler apotek och bättre service, och vi kan köpa receptfria läkemedel i mataffärer.

Den sittande regeringen vill försämbra tillgängligheten i vården genom att avveckla kömiljarden och i stället använda stora resurser på satsningar med oklara mål och otydlig måluppfyllnad, där pengar kanske inte gör samma nytta. Regeringen slåss även för att avskaffa vårdvalet i den nära vården. Det betyder att om du vill själv vill välja en vårdcentral är det inte längre möjligt, och det kommer i sådana fall att i framtiden spela roll var i Sverige du bor. En återkallelse av propositionen, vilket ju är högst sällsynt, ska inte bara leda till att den återkallas – det ska leda till papperskorgen.

Utvärderingar visar på fortsatt stora regionala skillnader i den svenska cancervården. Därför är det viktigt att förstärka den cancerstrategi som sedan år tillbaka jobbat med riktade insatser för att samla kompetensen och stärka jämlikheten och kvaliteten i cancervården. Förstärkningen av cancerstrategin med en halv miljard de kommande åren är därför en fortsatt viktig inriktning.

Människor med stora behov ska känna delaktighet i sin egen vård. Alliansregeringen kraftsamlade på ett antal områden för att omhändertagandet av just de mest sjuka äldre och kronikerna skulle få det stödet. Allianspartierna vill fortsätta de viktiga stimulanserna för att öka samverkan för de mest utsatta och sjuka. Målet ska vara att omsorgen och vården ska samverka bättre och att resurserna används mer effektivt.

För en del äldre och en del kroniker är många symtom, diagnoser och kontakter med olika typer av huvudmän, verksamheter och personalkategorier svåra att överskåda. De mest sjuka äldre har i dag många olika kontakter i vården och omsorgen. Det här måste vi förbättra och förstärka ytterligare. Därför fortsätter de ekonomiska stimulanserna även 2015. Ta till vara de goda exempel som finns i till exempel mobila vård- och omsorgsteam! De har visat på förbättringar i form av en minskning av akutbesöken med 80 procent. Det är otroligt fantastiska förstärkningar.

Långsiktigt fortsätter allianspolitiken att ligga som grund för att stärka patienten och brukaren. Forskningen visar att patientdelaktighet leder till både bättre vård och bättre hälsa. Från den 1 januari träder därför Alliansens nya patientlag i kraft. Den tydliggör och förstärker patientens ställning när det gäller förbättrad delaktighet, valfrihet och information. Det är den fortsatta framtida inriktningen för svensk välfärd. (Applåder)

Anf. 8 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Du börjar ditt anförande med att fråga vad vi vill med vår svenska välfärd, Cecilia Widegren. Det är väl den stora frågan i det

här sammanhanget. För oss socialdemokrater är svaret ganska givet, och jag sa det i mitt anförande. Vi vill ha en välfärd som bygger på solidaritet och jämlikhet. Det är bara behoven som avgör om vi ska få hjälp och stöd, oavsett om det handlar om behov i slutet av livet eller om det handlar om att man har haft otur att bli sjuk.

Därför ser vi till att vi använder de resurser som finns på ett sätt som faktiskt gagnar detta, och inte på det sätt ni väljer att göra genom att prioritera skattesänkningar före satsningar inom de områden vi skulle behöva göra förändringar på.

Ni sänkte skatten med 140 miljarder under de åtta år ni ledde landet. Äldreomsorgen kostar ungefär 100 miljarder. Då förstår nog de flesta att om man tar bort resurser i den storleksordningen finns det inte stora möjligheter att göra några förbättringar i välfärden.

Jag tänkte ta upp en speciell sak, förlossningsvården. Efterfrågan på barnmorskor i Sverige överstiger tillgången, enligt Socialstyrelsens *Nationella planeringsstödet 2014*. Vi hade föreslagit en satsning på förlossningsvård och kvinnors hälsa med 400 miljoner kronor per år. Genom att ni tillsammans med Sverigedemokraterna röstat bort vår budget innebär det att vi inte kan göra den satsningen. Vad är Cecilia Widegrens lösning på krisen inom förlossningsvården?
(Applåder)

Anf. 9 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Nej, Lennart Axelsson, jag vet inte vad den sittande vänsterregeringen vill med svensk välfärd, och jag tror faktiskt inte att väljarna vet det heller. Problemet är nämligen att ni fortfarande administrerar alliansregeringens budget för 2014. Ni kommer att sitta kvar, påstår ni, under 2015, och då kommer ni sannolikt att administrera Alliansens budget för 2015.

Lennart Axelsson säger att lösningen på problemet är att fortsatt inte bara beskatta ungas möjligheter på arbetsmarknaden utan höja skatterna för unga människor. På det sättet får han en påse pengar som han kan pytsa ut någon annanstans. Det som oroar mig och många andra i Alliansen är att vi fortsatt har en ohälsa bland unga människor om de inte får möjlighet till det första jobbet. Vi vill stimulera och fortsätta att möjliggöra för unga att få jobb, göra det enklare för unga att få ett första arbete. Annars kommer inte fler unga människor att få jobb.

I går justerade utbildningsutskottet sitt betänkande. Där föreslår allianspartierna fler utbildningsplatser till sjuksköterskor, läkare, barnmorskor, specialistsjuksköterskor. Vi väljer att inte beskatta unga människor på arbetsmarknaden, för vi tror att det kan öka ohälsan bland dem. I stället fortsätter vi att skapa förutsättningar för fler att komma i arbete. Det blir inte bättre bara för barnmorskor utan också för de unga. Det blir även bättre för de äldre, som får möjlighet att vara kvar på arbetsmarknaden.

Nej, Lennart Axelsson, jag vet inte vad den sittande vänsterregeringen vill, och jag hoppas verkligen att svenska folket röstar bort den i mars.

(Applåder)

Anf. 10 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, vi ser samma problem, att vi får lov att styra efter en alliansbudget. Det är en budget som inte alls prioriterar de saker som vi skulle vilja prioritera.

Cecilia Widegren säger att hon har träffat människor utanför det här huset som är bekymrade över att vi fortsätter att styra. Jag träffar mängder med anställda inom bland annat äldreomsorgen. Det verkar inte som om någon på allianssidan har träffat några inom äldreomsorgen. I så fall skulle man inte slå sig för bröstet och säga att man röstat ned en budget som föreslog förstärkningar till äldreomsorgen och förbättrad ekonomi för de äldre som i dag kanske har 10 000 eller mindre i månaden. Det har ni inom Alliansen valt bort med hjälp av Sverigedemokraterna.

Jag tror att de allra flesta människor kommer att förstå vad det handlar om bara de får vetskap om skillnaderna i politiken. Jag ser fram emot en valrörelse där vi kan gå ut och beskriva hur skillnaderna ser ut. Det har nästan aldrig tidigare varit en så tydlig konflikt mellan den rödgröna sidan och den blå sidan som nu. Det tror jag att vi kommer att få människorna att förstå. Jag vet att svenska folket vill ha en väl utbyggd välfärd, en generell välfärd som vi får tillgång till utifrån de behov vi har, ingenting annat. Det är inte plånboken eller någon privat försäkring som ska styra den tillgången, utan det ska vara våra behov.
(Applåder)

Anf. 11 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Lennart Axelsson vill möta väljarna med gamla lösningar för framtiden. Det vill inte Alliansen. Vi kommer därför att fortsätta att lägga fram fler förslag för fler jobb. Vi hade en politik som tydliggjorde att 300 000 till kom i arbete under de tidigare åtta åren. Vi lägger därför fram flera förslag under den här veckan som innebär att kostnaderna för arbetsgivare fortsätter att sänkas så att de ska kunna anställa fler. Vi sänker trösklarna för unga människor, så att de får in en fot på arbetsmarknaden, och för äldre som vill jobba efter 65. Det ska löna sig mer att arbeta.

Varje litet jobb ger inte bara ökad välfärd för den enskilde. Det ger även mer möjligheter för oss att stärka välfärden för alla de andra – de mest sjuka, kroniker, de mest utsatta äldre. Dem vill vi lägga lite extra välfärd på eftersom de behöver det. De ska inte falla mellan stolarna genom gamla lösningar som Socialdemokraterna fortsätter att lägga på riksdagens bord, utan de ska verkligen ges möjlighet att få den där extra kvaliteten i vardagen på äldre dagar eller, om du är kroniker, varje dag i ditt liv.

Alliansen kommer att fortsätta att möjliggöra detta. Genom att lägga 28 miljarder mer i kärnan till välfärden under de senaste åtta åren har vi tydliggjort att vi har en politik som kan klara det för framtiden. De förslagen kommer vi att rösta om i riksdagen den här veckan, och självklart kommer jag att yrka bifall till förslagen.

(Applåder)

Anf. 12 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Vi ska i dag debattera utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Det är ett stort och viktigt område som berör oss alla förr eller senare. Politik är att prioritera och välja väg. Därför avsatte vi 3,2 miljarder kronor mer än vad regeringen hade föreslagit i sin budget för 2015 inom detta område.

Sverigedemokraternas målsättning är att svensk hälso- och sjukvård ska hålla högsta internationella kvalitet så att vi kan erbjuda alla patienter de allra senaste kunskaperna inom vården och de mest avancerade behandlingsmetoderna. Allt detta behövs för att på bästa sätt kunna bota, lindra och förebygga sjukdomar. Det är för oss en självklarhet att alla patienter ska ha rätt till likvärdig vård av högsta kvalitet oavsett var i landet man bor.

Herr talman! Vårdgarantin är en av de viktigaste satsningar som gjorts i Sverige, då en effektiv och utvecklad vårdgaranti ger både vårdgivare och vårdtagare en gemensam trygghet. Vi sverigedemokrater anser dock att den nuvarande vårdgarantin måste förnyas, utvecklas och kompletteras ännu ett steg men också att de medicinska prioriteringarna måste bli tydligare och viktigare.

I dag innehåller vårdgarantin en väntetid för alla oavsett om behoven har hög eller låg prioritet. Vi menar att det aldrig får finnas något som helst tvivel om att det är den medicinska bedömningen som ligger till grund för vilka patienter som prioriteras. Vård ska alltid ges efter behov. Den som har störst behov ska få vård först. Därför förespråkar vi ett införande av en ny medicinsk vårdgaranti efter norsk modell. Det skulle öka tryggheten för patienterna.

Dessutom, herr talman, ser vi det som viktigt att öka antalet vårdplatser i landet. Sverige har i dag 2,7 vårdplatser per 1 000 invånare, vilket är en bottenplacering utifrån ett internationellt perspektiv. Ser vi på våra grannländer har Norge och Danmark omkring 20 procent fler vårdplatser än Sverige, och Finland har dubbelt så många. Med så få vårdplatser som Sverige har riskerar vi patienternas säkerhet men också arbetsmiljön för personalen, vilket inte är acceptabelt.

Herr talman! Woody Allen lär ha sagt att han inte är rädd för att dö, bara han slipper vara med när det händer. Det är nog så många av oss känner. Döendet skrämmar mer än själva döden. Att förbättra vården i livets slutskede är ett prioriterat område för oss. Vi anser att alla som har behov av palliativ vård oavsett diagnos ska kunna få det av kompetent och välutbildad personal och oberoende av ålder och bostadsort.

Det är viktigt att vården vid livets slutskede präglas av värdighet, omtanke och respekt för patienten. Rätten till fullgod smärtbehandling ska vara en självklarhet, men tyvärr ser verkligheten inte ut på det viset.

I dag är tillgången till den palliativa vården ojämlig över landets regioner och kommuner. I dagsläget spelar ålder, diagnos och bostadsort stor roll för vilken hjälp man kan få, vilket inte är acceptabelt. Därför föreslog vi en satsning inom detta område i vår budget.

Herr talman! När det gäller de svenska seniorerna har de till skillnad från andra grupper i samhället fått uppleva en stadig försämring av sina levnadsvillkor. Alldeles för många svenskar drabbas av våld, övergrepp och försummelser efter sin 65-årsdag. Dessutom är det alltför svårt i

dagens Sverige att få tillgång till adekvat vård och omsorg för äldre som inte klarar sig själva. Vi menar att denna utveckling måste vändas.

Sverigedemokraternas uppfattning är att välfärden ska sträcka sig genom livets alla skeenden. Därför föreslår vi en rad åtgärder för att underlätta livet och vardagen för de äldre.

I våra satsningar ingår bland annat stärkt anhörigstöd, men också insatser mot brott samt fler äldrevårdscentraler. Dessutom ingår ett statligt stimulansbidrag för att åstadkomma ett måltidslyft. Vi anser att det ska vara en självklarhet att man även på äldre dagar ska ges möjlighet att varje dag få avnjuta nylagad, välsmakande och näringsrik mat. Dessutom vill vi införa en lagstiftning som säkerställer de äldres mat, i likhet med den lagstiftning som man har inom skolans område, så att vissa grundkrav uppfylls gällande näringsinnehåll och kvalitet.

Vi vill också få till stånd en snabb och kraftig ökning av antalet särskilda boenden. I dag råder det stor brist på platser i många kommuner. En rapport från Boverket visar att 40 procent av landets kommuner inte täcker behovet av särskilda boenden för äldre.

Har man väl beviljats särskilt boende kan man få vänta upp till sex månader i vissa kommuner, vilket naturligtvis inte är acceptabelt. Minskningen av antalet platser har fått konsekvenser för de äldre, då det inte är skäl nog att vara ensam, gammal och sjuk för att få plats på ett särskilt boende. Äldreomsorgens behovsprövning har dessutom blivit strängare i samband med att antalet platser i landet inom särskilt boende har blivit färre. Därför föreslår vi ett särskilt riktat investeringsstöd inom detta område.

Herr talman! Till sist yrkar jag bifall till vår reservation 2, men vi står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer.

Anf. 13 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har faktiskt sett fram emot detta replikskifte. Jag undrar hur Sverigedemokraterna och Per Ramhorn tänkte när de tryckte på samma knapp som de borgerliga partierna och såg till att det är de borgerliga partiernas budget som kommer att gälla under 2015. Det går inte att gå upp i talarstolen och tala om någonting annat. Den verklighet som alla människor där ute möter nu har ni sett till att de får möta – de människor som nu inte får höjd a-kassa, de som inte får sänkt pensionärsskatt eller höjt bostadstillägg och de barn som inte får fri medicin när föräldrarna kommer till apoteket och upptäcker att det kanske inte finns tillräckligt mycket med pengar i plånboken. Dessa människor kommer inte att få denna hjälp. Ensamstående föräldrar kommer inte att få höjt underhållsstöd, och det blir inga extra pengar till upprustning av bostadsområden eller järnvägen som skulle kunna skapa arbeten. De 9,7 miljoner människor som finns där ute får alltså uppleva den verklighet som ni har bidragit till.

Jag vill därför ställa följande fråga: Hur tänkte ni egentligen när ni såg till att denna verklighet är den som människor får möta?

(Applåder)

Anf. 14 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Jag är glad att Lennart Axelsson tog replik så att jag kan klargöra detta på ett bra sätt.

Först och främst röstar vi på vår egen budget eftersom Sverigedemokraterna bryr sig om de äldre och sjuka i vårt land. Det har vi årligen visat i våra budgetar som vi har lagt fram här i riksdagen. Sedan 2010 har vi satsat betydligt mer inom detta område än vad både allianspartierna och Socialdemokraterna har gjort. I årets budget satsar vi 3,2 miljarder mer än Socialdemokraterna, vilket innebär stora satsningar på äldre och sjukvården.

Om Socialdemokraterna bryr sig om de äldre och sjuka borde det rimliga vara så att de röstar på vår budget. Men ni valde att rösta nej till den.

Dessutom skulle hela skatteskillnaden mellan pension och lön avskaffas under innevarande mandatperiod om ni hade röstat på vår budget.

Därför ställer jag frågan: Varför röstade Socialdemokraterna inte på vår budget om de värnar om de äldre och de sjuka?

Anf. 15 LENNART AXELSSON (S) replik:

Per Ramhorn väljer att ducka för frågan. Det är de människor här ute, som är av kött och blod och som faktiskt drabbas av att ni har valt att rösta med borgarna, som ni måste svara varför ni gjorde på det sätt som ni gjorde. Ni hade kunnat avstå från att rösta, precis som man brukar göra, alltså att man röstar på sin egen budget och sedan väljer att avstå från att rösta i de övriga omröstningarna. Då hade dessa människor som jag talade om förut fått höjd a-kassa, sänkt pensionärsskatt och fri medicin till barn. Man hade också tagit bort stupstocken i sjukförsäkringen och gett större anslag till järnvägen och till upprustning av bostadsområden.

Men nu valde ni att se till att vi här inne och alla andra höginkomsttagare runt omkring i landet får skattesänkningar i stället för att göra det som jag tog upp för dessa ekonomiskt utsatta grupper. Ni kan aldrig komma ifrån det.

Är det någonstans som man inte ska försöka komma undan det som man gör är det här i Sveriges riksdag. Det finns både inspelat och protokollfört. Därför kan vem som helst gå in och se att här har faktiskt Per Ramhorn röstat för någonting som innebär att det har blivit sämre för människorna runt omkring i Sverige. Det går aldrig att komma undan det. Det hjälper inte att ni försöker säga att ni faktiskt har en budget som innebär mer pengar. Men det är inte den som gäller.

Jag tror att det egentligen handlade om att ni var så berusade av maktfullkomligheten och att ni hade chansen att fälla en regerings budget att ni glömde att det faktiskt finns människor runt om i Sverige som är beroende av vad ni gjorde här inne. Det, Per Ramhorn, kommer vi att fortsätta att tala om i valrörelsen också.
(Applåder)

Anf. 16 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna hade chansen att rösta på vår budget, som gav mest till de äldre och sjuka. Men de valde inte att göra det. Bara Lennart Axelsson och Socialdemokraterna kan svara på varför de inte gjorde det.

Men om man tittar lite grann på Socialdemokraternas budget ser man faktiskt att den är gravt underfinansierad med tiotals miljarder, eller rättare sagt med 17 miljarder, på grund av att de inte har räknat på invandringens fulla kostnader. De har alltså inte tagit hänsyn till Migrationsverkets senaste prognos, som Lennart Axelsson kan få ta del av här senare.

De pengar som Socialdemokraterna har lovat till svaga och sjuka grupper har de alltså ingen täckning för. De satsar i stället 156 miljarder i sin budget, vilket också är underfinansierat, enligt Migrationsverkets prognos. Dessa pengar skulle man i stället kunna satsa på vården av äldre och sjuka, vilket man inte gör. Men det är en prioritering som Socialdemokraterna och de rödgröna gör, och det är bara att beklaga.

Anf. 17 JAN LINDHOLM (MP):

Riih-ka-bjävjä sart-ni-deäddjii ...

(ANDRE VICE TALMANNEN: Herr talman!)

... ledamöter och åhörare! I socialutskottets betänkande 1, om utgiftsområde 9, behandlas statens kostnader för hälsovård, sjukvård och social omsorg. I betänkandet behandlas även en del motioner på området.

Det är djupt olyckligt för tilltron till vår demokrati att Sverigedemokraterna röstade fram Alliansens budgetramar för de kommande åren. Hur ska väljarna få tilltro till en riksdag där ett parti lägger fram ett budgetförslag som innebär en utökning av budgetramen med drygt 2 miljarder för 2015 för att sedan rösta för en sänkning av samma ram med över 17 miljarder?

När det gäller exempelvis de allmänna bidragen till kommunerna föreslog Sverigedemokraterna en utökning av ramen med 3,22 miljarder men röstade sedan igenom en sänkning enligt Alliansens förslag med nästan lika mycket. Det är en avvikelse på 6,4 miljarder från det egna förslaget.

För vårt utgiftsområde 9 innebär Sverigedemokraternas ansvarslösa sätt att hantera budgetfrågan att de röstar för en ram som är 5 729 662 000 kronor lägre än den de själva har föreslagit. Sverigedemokraterna ville exempelvis höja bidraget för hälsa och sjukvård med drygt 1,7 miljarder men röstade sedan för en sänkning på nästan 1,4 miljarder enligt Alliansens förslag.

Det är väldigt svårt att förstå logiken i att rösta sig så långt bort som möjligt från det egna förslaget till ramar. Om Sverigedemokraternas beteende inte platsar under begreppet lekstuga eller sandlåda beror det kanske på att det skulle kunna beskrivas som ett sabotage av vårt demokratiska system.

En fråga till allianspartierna blir därför oundvikligen denna: Hur känns det att erhålla stöd från ett parti som egentligen vill ha en budget som så totalt avviker från ert eget förslag? Alliansens nedskärningar på utgiftsområde 9 är ju totalt 2,5 miljarder 2015 i förhållande till regeringens förslag, eller i runda tal 10 miljarder för budgetperioden.

Tittar man på kurvan över den svenska tillväxten sedan 1950 fram till i dag ser det tämligen stabilt och bra ut, men det finns även svaga perioder. Märkligt nog sammanfaller dessa, de sämre tillväxtperioderna,

med de tillfällen då Sverige har haft borgerliga regeringar. Påståendet som man ibland kan höra här i kammaren att borgerlig politik är bra politik för landets ekonomi saknar därför totalt evidens. Motsatsen skulle dock kunna sägas vara bevisad.

För tredje gången, av tre möjliga, har borgerliga regeringar nu lämnat över styret med stora hål i de statliga finanserna. Man har lånat till skattesänkningar och sålt ut statlig egendom för att hjälpligt försöka skyla över oförmågan att få ekonomin att gå ihop.

Att ha gått från ett överskott på 70 miljarder till ett underskott på 90 miljarder på åtta år är troligtvis någon form av svenskt rekord i dåligt skött ekonomi.

De stora samhällssektorerna – skolan, vården och omsorgerna – har lidit oerhört av detta. Från omsorg efter behov till efterfrågad omsorg, från vård efter behov till efterfrågad vård och från utbildning efter behov till efterfrågad utbildning har resan i nedskärningarnas spår gått. Man skulle kunna kalla detta för trippelstöten mot välfärdens grunder.

Människor som har utbildat sig för att de älskar att inspirera, stimulera, uppmuntra, stötta och hjälpa, lindra och rehabilitera har tvingats in i kontrollfunktioner, att mäta och rapportera. Till det har neddragningar lett till så knappa tidsresurser att många gett upp. Det är svårt att genomföra en uppgift när man varken får tid för det eller lämpliga verktyg.

Med den rödgröna budgeten ville vi vända den här utvecklingen. Vår tanke var att trygga välfärden, att upprätta en fungerande vård, en fungerande skola och fungerande omsorger om äldre, barn och dem med funktionsvariationer, och självklart med fokus på en betydligt högre kvalitet än den vi tyvärr ofta ser exempel på i dag. Men då måste man ha politiskt mod att handla och göra det valet.

Modet svek riksdagens ledamöter den 3 december. De främsta förlorarna är skolbarnen, pensionärerna och alla de som någon gång råkar vara sjuka.

Det är påfrestande att maktlös stå och se på hur okunniga politiker låter ytterligare generationer skolbarn misslyckas i skolan utan att göra evidensbaserade insatser. Skolan är ingen lekstuga för hittepåpolitik modell Björklund. Det är inte förvånande att den politiken gör att köerna växer hos både socialtjänsten och vården av unga som gett upp.

Det är beklämmande att se hur välfärden har urholkats och hur högerpartierna fortsätter att strunta i dem som har byggt upp det samhälle vi alla i grunden är stolta över.

När förlossningsvården är överbelastad i nästan hela landet är det svårt att förstå hur högerpartierna kunde säga nej till vårt förslag att göra en extra stor insats på barnmorskornas område.

Att högerpartierna säger nej till vårt förslag om extra stöd till de ideella kvinnojourerna är märkligt med tanke på deras retorik här i kammaren, men mest överraskande är ändå att de inte accepterar vårt förslag att lägga 500 miljoner kronor extra riktat just till att korta köerna i cancervården. Varför missunnar högerpartierna cancersjuka att snabbare få tillgång till den vård som vi vet är så framgångsrik om den bara ges i tid?

Det är verkligen hög tid för förändring, *Er Glämma Kall*.

Med detta sagt står Miljöpartiet självklart bakom det särskilda yttrandet från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

I detta anförande instämde Jonas Eriksson (MP).

Anf. 18 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Svensk ekonomi står stark. Det märks inte minst internationellt trots en tuff lågkonjunktur, där Sverige har fler i arbete och högre välfärdsambitioner än många andra länder.

Miljöpartiets Jan Lindholm slåss för en budget som inte fått gehör. Med gamla lösningar är den nedröstad, förra veckan och denna vecka.

Med ett väljarstöd på 38 procent sa sig sittande vänsterregering vara en samarbetsregering. I 74 dagar i dag har man försökt regera Sverige. Jag vet inte någon gång som ansvarigt statsråd på utgiftsområde 9 har valt att räkna ut en bred hand för att prata om samarbete med socialpolitiker i Sverige. Det är väldigt mycket tomma ord och inget innehåll.

Detta väljer Miljöpartiet att backa upp, vara stolt över, slåss för och fortsätta att fäktas för här inne i kammaren. Men det förvånar oss, för vi har ju hört att Miljöpartiet är för mångfald och valfrihet. Var någonstans, i den styrka som Miljöpartiet nu väljer att lyfta upp kring den budget som har förlorat, finns den här valfriheten och den här mångfalden?

Vänsterregeringen fortsätter nämligen att slåss för att landstingspolitikerna ska avgöra var valet till den nära sjukvården ska ske. I framtiden vill Jan Lindholm att det ska spela roll var i Sverige man bor för att få tillgång till valfrihet och mångfald i den nära vården.

Vad är det Miljöpartiet slåss för när man slåss för en vänsterregering? Det kan ju inte vara Miljöpartiets ideal. Jan Lindholm har nu chansen att tala om på vilket sätt han och Miljöpartiet kommer att kämpa för mer valfrihet och mångfald i svensk hälso- och sjukvård och omsorg.

Anf. 19 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Vi är många bedömare som de ...

(ANDRE VICE TALMANNEN: Herr talman!)

... senaste veckorna har påpekat att Alliansens budget inte var tänkt att bli antagen av riksdagen. Allianspartierna hade inte räknat med att Sverigedemokraterna skulle ge den budgeten sitt stöd eftersom de visste att det var så stora skillnader mellan de vallöften som var givna.

Att Sverigedemokraterna är nöjda med att exempelvis kunna strypa den demokratiska debatten i vårt land förstår säkert alla. Men att det skulle ske på allianspartiernas initiativ med förslaget att kraftigt skära ned anslagen till kulturtidskrifterna var det nog inte många som trodde. När Cecilia Widegren pratar om mångfald tycker jag därför att hon ska vara lite försiktig.

Ni föreslår en sänkning på 10 miljarder på utgiftsområde 9 under dessa fyra år. Det blir inga satsningar på till exempel kvinnojourer. Det blir inga satsningar på förlossningsvården. Jag tror att det är det som medborgarna är intresserade av.

Ni skär alltså ned med 10 miljarder på dessa fyra år, med 2 ½ det första året, lite mindre år två och lite mer år tre och fyra.

När jag möter människor ute i samhället är det just det som de är oroliga för. Hur ska vi klara verksamheterna med de kraftiga nedskärningar som Alliansen föreslår?

Anf. 20 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur många som hörde svaret på den fråga jag ställde. Jag hörde i alla fall inget svar. Det kanske är symtomatiskt för Miljöpartiet nu som ingår i en vänsterregering där man inte ens får gehör för så viktiga frågor som välfärd, sjukvård, omsorg och socialtjänst. Det är högst beklämmande.

Därför kommer vi allianspartier att fortsätta på riksdagens bord lägga förslag om just ökad mångfald och ökad valfrihet. Vi tror nämligen att det stärker kvaliteten som är så ytterst viktig i mötet mellan medarbetare och medborgare som sker varje dag.

Jan Lindholm hade heller inte läst på allianspartiernas budgetmotion eftersom han valde att säga att vi inte kommer att fortsätta den viktiga cancersatsning som vi började genomföra för några år sedan. Där ligger en satsning på en halv miljard som är väldigt viktig för att förbättra den ojämlikhet och inte minst de regionala skillnader som finns mellan cancersjuka.

Vi får se till att hålla oss till innehållet i politiken om vi ska ha en förnuftig debatt framåt.

Det är beklagansvärt att se att Miljöpartiet nu på område efter område tappar mark. Innehåll är en sak man går till val på. Det är bra att stå upp för det även efter valet.

Jag väljer därför att återupprepa min fråga till Miljöpartiet och Jan Lindholm. På vilket sätt kommer Miljöpartiet i den sittande regeringen att fortsätta slåss för valfrihet och mångfald och se till att det är patienterna som får makten att välja vårdgivare, utförare och vårdcentral i den nära hälso- och sjukvården – det självklara valet som 80 procent av befolkningen vill göra enligt SOM-institutet?

Se till att det inte ska spela någon roll var någonstans i Sverige man bor!

Anf. 21 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Det är fascinerande att höra oppositionen argumentera.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Herr talman!)

Ni talar om att ni är ekonomiskt ansvarsfulla, när vi i utredning efter utredning kan se att det inte är särskilt lyckat att den som är mest välbeställd och aktivast i att konsumera offentliga tjänster får möjlighet att göra det framför dem som har de verkliga behoven.

Jag sa i mitt anförande att vi har haft en tydlig utveckling från behovsstyrd offentlig konsumtion till en efterfrågestyrd. Många revisionsrapporter har visat att detta leder till en dålig hushållning med offentliga resurser, tvärt emot vad ni säger.

När ni nu skär ned med 2 ½ miljarder från regeringens förslag är det klart att ni inte har möjlighet att genomföra alla de reformer som ni

önskar göra. Det kommer inte att ske. Ni har ju 2 ½ miljarder mindre än vad vi hade haft möjlighet till för det offentliga plus att vi dessutom hade gett 3,2 miljarder mer till kommunsektorn om vi hade fått styra. Det är naturligtvis en ofantlig skillnad för den primärkommunala och landstingskommunala verksamhet som det här handlar om.

Vi kommer att ta ansvar för att pengarna används på bästa och effektivaste sätt. Det måste gå före när vi har små resurser, i stället för att slarva bort pengarna i dåligt genomförda valsystem.

Vi tycker att det är viktigt att de fria valsystemen sköts så nära medborgarna som möjligt. Därför tycker vi att det är viktigt att överlämna åt landstingen att själva besluta vilken dialog de vill ha kring behoven med sina medborgare. Vi tror att det är betydligt mer ekonomiskt effektivt än ert generella beslut.

Anf. 22 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Det finns när det handlar om välfärd två avgörande skiljelinjer i svensk politik mellan de tre vänsterpartierna å ena sidan och de fyra allianspartierna å den andra.

Det första handlar om hur vi ska få till mer resurser till vård och omsorg.

För Centerpartiet och Alliansen skapas mer resurser genom att fler människor kommer i arbete. Fler människor i arbete ger ökade skatteintäkter och samtidigt minskade kostnader för bidrag.

Det här har sedan 2006, herr talman, varit en framgångsrik väg. Det är i dag 300 000 fler som har ett arbete att gå till jämfört med 2006, och det har gett tydliga avtryck i statens budget. När nu vänsterpartiernas förslag om kraftiga skattechöjningar inför 2015 har undanröjts kan den positiva utvecklingen fortsätta.

I budgetdebatterna under en lång rad år har vi kunnat se hur vårt utgiftsområde – utgiftsområde 9 – har fått ökade anslag, från 47 miljarder 2006 till 62 miljarder innevarande år. Det är det Jan Lindholm från Miljöpartiet beskriver som en nedskärning – från 47 miljarder till 62 miljarder.

Eftersom viktiga delar av välfärden sköts av kommuner och landsting är det också viktigt att se hur de generella bidragen från staten till kommunsektorn ser ut. Där har vi fått en motsvarande ökning från 58 miljarder till drygt 90 miljarder. Det är det Jan Lindholm från Miljöpartiet beskriver som en nedskärning.

Flera av oss är gamla luttrade kommunpolitiker, och vi vet dessutom att i den kommunala ekonomin är det inte alltid statsbidragen som är det viktigaste. Det viktigaste i den kommunala ekonomin är hur många människor som har jobb och därmed betalar skatt. Fler i arbete ger mer pengar till vård, skola och omsorg.

Finanspolitiska rådet har påpekat att en enda person som går från arbetslöshet eller sjukskrivning till arbete ger ett plus på 300 000 kronor i de offentliga skattkistorna. Det är det som gör att vi i dag i kommunsektorn har intäkter på 880 miljarder jämfört med 656 miljarder 2006. Det är den ökningen som Jan Lindholm från Miljöpartiet beskriver som en nedskärning.

När man ser på de totala effekterna på välfärdsområdet är det en ökning med 67 miljarder. Bara för hälso- och sjukvården som vi debatterar mycket i dag är det 28 miljarder plus.

Mot Alliansens syn på hur vi ska få mer pengar till vården och omsorgen står vänsterpartiernas syn. Där handlar det om att höjer vi bara skatten så får vi in mer pengar. Det är närmare 20 miljarder i skattehöjningar som vänsterpartierna hade föreslagit. De skatterna var riktade mot jobb och företagande.

Det skulle inte, herr talman, ha lett till någon stärkt välfärd – tvärtom. När ungdomar tvingas ut i arbetslöshet leder inte det till mer pengar till sjukvård – tvärtom. När en lastbilsskatt införs som bromsar utvecklingen i stora delar av Sverige gör inte det att vi får mer pengar till äldreomsorg – tvärtom.

Här ligger, herr talman, den första stora skillnaden mellan Centerpartiet och Alliansens syn på välfärd och vänsterpartiernas syn.

Den andra skillnaden ligger i vad man ser som de stora utmaningarna i svensk välfärd. För mig och Centerpartiet är det uppenbart att det trots att vi har en äldreomsorg, en funktionshinderspolitik och en sjukvård som får många länder att avundas oss finns problem. Det finns äldre som inte får plats på särskilda boenden. Det finns sjuka som inte får den rehabilitering de har rätt till och människor i glesbygd som inte får den närhet till sjukvård som de har rätt till.

Hur ska vi komma till rätta med dessa skillnader? Hur ska vi kunna minska byråkratin och samtidigt behålla en topposition i världen vad gäller sjukvård? Även om vi har kunnat se stora förändringar till det bättre under senaste åtta åren finns det fortfarande stora utmaningar.

Herr talman! De tre vänsterpartierna ser däremot att det största hotet mot svensk välfärd är någonting helt annat. De lever i vad jag skulle vilja kalla en socialistisk vanföreställning, nämligen att den svenska välfärdens stora problem är att en mindre del av äldreomsorg och sjukvård bedrivs av aktiebolag.

Trots att inga beslut har fattats har det här skapat stor oro både bland patienter och personal. Bollnäs sjukhus hemma i Gävleborg drivs sedan flera år tillbaka av vårdföretaget Aleris. Det var Centerpartiet och Socialdemokraterna i landstinget som beslutade att sjukhuset skulle läggas ut på entreprenad. Det är i dag ett av Sveriges bästa småsjukhus.

Jag vill höra Lennart Axelsson från Socialdemokraterna förklara varför det är fel. Varför har hans partikamrater i landstinget inte förstått, som han har förstått när han säger att det är fullkomligt förödande för sjukvården i Gävleborg, att vi har ett välfungerande sjukhus som drivs av Aleris?

Visby lasarett hade under många år stora problem med sin dialysavdelning. Den drivs sedan några år tillbaka av Diaverum som är ett multinationellt, riskkapitalägt dialysföretag med verksamhet i stora delar av världen. Man har nöjd personal, nöjda patienter och mycket bra kvalitetsresultat, vilket man inte hade tidigare. Jag skulle vilja att exempelvis Jan Lindholm från Miljöpartiet kunde komma upp här och förklara varför det här var bättre förr när det drevs av Gotlands kommun. Då var det missnöjda patienter, personalbrist och allt annat än bra kvalitet.

Svensk sjukvård, herr talman, behöver inte dogmatisk socialism. Den behöver nytänkande, mångfald och entreprenörskap.

Därför vill jag, herr talman, tillstyrka utskottets förslag till medelsanvisningar och begärda bemyndiganden avseende utgiftsområde 9. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande SoU1, fränsett beslutspunkterna 2 och 4. För tids vinnande avstår jag från att yrka bifall till våra två reservationer.

(Applåder)

Anf. 23 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Det var ett anförande värdigt vilken förstamajtalarstol som helst, om det inte berodde på innehållet.

Jag börjar i den ände som Anders W Jonsson började. Vi har precis samma syn som ni när det gäller behovet av mer jobb, för det är jobben och företagandet som ser till att vi får pengar att fördela till välfärden. Skillnaden mellan er och oss är att vi tror att det är klokt att använda pengarna till att investera i till exempel järnvägar, bostadsbyggande och liknande som skapar jobb, medan ni tror att så fort vi sänker skatten lite grann kommer det att skapa jobb i sig. Det har ju visat sig att det inte fungerade. Arbetslösheten har ju ökat under den tid som ni har suttit vid makten.

Det är fler som jobbar; det har ni rätt i. Men samtidigt har antalet invånare i Sverige ökat med ungefär 700 000, så det vore väl konstigt om inte också några av dem skulle jobba. Annars skulle arbetslösheten ha varit skyhögt. Det jobbar fler i New York än vad det gör i Stockholm därför att de är fler. Det är väl inte så konstigt.

Frågorna om de privata och vinsterna i välfärden är inte något som vi klarar under ett replikskifte. Men vi säger att vi ska se till att de skattepengar som svenska folket betalar ska användas till det vad det är tänkt, alltså till hälsovård, sjukvård och skola, inte till vinster.

Vi utesluter inte att det finns privat företagande inom sektorerna. Självklart ska det finnas det, men det måste finnas regler som gör att man inte kan använda skattepengarna till något annat än vad det var tänkt. Vi kan inte stå och titta på när man skickar vinster till andra länder för att slippa beskattning, till exempel. Vi är väldigt klara med vad vi tycker och tänker i frågan.

(Applåder)

Anf. 24 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det som jag reagerar på i många av de här debatterna är just att man försöker beskriva att det har skett stora nedskärningar under de gångna åtta åren. Det är precis tvärtom. Under dessa åtta år har vi gjort mycket stora resurstillskott till vårt eget utgiftsområde, där vi har gått från 47 till 62 miljarder, och de generella bidragen till kommuner och landsting har ökat kraftigt. Men det allra mest glädjande är att vi har fått fler människor i arbete och därmed betydligt större intäkter till kommuner och landsting.

Jag tycker att Lennart Axelsson som gammal erfaren kommunpolitiker borde kunna utgå från läget hemma i sin egen kommun. Där finns det flera framgångsrika företag – Danfo, Europrofil och Orica – som är helt beroende av att kunna frakta sina produkter med

lastbil till de stora marknaderna. Hur kan Lennart Axelsson tro att det blir fler anställda på de företagen genom att man tvångsbeskattar och lägger på en lastbilsskatt? Det kommer att bli färre anställda. Därmed kommer det att bli mindre pengar till Nora kommun för att driva äldreomsorg. Hur kommer det att kunna bli fler ungdomar som blir anställda om man lägger in en fördubblad arbetsgivaravgift på unga?

Vi vet att ett av de stora problemen vi har i Sverige handlar om den psykiska ohälsan hos ungdomar, och de flesta forskare är överens om att det beror på att vi har en hög ungdomsarbetslöshet. Med den kunskapen är det fullkomligt obegripligt för mig hur vänstersidan kan säga till Sveriges arbetsgivare: Vi tycker att det ska bli dubbelt så dyrt att anställa ungdomar. Det kommer att leda till större ohälsa bland de svenska ungdomarna och på sikt dessutom till mindre intäkter för vård, skola och omsorg.

Det är här den stora skillnaden mellan oss ligger: Hur vi ska se till att få en friskare befolkning, och, framför allt, hur vi ska se till att få in mer pengar till vård, skola och omsorg.

(Applåder)

Anf. 25 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, det stämmer att det är mer pengar som har gått till välfärden nu än någonsin tidigare. Men samtidigt har behoven ökat, och antalet anställda inom välfärdssektorerna har minskat. Skaka inte på huvudet, Anders W Jonsson! Det finns klara siffror på det.

Det spelar väl ingen roll hur mycket i antal kronor som finns till välfärden om det inte räcker till den verksamhet som man måste ha. Det är ungefär samma diskussion som när det gäller antalet anställda. Det går liksom inte att leda i bevis att vi skulle få ut mer äldreomsorg av de pengar som har kommit till under den här tiden.

Det är jättebra att Anders W Jonsson har läst på om våra företag i Nora. Det är säkert också så att en och annan av de toaletter som tillverkas skulle behöva gå på järnväg, men ni har ju valt bort att göra insatser på den sidan. Ni vill alltså som grönt miljöparti se till att det fraktas mer grejer på vägarna än på järnvägarna. Det kan jag tycka är lite anmärkningsvärt.

När det gäller kostnadsfria läkemedel för barn borde Anders W Jonsson i sin profession som barnläkare ha mött ett antal av de föräldrar som har svårt att få det att gå runt och som har barn som har behov av dyra läkemedel. Därför tycker jag att det är lite konstigt att ni är emot att vi ser till att de faktiskt får möjlighet att gå och hämta ut den medicin som barnen behöver, och kanske också de själva. Det finns siffror som visar på att just gruppen ensamstående föräldrar är den grupp som väljer bort att hämta ut medicin därför att man inte har råd. Men ni tycker att det är viktigare att Anders W Jonsson och jag ska få lite lägre skatt än att de här föräldrarna ska kunna hämta ut mediciner till sina barn. Det tycker jag är skamligt rent ut sagt.

(Applåder)

Anf. 26 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det finns någon i den här kammaren som anser att barn ska behöva avstå från läkemedelsbehandling på grund av

att föräldrarna inte har pengar. Men tyvärr har den här regeringen och idrotts- och sjukvårdsministern lite grann gjort till sitt adelsmärke att lägga fram illa beredda förslag till riksdagen.

Ingenstans finns belagt hur stort det här problemet är. Som barnläkare med 25 års erfarenhet kan jag säga att jag vid en handfull tillfällen har råkat ut för den här situationen. Det hänger samman med att vi har ett högkostnadsskydd som omfattar alla familjens barn. Det kostar max 2 200 kronor, alltså 6 kronor per dag. Dessutom kan man beviljas avbetalning. För den familj som inte har råd med 6 kronor per dag för läkemedel åt alla sina barn finns det möjlighet till ekonomisk ersättning från socialtjänsten.

De familjer där det här möjligtvis skulle kunna vara aktuellt är de som har betalningsanmärkningar och därför inte kan få en avbetalningsplan, samtidigt som de inte är berättigade till ekonomiskt bistånd.

Om det ses som det stora problemet skulle vi kunna åtgärda det på det sätt som Socialdemokraterna gjorde fram till 2005. Då var det möjligt att få avbetalning för läkemedel, oavsett hur många betalningsanmärkningar man hade. Vi skulle kunna gå tillbaka till regelverket som gällde före 2005, så skulle alla kunna få läkemedel för 6 kronor per dag.

Det allvarliga är dessutom att man över huvud taget inte har tittat på de negativa konsekvenser som förslaget skulle kunna ha. Hur påverkar förslaget läkemedelskonsumtionen hos barn? Hur påverkar det användningen av antibiotika? Kommer det att bli som i andra länder där det är gratis läkemedel för barn? Där vittnar allmänläkarna om att de måste skriva ut i princip hela släktens läkemedel, även mormors hjärtmedicin, till familjens barn.

Herr talman! Om jag hade 400 miljoner kronor och fick satsa dem på barnsjukvård finns det en lång rad områden där jag ser brister och där pengarna skulle komma till betydligt bättre nytta. Och vi vet ju över huvud taget inte om det här är ett problem.

(Applåder)

Anf. 27 KARIN RÅGSJÖ (V):

Shalom, herr talman! Åhörare och ledamöter! Högeralliansen och Sverigedemokraterna har röstat ned en välfärdsbudget från Vänstern och regeringen. Drygt 2 ½ miljarder försvinner från välfärden per år till vinster i välfärden, skattesänkningar, RUT-avdrag och annat. Jämlik hälsa och jämlikhet i stort har aldrig varit borgerlighetens paradnummer, och Sverigedemokraterna stöder det till 100 procent.

Åtta år med Alliansen har satt sina spår hos individen, kommunerna, landstingen och i vår bild av samhället. 12 procent av alla barn i Sverige är ekonomiskt utsatta och har en ekonomisk standard som är märkbart sämre än andra barns. Det påverkar hela deras liv. Ni har bedrivit en tydlig klasspolitik under er majoritet, och det vill ni fortsätta med.

I högeralliansens och SD:s budget sägs att folkhälsan utvecklats positivt. Det beror på vilken grupp vi tittar på. Skillnaderna mellan grupper med olika utbildningsbakgrund är mycket tydliga. Alla stora dödsorsaker hos befolkningen – hjärtsjukdomar, stroke, cancer, olyckor, självmord och alkoholrelaterade diagnoser – är vanligare bland dem med

kort utbildning. Kvinnor som inte har gått ur gymnasiet har haft den minst gynnsamma hälsoutvecklingen.

Hälsan är tydligt klassrelaterad. För att komma till rätta med det behöver vi göra en mängd saker. Regeringen har i sin budget sagt att man vill tillsätta en kommission för jämlik hälsa. Det tycker vi inom Vänstern är ett superförslag, och det borde ha gjorts för länge sedan, under er majoritet. Men intresset för jämlik hälsa har tyvärr varit minimalt högerut.

I den budget som Högern och Sverigedemokraterna röstade ned fanns en mängd förslag som Vänstern hade införhandlat. Jag ska lyfta fram några av de förslag vi ställde oss bakom.

Till exempel var det 1 hälso- och sjukvårdsmiljard per år under mandatperioden – något sjukvården verkligen behöver. Dessa pengar skulle ge vårdens hjältar och hjältinnor mer patienttid och frikoppla dem från onödig administration. Satsningen på ökad kvalitet skulle ha utformats i nära samarbete med professionerna, facket och brukarorganisationerna. Det var en stor hälsoreform, men nu blir det inte så fram till den 22 mars. 1 miljard till hälso- och sjukvården försvann i ett klubbslag.

Vänstern förhandlade in en reform i budgeten som innebär att receptbelagda läkemedel blir kostnadsfria för barn och ungdomar under 18 år. Det är ett lyft för ensamstående föräldrar med låg inkomst. Det är en jämlikhetsreform. Syftet var att garantera att alla barn får tillgång till de läkemedel de behöver för att ha en bra hälsa. Det är en stor reform för alla de familjer som saknar en trygg ekonomi, men den röstade ni ned. Det var en reform för barnen.

Politik handlar om att välja. Ni väljer läx-RUT till barn vars föräldrar kan betala men inte gratis medicin som skulle göra livet lättare för så många barn och föräldrar.

Att få barn är stort. En förlossning är dramatisk, underbar och för det mesta en positiv upplevelse. Men vi har sett en förlossningsvård i Sverige som inte är den förlossningsvård som kvinnor i Sverige ska behöva möta. Vi talar om en tombola för dem som ska förlösas. Det handlar om var man bor och även i viss mån om vem man är.

Därför förhandlade Vänsterpartiet in 400 miljoner per år under mandatperioden för att stärka en skakig förlossningsvård. Jag noterar att det fattas i den budget högeralliansen och Sverigedemokraterna står bakom. Förklara gärna varför förlossningsvården inte behöver mer resurser.

Äldreomsorgen måste stärkas. Vänstern ville ge äldreomsorgen förutsättningar att satsa på bemanning. Det ger en bättre äldreomsorg för att det skapar mer tid för de äldre. Det ger också hjältarna och hjältinnorna som arbetar inom äldreomsorgen möjlighet att utveckla sin verksamhet. Det förbättrar också arbetsmiljön, och det behöver verkligen göras. Om vi ska få in fler unga människor som vill jobba inom vården måste något göras åt arbetsförhållandena. Det var därför de 2 miljarderna förhandlades in, men dem klubbade ni bort. Vi lovar att de återkommer.

Den psykiska ohälsan tickar på. Vi ser också att hälsan under barndomen har stor betydelse för skolresultatet och för om man exempelvis hamnar i bidragsberoende som vuxen. Bara 60 procent av barn med psykisk ohälsa uppnår gymnasiekompetens jämfört med kontrollgruppens 87 procent. Nya satsningar på skolan och på psykisk ohälsa, precis som i den budgetproposition som Sverigedemokraterna och högeralliansen röstade ned, är ett måste för att stärka psykiatri och skolan. Att skolan bedriver ett förebyggande arbete för barnen måste vi förstå.

Cancer är en diagnos som alla ryggar tillbaka för. Att få vänta från diagnos till behandling är terror. Cancervård ska inte vara en tombola. Vilket landsting man bor i ska inte avgöra vilken behandling man får och ens överlevnad.

Här har vi en viss samsyn, och det är bra. Men det får inte bli som i det moderatstyrda Stockholms läns landsting där det skärs ned på både onkologavdelningar och barncancervård.

I delar av landet måste patienter vänta tre gånger så länge från remiss till behandling än i andra delar av landet. Det är en skam för ett rikt land. Cancervården måste få mer resurser. Här ligger vi ganska jämnt, vilket nog är det enda positiva jag kommer att säga i mitt anförande.

De 22 mars är det val. Vänstern går till val på bland annat de reformer som vi förhandlade in i den budget som röstades ned. Vi vill ha en välfärd att lita på, inte bara en kassako för dem som vill gräva guld i välfärdsbranschen. Vi vill ha en välfärd för medborgarna.
(Applåder)

Anf. 28 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Jag delar helt Karin Rågsjös bild av att vi har stora problem i den svenska förlossningsvården. Det handlar om brist på barnmorskor. Man löser inte det genom ett tillfälligt stöd på 400 miljoner kronor per år till de svenska kvinnoklinikerna. Det finns inte horder av barnmorskor som går arbetslösa i Sverige och bara väntar på ett jobb. Dessutom kan inte en ansvarig klinikledning använda ett tillfälligt statsbidrag till att fastanställa barnmorskor.

Vi måste i stället göra det alliansregeringen har gjort, nämligen öka barnmorskeutbildningen. Vi måste också se till att landstingen långsiktigt premierar löneutvecklingen för specialistsjuksköterskor så att det blir attraktivt att skaffa sig denna utbildning.

Jag förvånas lite av det Stockholmsfixerade perspektiv som Vänsterpartiet och Karin Rågsjö har – inte bara i denna debatt utan i många. Jag vill ta med Karin Rågsjö till norra Jämtland. Där har man i decennier haft en illa fungerande primärvård. Det har varit vakanser och stafettläkare. I och med vårdvalets införande 2010 etablerade en driftig

läkare det privata företaget Nya Närvården AB. Det har inneburit att byarna Hoting, Hammerdal och Strömsund nu har en väl fungerande primärvård med gott om läkare, sjuksköterskor och övrig personal. Befolkningen där uppe är oerhört nöjd.

Min fråga till Karin Rågsjö är: Varför ska detta stoppas? Varför vill Karin Rågsjö förbjuda vårdval i Sverige? Varför vill hon och hennes partikamrater i landstinget i Jämtland så fort som möjligt gå tillbaka till hur det var förr när landstinget drev dessa hälsocentraler med mycket stora personalproblem?

(Applåder)

Anf. 29 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Jag börjar med förlossningsvården. Den har utvecklats negativt under ett antal år, de år ni suttit vid makten. Ni borde ha gjort något mer kraftfullt under era åtta år.

För det första vill vi satsa på utbildning. Det är klart att det behövs barnmorskor. De ska också vara välbetalda. Barnmorskorna i Sveriges landsting är ju inte välbetalda, så vi måste se till att de har möjlighet att få högre lön. Då måste man ha mer pengar att erbjuda, inte sant?

Förlossningsvården är skakig i hela Sverige. Oavsett om man är i Hoting, Stockholm eller Ödeshög är den skakig, och den ska inte vara skakig i ett välfärdsland.

Min Stockholmsfixering är kanske inte så konstig. Stockholm har varit paradnumret för borgerlighetens totala fundamentalism vad gäller privatisering. Det har så att säga varit one way track framåt för att lägga ut så mycket som möjligt på privata entreprenörer.

När vi talar om valfrihet tycker jag inte att det riktigt är valfrihet för medborgarna, i varje fall inte i de flesta län när det gäller att exempelvis välja vårdcentraler. Valfriheten har exempelvis blivit mindre långt uppe i landet där det vimlar av stafettläkare medan valfriheten på Kungsholmen och Östermalm har ökat avsevärt.

Innan LOV och vårdvalet fanns det sex vårdcentraler på Östermalm och sex vårdcentraler i Botkyrka. Det finns fortfarande sex vårdcentraler i Botkyrka men tolv vårdcentraler på Östermalm. Är vårdbehovet så mycket större på Östermalm? Det frågar jag mig. Är människor så sjuka? Det kan vi fundera på. Jag tror inte att det är så.

Etableringen av vårdcentraler handlar om detta. Om jag skulle vara läkare och få öppna vårdcentral skulle jag förstås öppna den i innerstaden eller någonstans där jag kunde få så mycket pengar som möjligt, eftersom jag inte är ideell, inte sant? Jag följer gärna med dig till Hoting och tittar.

(Applåder)

Anf. 30 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Jag gör gärna ett besök i Hoting. Tack och lov finns det inte förlossningsvård vare sig där eller i Ödeshög.

Problemet som Karin Rågsjö är inne på är ett reellt problem. Vi har brist på specialistsjuksköterskor och framför allt på barnmorskor i Sverige. Däremot blir analysen väldigt märklig när man säger: Om vi bara ser till att ge ett tillfälligt statsbidrag på 400 miljoner kronor kan landstingen minsann höja lönerna för barnmorskor.

Detta är ett mycket långsiktigt arbete där man måste värdera upp de arbetsuppgifter specialistsjuksköterskorna har och inte minst se till att de har en långsiktigt bra löneutveckling. Det kommer inte det tillfälliga stödet på 400 miljoner kronor som Karin Rågsjö förespråkar att kunna råda någon som helst bot på.

Det är ett tillfälligt stöd som möjligtvis kan användas till internutbildning och annat. Men det kommer inte att råda bot på det allvarliga problemet vi har med brist på specialistsjuksköterskor. Där är det någonting helt annat som krävs.

Jag kommer återigen till diskussionen om vårdval. Jag förstår att Karin Rågsjö är väldigt fixerad vid Stockholm. Här kommer förslaget inte att ha någon som helst effekt beroende på att majoriteten i landstinget kommer att vilja behålla vårdvalen.

Där det däremot kommer att ha en förödande effekt är i de socialistiskt styrda landstingen i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Dalarna. I bland annat Jämtland har man varit tydlig med att man tänker avskaffa det. Man tänker inte ha kvar något fritt vårdval.

Det kommer att få konsekvenser i Jämtland på två ställen. Det gäller i den yttersta glesbygden. De privata etableringarna har kommit i Härjedalen i form av Fjällhälsan, och dessutom har det kommit i norra Jämtland i form av Nya Närvården. Det är där Karin Rågsjös förslag kommer att få en förödande effekt. Där innebär det grus i maskineriet för primärvården.

Här i Stockholm kan jag förstå att man inte är engagerad i diskussionen beroende på att det här alltid kommer att finnas ett stort antal vårdcentraler att välja på. Däremot kommer effekterna att synas väldigt tydligt i de glesare delarna av landet.

(Applåder)

Anf. 31 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman och andra! Man måste tänka på, Anders: Var ska vi placera pengarna någonstans? Det är våra gemensamma skattepengar. När jag pratar med mina kompisar exempelvis på landsbygden i glesbygden i övre Sverige kan de beskriva en situation som inte är på topp. De kan beskriva hur stafettläkarna kommer och går.

Det är ett problem som ni kanske skulle ha åtgärdat under de åtta åren, just bristen på vård på landsbygden. Vi måste titta på helheten och hur vi ska ladda resurserna. Vi kan titta på vad som står i tidningen i min hand. De tio största välfärdsjättarna fortsätter att växa snabbt. Det är 7 procent och nästan 40 miljarder för ett antal företag.

Det är vad vi måste titta på. Det är vad jag kallar för er fundamentalism. Ni har valt att gå armkrok med företagen i stället för medborgarna som betalar sina skatter. Skulle inte de skatterna ha passat jättebra i Hoting så att man kunnat utveckla vården?

Det är vad vi måste börja fundera på. Vad ska vi satsa våra skattepengar på? Det kan inte vara att man fortsätter att gå armkrok med de största företagen. Jag har varit nedluskad med propagandaskrifter från Almega, Svenskt Näringsliv och så vidare. De ligger på. De har miljarder bakom ryggen. Det är inte dem som vi ska värna. Jag tycker att det är medborgarna.

(Applåder)

Anf. 32 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Vänsterns Karin Rågsjö är stolt över en vänsterregeringsbudget som har fallit och är nedröstad. Vänstern sitter inte i regeringen, eller den sitter kanske i regeringens knä och styr regeringen för den vänsterpolitik som vi nu ser.

Vänsterns Karin Rågsjö säger att hon är orolig över den psykiska ohälsan. Men om man ska ta den oron på allvar måste Karin Rågsjö berätta för oss härinne hur högre skatter för att anställa unga, som skapar färre jobb och oroar unga, stärker kampen mot den psykiska ohälsan. Det gäller också högre kostnader för företag så att färre får jobb och att fler är i utanförskap, eller hur högre skatter för äldre som skapar färre jobb och oroar äldre leder till en stärkt kamp mot psykisk ohälsa.

Det är mycket ord från Vänsterpartiet, men det måste också finnas ett innehåll. När jobben blir fler har vi mer resurser till det som är det gemensamma. Framför allt stärker det den enskilde som får möjlighet till ett bättre arbetsliv.

Vänsterns Karin Rågsjö vill inte att det ska spela någon roll var någonstans i Sverige man bor. Då måste också Vänsterns Karin Rågsjö för kammaren och åhörarna berätta: När man stärker politikernas makt och tar ifrån patienterna makten, på vilket sätt blir hälso- och sjukvården bättre för den enskilde? Hur kan det i ett sammanträdesrum med stängda dörrar fattas bättre beslut än hos den enskilde omsorgstagaren och patienten?

Anf. 33 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Ska vi tala om vad som bygger psykisk ohälsa i Sverige tycker jag att vi ska börja tala om skolan. Det är det stora paradmisslyckandet för borgerligheten där 30 procent av alla ungdomar i Sverige, mest arbetarklassens barn, inte får betyg till gymnasiet. Det är en skräck för de barnen. Det är de som också faller ut och mår psykiskt dåligt. Man kan följa det linjärt. Det är där ni borde ha gjort någonting, och det borde ha gjorts för länge sedan.

Så är det. Psykisk hälsa handlar om vad man har med sig i bagaget. Det handlar inte om de tillfälliga anställningar man kan få i sex månader på restaurangen som är subventionerade av staten. Det har inte höjt den psykiska hälsan i ungdomsgruppen. Det måste jag tyvärr berätta för dig. Du kan gå tillbaka till dina kompisar, till exempel Jan Björklund i Folkpartiet, och titta på kurvor för skolresultaten. Sedan kan du följa dem linjärt in i den psykiska ohälsan. Så ser den kurvan ut.

Valfriheten är liksom er våta handduk ni lägger ut. Det låter som: Oj, vad vi kan välja. Vi tycker också att det är bra med valfrihet. Men när det gäller etableringsfrihet tycker vi att det är landstingen som ska se till: Var behöver vi vård någonstans? Det ska gälla oavsett om det är i Östersund, Stockholm eller Grängesberg.

Det är att ta sitt ansvar som politiker att se till: Var ska vi öppna den nya vårdcentralen? Var ska vi ha psykiatrisk öppenvård någonstans? Det är inte vårdjättarna som ska bestämma det. Det är inte de privata företagen som ska bestämma var de ska etablera sig.

Vi är helt för valfrihet. Jag skulle så gärna vilja se Stadsmissionen och andra, Fryshuset och vad som helst, starta företag som är non-profit. Men vilka ska bestämma var vården ska ligga? Tycker du att det är

vårdföretagen eller att det är landstingen som ska göra det? Du tycker att det är företagen som själva ska bestämma. Då blir det kanske som här i Stockholm.

Anf. 34 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Vänsterns Karin Rågsjö börjar tappa på att hålla upp för den politik som hon står för eftersom hon väljer att inte svara på frågan om på vilket sätt den psykiska ohälsan minskar när fler är i utanförskap, färre får jobb och de trösklar som i dag finns för att komma in på arbetsmarknaden inte bara ska vara höga utan ska vara ännu högre.

Allt detta hänger ihop, inte minst för den enskilde. Vårt uppdrag härinne torde vara att på alla områden inte bara prata om detta utan hela tiden verka för en sådan politik. Det är beklagansvärt att se att trösklarna fortsatt ska vara höga på arbetsmarknaden för unga och äldre att ta sig in.

Forskningen visar att patientdelaktighet leder till bättre vård och hälsa. Från den 1 januari i år kommer alliansregeringens nya patientlag att träda i kraft där patientens makt ökar. Vänsterns Karin Rågsjö är säkert totalt emot detta där patienten får möjlighet att välja vårdgivare, vara mer delaktig och få del av kunskap mer kopplad till den ohälsa som den kanske befinner sig i.

Karin Rågsjö! På vilket sätt får den enskilde bättre hälsa när dina politiker och du får mer makt? Torde det inte vara mycket bättre att den enskilda människan, som just denna patientlag nu ger förutsättningar för, får den ökade makten och rätten? Eller kommer Vänsterns Karin Rågsjö att göra allt för att ta bort den nya patientlag som nu träder i kraft?

Anf. 35 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Jag börjar med den psykiska ohälsan. Alla undersökningar visar att det är skolan som betyder mycket. Det borde du känna till, Cecilia, eftersom du numera sitter i socialutskottet och inte i arbetsmarknadsutskottet. Det är skolan som ska vara det förebyggande. De barn och ungdomar som inte får betyg till gymnasiet är tyvärr losers väldigt länge i sina liv. Det borde ni ha granskat för betydligt längre sedan. Ni har suttit i åtta år vid makten, och vi kan se att kunskapssegregationen är tydlig. Det är arbetarklassens barn som har förlorat på er utbildningspolitik. Det är också de som till stor del fastnar i något slags utanförskap.

Låt oss se på vad det är som skapar oro hos unga. Det kanske också är en arbetsmarknad där man kan komma och gå eftersom det är arbetsgivaren som bestämmer. Man får sex månader subventionerade – tack och hej, nästa tjej kommer in! Så ser livet ut. Jag vet det, för jag har suttit i arbetsmarknadsnämnden här i Stockholm och följt detta väldigt noga.

Ni tycker att ni har lagt fram en fantastisk plan när det gäller arbetslösa ungdomar. Jag måste säga att det är många otrygga unga människor som har skapats under åtta år. Det är detta som har förvärrat folkhälsan; det säger alla forskare på området. Att leva så otryggt inom arbetslivet skapar psykisk ohälsa, Cecilia Widegren.

Vi är för valfrihet. Patientlagen hade vi absolut röstat igenom. Den är jättebra. Men problemet är, Cecilia, att när vi tittar på konsekvenserna ser vi att valfriheten inte gynnar dem som har sämst hälsa. Folkhälsan är inte

heller på topp, Cecilia Widegren, efter era åtta år. Så är det. Det är sådana som du och jag som motionerar och kanske äter lite sunt – i och för sig har vi upphetsande debatter som man får lite högre pulsslagen av – som mår mycket bättre. Det är den stora gruppen i arbetarklassen som har tagit stryk av er politik under åtta år. Det finns 62 staplar på det. (Applåder)

Anf. 36 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet utom under punkterna 2 och 4, där Folkpartiet har reservationer. För tids vinnande kommer vi inte att begära votering.

Det har talats mycket om jobb, skatt och välfärdspolitiken och hur detta hänger ihop. Jag tänker inte återupprepa sammanhangen, för de har redovisats väl av mina allianskolleger.

Jag vill i stället börja med det grundläggande, som för en liberal och en folkpartist är så viktigt att alltid komma ihåg: Vi föds som individer, vi är olika från början, vi blir mer och mer olika under livets gång och vi har olika behov. Vi vill också känna oss behövda; det är viktigt för den psykiska hälsan.

Vi vill kunna välja själva, för vi vet bäst vilka behov vi har. Det gäller inte minst vården och omsorgen. Där vill vi vara delaktiga. Därför är det bra att vi i dag fattar beslut om patientmedverkan i egenvården och att vi har en patientlag som börjar gälla den 1 januari. Vi kan nu få vara med och i samförstånd diskutera med vår doktor eller vår sjuksköterska vad som passar bäst för oss själva. Man måste lyssna på patienterna och konsumenterna. Samtidigt måste det göras kvalitetsjämförelser. Det är för väl att de undersökningar som vi har startat nu blir kvar. Vi är duktiga i Sverige, men bra kan bli bättre. Vi får se vad dessa brukarundersökningar ger för resultat.

Det är också bra att kommunernas egenkontroll ska utvecklas. Vi har lagt grunden i Ivo – Inspektionen för vård och omsorg. Men den bör i fortsättningen arbeta på ett mer övergripande plan och kolla upp vilken egenkontroll som kommunerna utför. Det visar sig att de privat drivna vårdcentralerna och äldreboendena är utsatta för en mycket mer ingående granskning än de kommunala innan de får tillstånd och innan de kan börja driva sin verksamhet. Det har kommit undersökningar ganska nyligen som visar detta.

Jag vill gärna gå in på LOV. Visserligen har regeringen dragit tillbaka denna proposition, men LOV har inneburit en vändning i svensk primärvård. Vi får fler doktorer som vill bli allmänläkare. Vi har fått fler vårdcentraler, också i glesbygd, som ni var inne på i meningsutbytet nyss. Vårdcentralerna har ökat med 20 procent. 182 av 489 har en enda ägare.

Här visar det sig att tre fjärdedelar av de vårdcentraler som är ägarledda inte har några stafettläkare. Äntligen ser vi en lösning på stafettläkarproblematiken med fler vårdcentraler inom ramen för LOV-lagstiftningen som drivs av dessa allmänläkare som går tillbaka till grunden i läkaryrket! Visst kan man lära mycket i bok, men det mesta lär man av mötet med patienterna och av att följa dem över tid.

Nu har vi ett problem här. Det råder ovisshet inför framtiden. Nu finns det ett antal allmänläkare som skulle vilja starta sin egen

vårdcentral, men de får inte lån i bank eftersom man inte vet hur det blir med LOV i framtiden. Det har sagts från regeringens sida – och vi kanske får höra det i ministerns inlägg här – att man skulle komma tillbaka. Jag fick ett svar från äldreminister Åsa Regnér, som sa: Det blir ju valfrihet för landstingen och för kommunerna nu när man inte tar den LOV som ni i Alliansen vill ha! Men konsumenterna då? Då är man tillbaka i detta att man som patient och konsument inte har valfrihet.

Det här är ytterst allvarligt för en utveckling där vi under många år har haft brist på allmänläkare. Vi vet att primärvården i fortsättningen ska vara basen för hälso- och sjukvården. Vi nedrustade den på 50- och 60-talet, och vi lider fortfarande av det. Nu antligen har vi en vändning här.

Sedan har det sagts en del om personalbrist, medelsbrist och så vidare. Vi har mycket resurser i hälso- och sjukvården och i omsorgen, men vi måste använda dem rätt innan vi plussar på med den ena peng efter den andra. Den senaste uppgift om kostnaden för felaktig läkemedelsbehandling som jag har fått är 20 miljarder. Tänk om vi hade kunnat lägga det på en rad saker som vi i dag inte har kunnat prioritera! (Applåder)

Anf. 37 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Det var länge sedan jag hörde ett anförande av Barbro Westerholm där hon inte nämnde gruppen årsrika. Det är hon som har myntat uttrycket, som jag dessutom tycker är väldigt bra.

Jag vill ändå ställa frågan om resurserna till äldreomsorgen.

Det finns en personalbrist inom äldreomsorgen, och den påverkar inte bara personalens arbetsmiljö utan naturligtvis även kvaliteten i omsorgen. Personalen i hemtjänsten saknar till exempel tid för att samtala med äldre i stället för att bara snabbt lämna över en matlåda. Var femte hemtjänstpersonal som deltog i en undersökning 2013 uppgav att ”beviljade hjälpinsatser uteblir minst någon gång i veckan och att den främsta orsaken till det är personalbrist”.

Av den anledningen har regeringen föreslagit det extra påslaget på 2 miljarder per år, för att kunna råda bot på bristen och kunna anställa undersköterskor. Man har beräknat att det skulle motsvara ungefär 4 600 nyanställda undersköterskor som var och en skulle kunna göra en insats för att hjälpa gamla människor på äldreboenden.

Oftast, i alla fall när man hamnar på särskilda äldreboenden som vi har varit inne på förut, är det inte valfriheten som är det viktiga. Det viktiga är att det finns tillräckligt många människor runt omkring som kan hjälpa till med det som man inte längre klarar av.

Därför blir min fråga till Barbro Westerholm: Känns det inte konstigt att vara med och rösta bort en insats som skulle göra livet bättre för äldre, till förmån för att Barbro Westerholm och jag ska få lite lägre skatt?

Anf. 38 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Nej, det känns inte konstigt. Det som nu främst måste göras är nämligen att titta på alla äldreboenden där man är nöjd, som klarar sig på den budget de har fått och inte har personalomsättning – personalomsättning kostar väldigt mycket. Vi måste titta på hur de bär sig åt och på vad andra kan lära av dem. Det gäller dem som inte klarar

bemanningen tillräckligt bra, som har brister och som får dåliga betyg i kvalitetsjämförelserna.

Det har också kommit undersökningar där man har jämfört privat drivna äldreboenden med kommunalt drivna och funnit att de boende är lika nöjda eller till och med nöjdare på privata boenden. De har dessutom klarat sig med mindre personal. Jag vill få svar på hur de gör där det fungerar väl, till lägre kostnader och med lite lägre bemanning till och med.

I slutet av anförandet hann jag säga, när det gäller resurser i vården och omsorgen, att vi ibland känner att pengarna inte kommer riktigt till sin rätt. För mig är steg ett att titta på det, innan vi börjar plussa på med pengar.

Jag har varit på många boenden där man inte har haft den personalomsättningen. Där har jag sett gott ledarskap, vilket är A och O här. Och Alliansen satsar på just ledarskapsutveckling.

Anf. 39 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Jag förstår att Barbro Westerholm inte ser något problem med att rösta bort förstärkningen om Barbro Westerholm inte ser det problem som ändå finns. Det är helt uppenbart att problemen finns. Det kommer rapport efter rapport, kanske framför allt från hemtjänstpersonal som är klockade med tidtagarur för att det ska vara en så liten insats som möjligt att överlämna matlåda eller något annat.

Det är självklart att gamla människor runt omkring i Sverige som inte får den omsorg de borde ha rätt till behöver hjälp av fler anställda. Det är konstigt att Barbro Westerholm, som i alla andra hänseenden lyfter upp de äldres villkor på ett förtjänstfullt sätt, tydligen inte förmår se den verkligheten just här. Det beklagar jag.

Anf. 40 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Jag ser problemen, men jag vill hitta rätt lösning på dem. Det kanske inte händer någonting alls om man öser in de pengar som regeringen har i sin budget. Det kanske inte blir bättre ändå.

Jag vill veta hur de ställen jobbar som klarar av att ha bra arbetsmiljö, bra boende – det är det främsta för de årsrika personerna – med socialt innehåll, ingen personalomsättning och låga sjukskrivningstal. Arbetsmiljön och ledarskapet är viktiga nycklar till lösning på de problem som vi har i omsorgen. Vi är överens om att det måste bli bättre på de ställen där det inte är bra, men vi ska lära av dem där det är bra.

Jag var på ett äldreboende på Öland där det inte var någon personalomsättning och inga sjukskrivningar att tala om. Där ser man inte på tv längre, annat än när det är idrottstävlingar, OS till exempel. Vad gör man i stället? Man går på bio. Boendet har köpt en stor filmduk, och man diskuterar tillsammans vilka filmer man ska se. Det blir mest 50- och 60-talsfilmer, sådana där pilsnerfilmer; det ska också komma lite andra filmer såsom svenska klassiker. Sedan sätter man sig ned och diskuterar vad man har sett. Då kan de årsrika som har sett filmerna som unga också relatera till annat som de har upplevt tidigare i livet. Det tycker personalen är jättebra.

Det är de modellerna som jag vill överföra till de ställen där det är eländigt.
(Applåder)

Anf. 41 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Jag respekterar verkligen dig, Barbro. Du är den som jag högaktar på den sidan. Jag vill bara säga det innan jag och min svavelfulla mun inleder.

Jag undrar varför ni säger nej när det gäller förlossningar och 400 miljoner per år i ett antal år. Tycker inte du att förlossningsvården, som den är nu, behöver en uppgradering? Det är min första fråga.

Sedan har jag en fråga om LOV. Jag tycker nämligen inte att det handlar så mycket om vårdvalet; det är vi för. Det handlar om etableringsrätten för företagen, rätten för vårdföretag att etablera sig precis var som helst. Företagen kanske inte har patientens bästa för ögonen då utan i stället bestämmer sig för var den mest lönsamma affären finns.

Det har varit en viss positiv utveckling på vissa håll. Men om man tittar exempelvis på Riksrevisionens tydliga rapport och andra rapporter ser man ändå att den portalparagraf om jämlik vård som bär upp hela hälso- och sjukvården krockar med marknadsprinciperna som Svenskt Näringsliv och Almega har. Att de har det är inte särskilt konstigt; de är marknadsmässiga företag. Men det är konstigt att politiker har det och att det på något sätt frångås att vården ska landa där vården behövs mest. Etableringen sker då till exempel i områden där de friskaste finns.

Tycker inte du att det är ett problem, Barbro, när vi tittar på etableringsrätten? Borde det ändå inte vara politiker i landstinget som styr var ett företag ska etableras? Vore inte det logiskt, egentligen?

Anf. 42 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! När det gäller brist på barnmorskor och förlossningsvården är det naturligtvis oacceptabelt att man som barnaföderska inte ska kunna komma till det sjukhus där man har gått på mödravårdscentralen eller som den mödravårdscentral man har gått till är knuten till.

Jag insåg att den här frågan skulle komma.

I Stockholm, som väl är det område som har haft störst problem, görs nu en storsatsning. Barnmorskor utbildas, och vi hörde nyss att det också finns riksdagsbeslut om utbildning av sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor och så vidare. Men sådant tar tid.

Sedan kommer också galna hinder i vägen. S:t Göran vill till exempel bygga ut för en förlossningsavdelning. Förlossningsavdelningarna bör ju ligga på sjukhus som har intensivvård och annat. Men nu säger två bostadsrättsföreningar nej, och så stretar det. I fråga om hinder som ligger i vägen för byggande inom rimlig tid har Alliansen satt i gång en utredning. Stefan Attefall gjorde det.

Det görs alltså saker, men det tar tid innan vi får det antal barnmorskor som vi behöver.

Men det är ju på gång i landstingsvärlden, och det är på gång också här i riksdagen. Vi är överens om satsningar, men det är olika hur vi satsar. Fast en stor satsning är det.

LOV-frågan får jag ta i nästa replik.

Anf. 43 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Okej, Barbro, du och jag är stockholmare så vi tittar på vårt eget län; det är ju inte så konstigt. Men man kan se att det är kris här också inom förlossningsvården. Det är många barnmorskor som anser sig för lågt betalda och som helt enkelt slutar. De orkar inte med det stressade tempot på de olika avdelningarna. Det har varit oerhört kringskuret med resurser i Stockholms läns landsting, som är högerstyr, och det har varit extremt svårt att få till sjysta förlossningar för kvinnor i det här länet. Så är det.

Sedan håller jag absolut med om att det är helt galet att enskilda personer som får sin utsikt förstörd kan stoppa den typen av byggnader. Det är vi helt överens om. Här ska det allmänna intresset gå före, tycker vi.

Jag tycker fortfarande att det är underligt att ni inte har satsat mer på förlossningsvården under de här åtta åren. Nu vet jag inte vad du kommer att svara mig på den frågan. Almega eller Svenskt Näringsliv har miljarder i ryggen och stora intressen i etableringsrätten och vinster i välfärden. Det är bara att läsa i tidningarna om hur mycket man kan tjäna på välfärden. Men det borde vara politiker, tycker jag, som ser var det behövs vård någonstans. Borde det inte ha varit bättre att fördubbla antalet vårdcentraler i Botkyrka till tolv? Vårdbehovet är ju rimligtvis större i Botkyrka än på Östermalm.

Om jag skulle etablera mig som läkare skulle jag förstås etablera mig där jag kunde tjäna mest. Så fungerar människor. De är inte ideella. Men ni har öppnat ett system som gör att man har satsat i Stockholm, Göteborg och Malmö på mer välbeställda. Riksrevisionens hela rapport pekar ju på att de som behöver vården mest inte får tillgång till den. Gärna valfrihet, men då måste man placera vården utifrån något slags koncept.

Anf. 44 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Vi har olika syn på drivkrafter. För mig som liberal är det den enskildes behov som ska styra. Det är jag själv som vet vad jag behöver.

Sedan kan man ju lära sig hur man kan tillfredsställa dessa behov. Det är därför som vi i betänkandet lyfter fram detta med egensjukvård och hemsjukvård. Det ökar kunskapen hos befolkningen om vad man kan klara själv.

Du är ute efter dem som du tycker söker vård i onödan och att de läkare och sjuksköterskor som ska ta hand om de onödiga besöken borde vara någon annanstans. De som har lite längre studier kan lättast ta till sig kunskap och klara sig själva. Detta regleras då så att man inte går till doktorn eller sjuksköterskan i onödan.

Detta med att titta på stadsdelar blir fel. Man ska också se på var arbetsställena finns. I den stadsdel som du nämner finns det många arbetsställen, och det kan vara naturligt för folk att gå till en vårdcentral där i stället för att ta en dag ledigt och gå på hemorten. Det är inte så enkelt som att titta på geografien på det här sättet.

Du pratar om att man läser i tidningarna, men allt refereras inte i dem. När det gäller rapporterna om riskkapital och de stora företagen finns det

en utredning som regeringen inte har lyft fram och som visar en annan bild.

(Applåder)

Anf. 45 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman, ledamöter och åhörare! Dagens debatt handlar om utgiftsområde 9, Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Det är en debatt som utgår från att riksdagen redan fastställt utgiftsramarna med grund i en borgerlig budgetmotion och med grund i en borgerlig politik som har röstats fram av Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Den ekonomiska politik som riksdagen slagit fast bygger på andra värderingar, och gör därmed andra prioriteringar än det budgetförslag som regeringen lade fram.

När man jämför de två budgetarna, regeringens och den som röstats fram av riksdagens högerpartier, finns det tydliga skillnader i satsningar. Det finns tydliga skillnader i vem som gynnas av respektive budget och i vem som missgynnas. Det finns tydliga skillnader i synen på vilket samhälle vi vill ha.

Den budget som nu röstats fram missgynnar dem som har det dåligt ställt ekonomiskt, den missgynnar kvinnor och den missgynnar äldre. Detta blir smärtsamt tydligt när man jämför den med regeringens budgetproposition. Skillnaderna finns i helheten, men de finns också i det utgiftsområde som vi debatterar här i dag.

I den budgetproposition som regeringen lade fram ligger fokus på jämlikhet och likvärdighet – det ligger på ett Sverige som håller ihop med en mer jämlik vård och en mer jämlik hälsa. Som medborgare ska man kunna förvänta sig samma förutsättningar i livet oavsett bakgrund, kön eller livsomständigheter. Man ska också kunna förvänta sig en jämlik vård som är lika bra, oavsett vem man är eller var man råkar vara folkbokförd. Så är tyvärr inte alltid fallet i dag.

Den ojämlika hälsan syns exempelvis på medellivslängden. Mellan lågutbildade och välutbildade skiljer det generellt sett ungefär fem år i livslängd. Det finns också stora skillnader mellan olika kommuner. Läger man ihop dessa effekter kan man snabbt konstatera att förutsättningarna för en god hälsa inte är jämlika.

I regeringens budget presenterades ett antal förslag som skulle angripa de problem som finns. Låt mig ta upp några exempel.

En satsning på förlossningsvården på 400 miljoner årligen fanns med. Förlossningsvården har alltför ofta problem i dag – precis som har hört i denna kammare. Det märks naturligtvis inte minst här i Stockholm. Vi hade dessutom förslag utanför utgiftsområdet om fler utbildningsplatser för barnmorskor. Dessa 400 miljoner kronor hade hjälpt till att snabbare få ut utbildade barnmorskor i vården. Det gäller den verksamhetsbelagda utbildning som man har rätt till. Kvinnor missgynnas därmed av det fattade budgetbeslutet.

I en rapport från Socialstyrelsen från 2011 konstateras att ensamstående kvinnor med barn avstår från att hämta ut läkemedel nära fyra gånger så ofta som befolkningen i stort.

Gruppen ensamstående med barn består till mer än 75 procent av kvinnor. Det är en grupp som oftare än genomsnittet har det svårt ekonomiskt. Det finns således tydliga tecken på att barn riskerar att gå

miste om läkemedel som de egentligen behöver av ekonomiska skäl. Det var en viktig anledning till att regeringen föreslog att receptbelagda läkemedel ska vara kostnadsfria för barn så att inget barn riskerar sämre hälsa på grund av föräldrarnas ekonomi. Även detta är ett förslag som högerpartierna i riksdagen nu har avslagit.

Situationen i äldreomsorgen är långt ifrån godtagbar. Alltför ofta är personalens arbetssituation ansträngd och stressad. Det går ut över de äldre, som inte får den hjälp de hade kunnat få. Med det budgetbeslut som riksdagen har fattat går äldreomsorgen miste om mer än 1 miljard kronor 2015. Det handlar om tusentals anställda som hade kunnat göra en stor skillnad i äldreomsorgen.

Sammantaget gör det skillnad vem som bestämmer och vilken budget som riksdagen beslutar om. Vi hade kunnat göra satsningar på förlossningsvården, på att garantera att barn får ta del av de läkemedel de behöver, oavsett föräldrarnas ekonomi, och på att förbättra äldreomsorgen. Men nu blir det inte så. Politik spelar roll, och valet i mars kommer att spela en mycket stor roll.

Ett av de få glädjeämnena i den budget som riksdagen har ställt sig bakom är ändå cancervården. Här är jag glad över att oppositionen gått på regeringens linje att cancervården kommer att tillföras en halv miljard kronor mer per år och att vi med inspiration från Danmark, med en modell med standardiserade vårdflöden, kraftigt kommer att minska köerna inom cancervården och göra vården mer likvärdig över landet.

Jag hoppas att vi framöver kan prata ihop oss om fler angelägna satsningar inom vården, men jag tvingas konstatera att den budget som nu är beslutad tyvärr leder i en helt annan riktning än den som Sverige skulle behöva. Den leder bort från det samhälle präglad av jämlikhet och den vård präglad av likvärdighet som den här regeringen hade som mål att föra oss lite närmare mot. Det är något jag beklagar.

(Applåder)

Anf. 46 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! På den korta tid som sjukvårdsministern har suttit på sin taburett har han, fransett hanteringen av ebolaepidemin, lyckats skapa en hel del oreda. Det första området handlar om hans syn på vinster i välfärden, där beskedet är att det inte ska förekomma. Varför ska invånarna i norra Jämtland inte ha rätt att välja en privat vårdföretagare? Varför ska inte de årsrika ha rätt att välja hemtjänst i hela landet? Bland människor med svår funktionsnedsättning, som har rätt till assistans, väljer 60 procent en privat utförare. Varför ska sjukvårdsministern och hans parti sätta sig och överpröva det beslutet och säga att de inte får välja ett aktiebolag för assistans?

Men det räcker inte med dessa saker. Även på andra områden har det blivit minst sagt stökigt. Ett sådant område är frågan om nationella riktlinjer. Regeringen klargjorde redan i regeringsförklaringen att de nationella riktlinjerna skulle bli obligatoriska. Det är ett förslag som har dömts ut av Läkarförbundets ordförande. Även regeringens egen utredare Göran Stiernstedt har sagt att han är orolig över signalen om att lagstifta om nationella riktlinjer. Alla från sjukvården vet hur viktigt det är att kunna bryta mot just riktlinjer. Ett sådant förslag visar på en betydande okunskap om hur sjukvården fungerar i Sverige. Om det skulle förverkligas skulle det dessutom innebära ökad administration i form av att det måste finnas någon form av uppföljningssystem för att se att de obligatoriska riktlinjerna verkligen följs.

Gäller beskedet från regeringsförklaringen fortfarande, nämligen att dagens nationella riktlinjer ska bli obligatoriska, det vill säga lagstiftas om?

(Applåder)

Anf. 47 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan.

Jag har tidigare svarat att vi inte vill omvandla de obligatoriska riktlinjerna rakt av till lagstiftning. Däremot vill vi föra fram en politik, och vi vill också utreda hur man skulle kunna tillämpa de nationella riktlinjerna, naturligtvis i en annan utformning, på ett bättre sätt inom vården. Det är viktigt att slå fast. Jag hoppas att Centerpartiet och Anders W Jonsson kan ställa sig bakom detta och även se behovet av att de nationella riktlinjerna tillämpas mer. Här förstår jag inte riktigt konflikten.

Sedan var det Anders W Jonssons första fråga. Jag konstaterar att utifrån den debatt vi har haft i kammaren hittills har Anders W Jonsson pläderat starkt mot regeringens förslag att avskaffa tvångs-LOV, det vill säga den lag som tvingar landstingen att tillämpa lagen om valfrihetssystem. Det finns naturligtvis många argument både för och emot ställningstagandet, men att från Centerpartiets och Anders Jonssons sida argumentera att politiker i Stockholm inte ska bestämma huruvida medborgarna i Jämtlands län ska få rösta fram en socialistisk majoritet eller inte är sällsynt osmakligt. Varför ska inte medborgarna i Jämtlands län få rösta fram politiker i Jämtlands län landsting som vill avskaffa lagen om valfrihetssystem, LOV, och i stället vill organisera vården på annat sätt få göra det?

Anf. 48 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det är spännande besked vi får i kammaren. För bara några månader sedan stod den nyvalde statsministern och sa att dagens nationella riktlinjer ska bli obligatoriska. Det var just det som skapade en stor oro och förvåning i Sjukvårdssverige. Ledande läkare – även regeringens utredare – säger att det vittnar om betydande okunskap om hur svensk sjukvård faktiskt fungerar.

Nu säger sjukvårdsministern att det inte gäller längre, att det nu handlar om att öka kunskapsstyrningen av svensk sjukvård. Hur vi på olika sätt kan skärpa kunskapsstyrningen av svensk sjukvård, herr talman, är något som vi har debatterat i åtminstone ett decennium. Det är något helt annat än det Stefan Löfven sa i talarstolen, nämligen att de nationella riktlinjerna ska bli obligatoriska.

Det gläder mig att sjukvårdsministern har nyktrat till och insett att det Stefan Löfven sa skulle skapa en betydande oro och en betydande patient-osäkerhet i den svenska sjukvården om det hade genomförts.

Det är fascinerande att vi i alla andra sammanhang pratar om att vi måste se till att få en jämlik sjukvård i landet. Det gäller tydligen på alla områden, men sedan är det fråga om den självklara rätten för mig som människa att bestämma vilken hemtjänst jag ska ha och vilken primärvårdsmottagning jag ska gå till. När det blir en välfungerande primärvård, till exempel i norra Jämtland, är det angeläget för

sjukvårdsministern att se till att det ska bli som förr, det vill säga stafettläkare och en landstingsdriven primärvård.

Ytterst har vi frågan om människor med betydande funktionsnedsättningar som är beroende av assistans. I dag väljer uppemot 60 procent en privat utförare. Varför ska de inte få fatta det beslutet utan vara hänvisade till den kommunala assistansen eller till ett icke vinstdrivande företag?
(Applåder)

Anf. 49 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Vad vårt förslag om att avskaffa tvångs-LOV går ut på är att makten över hur vården ska organiseras ska ligga hos dem som har det demokratiska mandatet att göra så, det vill säga landstingspolitikerna.

Om landstingen vill organisera sjukvården på så sätt – som förmodligen de flesta landsting kommer att göra även om lagen går igenom – att LOV används i primärvården får de göra så. Men det måste vara fråga om ett beslut som är fattat efter en dialog med väljarna i respektive landsting, efter det att väljarna har gått till val och fattat beslut om vilken inriktning politiken ska ha.

Ytterst grundar sig ställningstagandet på att lagen om valfrihetssystem har stora brister, inte minst i hur den tillämpas. Många gånger är det patientgrupper som inte har de största behoven som får ta del av den största delen av vården, medan grupper, till exempel kroniker, inte får lika stor del av vården som de skulle behöva.

Det här beror i stor utsträckning på hur man organiserat styrsystemen inom vården och hur ersättningssystemen är utformade. Att i det läget från statens sida tvinga landstingen att tillämpa ett system som uppenbarligen har så stora brister tycker inte jag är försvarbart. Den här regeringen har tagit ansvar och sagt att vår inriktning är att efter valet i mars komma tillbaka med en proposition om att avskaffa tvångs-LOV, om vi får väljarnas fortsatta förtroende.

(Applåder)

Anf. 50 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag vill välkomna Gabriel Wikström till debatterna i riksdagens kammare.

I statsrådets anförande lät det nästan som att mycket av vårdens viktiga verksamhet är ett nytt påfund från den nytilträdde regeringen. Så är det självklart inte. Vi är väldigt glada att regeringen valde att fullfölja ganska mycket av det vi hade påbörjat på sjukvårdsområdet. Cancerstrategin är bara en del av det. Regeringen har också avstått från att riva upp viktiga reformer på andra områden.

Men sedan finns det sådant som den nytilträdde regeringen inte kunde bärga sig innan de gick in och försökte ändra på. Vi hörde nyss diskussionen om vårdvalet. Där tycker man att det är viktigt att ta makt från medborgarna för att ge den till landstingspolitiker.

Jag tänker uppehålla mig vid fritidspengen. Alla vi som följde diskussionen om slopande av vårdvalet vet vilken ofantligt hård kritik Lagrådet hade då. Där hade man ändå gett 32 remissinstanser 20 dagar på sig att komma med synpunkter innan man föreslog att riva upp det. När det gällde införande av fritidspengen fick 75 remissinstanser möjlighet att

yttra sig. Men inför den här förändringen gav regeringen nio remissinstanser möjlighet att från fredag till lunchtid följande torsdag inkomma med synpunkter gällande en reform som är viktig för en del av de mest utsatta barnen. Är statsrådet nöjd med det här sättet att bedriva politik?
(Applåder)

Anf. 51 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna är ett parti som säger sig värna framför allt barns och äldres rättigheter och behov. Därför måste det kännas sällsynt jobbigt att vara kristdemokrat en dag som denna, när man får debattera mot ett förslag om att satsa mer pengar på äldreomsorgen och mot ett förslag om att införa fria läkemedel för barn och unga. Hur kan Kristdemokraterna se sina väljare i ögonen efter att ha fattat dessa beslut?

Jag trodde att oppositionstiden skulle göra Kristdemokraterna gott, att de skulle kunna frigöra sig något från Moderaternas nyliberala agenda och på allvar stå upp för barn och äldre på ett sätt som man inte kunnat göra under åtta år i regeringsställning.

Emma Henriksson ställde en fråga till mig om remisstider och hur vi hanterar våra propositioner. När det gäller den proposition som jag själv är ansvarig för, LOV-propositionen, erkänner jag villigt att det gjordes en missbedömning, inte bara av mig utan också av departementet, i frågan om vi behövde inhämta Lagrådets synpunkter eller inte. Jag har erkänt det, och vi har dragit tillbaka propositionen. Vi avser att återkomma med en beredningsprocess enligt alla konstens regler.

Men detta kritiserar nu från oppositionen. Man säger att det är i väldigt sällsynta fall som en regering drar tillbaka en proposition, vilket vi hörde Cecilia Widegren tala om tidigare. Och vad beror det på? Det beror ju på att den borgerliga regeringen aldrig erkände sina misstag! Inte ens när Lagrådet hävdade att regeringens proposition om de så kallade Attefallhusen bröt mot de mänskliga rättigheterna drog man tillbaka sin proposition.

(Applåder)

Anf. 52 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Som kristdemokrat är jag väldigt glad över att få besluta över en budget som underlättar för barn, inte minst barn som lever i utsatthet, och gör att vi fortsätter att värdesätta äldre personers självbestämmande i det egna livet. Bland annat fullföljer vi investeringsstödet för byggande av trygghetsboenden, för att bara nämna ett av de exempel jag tidigare tagit upp i debatten.

Jag har inga som helst problem med att säga nej till fria läkemedel till alla barn. Jag har själv varit i en situation med två små barn och extremt lite pengar. Det är en grov förolämpning mot alla föräldrar som vänder och vrider på slantarna att säga till dem att de inte har förmåga att prioritera det som är det allra viktigaste.

Vi väljer att i stället ge en fritidspeng. Vi vet att det inte är föräldrarna som gör en dålig prioritering. Barnen känner ett så stort ansvar för sina föräldrars ekonomi att de säger att de inte längre vill spela

fotboll, att de inte vill vara med i laget. De bär föräldrarnas ansvar, och de får ingen fritidspeng.

Det var också därför remissinstanserna var så positiva och tyckte att detta var så viktigt. Jag förstår att ni bara vågade fråga nio remissinstanser. Det jag inte förstår är varför ni inte lyssnar på Barnombudsmannen och Rädda Barnen när de säger att det här är en felaktig prioritering.

Min fråga till statsrådet kvarstår. Är du nöjd med att det är så här ni genomför nya förslag? De enda nya idéer ni har på hela det här området gäller sådant där ni väljer att helt tondövt strunta i att lyssna på dem som är de mest utsatta. Det gäller äldreområdet och barnområdet. Det gäller alla oss som har makt att själva bestämma över vår vardag och våra liv, över vilken vård vi vill ha och vilken omsorg vi vill ha. Ni väljer att inte lyssna. Ni lyssnar inte ens på remissinstanserna.

(Applåder)

Anf. 53 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Grunden för den här regeringens politik är att vi har en välfärd som står inför väldigt stora utmaningar. Jag tog några exempel på de investeringar i välfärden som den här regeringen ville göra genom sin budgetproposition. Det handlade om att tillföra mer resurser till äldreomsorgen för att se till att mer personal kunde anställas för att förbättra de äldres situation. Det handlade om att kunna införa fria läkemedel för barn och unga. Det handlade om att tillskjuta medel till förlossningsvården, så att kvaliteten kunde höjas och kvinnor slippa vara rädda för att åka in till BB och föda barn. Det är ett axplock av reformerna, och det var en början på det reformarbete som den här regeringen såg framför sig.

Men oppositionen valde att tillsammans med Sverigedemokraterna rösta på ett annat budgetalternativ, som bäst kan sammanfattas med devisen ”stolt och nöjd”. Det fanns inget nytänkande efter den politik som man bedrivit i åtta år och som uppenbarligen misslyckats på ett stort antal områden. Det skedde ingen omprövning. Det fanns ingen ödmjukhet. Framför allt drog man inte slutsatserna av att man förlorade 10 procent av väljarkårens stöd i det val vi hade i höstas. Jag förstår inte hur man som företrädare för Kristdemokraterna, som säger sig värna barns, ungas och äldres rättigheter och behov, kan stå och säga att man är stolt över det budgetförslag som nu röstats igenom. Jag ser fram emot nyvalet i mars.

(Applåder)

Anf. 54 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Statsrådet Wikström slåss för en budget som är överkörd, förlorad och nedröstad. Statsrådet ska inte glömma bort att statsrådet innehar ett ämbete som innefattar att genomföra av riksdagen fattade beslut. Riksdagen har fattat beslut om en alliansbudget för 2014 och Alliansens politik för 2014. Riksdagen kommer under den här veckan att fortsätta att fatta beslut om en alliansbudget för 2015 och Alliansens politik för 2015. Statsrådet har suttit i 74 dagar. Avser statsrådet att sitta kvar är det Alliansens hälso- och sjukvårdspolitik och omsorgspolitik som statsrådet har att genomföra.

Min första fråga till statsrådet är därför: På vilket sätt kommer statsrådet att ta ansvar för att inte avveckla kömiljarden utan utveckla den till en tillgänglighets- och samordningsmiljard? Den ska öka huvudmännens förutsättningar och drivkrafter och skapa mer sammanhållna vårdkedjor, öka vårdgivarnas helhetsansvar för patienten, öka tillgängligheten och korta köerna runt om i hela Sverige.

Min andra fråga till statsrådet gäller självklart den avveckling av vårdvalet för den enskilde som statsrådet ihärdigt fortsätter att slåss för. Det var dåligt berett och hade dåligt stöd bland remissinstanserna. Lagrådet var tydligt: Genomför inte förslaget!

Statsrådet väljer ändå – trots återkallelse, som är mycket sällsynt – att fortsätta att hävda att han efter valet kommer att komma tillbaka med en proposition till riksdagen som riksdagen inte vill ha.

Statsrådet, förklara! På vilket sätt är det bättre att politikerna får ökad makt än att patienterna får mer makt att välja den nära vården?

(Applåder)

Anf. 55 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Cecilia Widegren har i nästan varje inlägg som hon har gjort här i dag varit noga med att börja med att påpeka att regeringens budget röstades ned och att Alliansens budget fick en majoritet i riksdagen.

Då är det också värt att påpeka att den majoriteten bara var möjlig i och med att Sverigedemokraterna röstade på Alliansens budgetförslag. Ett parti vars företrädare säger att judar och samer inte kan anses vara svenskar. Ett parti som uppenbarligen är nyfascistiskt. Ett parti som står för en helt annan inriktning när det gäller migrationspolitiken än Cecilia Widegrens egen partiordförande Fredrik Reinfeldt. Hur kan man vara så stolt och hur kan man vara så nöjd med att ha fått igenom sin budget med det partiets stöd? Det är min fråga till Cecilia Widegren.

Tidigare i debatten tog Cecilia Widegren också upp att hon inte har fått några inviter om samarbete på det här området. Jag kan säga så här: De inviter som statsminister Stefan Löfven har gett till de borgerliga partiledarna under mer än ett års tid har bemötts med en kall hand. Cecilia Widegren borde vända sig till Alliansens partiledare och fråga varför de inte var beredda att samarbeta. Vi hade säkert kunnat hitta lösningar även på det här området, och jag hade gärna diskuterat inte minst cancersatsningen och hur vi gör vården mer jämlik och likvärdig över landet.

(Applåder)

Anf. 56 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Alla allianspolitiker här inne – Moderaterna, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet – har röstat för *sin* politik. Vi är sju partier här i kammaren som delar synen på människors lika värde.

Vi röstar för vår politik. Statsrådet Wikström har nu att genomföra Alliansens hälso- och sjukvårdspolitik. Statsrådet Wikström valde att inte kommentera detta med ett enda ord. Statsrådet Wikström kommer att granskas – av oss alla här inne men också av väljarna. Det är riksdagens beslut som gäller, statsrådet.

Min första fråga kvarstår: På vilket sätt kommer statsrådet att utveckla kömiljarden till en tillgänglighets- och samordningsmiljard för att hålla ihop vårdkedjorna mer för patienten, korta köer och öka tillgänglighet?

Min andra fråga kvarstår: Varför är det så viktigt för statsrådet att slåss för någonting som Lagrådet säger är illa berett, som remissinstanserna är emot och som skulle innebära mer politikermakt och inte främja patientens val vad gäller den nära vården? På vilket sätt vill statsrådet fortsätta att utveckla sjukvården med det synsättet?

74 dagar har statsrådet haft på sig att ta orden om öppna händer och säga: Jag vill samtala med andra. Jag vill göra någonting för svensk hälso- och sjukvård och omsorg. Inte vid ett tillfälle har detta skett. Inte ett enda konkret förslag har vi fått, inte ett innehåll. Man kan inte bara använda ord i kammaren. Man måste också lägga fram förslag och sedan stå för dem. Det är rätt tyst, Gabriel Wikström.

(Applåder)

Anf. 57 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur jag ska tolka Cecilia Widegren. Först kritiserar hon mig för att jag står upp för den budgetproposition som regeringen har lagt fram och som har fallit i riksdagen. Sedan säger hon att regeringen inte har lagt några förslag på riksdagens bord att diskutera. Jag tycker att det är något motsägelsefullt.

Jag ska svara på Cecilia Widegrens frågor, även om jag när det gäller LOV tycker att jag har gjort det både en och flera gånger.

För det första: LOV har fått mycket kritik. Det finns mycket som tyder på att den åsidosätter principen att människor ska få vård och omsorg efter behov och att det snarare är de som har bäst förutsättningar att tala för sig och sin efterfrågan som får vård och omsorg.

Jag menar att det är en tillräckligt stor brist för att göra regeringens ambition att se över hela lagen om valfrihetssystem berättigad. Jag menar också att vi som regering inte med gott samvete eller fullt ansvar kan tvinga landstingen att tillämpa en lag som uppenbarligen har stora brister och åsidosätter en så viktig princip som vård efter behov är i svensk hälso- och sjukvård.

Jag beklagar att Cecilia Widegren inte har uppfattat de inviter som har kommit från den socialdemokratiska partiledningen och från den rödgröna samarbetsregeringen. Hon torde vara tämligen ensam om det, möjligtvis tillsammans med ett antal borgerliga partiledare. För de flesta står det nog klart att den situation vi nu befinner oss i, den bär borgerligheten ansvar för i och med sin ovilja att samarbeta.

(Applåder)

Anf. 58 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Lite kort något till om LOV: Man ska komma ihåg ökningen av allmänläkare och att det nu växer fram äldrevårdscentraler – jag hann inte till det, Lennart Axelsson – inom ramen för vårdcentralerna. Det har visat sig vara oerhört bra för årsrika människor.

Men det jag tänkte ta upp här är att ni måste ta vara på den kunskap som finns. Hjulet behöver inte uppfinnas igen. Jag läser i ert yttrande om folkhälsokommissionen som ska identifiera vad det är som orsakar

skillnaderna i hälsa mellan olika grupper och lämna förslag på hur dessa kan minskas.

Jag satt i Marmotutredningen nr 2. Vi vet vilken ohälsa som finns, var den finns och i vilka samhällsgrupper den finns. Vi vet också vad som behöver göras.

Om ni nu ska tillsätta någonting hade jag önskat att det skulle vara en göra-kommission. Det är kanske inte främst uppe på riksnivå som en sådan kommission gör mest nytta, utan det är ute i kommuner och landsting. Det är där man möter de människor som är i behov av kunskap och att få nycklarna till att omvandla den kunskap som behövs för att ändra sitt tobaksbruk och så vidare.

Här gäller det att involvera tvärssektoriellt. En myndighet som den för samhällsskydd har en viktig roll att spela i skadeförebyggande insatser, men då är det insatser som den kommunala sandningen det handlar om.

Vi behöver inte mer kunskap; vi ska använda den kunskap vi har. Det handlar om att göra.

Anf. 59 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag får tacka Barbro Westerholm så väldigt mycket för att hon tar upp just Kommissionen för jämlik hälsa. Det är en kommission med syfte att göra just det som Barbro Westerholm efterlyser. Utifrån den kunskap och erfarenhet som finns ska man kunna ta fram förslag och rekommendationer för hur vi sluter de ohälsoklyftor som finns.

Min ambition med kommissionen är naturligtvis att den ska kunna jobba brett och att den ska kunna inhämta synpunkter och erfarenheter från många olika samhällssektorer – från myndigheter, från forskningen, från föreningar och organisationer och från enskilda medborgare. Och syftet är, som sagt, att man ska kunna ta fram hanterbara förslag och rekommendationer som kan omsättas i praktisk politisk handling. I det arbetet ser jag fram emot att samarbeta med Barbro Westerholm.

Jag måste dock säga att jag är lite bekymrad. Det gäller det som är ämnet för dagens debatt. Jag måste fråga Barbro Westerholm, som är en sådan stark förkämpe för både årsrika och, inte minst, kvinnors rättigheter: Hur kan du motivera att man säger nej till en satsning i äldreomsorgen som skulle innebära mer personal och en högre kvalitet, inte minst för de äldre? Och hur kan du motivera att ni säger nej till 400 miljoner kronor ytterligare i satsningar på förlossningsvården, som skulle innebära en möjlighet till kompetensutveckling men också att fler utbildade barnmorskor får möjlighet att göra sin praktik?

Anf. 60 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Jag vill hänvisa till svaret jag gav till Lennart Axelsson, för jag har så kort tid på mig. Det får räcka.

Det jag vill ta upp är de kostnadsfria läkemedlen. Jag skulle vilja få en reaktion på det. Jag har nämligen haft ansvar för den frågan i läkemedelskontrollen och studerat detta.

Ja, barn ska få de läkemedel som de behöver men inte genom metoden att alla barn ska ha kostnadsfria läkemedel. Det finns andra vägar att gå. En överanvändning och en felanvändning av läkemedel har nämligen kommit i spåren av kostnadsfrihet. Det var därför vi i slutet av

90-talet tog bort kostnadsfria läkemedel, utom insulinet. Diabetesförbundet var för starkt för att vi skulle kunna göra en förändring där.

Herr talman! Eftersom det här är sista debatten före juluppehållet vill jag säga att jag hoppas att de debatter som vi har i den här valrörelsen utgår från fakta som är framtagna av våra myndigheter och av oberoende forskare, nationellt och internationellt. Vi kan ha olika slutsatser i fråga om hur dessa fakta ska tolkas, men om allmänheten ska ha förtroende för oss politiker måste vi ha som utgångspunkt att inte förvrida fakta eller dölja fakta, utan ge hela redovisningen.

Tyvärr hamnar politiker och journalister långt ned på förtroendeskalan i allmänhetens ögon. Det är forskare och våra myndigheter som kommer högst upp.

Jag hoppas att den här valrörelsen blir präglad av det som jag nu säger.

(Applåder)

Anf. 61 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det var på någon förekommen anledning som Barbro Westerholm fällde sin sista kommentar. Jag får ansluta mig till det yttrandet. Jag hoppas också att vi kan föra en saklig debatt fram till valet i mars och att den utgår från fakta. Jag tror, precis som Barbro Westerholm uttrycker, att det är väldigt viktigt för att valrörelsen ska få en bra prägel.

När det gäller fria läkemedel för barn är det förslaget baserat på en mycket viktig princip. Det är en princip som en liberal som Barbro Westerholm i allra högsta grad borde kunna ställa sig bakom. Oavsett om man har synen att människor ska stå för sina beslut och ta konsekvenserna av sina handlingar borde vi kunna undanta barnen från att drabbas av sina föräldrars livsval. Vi borde kunna ge alla barn och unga samma möjligheter i livet, oavsett vilka förutsättningar de har.

Det är därför vi har en kostnadsfri barnomsorg och en kostnadsfri skola. Det är därför som vi har debatterat hur viktigt det är att barn och unga får ta del av fritidsaktiviteter. Det är därför som det är så viktigt att utjämna skillnaderna mellan barn och att stärka barnfamiljerna, så att deras standard inte är märkbart sämre än andra familjers eller andra individers standard.

Det är i det ljuset som man ska se regeringens satsning på fria läkemedel till barn och unga. Det handlar om att inget barn och ingen ung ska känna att de ligger sin familj till last, som vi hörde tidigare talare ta upp.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 16.)

§ 10 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta)

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2014/15:UFöU1

Anf. 62 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Utrikesutskottet har i behandlingen av den här propositionen från regeringen bjudit in försvarsutskottet i riksdagen till att samverka i ett så kallat sammansatt utskott, utrikes- och försvarsutskottet. Så är det när vi behandlar det här ärendet om det svenska deltagandet i EU:s operation Atalanta. Så är det också i nästa ärende i debatten som handlar om Sveriges deltagande i RSM i Afghanistan.

Bakgrunden till Operation Atalanta, som är en marin operation utanför Somalias kust, är ursprungligen en förfrågan, ett önskemål, från FN:s livsmedelsprogram och Internationella sjöfartsorganisationen. Man frågade om hjälp med att skydda de transporter av humanitär hjälp som FN skulle ha fram till Somalia.

Det farvatten som vi pratar om i det här fallet är väl känt för piratdåd. Det förekommer pirateri, gisslantagningar, rån och en lång rad andra aktiviteter som är kriminella och i ett antal fall också har haft dödlig utgång för både pirater och angripna.

Vi kan konstatera, över åren som de här operationerna har pågått, att antalet piratöverfall kraftigt har minskat. Man har lyckats åstadkomma en höjd säkerhet för de transporter som sker i det här farvattnet. Jag har noterat att en del av de övergrepp och rån som fortfarande förekommer sker mot fartyg som av olika skäl väljer att inte gå i de konvojer som arrangeras av de militära marina trupper som finns på plats för att genomföra det här uppdraget.

Vi kan också se hur situationen i Somalia humanitärt har utvecklats under den här tiden. Det här hänger nämligen ihop. Att det finns pirater handlar om situationen på land och även till sjöss. De som vill ägna sig åt och försöker skapa sig ett uppehålle genom fiske har en väldigt svår situation. Det är en fattigdom som finns i bakgrunden och som driver människor till att delta i de här piratligorna. Vi kan konstatera att detta, tyvärr, genom åren har varit oerhört lukrativt, åtminstone för några få av dem som har deltagit och organiserat det.

Därför är den här insatsen viktig och riktig för att man ska få rätsida på sjöröveriet men också för att man ska få rätsida på situationen på land i Somalia. Jag vill hävda att den har varit framgångsrik. Därför är det viktigt att den fortsätter.

Det är bra att Sverige nu återigen kommer att delta i den, den här gången tillsammans med Holland. Det är 60 svenska militärer som kommer att delta. Och det finns en möjlighet att sända ytterligare 100 militärer till deras stöd, om så skulle behövas för att evakuera dem i en krissituation.

Jag kan också konstatera att det i behandlingen i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet råder total enighet om att Sverige ska delta i detta. Det känns extra glädjande att ha en sådan total enighet. Jag tycker att det är viktigt när Sverige sänder ut personal av olika slag – vare sig de är militärer eller civila – att den enigheten finns och att personalen kan känna det stödet från och den förankringen i den svenska riksdagen, där

besluten om deltagandet i den här typen av internationella uppdrag alltid ska fattas.

Det är också viktigt att understryka att det här uppdraget vilar på ett beslut i FN och att det alltså finns ett FN-mandat till grund för det. Det är en annan viktig grund för att fatta sådana här beslut i Sveriges riksdag, tycker jag.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag tacka samtliga i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet för ett gott samarbete kring det här betänkandet och den här frågan. Med det vill jag yrka bifall till förslaget i betänkande UFöU1.

Anf. 63 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Det här betänkandet handlar om att göra skillnad. Det handlar om att svenska kvinnor och män är med om att göra skillnad. Sverige kommer under högst fyra månader under 2015 att ställa en väpnad styrka till förfogande för EU:s marina operation Atalanta, och det blir fjärde gången enheter från Försvarsmakten deltar i operationen. Även Kustbevakningen har vid två tillfällen bidragit till Atalanta.

Denna gång utgörs den svenska styrkan av ett styrkehögkvarter bestående av en styrkechef och stabsofficerare, två helikoptrar samt två stridsbåtar med besättning. Bidraget beräknas sammanlagt uppgå till ca 60 personer och kommer att baseras ombord på ett nederländskt fartyg. Den totala ramen kan uppgå till 160 personer i händelse av att det skulle finnas förstärkningsbehov och oförutsedda evakueringsbehov.

Syftet med Operation Atalanta är precis som sammansatta utskottets ordförande nämnde att skydda humanitära hjälpsändningar till Somalia samt förhindra och bekämpa det sjöröveri som plågar kusten utanför Somalia. Insatsen genomförs med ett starkt FN-mandat – FN:s säkerhetsråd har antagit ett antal resolutioner där man uppmanar stater och organisationer att bidra till skyddet av hjälpsändningar och kampen mot pirater.

Somalia har länge varit ett utsatt land på många sätt. Landet saknade en centralregering mellan 1991 och 2012 och präglades av ett utdraget inbördeskrig. Den politiska instabiliteten har medfört att pirater har kunnat etablera baser utifrån vilka de har genomfört kapningar och attacker mot handelssjöfarten i en av världens viktigaste sjöleder. Operation Atalanta har, tillsammans med handelssjöfartens egna skyddsåtgärder, gjort att sjöröveriet har minskat betydligt på senare år. För att lösa situationen på lång sikt måste det dock till en stabil politisk situation och en centralregering som har kontroll över det egna territoriet.

Herr talman! Den humanitära situationen i Somalia bedöms i dagsläget vara en av de svåraste i världen. Under 2014 beräknas 3,2 miljoner människor i Somalia vara i behov av humanitär hjälp. Vid sidan av deltagandet i den militära insatsen Atalanta bedriver Sverige ett långsiktigt utvecklingsarbete i Somalia. I juni antog alliansregeringen en ny femårig resultatstrategi för samarbetet med Somalia som uppgår till 300 miljoner kronor per år. Fokus för strategierna är mänsklig säkerhet och försörjning, demokrati och mänskliga rättigheter samt hälsa och jämställdhet. Det långsiktiga målet är att skapa stabilitet och stärka landets förmåga att stå emot framtida kriser.

Herr talman! I dag kan vi skönja positiva tecken när det gäller den politiska situationen i Somalia; det finns en ökad stabilitet i landet och en

mer legitim regering. Fortfarande återstår dock stora utmaningar. Inte minst gäller det hotet från terrorgruppen al-Shabab, som fortfarande utgör en betydande utmaning i de södra och centrala delarna av Somalia. al-Shabab är en del av hela det komplex av terrororganisationer som verkar i Mellanöstern och Nordafrika. De medverkar till destabilisering av regionen de verkar i men utgör även en grogrund för export av extremism och terrorism till Europa. Den här formen av terrorism, som lockar till sig anhängare även från länder som Sverige, är ett gissel.

Herr talman! Det svenska bidragen till Operation Atalanta är bra exempel på att Sverige genom att använda sin specialkompetens har kunnat göra en reell skillnad. Ett annat exempel är det underrättelseförband Sverige kommer att skicka till Mali efter årsskiftet, där Sverige bidrar med kompetens och teknologi som är mycket viktig och efterfrågad och som skapar ett stort mervärde. Jag anser att det är den vägen Sverige bör prioritera när vi bestämmer i vilka insatser vi som land bör delta i framtiden – och på vilket sätt Sverige ska delta. Vi ska använda den specialkompetens och teknologi den svenska Försvarsmakten besitter för att göra internationella operationer runt om i världen mer effektiva och mer ändamålsenliga.

Det svenska deltagandet i Operation Atalanta är en del i en lång rad svenska insatser för fred och säkerhet runt om i världen under efterkrigstiden. Det är en tradition vi ska vara stolta över och vårda tillsammans. Inte minst ska vi vara tacksamma mot de tiotusentals svenska män och kvinnor som under årens lopp gjort fredsfrämjande insatser, ofta med stor risk för eget liv och egen hälsa. I och med insatsen utanför Somalias kust gör Sverige skillnad i världen – för demokrati, för utveckling och för människors rätt att leva i trygghet och under drägliga livsvillkor.

Herr talman! I samband med att kammaren senast hade att besluta om bidrag till Operation Atalanta hade jag förmånen att sitta ordförande i dåvarande sammansatta utrikes- och försvarsutskottet. Jag har för avsikt att avsluta mitt anförande på precis samma sätt som då.

Det kan bli skarpt läge. Vi har, som landets främsta politiska företrädare i riksdagen, genom vårt bifall axlat ansvar för den här insatsen. Den utförs av duktiga kvinnor och män. Sveriges insats i Operation Atalanta är i de nödlidandes intressen, och det är i vårt lands intresse samt en del av det internationella ansvar som visas inom ramen för EU:s gemensamma insatser.

(Applåder)

Anf. 64 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkande UFöU1.

Det tal på sex minuter jag hade tänkt framföra är minskat till ett minimum, även om ni kommer att bli besvikna över detta faktum. Jag tycker att de tidigare talarna har hållit utmärkta anföranden, och jag tänker inte sitta och leta efter ytterligare argument. Jag kan notera att Hans Wallmark har uttryckt sin tacksamhet för bland annat min tidigare gärning. Det var dock utanför kammaren, och vi får se om det blir samma tacksamhet framöver.

De föregående talarna har alltså gjort en utmärkt beskrivning av situationen.

Anf. 65 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! FN:s säkerhetsråd har gett EU:s marina operation Atalanta nödvändigt mandat, och Miljöpartiet menar att det är en viktig insats för den svåra humanitära situation Somalias befolkning står inför. Under 2014 beräknas ca 3,2 miljoner människor i Somalia vara i behov av humanitär hjälp. För ca 870 000 är behovet akut. Det finns i dag 1,1 miljoner internflyktingar i Somalia och ca 1 miljon somaliska flyktingar i regionen. Över 200 000 barn under fem år uppskattas vara akut undernärda.

Herr talman! I det fortsatt instabila säkerhetsläge och politiska läge som råder i Somalia utgör sjöröveri alltså en potentiell risk för den internationella sjöfarten. Utbredd fattigdom, långvarig konflikt och långvarig avsaknad av en fungerande centralregering som kan hantera säkerhetssituationen, skydda landets kust samt garantera lag och ordning har bidragit till att sjöröveri är en fortsatt potentiell och betydande inkomstkälla för olika kriminella grupperingar i Somalia.

EU:s och andra länders fiskeflottor har anklagats för att under många år ha deltagit i det illegala och oreglerade fisket samt i förgiftningen av Somalias kust genom dumpning av radioaktivt och giftigt avfall. Det har reducerat fiskbeståndet och inkomstmöjligheterna för somaliska fiskare.

Herr talman! EU drar slutsatsen att det vid sidan av omvärldens fortsatta ansträngningar att eliminera sjöröveriets landbaserade grundorsaker finns behov av att upprätthålla Atalantas närvaro på medellång sikt. För att varaktigt komma till rätta med problemen krävs en lösning på konflikten i Somalia som möjliggör ett effektivt samhällsstyre och förbättrade försörjningsmöjligheter för befolkningen.

Ur ett grönt perspektiv är det oerhört viktigt att Sverige utnyttjar sitt EU-medlemskap för att se till att organisationen för en konsekvent och samstämmig politik. Det kan inte vara så att EU:s kortsiktiga fiskeripolitik senare leder till att EU tvingas binda upp betydande resurser för lång tid framöver för att komma till rätta med ett problem som EU bidragit till. Vi hade önskat att EU i sitt direktiv skulle ha tagit större ansvar för utvecklingen i regionen och sett till att Atalantainsatsen även givits resurser att stävja tjuvfiske och freda Somalias territorialvatten från utländsk rovdrift.

Herr talman! Med detta sagt vill jag betona Miljöpartiets stöd till insatsen men även understryka vikten av att se problematiken med sjöröveriet ur ett brett perspektiv.

Därmed vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 66 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Mycket har redan sagts om ett betänkande som vi är helt eniga om i det sammansatta utskottet. Det är den fjärde insatsen sedan december 2008, alltså EU:s marina insats för att avvärja, förebygga och bekämpa väpnat rån utanför Somalias kust samt skydda humanitära hjälpsändningar. Det finns ett tydligt folkrättsligt mandat, nu som tidigare, nämligen säkerhetsrådets beslut, och det finns den somaliska regeringens beslut.

Insatsen handlar även om att skapa förutsättningar för utveckling i ett hårt drabbat område, i en hårt drabbad region. Det rör sig, som sagt, om högst fyra månader 2015. Insatsen beräknas inledas i februari 2015, och om det värsta skulle hända finns ett mandat för sammantaget 160 personer som ska kunna göra en insats.

Det stärker EU:s krishanteringsförmåga. Det är inte alltid vi är eniga i kammaren om insatser som stärker just EU och EU:s krishanteringsförmåga, men jag noterar att vi alla är överens om den här insatsen. Det är bra. Det gör det möjligt att göra mer på Afrikas horn, ett område hårt drabbat av många olika konflikter och av många problem.

Det är som alltid ett betydande ansvar när vi fattar den här typen av beslut, att sända kvinnor och män till insatser utanför Sveriges gränser för att göra skillnad i fredens och utvecklingens tjänst. Jag vill, precis som andra, rikta ett tack till dem som är beredda att ställa upp och därmed göra insatsen möjlig. Tack också till deras familjer.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 67 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Låt mig inleda med att säga till ordföranden i det sammansatta utskottet, Kenneth G Forslund, att även vi är tacksamma för det samarbete som varit, och vi är tacksamma för den inbjudan som utrikesutskottet alltid ger försvarsutskottet när det kommer till internationella insatser. Det medger, tror jag, att fler perspektiv anläggs på dessa komplexa och många gånger viktiga beslut.

Det är som sagt fjärde gången som vi nu beger oss till dessa farvatten. Det är värt att notera att en sådan uthållighet, en sådan långsiktighet, är ägnad att successivt åstadkomma en högre effekt av de bidrag vi gör i Adenviken och i delar av Indiska oceanen. Vi lär oss undan för undan, och därmed blir vi bättre på att utföra vårt arbete.

Den här gången skickar vi helikoptrar. De är alltid värdefulla i alla internationella operationer. Vi skickar därtill stridsbåtar, stridsbåt 90. En lustighet i sammanhanget är att både det största örlogsfartyg som Sverige har, nämligen Carlskrona, och de minsta plattformarna som finns i marinen, våra stridsbåtar, nu har varit i Adenviken.

Det är lugnare vatten i området i dag än för bara några år sedan, men det är viktigt att komma ihåg att den grundläggande problematiken av osäkerhet och fattigdom, det som ger sjöröveriet och annan brottslighet i området dess näring, fortfarande kvarstår. Därför är det viktigt att vi kommer dit och motverkar dessa krafter.

Jag vill gärna instämma i de tack som många talare riktat till den personal som nu ska utföra uppdraget och till deras anhöriga. Det är på sin plats att påminna om att det bara är under förutsättning att vi utvecklar omhändertagandet och stödet till den militära personalen och deras anhöriga som internationella operationer av det här slaget i fortsättningen kommer att kunna bli möjliga.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 68 HANS LINDE (V):

Herr talman! Vänsterpartiet stöder regeringens förslag att Sverige nästa år ska delta i EU:s marina operation Atalanta utanför Somalias kust. Jag vill, liksom många tidigare talare, inleda med att tacka de svenska män och kvinnor som kommer att möjliggöra att insatsen kan genomföras i verkligheten genom att de på plats deltar i arbetet.

Jag skulle dock vilja använda en liten stund till att motivera Vänsterpartiets ställningstagande, varför vi väljer att stödja regeringens förslag. När Vänsterpartiet tar ställning till svenskt deltagande i internationella insatser gör vi det utifrån två grundläggande kriterier: för det första att det finns ett tydligt FN-mandat och för det andra att det finns verkliga förutsättningar för att Sveriges insats ska kunna bidra till fred, säkerhet och en förbättrad situation för civilbefolkningen.

I fallet Atalanta är båda dessa kriterier tydligt uppfyllda. Det finns ett glasklart FN-mandat, och det är uppenbart att Atalanta sedan den inleddes 2008 har förbättrat situationen för civilbefolkningen i Somalia. Tack vare Atalanta har FN:s livsmedelsprogram bara under 2013 kunnat leverera humanitärt stöd till 1,76 miljoner somalier. Utan den insats som Atalanta gjort tidigare skulle oerhört många somaliska kvinnor och män, barn och gamlingar inte ha fått den hjälp och det stöd som de är beroende av för sin överlevnad.

Jag tycker dock att det är viktigt att i sammanhanget understryka att även om Atalanta gör en helt avgörande insats för att den humanitära hjälpen ska nå fram kommer Atalanta inte att ensamt kunna lösa de stora utmaningar som Somalia fortfarande står inför. Sjöroveriet runt Afrikas horn är fött ur djup fattigdom och ur en utfiskning av de somaliska vattnen, vilket kunnat pågå under lång tid. Sjöroveriet är också fött ur dumpningen av giftavfall i regionen, vilket slagit sönder många människors möjlighet att få en vanlig försörjning. Vi kan dessutom se att det mer än decennielånga inbördeskriget i Somalia slagit sönder samhällsstrukturer och alla former av rättsstat.

Även om det som sker i Somalia på många sätt är ett inbördeskrig har vi samtidigt kunnat se hur Somalia blivit skådeplats för konflikter mellan regionala makter. Vi har kunnat se hur regimerna i Etiopien och Eritrea använt Somalia som slagfält för att få en välvilligt inställd regim i Mogadishu och hur Somalia blivit slagfält i det så kallade kriget mot terrorismen.

Flera talare har nämnt al-Shabab, en organisation som begått fruktansvärda övergrepp, i synnerhet mot andra somalier. Samtidigt har vi kunnat konstatera att de svar som omvärlden gett på al-Shababs övergrepp i vissa fall också varit kantade av övergrepp.

USA:s bombanfall och användning av drönare i regionen har också resulterat i övergrepp och i att civila har dödats.

Avslutningsvis vill jag säga att fred i Somalia nu kräver att omvärlden sätter sin solidaritet med det somaliska folket allra främst och att vi tillsammans på flera olika områden arbetar gemensamt för en bred freds- och försoningsprocess. Då kan vi verkligen lägga grunden för en långsiktig fred på Afrikas horn och inte bara i dag och under kommande tid kunna säkra humanitära insatser.

Anf. 69 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! Riksdagen har i dag att behandla förslaget om ett fortsatt svenskt deltagande i EU:s marina insats operation Atalanta. Sverige kan inte blunda när svåra konflikter bryter ut i omvärlden. Därför bidrar vi även fortsatt i internationella fredsbevarande operationer. Det är en linje som vi kristdemokrater starkt stöder och alltjämt driver.

Utskottet understryker att det måste finnas ett tydligt folkrättsligt mandat för svenskt deltagande i ljuset av resolutioner i FN:s säkerhetsråd och den somaliska regeringens samtycke till insatsen. Utskottet konstaterar att behovet av att sända humanitär hjälp med sjötransporter till Somalia fortfarande är omfattande.

Herr talman! Syftet med operation Atalanta är att förhindra piratattacker mot FN:s livsmedelsprogram och mot handelssjöfarten samt att

stävja piratattacker i Adenviken och Indiska oceanen. 33 000 handelsfartyg går genom Adenviken varje år.

Sjöröveriet och plundringarna är ytterst allvarliga företeelser. Skepp som intas samt besättningar, fartyg och laster som det utkrävs lösen för – allt detta är delar i den organiserade brottslighet som insatsen ska förhindra.

Utskottet noterar att den humanitära situationen i Somalia har förbättrats något under senare år. Men fattigdomen är fortsatt mycket omfattande, och säkerhetsproblem kvarstår. Vissa delar av landet kontrolleras fortfarande av den islamistiska väpnade terrorgruppen al-Shabab, vilket har nämnts här tidigare. De humanitära behoven i Somalia kräver även framöver ett omfattande engagemang från omvärlden.

Uppdraget för de kvinnor och män som ingår i operation Atalanta är att eskortera olika skepp och därmed föra dem säkert genom västra Indiska oceanen förbi Afrikas horn. För ett land som inte har haft ett fungerande styre på 20 år är insatsen livsnödvändig, bland annat för att hjälpen – FN:s livsmedelsprogram World Food Programme – ska kunna nå fram.

Vi vet att det, tack vare att vi finns där och att insatsen utförs, har lugnat ned sig i området. Det är inte längre så attraktivt att försöka ta gisslan och kräva lösen för lastfartygen. Vi har gjort skillnad. Utöver operation Atalanta bidrar Sverige på andra sätt för att kämpa mot fattigdom och förtryck i Somalia. Sveriges övergripande biståndsstrategi för Somalia fokuserar på att bygga institutioner för samhällsstyrning och demokrati och att bidra till jobbskapande, främst genom stöd till ungdomars och kvinnors entreprenörskap.

Herr talman! I dag fattar riksdagen beslut om fortsatt svenskt deltagande i operation Atalanta. Totalt sett handlar det om att ställa en svensk väpnad styrka till förfogande bestående av högst 160 personer under högst fyra månader. Avsikten är att det svenska deltagandet i insatsen ska inledas om två månader, i februari 2015. Insatsen är vårt bidrag till att försöka skapa bättre villkor för hårt utsatta människor. De kvinnor och män som sänds ut för att medverka till att göra skillnad har vårt fulla stöd, och vi är otroligt stolta och tacksamma över den kompetens som de bidrar med.

Det är viktigt att betona att den här typen av insats är förenad med risker, som Hans Wallmark tidigare var inne på, och vi har som politiska företrädare i riksdagen ansvar för denna insats. Kristdemokraterna är beredda att axla detta ansvar, och jag yrkar därför bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 70 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Mycket klokt har redan sagts om operation Atalanta, och dess betydelse har tydligt framgått i debatten.

Operationen som upprättades år 2008 är den första marina operation som genomförs inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Operationen har folkrättsligt stöd att ingripa mot sjörövare på internationellt vatten och på somaliskt territorium, inklusive Somalias territorialhav och inre territorium.

Det folkrättsliga stödet som beslutats av FN:s säkerhetsråd är en förutsättning för det svenska deltagandet.

Sverige har tidigare deltagit i operation Atalanta vid tre tillfällen. Första gången var under perioden maj–september 2009, då man deltog med korvetter samt ett stödfartyg. Andra gången var under perioden maj–november 2010, då man deltog med HMS Carlskrona med bland annat en säkrings- och bordningsstyrka. Samtidigt hade Sverige under de första fyra månaderna ledningsansvaret över Atalantas styrkehögkvarter och bidrog under perioden även med en helikopterenhet. Tredje gången var under perioden april–augusti 2013, då bidraget utgjordes av HMS Carlskrona med ombordplacerad helikopter, säkrings- och bordningsstyrka samt sjukvårdsenhet.

Vid två tillfällen, under 2010 och hösten 2012 till våren 2013, har sjöövervakningsflygplan från Kustbevakningen också deltagit i operationen.

Sedan 2011 deltar Sverige med cirka fem stabsofficerare till Atalantas operativa högkvarter i Northwood.

Den här gången sker insatsen i samarbete med Nederländerna. Den operation som nu föreslås ska genomföras under högst fyra månader under våren 2015. Förutsättningen är, som tidigare nämnts, att det fortsatt finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av FN.

Det svenska bidraget utgörs, som tidigare har nämnts, av ett styrkehögkvarter bestående av en styrkechef och ca 20 stabsofficerare, två helikoptrar av typen helikopter 15 samt två stridsbåtar med besättning. Bidraget till operationen placeras ombord på ett nederländskt fartyg och kan komma att uppgå till ca 60 personer. Därutöver ingår i den begärda personalramen om högst 160 personer resurser för förstärkning och oförutsedda evakueringsbehov.

Det samarbete som genomförs är av nydanande karaktär och anpassat efter insatsens behov. Det gör att vi kan gå mer kustnära, vilket också är en del av det förändrade mandatet.

Nederländerna kommer bland annat att bidra med specialutbildade soldater som är tränade i och har mandat att utfärda så kallade opposed boardings. Det höjer kapaciteten på insatsen. Det innebär att det kommer att vara en svensk besättning på ett nederländskt fartyg med nederländska specialutbildade soldater.

Genom att samarbeta tar vi således del av varandras styrkor och kan genomföra en mer effektiv insats. Det ser vi socialdemokrater som en positiv och viktig utveckling.

Herr talman! För oss socialdemokrater och för samarbetsregeringen är det viktigt att den utrikespolitik som förs är en feministisk sådan. Därför är det viktigt att 1325-frågorna prioriteras. Vi ser därför positivt på att all personal som ska delta i insatsen ingår i en grundutbildning som genomförs av särskilt utbildad personal utifrån ett fastställt utbildningspaket – Genderforce.

Därtill genomförs en särskild chefsutbildning och träning i samband med förberedelserna samtidigt som 1325-aspekterna integreras i det löpande stabs- och planeringsarbetet inom operationen. Det innebär bland annat att det under planeringen av insatsen genomförs en genderanalys. Då vi samarbetar med Nederländerna har samverkan även

skett med dem när det gäller att säkerställa dessa aspekter. Det är någonting som vi socialdemokrater tycker är oerhört positivt.

Herr talman! Slutligen vill jag säga att när Sverige nu deltar i insatsen kan vi vara stolta över de kompetenta män och kvinnor som deltar, precis som vi kan vara mycket stolta över de kompetenta män och kvinnor som har deltagit i de tidigare insatserna.

Jag yrkar bifall till förslaget.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 11 Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2014/15:UFöU2
Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i
Afghanistan (prop. 2014/15:13)
föredrogs.

Anf. 71 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Först ska ett land betala sitt eget försvar. Sedan kan man, om det finns pengar, delta i internationella operationer. Hade Sverige inte deltagit i ISAF under dessa år hade vi haft råd med ett modernt långräckviddigt luftvärn och ytterligare tio Gripen Erik. ISAF-operationen går mot sitt slut. Det är dags att summera.

Herr talman! Låt mig börja från början. Vi förfärades över talibanernas maktövertagande 1996 i Afghanistan.

Kvinnorna där tappade sina rättigheter. Talibanerna förstörde uråldriga historiska minnesmärken. Frågan var då om världen bara kunde se på.

Talibanregimen hade stått upp ur en av fraktionerna i Mujahedinrörelsen, som befriat Afghanistan från Sovjet. Talibanväldet blev ett tillhåll för al-Qaida, och redan 1998 bombade USA under Bill Clinton vad han trodde var positionsbestämda al-Qaida-läger i Afghanistan. Sedan vet vi vad som hände: elfte-september-attacken mot bland annat World Trade Center och Pentagon i USA och USA:s hämnande anfall mot Afghanistan senare samma år när Afghanistan vägrade att lämna ut Usama bin Ladin.

Anfallsstyrkan gick under namnet OEF, Operation Enduring Freedom. I slutet av 2001 upprättade FN en andra styrka, International Security Assistance Force, ISAF. Här har Sverige deltagit med 500 soldater.

Norra alliansen plus ISAF plus OEF var talibanerna övermäktiga i en reguljär kraftmätning. Talibanernas tekniska underlägsenhet var markant, men de var och är duktiga gerillakrigare.

Nu när de afghanska säkerhetsstyrkorna är uppbyggda är nästa steg en kraftmätning mellan den afghanska nationella armén, ANA, och den

afghanska nationella polisen, ANP, tillsammans med utländska rådgivare mot talibanerna.

Tanken är slutligen att de afghanska säkerhetsstyrkorna, som nu är 352 000 man, själva ska kunna stå upp mot talibanerna. Om det fungerar och det afghanska samhället under detta skydd kan börja utvecklas var amerikanernas strategi rätt. Då är jag den förste att välsigna detta och applådera. Men oron finns att läget kan falla tillbaka till den situation som var före den amerikanska attacken.

Om vi läser i historieböckerna finner vi att starka arméer svept över detta område om och om igen under historien. När statsgränserna ritades ut var det europeiska kolonialmakter som gjorde detta, utan hänsyn till de lokala folkens önskemål. Allt detta har gjort de afghanska folken till världens kanske hårdigaste och tålmodigaste.

Ett klassiskt afghanskt citat är, med udden riktad mot en ockupant: ”Ni har klockorna, vi har tiden.”

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att komma till rätta med de underliggande problemen i det afghanska samhället.

- Flickor och pojkar bör få god utbildning.
- Gruvor och oljefält där afghanerna får del av vinsten bör etableras.
- Odlingarna av opium bör upphöra.
- Det saudiska inflytandet bör brytas och därmed islamismen.
- Det afghanska ledarskapet bör bestå av hedervärda demokratiska föredömen.
- Eventuellt bör en kongress se över statsgränserna i norra Afghanistan.

Och viktigast av allt: De enda som kan lösa dessa grundproblem är afghanerna själva.

Om den amerikanska strategin misslyckas är det kanske kineserna som nästa gång tar sig an uppgiften. Det behöver inte bli sämre.

Anf. 72 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen.

Eftersom både Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna har yrkat avslag på förslaget i regeringens proposition har vi varit så illa tvungna att ha en gemensam reservation i betänkandet, men jag tror att det kommer att framgå av mitt anförande att jag och mitt parti och tidigare talare i grunden har helt olika syn och utgångspunkt när vi diskuterar Afghanistan.

Vänsterpartiets utgångspunkt är solidariteten med det afghanska folket. Vi vill se ett Sverige som är en aktiv och närvarande aktör i Afghanistan och som understöder det arbete som afghanska män och kvinnor redan bedriver för fred, utveckling, demokrati och jämställdhet.

Vänsterpartiet stöder därför insatser som har till sin uppgift att säkerställa ett långsiktigt arbete för fred, demokratisering och jämställdhet. Vi ser det som en självklar del i vår solidaritet med det afghanska folket att stå upp för en human flyktingpolitik och att Sverige ska kunna vara en fristad för de unga män och kvinnor som flyr undan förtrycket i Afghanistan.

Herr talman! Sedan 2002 har Sverige bidragit till den krigförande och Natoleda internationella säkerhetsstyrkan ISAF. Det svenska deltagandet i insatsen har motiverats och försvarats på en lång rad olika sätt från den här talarstolen.

Man har sagt att de svenska soldaterna skyddar afghanska flickor när de går till skolan och att den militära insatsen ska bidra till demokratisering, att den ska besegra talibanerna, att den ska förhindra syraattacker mot kvinnor, att den ska skapa säkerhet och så vidare, och så vidare.

I dag, tolv år senare, kan vi konstatera att säkerhetsläget inte har förbättrats i Afghanistan. Konflikten i landet har tvärtom förvärrats under det gångna decenniet. Under första halvåret 2014 ökade antalet dödade och skadade civila med 24 procent. Vi ser att ökningen framför allt sker genom ett ökat våld mot barn och kvinnor. I dag kan vi konstatera att den fred som ISAF under tolv år haft som uppgift att säkra har blivit alltmer avlägsen.

Samtidigt, herr talman, måste man understryka att framsteg, på vissa områden till och med stora framsteg, sker i Afghanistan. Fler flickor får gå i skolan, och fler barnmorskor utbildas, men det är viktigt att komma ihåg att dessa insatser och framsteg sker tack vare civila biståndsorganisationer – organisationer som arbetar fristående från de militära insatserna.

Jag tycker att det är tråkigt att stundtals höra i debatten hur andra aktörer vill ta åt ta åt sig äran av det fantastiska arbete som modiga biståndsarbetare under mycket tuffa förhållanden har genomfört i Afghanistan.

Sveriges deltagande i ISAF har varit en av de mest omfattande internationella insatser som vårt land genomfört. Det har varit en kostsam insats, i pengar men framför allt i människoliv. Vänsterpartiet tycker därför att det bör genomföras en omfattande och oberoende utvärdering av insatsen, en vitbok.

En sådan utvärdering och vitbok bör inkludera oberoende forskare och företrädare för det svenska civilsamhället men självklart också företrädare för det afghanska civilsamhället.

Herr talman! Afghanistans historia visar att det inte finns en militär lösning på landets problem. Utländsk militär närvaro har gång på gång fördjupat och förstärkt de redan existerande konflikterna i landet. ISAF-insatsen är inget undantag. Från Vänsterpartiets perspektiv kan insatsen inte beskrivas som någonting annat än ett misslyckande.

Riksdagen ska nu ta ställning till Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM. Vi i Vänsterpartiet anser att insatsen i grunden är en fortsättning på den Natoleda ISAF-insatsen. Vi ser samtidigt att våra mervärden i Sverige ligger på helt andra områden, nämligen i civila och politiska insatser, inte i deltagande i den militära konflikten i Afghanistan. Vi har därför sagt nej till svenskt deltagande i RSM.

Jag vill understryka att vårt mervärde som land ligger i att Sverige har starka band till Afghanistan genom de många afghaner som har kommit till vårt land och som i dag bor och är en del av Sverige och vårt folk. Starka band har skapats genom alla svenskar som genom decennierna engagerat sig i konkret solidaritetsarbete med Afghanistan.

Man kan inte underskatta vikten av Svenska Afghanistankommittén och dess framgångsrika arbete i landet under mer än tre decennier. Det har gett vårt land trovärdighet och helt unika kontaktnät. Sverige skulle därför kunna bli en central aktör för fred, demokrati och jämställdhet i Afghanistan. Men det förutsätter att dagens fokus på militära insatser ersätts med ett tydligt fokus på civila och politiska insatser.

Herr talman! Jag vill också säga någonting om hur Vänsterpartiet skulle vilja se hur Sverige i stället engagerar sig i Afghanistan. Vi vill se ett Sverige som fokuserar på omfattande civila insatser där vi genom vårt bistånd kan bli en ännu mer aktiv aktör i kampen mot fattigdom.

Vi ser i dag i Afghanistan en hel generation av unga män och kvinnor som saknar möjligheter till utbildning, försörjning och ett liv som inte begränsas av förtryck och fattigdom. Deras frustration är talibanernas bästa vän. Ur den frustrationen kan talibanerna rekrytera ännu fler rekryter. Jag välkomnar att Sverige har utlovat mer än 8 miljarder i civilt bistånd till Afghanistan fram till 2024. Nu är det också viktigt att detta omsätts i ett aktivt engagemang för fattigdomsbekämpning.

Det civila biståndet behöver samtidigt kompletteras med ett arbete där Sverige nu på allvar börjar engagera sig i de försök som finns till freds- och försoningsprocess. Det kommer självklart inte att vara enkelt, men vi måste lära oss av andra länder. Vi har sett i konfliktområde efter konfliktområde hur blodiga, långvariga konflikter har kunnat ersättas av fred och demokratisering, genom fredliga freds- och försoningsprocesser. Det finns ingenting som säger att vi inte skulle kunna lyckas med det också i Afghanistan.

Några saker är viktiga att understryka i detta arbete.

Det afghanska civilsamhället måste inkluderas i en freds- och försoningsprocess, och vi måste se till att de afghanska kvinnorna själva inkluderas.

Vänsterpartiet har därför efterfrågat en svensk handlingsplan för Sveriges arbete med FN-resolutionerna 1325 och 1820 i Afghanistan, där vi tillsammans kan tydliggöra hur Sverige ska jobba i Afghanistan med att synliggöra kvinnor i Afghanistan som aktörer men också synliggöra hur kvinnor i Afghanistan i dag drabbas av konflikten.

Anf. 73 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Även i fråga om detta betänkande har utrikesutskottet bjudit in försvarsutskottet till att samarbeta om hanteringen av propositionen från regeringen som handlar om det som kallas RSM i Afghanistan. RSM är en styrka, och det uttyds Rolute Support Mission.

Den inbjudan som ligger till grund för detta ger ett folkrättsligt mandat, och den kommer från den afghanska regeringen, som har slutit ett avtal med Nato, SOFA-avtalet. Den afghanska regeringen har medgivit att även länder som inte är medlemmar i Nato kan delta i insatsen.

Sveriges bidrag kommer att vara förhållandevis litet jämfört med vårt tidigare engagemang militärt i Afghanistan. Det handlar om att 50 personer ska finnas med och bistå, utbilda, ge råd och stöd på regional ledningsnivå till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Dessutom finns det möjlighet att vid behov, som vi hoppas inte ska uppstå, skicka ytterligare

150 personer i händelse av kris där den svenska personalen behöver undsättas.

Sverige har under en lång rad av år haft ett engagemang militärt där vi har bidragit till afghansk säkerhet och till att bygga upp den afghanska säkerhetsstrukturen. Men vi har ännu längre haft ett starkt engagemang, kanaliserat främst via Svenska Afghanistankommittén, när det gäller att humanitärt hjälpa Afghanistan att bygga sitt land.

Det är viktigt att komma ihåg de två perspektiven. Vårt arbete och vår politik är ofta att inte göra det ena eller det andra. Politik är väldigt ofta, gränsande till alltid, en fråga om att göra både och.

Ska humanitärt arbete kunna vara framgångsrikt måste det finnas en så trygg och säker miljö som möjligt. För att skapa trygghet och säkerhet i en så våldsam miljö, som Afghanistan under alltför lång tid har varit, behövs det en militär insats. Det går inte att göra det ena utan det andra. Det går inte att skapa utveckling enbart med militär insats. Det går inte heller att skapa utveckling med enbart humanitära insatser i ett land som är så plågat av våld och krig.

Vi har väldigt olika uppfattningar, kan vi höra i debatten, mellan Vänsterpartiet och den breda majoriteten i Sveriges riksdag om effekterna av det tidigare svenska militära deltagandet i ISAF i Afghanistan.

Jag och vi socialdemokrater hävdar med bestämdhet att det har bidragit till att förbättra situationen i Afghanistan och att det har varit ett viktigt bidrag för att skapa förutsättningarna just för de humanitära insatserna. Samtidigt är det oerhört viktigt att inte blanda samman det militära arbetet med det humanitära arbetet. Vi ska inte ha militär personal som ägnar sig åt någon form av humanitär verksamhet, att dela ut nödhjälp och annat, utan man ska hålla isär rollerna. Det är viktigt för trovärdigheten för båda grupperna.

Sverige växlar i och med detta år från ett relativt stort militärt engagemang till att öka vårt humanitära engagemang ytterligare i Afghanistan. Det är ansevärda belopp som under de kommande tio åren kommer att anslås från Sverige till att bygga ett bättre liv för människor i Afghanistan, genom bland annat utbildning och företagande, och att skapa en trygghet i landet.

Ska den tryggheten kunna bestå behöver de afghanska säkerhetsstyrkorna, som nu har kommit långt i sin uppbyggnad, få möjlighet att fortsätta att arbeta och fortsätta att utvecklas. Därför är denna insats viktig.

Jag vill kort, herr talman, kommentera reservationen och de två särskilda yttrandena.

Sverigedemokraterna reserverar sig och vill avslå propositionen utifrån att de tycker att Sverige nu helt ska avsluta sitt militära engagemang i Afghanistan. De gör i sitt särskilda yttrande en koppling till vikten som de ser av att försvara Sverige.

Jag måste ärligt säga att jag har svårt att se och förstå hur försvaret av Sverige skulle stå och falla med dessa 50 personer till Afghanistan.

När det gäller Vänsterpartiet kan jag konstatera att de är konsekventa gentemot sin tidigare linje att inte vilja att Sverige ska delta militärt i Afghanistan. Vi ser väldigt olika på hur utvecklingen har varit och i

någon mån hur situationen är nu. Men intellektuellt kan jag respektera Vänsterpartiets konsekventa linje i detta även om jag inte delar den.

Tyvär är vi i Sveriges riksdag inte helt och hållet eniga om detta beslut. Det hade varit önskvärt; det är alltid önskvärt när det gäller den här typen av beslut om att sända ut svensk personal på internationella uppdrag, allra helst som de kan tänkas vara väldigt farliga.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande. Jag vill också understryka att den styrka som sänds endast är beväpnad för sitt självförsvar.

Anf. 74 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! ISAF är en av de mest omfattande militära insatser som Sverige har deltagit i – kanske *den* mest omfattande militära insats som vi någonsin har deltagit i. Jag måste säga att jag är förvånad att vi nu, tolv år efter det första beslutet, står här i kammaren och fortfarande inte har gjort en ordentlig utvärdering av den insatsen.

Jag tycker att det är märkligt. Jag kan inte tänka mig något annat politikområde där man skulle kunna genomföra en så här omfattande insats under så lång tid utan att göra en enda oberoende utvärdering.

Det är alldeles uppenbart att vi har olika bilder av vad insatsen har uppnått.

Socialdemokraterna säger att insatsen har bidragit till att förbättra landet. Jag säger att den i grunden har misslyckats med sitt uppdrag. Jag grundar det i den statistik som FN har. Kenneth G Forslund grundar sina åsikter i någonting annat än siffror. Så har vi kommit till olika slutsatser, och det respekterar jag.

I ett läge där vi har olika bilder av vad som har hänt i Afghanistan är det väl viktigt att vi nu får en verkligt oberoende utvärdering av den här insatsen, att vi kan få svar svart på vitt. Har man uppnått alla de mål för insatsen som man har satt upp från riksdagens talarstol genom åren? Har den resulterat i bättre säkerhet, bättre bistånd, att flickor har kunnat gå i skolan, demokratisering eller att man har pressat tillbaka talibanerna?

Allt det där tycker jag att det är rimligt att man utvärderar.

Nu vet jag att man jobbar på Försvarsdepartementet med att ta fram direktiv till en utvärdering. Det tycker jag är bra och mycket välkommet. Men för mig är det viktigt att vi nu inte kommer i ett läge där Försvarsmakten ska utvärdera sig själv. Jag tycker att det är viktigt att i en utvärdering också inkludera oberoende forskare, det svenska civilsamhället, självklart Svenska Afghanistankommittén och också olika aktörer i det afghanska samhället.

Därför blir min fråga till Kenneth G Forslund, som ändå är en företrädare för regeringen här: Avser regeringen att se till att vi också får med dessa aktörer i en utvärdering av den militära insatsen?

Anf. 75 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Tack, Hans Linde, för frågorna och synpunkterna!

När det gäller om insatserna hittills har lyckats eller inte säger Hans Linde att han grundar sina analyser på statistik och att jag och Socialdemokraterna grundar våra analyser på någonting annat.

Faktum är att vi grundar det på samma statistik som Hans Linde själv åberopade alldeles nyss när han pekade på att det i dag går barn i skolan i

Afghanistan i en väldigt stor utsträckning om man jämför med tidigare, och framför allt att antalet unga flickor som går i skolan har ökat oerhört mycket.

Det är samma statistik som Hans Linde själv åberopade för några minuter sedan, och jag antar att statistik som Hans Linde använder kan betraktas som statistik även när Socialdemokraterna använder den. Men vi kanske kan få höra en intressant förklaring av statistikens gradskillnader alldeles strax.

När det gäller behovet av utvärdering håller jag med Hans Linde. Jag skulle säga att i ett normalfall, vilket inte Afghanistan är, hade vi säkerligen också haft utvärdering av en sådan här stor insats på vilket politikområde som helst under tiden.

Afghanistan är dock mycket speciellt. Jag anser faktiskt inte det vara möjligt att föra en saklig och väl grundad utvärderingsdiskussion förrän vi har gått ur den fas av insatsen som vi nu har gjort, och det är därför som det är rimligt att utvärderingen sker nu.

Vad gäller de utvärderingsdirektiv som Försvarsdepartementet jobbar med just nu kan jag säga att jag inte har de detaljkunskaper som Hans Linde efterfrågar om vilka som ska få medverka. Jag tycker att det är viktigt att det blir ett utredningsarbete som präglas av öppenhet och där många får möjlighet att ge sina synpunkter. Det är viktigt att vi utvärderar denna insats, eftersom den har varit mycket speciell och med speciella förutsättningar.

Anf. 76 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Om vi börjar med statistiken är det som jag utgår från när jag säger att insatsen har misslyckats den glasklara statistiken från FN över antalet civila dödsoffer i Afghanistan som dessutom har redovisats i regeringens egen proposition. Den visar ju glasklart, om vi tittar från 2002 fram till dags dato, att i stort sett för varje år som har gått har antalet civila dödsoffer ökat. Då har också osäkerheten ökat. Våldet har ökat. Säkerheten har minskat. Freden har blivit alltmer avlägsen.

Jag kan inte beskriva det som att vi har förbättrat situationen i Afghanistan när fler afghanska kvinnor dödas i väpnade attacker.

När Kenneth G Forslund säger att framgången kan mätas i alla flickor som får gå i skolan tycker jag att jag redan har fått det tråkiga beskedet som jag beklagade i mitt anförande. Återigen, det är inte svenska soldater som utbildar flickor i Afghanistan. Det finns inte en enda afghansk skola där det finns svenska soldater utanför som patrullerar. När utländsk militär har närmat sig de vårdcentraler som till exempel Svenska Afghanistankommittén driver har de inte varit välkomna. Man har ringt deras högkvarter och sagt att man vill att dessa militärer ska lämna området omedelbart.

Stå inte här, Kenneth G Forslund, och ta åt er äran av det som modiga biståndsarbetare har bedrivit!

Jag måste säga att jag tycker att resonemanget om utvärdering är lite märkligt, för det bistånd vi har i Afghanistan ska ju utvärderas årligen, krona för krona, av oberoende aktörer. Varför är det möjligt att utvärdera Svenska Afghanistankommitténs utbildning av barnmorskor i Samangan men inte möjligt att utvärdera de svenska soldaterna som befinner sig en bit därifrån? Det har jag svårt att förstå.

Jag önskar att Socialdemokraterna tar med sig medskicket att det inte blir Försvarsmakten som utvärderar sig själv utan att vi får en utvärdering som inkluderar oberoende forskare, civilsamhälle och aktörer.

Anf. 77 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Man kan naturligtvis visa framgångar eller bristen på framgångar i Afghanistan för olika insatser med hjälp av många olika parametrar. Vi har kunnat se hur antalet civila dödsoffer har varierat över åren. Hur skulle man mäta graden av förtryck? Det är ganska svårt att mäta, tror jag, men jag tror ändå att vi kan vara överens om att förtrycket i Afghanistan har minskat under de här åren sedan talibanerna avlägsnades.

Jag tror att vi kan vara överens om att det är väsentligt fler barn och ungdomar och framför allt flickor som i dag går i skolan än vad det var för tio eller femton år sedan.

Vi kan också mäta hur den ekonomiska utvecklingen i Afghanistan de senaste åren har varit stabil och stark – förvisso från en mycket låg nivå, så det finns fortfarande oerhört mycket att göra.

Vem ska ta åt sig äran? Jag har inte sagt att vi å den militära insatsens vägnar ska ta åt oss äran för att lektioner hålls i skolorna. Men när det gäller att det finns en säkerhet i samhället som gör att man vågar sända sina barn och ungdomar till skolan anser jag att den militära insatsen har en del.

När det gäller utvärdering av bistånd är både jag och Hans Linde kritiska till hur mycket, ofta och utifrån hur många parametrar bistånd utvärderas i det här landet. Vi skulle behöva ägna mer tid åt bistånd och något mindre åt den oerhörda djungel av utvärderingar och byråkrati som tynger biståndet i dag. Det är därför kanske inte helt rättvist att jämföra med det området.

Jag tycker ändå att vi ska ta fasta på att det nu kommer att ske en utvärdering av den militära insatsen. Vi kan ha olika uppfattningar om när den borde ha startat, men det är högst väsentligt att den sker och att den kan göras på ett öppet sätt så att vi kan få en rejäl diskussion. Jag tror att vi har mycket att lära för framtiden av den.

Anf. 78 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Sveriges engagemang i Afghanistan är brett och långsiktigt. Vårt sammanlagda stöd till Afghanistan, om vi lägger ihop de militära bidragen, vårt utvecklingsbistånd och våra humanitära insatser, är det största åtagande som Sverige någonsin har gjort gentemot ett annat land. Afghanistan kommer också fortsatt att vara den största mottagaren av bilateralt bistånd från Sverige.

Sedan den första gången jag besökte Afghanistan 2007 har jag med egna ögon sett hur landet har utvecklats. Tillgången till hälso- och sjukvård har förbättrats. De flesta flickor får nu gå i skolan. Man kan även se en utbyggnad av infrastruktur när det gäller järnväg och vägar och en utveckling av näringslivet.

Samtidigt är landet naturligtvis fortsatt präglad av konflikt, fattigdom, korruption och dåligt fungerande institutioner.

Afghanistan går nu ändå in i en ny fas, och därför måste vårt stöd förändras. Landet har genomfört ännu ett presidentval. Det finns nu en ny president, Ashraf Ghani, på plats, och en ny samlingsregering har bildats. Man står inför stora utmaningar såväl säkerhetsmässigt som ekonomiskt. Den humanitära situationen är fortsatt svår.

Säkerhetssituationen skiljer sig åt mellan landets olika delar. Under 2014 har säkerhetsläget försämrats jämfört med motsvarande period 2013. Det har utförts attacker både i landets södra och östra delar och inte minst i centrala Kabul under de senaste månaderna.

Inriktningen för ISAF har ändrats sedan ANSF, de afghanska säkerhetsstyrkorna, i juli i år tog över säkerhetsansvaret för hela Afghanistan. Det har sedan dess omfattat huvudsakligen rådgivning till ANSF. Under andra halvåret 2014 har ISAF själva genomgått en omställning för att möjliggöra en så smidig övergång som möjligt till den rådgivnings- och utbildningsinsats, RSM, som vi nu debatterar och diskuterar. Den ska kunna vara fullt operativ redan den 1 januari 2015.

När jag senast besökte Afghanistan var budskapet klart från de afghanska politikerna jag träffade. Man är väldigt tacksam för det stöd man har fått från Sverige på olika sätt, men man värdar också om ett fortsatt stöd: Överge oss inte nu!

De afghanska säkerhetsstyrkorna behöver fortsatt stöd, och det är det Natos nya utbildnings- och rådgivningsinsats RSM handlar om. Den operationsplan som finns för den här insatsen lyfter fram det fortsatta och framtida behovet av civil-militärt samarbete mellan Nato och det internationella samfundet, till exempel FN och dess stöduppdrag Unama i Afghanistan, EU och icke-statliga organisationer. Och det som naturligtvis är grunden för att få fungerande insatser är att det finns samordning och samverkan mellan de olika aktörerna.

Herr talman! Det vi i dag har att besluta om är att riksdagen ska medge att en svensk väpnad styrka om högst 50 personer ska kunna delta i utbildnings- och rådgivningsinsatsen. Det är ett mandat som ska sträcka sig, föreslås det, fram till utgången av december 2015. Det ska då också finnas en möjlighet till förstärkning och evakuering. Det är bra att det finns ett stöd. Det skulle vara eftersträvänsvärt att ha ett ännu bredare stöd. Vi beklagar att Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet reserverar sig mot det här beslutet.

Som jag sa i inledningen har vårt engagemang i Afghanistan varit omfattande. I ISAF-insatsen har ungefär 9 000 svenskar tjänstgjort. Detta militära bidrag har fram till och med förra året kostat ca 9 000 miljoner kronor. Utöver detta har Sverige bidragit med resurser inom EU:s polisinsats, och det bilaterala biståndet från Sverige till Afghanistan ökade från 53 miljoner kronor 2001 till 620 miljoner kronor 2013. Till detta kommer också ett humanitärt bistånd som har varit ungefär 120 miljoner kronor per år från 2008 och framåt.

Som försvarsminister var jag på plats i våras på Camp Northern Lights i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan när den svenska fanan halades då den svenska delen av ISAF-insatsen avslutades. Fanan hänger nu i försvarsutskottets sessionssal som en gåva från Försvarsmakten och som en påminnelse om alla de ansträngningar och uppoffringar som insatsen krävt. Den hänger där som en påminnelse om att vi aldrig får

glömma de kvinnor och män som har gjort insatserna i fredens tjänst, och vi får aldrig glömma dem som omkommit och skadats.

Jag vill rikta ett stort tack till alla som deltagit och till deras anhöriga.

Eftersom ISAF-insatsen avslutas 2014 vill jag understryka vikten av att hela denna omfattande satsning analyseras och utvärderas. Som försvarsminister förberedde jag en sådan utvärdering. Jag stod här för ett år sedan som försvarsminister och sade att detta skulle ske. Vi påbörjade förberedelserna i Regeringskansliet. Jag välkomnar nu att försvarsministern aviserat att den ska sättas igång eftersom en så här omfattande insats måste analyseras brett och djupt för att vi ska kunna dra viktiga lärdomar inför framtida internationella engagemang, inte minst när det gäller civil och militär samverkan och styrning.

Eftersom tiden är knapp vill jag bara kort säga att utöver det stöd som vi lämnat till RSM antog regeringen en ny resultatstrategi för biståndet till Afghanistan. Det är väldigt bra och visar tydligt att Sveriges engagemang för Afghanistan fortsatt ska vara brett och långsiktigt.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

(Applåder)

Anf. 79 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Miljöpartiet har under flertalet år konsekvent drivit och arbetat för att avveckla den svenska militära stridande insatsen i Afghanistan. Avvecklingen av ISAF har gått enligt plan, och det svenska RSM-bidraget är ytterligare ett steg i avvecklingen.

Tyvärr har inte utvecklingen på marken i Afghanistan och i regionen varit helt tillfredsställande. Det är därför viktigt att vi fortsätter på den exitstrategi som riksdagen tidigare har beslutat om. Det är av betydelse att vi inte lämnar den afghanska militären utan stöd och råd så att landets säkerhetsstyrkor kan stärka sin förmåga att självständigt hantera säkerheten i landet.

Herr talman! Afghanistan är fortsatt ett av världens fattigaste länder. Mer än hälften av befolkningen lever under fattigdomsgränsen. Kvinnor och flickor är särskilt utsatta. Den humanitära situationen går åt fel håll. Konflikter, översvämningar, torka, jordbävningar och andra extrema väderförhållanden bidrar till att utvecklingen inte går åt rätt håll.

År 2014 uppskattas 9 miljoner afghaner vara i behov av humanitär hjälp. Det finns lite drygt 600 000 internflyktingar. Enligt FN:s flyktningorgan UNHCR har ca 5,7 miljoner flyktingar återvänt till Afghanistan det senaste årtiondet. Men i grannländerna finns det ytterligare ett antal miljoner flyktingar som lever i flyktingläger.

Svenska Afghanistankommittén, Sak, är en biståndsorganisation som sedan drygt 30 år arbetar i Afghanistan. Afghanistankommittén är med sina drygt 6 000 anställda en av de enskilt största arbetsgivarna i landet. Sverige har på grund av Saks viktiga arbete i Afghanistan en särställning som bidragsgivare internationellt. En stor del av Saks arbete bedrivs på den fattiga afghanska landsbygden och med särskild inriktning mot kvinnor, barn och människor med olika former av funktionsnedsättning. Det här är väldigt viktigt.

Sverige har alltså ett långsiktigt engagemang i Afghanistan. Landet är Sveriges enskilt största biståndsmottagare. För perioden 2014–2019 har regeringen öronmärkt ett bistånd på nästan 5 miljarder kronor.

Herr talman! Det är inte oproblematiskt att verka i Afghanistan. Hjälpbehovet är enormt, och säkerheten måste fortsätta att byggas. Positivt är att konsolideringen av demokratin då landet gick till val för att välja ny president gick bra. Negativt är att den internationella styrkan inte har lyckats stoppa den illegala narkotikaproduktionen. Tvärtom växer den i omfattning för varje år. Odlingen av opium ökade med 36 procent under 2013, och den tränger ut all laglig verksamhet.

Detta är ett mycket stort problem, inte bara för Afghanistan utan kanske främst för grannländerna där opiumet passerar på väg till den europeiska marknaden. Den mycket omfattande korruptionen

genomsyrar hela samhället och utgör ett allvarligt hinder för en hållbar utveckling.

Miljöpartiet ser positivt på att den svenska militära insatsen går mot ett avslut och att allt större fokus läggs på biståndsinsatser. Utvecklingssamarbetet är avgörande, och Sverige har en viktig roll att fylla där.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 80 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Sverige har haft ett långvarigt engagemang i Afghanistan för den afghanska befolkningen före, under och efter den militära insatsen för att under kap. 7 i FN-stadgan bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten i Kabul och stödja övergången till demokratiskt styre i Afghanistan. Det är ett mandat som senare har vidgats till hela Afghanistan samt till stöd för uppbyggnaden av afghanska säkerhetsstyrkor.

För den här kammaren är det den fjortonde gången vi går till beslut, nu inte längre ett beslut om ISAF-insats. Den har ju delvis upphört, som framgått tidigare, och upphör helt vid årsskiftet. Vi har överlämnat vår kamp till de afghanska styrkorna.

När vi nu fattar beslut gör vi det för att stödja uppbyggnaden av de afghanska säkerhetsstyrkorna, som har nått den nivå som man har beslutat men inte kvaliteten. Vi är beredda att med 50 personer, högst 200 om olyckan skulle vara framme, bistå i kvalitetsuppbyggnaden. Det är en kraftig minskning jämfört med tidigare beslut som vi har tagit i kammaren.

Som framgått har ca 9 000 svenska kvinnor och män deltagit i de insatser som vi har beslutat om i kammaren. Jag vill liksom övriga rikta ett tack till alla dem som gjort skillnad och som varit beredda att ställa upp för att genomföra dessa beslut, och till deras familjer och anhöriga likaså.

Dessutom har vi deltagit i polisiära insatser och i en omfattande humanitär insats och utvecklingsinsats. Tack också till alla dem som har gjort och gör dessa insatser!

Herr talman! Sveriges omfattande och långvariga engagemang för Afghanistan är givetvis värt att utvärdera. Jag är glad att regeringen avser att fullfölja den utvärdering som den förra regeringen startade.

Det är inte bara Sverige som kommer att göra en utvärdering. Vi var många som samverkade inom ramen för ISAF. Det kommer att finnas många olika utvärderingar att ta del av och många lärdomar att inhämta utifrån den helhet som jag hoppas att vi kommer att kunna se när man från olika perspektiv värderar och granskar vad som har varit för att kunna dra lärdomar också för framtiden.

I detta sammanhang handlar det givetvis också om det svenska bidraget när det gäller 1325 och 1820, där vi har gjort en tydlig skillnad. Jag har mött kvinnliga parlamentariker som har påpekat att de har vågat gå till val tack vare de insatser vi har gjort.

Den insats som har varit är som sagt viktig, men den behöver och bör utvärderas. Jag är övertygad om att det också kommer att ske från akademien, alldeles oavsett om kammaren eller regeringen fattar beslut, för det har givetvis ett stort värde att lära av historien.

Den insats vi nu ska fatta beslut om är således en ny insats. Som har nämnts kommer den tillsammans med de andra insatserna på biståndsområdet att vara ett viktigt bidrag för att hjälpa fram en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling i Afghanistan – ett Afghanistan som också värnar sina känsliga miljöer som har varit hårt drabbade av de konflikter som landet haft.

Det finns ett folkrättsligt mandat här också, i det avtal som träffats mellan den afghanska regeringen och Nato.

Från den Londonkonferens som var i början av månaden noterar jag den tydliga signalen från den afghanska regeringen: Överge oss inte! Det är en signal som jag också har hört när jag har besökt Afghanistan tidigare. Det är en rädsla för vad som följer i ett läge när den internationella närvaron minskar. Det är en rädsla för att man ska förlora de möjligheter som man upplever sig ha fått.

Jag har också hört många säga: Man kommer inte att kunna driva oss tillbaka till det som gällde före 2001. Jag hoppas att de som säger det får rätt. Jag hoppas att vi kan bistå de afghanska säkerhetsstyrkorna i att ta sitt ansvar fullt ut och göra skillnad så att afghanska kvinnor och flickor vågar delta i samhällsarbetet och vågar gå i skolan. Jag noterade den attack som var häromdagen mot en fransk skola i Kabul. Den typen av växande press måste de afghanska säkerhetsstyrkorna klara att stå emot. Annars riskerar vi att få en utveckling som ingen av oss vill se.

Herr talman! Jag är glad att vi har ett brett stöd i kammaren för den fortsatta insatsen. Det är också bra att vi har haft och fortsätter att ha ett samarbete över blockgränserna kring hur denna insats ska genomföras.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

(Applåder)

Anf. 81 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Som framgått av alla tidigare anföranden är det uppenbart att den operation i Afghanistan som för svensk del nu går in i en annan fas behöver skärsåddas ur många olika perspektiv och utvärderas i grunden.

En av de frågor som ställts upprepade gånger handlar om huruvida militära insatser kan göra skillnad. Är närvaron av en beväpnad soldat något som påverkar miljön i de länder där Sverige gör insats?

Mitt svar, herr talman, är att det påverkar. Jag har själv varit i Afghanistan, och jag håller med Hans Linde om att inga svenska soldater, såvitt jag vet, någonsin har vaktat vare sig utanför sjukhus eller enskilda skolor. Jag tror inte att det är på det planet som den militära närvaron har haft betydelse.

Däremot tror jag att förefintligheten av militära resurser i till exempel norra Afghanistan, att militära förband har funnits på plats även om det inte har varit vid skolor och sjukhus, har haft betydelse för möjligheten att under relativt ordnade former utveckla det som många har talat om i dag, nämligen ett mer funktionellt samhälle som kan erbjuda grundläggande välfärdsservice till människor.

Den stora frågan är vad som händer när denna militära närvaro i stort sett försvinner i alla delar av Afghanistan. Kommer de afghanska säkerhetsstyrkorna att vara tillräckligt kompetenta och sammansvetsade

för att stå emot talibanernas attacker mot samhället? Det kan man förvisso diskutera.

Vänsterpartiet framför i sin reservation att den militära insatsen har misslyckats. Det är ett omdöme som jag inte delar. För mig handlar bristen på framgång i Afghanistan mer om de otillräckligheter som det politiska systemet har levererat.

Varken FN eller USA lyckades samla alla intressenter i denna region kring en gemensam agenda. Man lyckades inte samla Iran, Kina, Pakistan, Uzbekistan och Afghanistans många andra grannländer kring gemensamma politiska målsättningar för vad som skulle vara end state i Afghanistan. Detta ledde till att alla fortsatte att utifrån sina egna agendor destabilisera den process som nu har pågått i över tio års tid.

Möjligen kan det också ha varit ett misstag i detta etniskt, geografiskt och religiöst splittrade land att så tydligt satsa på ett centralstyre i Kabul. Var det klokt eller mindre klokt att satsa på det i ett land som aldrig någonsin upplevt en effektiv centralregering?

Och hur var det egentligen med utvecklingen och säkerheten? Kanske inte från svensk sida men bland många av de över 50 länder som var verksamma i Afghanistan var det nog för mycket tyngdpunkt på säkerhet och för lite på utveckling.

Där har hela det internationella samhället möjligheter att nu i fortsättningen göra om och göra rätt. När jag säger det förstår alla och envar att jag i likhet med Hans Linde inte vill att den förestående utredningen ska bli en utredning av de militära delarna i detta, utan det måste handla om ett mycket bredare perspektiv. Därför är jag lite tveksam till att uppgiften nu ska landa på Försvarsdepartementet. Den kanske bättre hade hört hemma på Utrikesdepartementet. Men det kan lyckas ändå att få det tillräckligt breda perspektivet.

Jag ska inte tala så mycket längre, herr talman. Jag hörde Pernilla Stålhammar säga att det fanns en exit strategy. Jag har följt den här frågan i över tio år. Jag tror inte att vi hade någon exit strategy. Det finns många indicier på detta faktum. Ett av de viktigaste är att de styrkebidrag vi har lämnat Afghanistan har fått beteckningen FS. Det är inte väldigt många som vet vad det betyder. Det betyder fortsättningsstyrka. Vi började på Fortsättningsstyrkan 1 och slutar väl någonstans på 25, 26. I den beteckningen ligger väl en antydning om att man inte riktigt vet vart man är på väg någonstans.

Jag vill instämma med Karin Enström. Det är 9 000 svenska män och kvinnor som har varit i Afghanistan. Jag har försökt, herr talman, att påvisa att de har gjort skillnad. Deras och deras anhörigas offer har inte varit förgäves. Däremot är den fana som numera pryder en av väggarna i försvarsutskottets sessionssal och som härrör från Camp Northern Lights inte en gåva till utskottet. Vi förvarar den i väntan på att den i en framtid kommer att överföras till Armémuseum.

Jag vill avsluta med att säga att i samband med den ceremoni då fanan överlämnades till försvarsutskottet träffade jag en Afghanistanveteran, en officer. Han berättade att när han var hemma på permissioner från sitt uppdrag i Afghanistan använde han all sin fritid till att samla in pengar privat för att kunna inreda flickskolor i Kabul. Man kan tycka vad man vill om militär och civil samverkan, men sådana insatser förtjänar uppmärksamhet. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 82 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Precis som här förut har sagts flera gånger från olika talare har Sverige en lång historia av engagemang i Afghanistan. Sedan 2002 har det skett i form av deltagande i ISAF-styrkor och från och med september i år i form av deltagande i RSM, Resolute Support Mission, som debatten nu handlar om. Som också har nämnts finns årtionden av stort ideellt engagemang i Svenska Afghanistankommittén, som gör och har gjort fantastiska insatser i detta land.

Hela tiden har Sverige funnits där för att vi har fått ett uppdrag och en inbjudan från afghanska regeringen och från FN:s säkerhetsråd. När vi nu har kommit i ett läge där vi har avslutat ISAF-styrkan är det viktigt att i debatten passa på att tacka alla de 9 000 soldater som har funnits där och deras anhöriga för de fenomenala insatser de har gjort och också minnas alla dem som omkommit.

De har varit utsända från riksdagen, och vi har varit ett starkt stöd härifrån. Jag hade tillsammans med flera andra förmånen att för snart fyra år sedan på plats besöka ISAF-styrkan och våra styrkor och på plats se det fina arbete man gjorde och har gjort hela tiden. Jag minns särskilt ett besök på en skola med bara flickor och hur de strålade av glädje över att få gå i skolan. Det är något som vi tar som självklart. Skillnaden är också att man äntligen har fått tillgång till sjukvård. Detta är bestående skillnader som är ett exempel på att det arbete som Sverige har gjort inte har varit förgäves.

Under 2014 har landet kunnat genomföra ett presidentval, och man har nu en ny president. Nu är det mycket upp till ledningen att se till att de olika folkgrupperna får deltagande och plats i regeringen. Det tror jag personligen är väldigt viktigt för att kunna få stabilitet inför framtiden.

Som också har sagts här från talarstolen är Afghanistan alltför ett av världens allra fattigaste länder. Långt över 50 procent lever under fattigdomsgränsen. Fortsatt är kvinnor och flickor särskilt utsatta. De ekonomiska utmaningarna för Afghanistan är enorma. Den externa finansieringen för fortsatt utveckling i landet bedöms fortsätta över överskådlig tid. Det är därför viktigt att vi nu i slutskedet av vår insats fullföljer våra åtaganden.

RSM-insatsens syfte är att det internationella samfundet ska bistå de afghanska säkerhetsstyrkorna med utbildning, rådgivning och stöd i syfte att förstärka de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att självständigt kunna hantera säkerheten i landet. Det är också viktigt att poängtera att det svenska RSM-bidraget utgör ytterligare ett steg i avvecklingen av det svenska militära engagemanget i Afghanistan. RSM har ett brett stöd. Insatsen beräknades i oktober 2014 innefatta ca 42 truppbidragande länder varav 14 som inte är medlemmar i Nato.

De civila insatserna i Afghanistan blir allt viktigare allteftersom ansvaret för landets säkerhet lämnas över till de afghanska myndigheterna. Nu blickar vi fram mot en ny strategi för svenskt bistånd till Afghanistan. Biståndet ska vid sidan av demokrati, mänskliga rättigheter och utbildning innefatta ökat fokus på sysselsättning, försörjning, landsbygdsutveckling och utveckling av den privata sektorn. Syftet är att stödja en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling i landet samtidigt som landets känsliga miljö värnas.

Jag delar även utskottets välkomnande av den pågående förberedelsen för en utvärdering av den svenska insatsen i Afghanistan. Hela insatsen måste grundligt analyseras. Vi kommer att kunna dra viktiga lärdomar inför framtida insatser både där och på andra ställen i världen. Med dessa ord yrkar jag än en gång bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Anf. 83 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! Som flera redan har påpekat är det viktigt att klargöra att vårt engagemang i Afghanistan är långsiktigt men att det är på väg in i en ny fas och att det innebär en förändrad inriktning.

Tidigare i år halades den svenska flaggan på Camp Northern Lights i Mazar-e Sharif. Sedan 2002 har omkring 9 000 svenskar tjänstgjort i ISAF-styrkan. Under de senaste åren har den internationella truppnärvaron successivt trappats ned. Vid årsskiftet ska merparten av ISAF-soldaterna ha lämnat landet.

Vad gäller Sveriges medverkan i RSM kommer vi att ställa en väpnad styrka om högst 50 personer till förfogande för deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats. Vårt deltagande kommer i huvudsak att vara verksamt i de norra delarna av landet och inrikta sig på rådgivning på regional ledningsnivå samt vid afghanska försvarsministeriet. Logistiskt stöd för svensk personal i norra Afghanistan kommer att tillhandahållas av Tyskland.

Herr talman! Det är viktigt att betona att insatsen handlar om just stöd och rådgivning till de afghanska säkerhetsstyrkorna i akt och mening att afghanerna själva ska kunna hantera säkerheten i landet. Insatsens våldsanvändning är således begränsad till styrkans egenskydd, så kallad force protection. Utöver själva styrkebidraget om 50 personer ska möjlighet finnas att tillföra en högst tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 150 personer om situationen så kräver.

Det för oss in på säkerhetsläget i Afghanistan, som på sina håll alltfjämt är mycket allvarligt. Nedräkningen inför presidentvalet tidigare i år kantades av våldsdåd riktade mot civila, journalister, valobservatörer och internationella organisationer. Talibanerna har genomfört flera dödliga attacker på sistone. Hotbilden mot den svenska personalen bedöms som relativt stark, och det ankommer på Försvarsmakten att löpande göra hot- och riskbedömningar och utifrån dessa bedömningar vidta eventuella åtgärder.

Herr talman! Afghanistan står inför en osäker framtid. Det är därför det är så viktigt att det internationella samfundet inte lämnar landet åt sitt eget öde. Man ska komma ihåg att när vi talar om terrorism är det inte främst medborgare i vår del av världen som är värst drabbade. Det är framför allt civila i länder som Syrien, Pakistan och Afghanistan som tvingas leva i terrorns skugga.

Samtidigt är det viktigt att påpeka att det inte finns någon renodlad militär lösning för att säkerställa ett långsiktigt stabilt Afghanistan. Det krävs också hållbar utveckling när det gäller samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och en fungerande rättsstat. Att afghansk polis och militär har en förmåga att upprätthålla lag och ordning är emellertid grundläggande för att säkerställa förutsättningar för att bygga upp fungerande samhällsstrukturer och säkra en fredlig utveckling. Det är också viktigt

för att Sveriges och det övriga världssamfundets fortsatta humanitära insatser ska kunna genomföras på ett säkert sätt.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

Prot. 2014/15:40
17 december

*Svenskt deltagande i
Natos utbildnings-
och rådgivningsinsats
RSM i Afghanistan*

§ 12 Kontroll av postförsändelser

Skatteutskottets betänkande 2014/15:SkU9
Kontroll av postförsändelser (skr. 2014/15:8)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 13 Internationellt bistånd

Internationellt bistånd

Utrikesutskottets betänkande 2014/15:UU2
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (prop. 2014/15:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 84 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! I budgetbetänkandet är förutsättningarna speciella i år, som alla vet, eftersom riksdagen den 3 december fattade beslut om att ställa sig bakom de fyra borgerliga partiernas budgetramar, det vill säga Moderaternas, Folkpartiets, Centerns och Kristdemokraternas budgetramar. Därmed föll regeringens – Socialdemokraternas och Miljöpartiets med stöd av Vänsterpartiet – förslag i budgeten till budgetramar.

Sverigedemokraterna var de som var tungan på vågen. De ställde sig bakom de borgerliga partiernas budgetalternativ. Man kan diskutera röstningsprocessen. Men man kan också diskutera hur Sverigedemokraterna nu agerar i de olika utskotten. I detta utskott har de valt att reservera sig mot innehållet i de budgetramar som de själva har varit med och bifallit. Jag har lite svårt att förstå logiken i det, kan jag säga.

Jag kan dock konstatera att skillnaden mellan de två huvudalternativen för biståndsbudgeten, som detta handlar om, framför allt gäller den syn som vi i regeringspartierna i samarbetsregeringen tillsammans med Vänsterpartiet har föreslagit. Det innebär att vi utöver biståndsramen vill satsa 500 miljoner kronor på klimatsatsningar. Det är det som man emellanåt kallar för additionella pengar i biståndet.

Dessa pengar föll bort i och med rambeslutet. Detta var en redan ansträngd biståndsbudget utifrån att kostnaderna för den första tidens asylmottagande tas från biståndsmedlen. Som alla vet ökar antalet asylsökande i en orolig värld. Därmed ökar också denna kostnadspost i

biståndsbudgeten. Det gör att biståndsbudgeten är ansträngd redan som det är. Den ansträngs nu ytterligare i och med de beslut om ramar som har fattats med majoritet här i riksdagen.

Detta är olyckligt och allvarligt. Det får inte långsiktigt hota Sveriges deltagande i ett internationellt klimatarbete. Jag vet att vår biståndsminister kommer att återkomma till detta i sitt anförande.

Det är viktigt att komma ihåg att det finns en bred uppslutning i Sveriges riksdag och bland Sveriges partier för enprocentsmålet, det vill säga tanken att Sverige ska bidra till utveckling i den fattiga och förtryckta delen av världen genom att sätta av 1 procent av vår bruttonationalinkomst. Men det finns ett parti som har en annan uppfattning. Det är Sverigedemokraterna, som enträget hävdar att det räcker med 0,7 procent. Längre än så sträcker sig inte deras solidaritet, kan jag konstatera.

Min, Socialdemokraternas och samarbetsregeringens uppfattning är att Sverige har råd med 1 procent och att vi till och med har en skyldighet att avstå 1 procent. Om vi betraktar den orättvisa situation som råder i världen och beaktar de underpriser vi betalar i vår rika del av världen för råvaror och tjänster som vi köper från fattiga delar av världen tror jag dessutom att 1 procent sannolikt är en ringa kompensation.

Det viktiga är dock också vilket innehåll utvecklingssamarbetet ska ha. När det gäller det långsiktiga innehållet finns ett brett samförstånd i Sveriges riksdag om många delar. Men det finns också saker som skiljer sig åt. De senaste åtta åren har det varit överfokus på utvärdering. Det har gett en kortsiktig biståndspolitik som alltför ofta har fokuserat på korta, mätbara resultat i stället för långsiktig utveckling. Där gör samarbetsregeringen nu skillnad. Sakta men säkert kommer svensk biståndspolitik att kunna förändras, och vi kommer att kunna skapa mer utveckling för den procent vi sätter av.

Men som jag sa är vi i en ekonomiskt hårt ansträngd situation nu. Det beror delvis på de stora avräkningarna för asylkostnader. Det är en avräkningsmodell som vi socialdemokrater fullt och fast står bakom och som vi har tillämpat åtminstone sedan 1982 – kanske längre tid än så, fast jag kan inte bevisa det. Modellen är också i enlighet med de internationella regelverk som finns inom OECD.

Vi vet också genom historien att kostnaderna för asylmottagning går upp och ned i takt med antalet asylsökande. Det är inget konstigt, och det är inget orimligt att det ökar just nu. Vi vet att det så småningom kommer att sjunka, och vi vet av erfarenhet att vi kommer att klara de ansträngningar som vi har just nu med många flyktingar som söker sig till säkrare platser i världen, däribland Sverige. Man ska också komma ihåg att det är ett fåtal av världens flyktingar som kommer till vårt land. Man räknar med att det just nu finns totalt runt 50 miljoner på flykt i världen. Det är fler än någon gång tidigare efter andra världskriget.

Med detta, herr talman, tackar jag för ordet. Vi har ett särskilt yttrande från Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet vad gäller budgetramen. Vi kommer att avstå från att rösta i omröstningen.

Anf. 85 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att vi givetvis står bakom samtliga våra reservationer och vårt särskilda yttrande, men för tids

vinnande i ett pressat schema i kammaren väljer jag att yrka bifall endast till reservation nr 2.

Vi debatterar som sagt i dag utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Den 3 december beslutade riksdagen, som tidigare nämnts, om budgetens ramar. Då gav vi i Sverigedemokraterna i första hand stöd till vårt eget budgetförslag med våra egna ramar och vår politiska inriktning också inom biståndet. När vårt eget förslag föll återstod regeringens och Alliansens förslag. Då valde vi att rösta på Alliansens förslag, och Alliansens ramar vann alltså omröstningen. Detta innebär dock inte att Sverigedemokraterna ställer sig bakom Alliansens budgetmotion och politik i sak, utan det var ett resultat av regeringens ovilja att inte ytterligare förvärpa en politik som i grunden skadar hela det svenska samhället.

Det faller sig därför naturligt att vi i dagens debatt och votering följer upp vår egen politik vad gäller ramar och politisk inriktning inom biståndet. Men om regeringens biståndsbudget och Alliansens budget hade ställts mot varandra vid en votering i dag hade vi även i dag röstat på Alliansens förslag i andra hand. Den minskning på 515 miljoner kronor som Alliansen har föreslagit och som avser regeringens förslag på additionella medel för klimatsatser i utvecklingsländer är vi nämligen överens om. Jag förutsätter att regeringen nu tar ansvar för att följa upp de ramar det har beslutats om och inte betalar ut pengar utöver ramen på 1 procent av bni.

Vi har vårt eget budgetförslag och vår egen motion. Och vi tycker att det är dags för ett mer ansvarsfullt bistånd med bättre uppföljning av resultat och där varje satsad krona ska göra så mycket nytta som möjligt för att hjälpa de mest utsatta människorna. Genom en grundlig översyn av ineffektivt bistånd, större koncentration av biståndet till de minst utvecklade länderna och färre inriktningar kan vi effektivisera utvecklingsbiståndet och år 2015 ha en biståndsram på 0,7 procent av bni, vilket också är i linje med FN:s rekommendationer.

Vi vill att fattigdomsbekämpning ska få ett mycket tydligare fokus i biståndet än i dag och att Sverige tar ett större humanitärt ansvar internationellt inom biståndet.

Vi står i dag inför flera stora humanitära kriser. Över 50 miljoner människor befinner sig på flykt. Situationen i Syrien och Irak är fortsatt mycket allvarlig, och miljontals människor har tvingats fly. Av dem är de allra flesta internflyktingar eller har flytt till närområdet. Det råder brist på resurser, och nu när vintern närmar sig är läget mycket allvarligt. Länder som Jordanien, Libanon och de kurdiska delarna av Irak har tagit ett mycket stort ansvar. Gång på gång har de ropat efter hjälp, och det är främst ökat bistånd som kan hjälpa dem att klara trycket på deras ekonomier. Oavsett flyktingpolitiken i Europa kommer nämligen de allra flesta flyktingarna att söka sig till närområdet.

Sverige har under lång tid fört en oansvarig politik och inte prioriterat hjälp i närområdet. Nuvarande regering vill avsätta 8,4 miljarder för avräkningar för flyktingmottagning i Sverige, alltså 27 procent av biståndet. Men regeringen vill samtidigt inte ge klara besked om vad man avser att bidra med till internationell flyktinghjälp, förutom några olika punktsatser. Sverigedemokraterna vill helt och hållet avskaffa dessa avräkningar inom biståndet under budgetperioden.

Jag menar att både föregående och nuvarande regering med sin orättvisa fördelning av resurser har medverkat till att Jordanien och Libanon nu står i ett läge där den ekonomiska situationen är så pass allvarlig och belastad att de tvingas göra det svårare för flyktingar att ta sig in i Jordanien och Libanon.

Men det finns sätt att bistå de länderna. Världsbanken har upprättat fonder för att stödja samhällen i dessa länder med grundläggande behov då många flyktingar inte befinner sig i flyktingläger i FN:s regi utan också i värdsamhällen. Regeringen har utlovat 100 miljoner för det ändamålet. Det är jättebra, men det räcker inte. Och vad är 100 miljoner i förhållande till 8,4 miljarder i avräkningar? Sverigedemokraterna har budgeterat för att kunna avsätta 1 miljard för detta ändamål, alltså tio gånger mer.

Vi måste fråga oss vad som är viktigast. Är det att statsminister Stefan Löfven eller kanske vår biståndsminister ska kunna sätta en gloria på huvudet för att Sverige har beviljat flest uppehållstillstånd i Europa? Eller är det viktigast att hjälpa flest flyktingar?

För mig och Sverigedemokraterna är svaret självklart. Målet måste vara att hjälpa så många som möjligt. I vår biståndsbudget har vi därför avsatt 3,6 miljarder för internationell flyktinghjälp för 2015 och 12,8 miljarder för internationell flyktinghjälp under budgetperioden. Med vår politik och våra ekonomiska prioriteringar skulle vi kunna hjälpa fler på ett ansvarsfullt sätt. Vi har också valt att satsa pengar utöver vår biståndsram på 0,7 procent för att kunna hantera det mycket allvarliga läget i Västafrika med ebola och de akuta behoven för att rädda människoliv.

Vi behöver naturligtvis också arbeta långsiktigt för att bekämpa fattigdom och förtryck i utvecklingsländer. Vi vill se ett bistånd som utgår från människors omedelbara behov i deras vardag. Vi vill bland annat öka satsningarna på vatten, sanitet och tillgång till livsmedel som är grundläggande mänskliga rättigheter och kan vara avgörande för människors överlevnad, hälsa, jämställdhet och utbildning.

Herr talman! Vi vill alltså se ett effektivt bistånd som kommer de mest behövande till nytta. Vi vill upphöra helt med de katastrofalt stora avräkningar som nuvarande regering gör och kraftigt öka det humanitära biståndet för att bekämpa ebola och hjälpa fler flyktingar. Och vi vill lägga tio gånger mer än regeringen på att stödja länder i Mellanöstern som tar ett stort ansvar.

Anf. 86 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Julia Kronlid pekar på hur Sverigedemokraterna vill sluta med avräkningarna för asylmottagning i Sverige. Vi vet också från andra sammanhang att Sverigedemokraterna vill minska antalet invandrare och asylsökande i Sverige väsentligt. Julia Kronlids påstående är alltså inte orimligt. Men inte ens de höga avräkningar som vi har nu räcker för att komma ned till de 0,7 procent av bni som Sverigedemokraterna vill ha. Eftersom avräkningarna från biståndsramen är 27 procent är det fortfarande tre procentenheter kvar av biståndsramen för att komma ned till den 0,7-nivå som Sverigedemokraterna talar om.

Samtidigt radar Julia Kronlid upp behjärtansvärda insatser som Sverigedemokraterna vill göra i olika sammanhang, bara de kan göras utanför Sverige.

Julia Kronlid, hur får Sverigedemokraterna ihop det här ekonomiskt? Och vad är det ni ska skära ned på mer i biståndet för att komma ned till 0,7? Det räcker nämligen inte att stoppa antalet asylsökande och få bort alla avräkningar. Ni behöver ta bort mer.

Anf. 87 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Först vill jag korrigera och säga att vi inte ska stoppa asylmottagandet. Det handlar om att förändra signalpolitiken och vilka rimliga krav vi ställer för asylmottagning i Sverige. Däremot vill vi ta bort avräkningarna och bekosta de kostnader som också vi kommer att ha inom ett annat utgiftsområde i stället.

Sedan är det positivt att Kenneth G Forslund tycker att Sverigedemokraterna vill ha behjärtansvärda insatser i biståndet.

För att få svar på vad mer vi vill minska på kan man läsa vår mycket utförliga budgetmotion och vår mycket utförliga partimotion om biståndet. Där kan man se vad vi vill minska på och vad vi vill öka.

Ett exempel är att ett förutom Sverigedemokraterna enigt utskott vill bidra med ganska höga summor till den palestinska myndigheten, trots de brister som finns där och trots att den myndigheten år efter år betalar ut löner till terrorister.

En annan sak är att vi genom biståndet nu betalar länder i Östeuropa för att göra reformer för att kunna gå med i EU. Vi menar att vi redan betalar en hög EU-avgift, och även genom den betalas medel ut till länder för reformarbete. Vi tycker inte att det ska belasta det svenska biståndet.

Vi är också kritiska till generellt budgetstöd. Det gynnar korrupta ledare, hamnar i fel händer och går till fel syften. Även sådant bistånd vill vi minska på.

Jag skulle vilja ställa en motfråga. På vilket sätt anser Kenneth G Forslund det vara en rättvis fördelning av resurser och humant att lägga 8,4 miljarder på avräkningar i biståndet och samtidigt bara kunna ge besked om några punktinsatser för humanitärt bistånd i närområdet? Situationen där är akut nu.

Anf. 88 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna ska alltså inte stoppa asylmottagningen helt. Det har vi fått lära oss nu.

Julia Kronlid kommer sedan med den vanliga sverigedemokratiska argumentationen om att finansiera neddragningarna av biståndet genom att bland annat stoppa biståndet till den palestinska myndigheten. Hon upprepar argument som Sverigedemokraterna har lärt sig av sina högerradikala kamrater i Israel. Östbiståndet och det generella budgetstödet pekar hon också på. Det är två, möjligen tre länder som får generellt budgetstöd från svenskt bistånd.

Julia Kronlid! Det här räcker inte för att bekosta den neddragning av det svenska biståndet till 0,7 procent av bni som ni vill genomföra.

Du pekar på kostnaden för asylmottagningen här i Sverige i förhållande till Sveriges insatser ute i världen för att ta hand om

flyktingar. Vi i Sverige ger via vårt bistånd stora ramstöd till olika FN-organ, bland annat till UNHCR. Vi är aktiva på en lång rad olika platser för att hjälpa till både med att bekosta och med att ta hand om dem som flyr undan krig, konflikter och förföljelse.

Men den breda majoriteten här i Sveriges riksdag – till skillnad från er Sverigedemokrater – inser att alla människor som flyr i världen inte kan vistas i flyktingläger i närområdet – och i vissa fall inte inom sitt eget land – där de allra flesta finns. En del av dem måste för sin egen säkerhet och sin egen överlevnad fly längre bort från den konflikt eller katastrof som de flyr ifrån. Det har ni Sverigedemokrater en väldigt blind fläck för att se.

Politik, som jag sade i en tidigare debatt, är inte antingen eller, det är att hantera både och.
(Applåder)

Anf. 89 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag kan nämna några ytterligare exempel, men det är bara att läsa i betänkandet. Där står det väldigt utförligt vilka prioriteringar vi vill göra i biståndet.

Ganska mycket bistånd går i dag till olika multilaterala organisationer, och där finns det en brist. Det görs ingen uppföljning, och det är ganska svårt att följa den typen av bistånd. Därför har vi valt att prioritera framför allt FN:s organisationer, bland annat UNHCR och Världslivsmedelsprogrammet. Det finns dock andra multilaterala utvecklingsbanker som vi inte har prioriterat eftersom vi tycker att det är för svårt att följa vad biståndet verkligen går till.

Sedan har vi också en annan prioritering. Vi prioriterar ned bland annat ett bredare stöd till myndigheter och institutioner som vi tycker är svåra att följa upp och där det är svårt att se om pengarna verkligen går till de mest fattiga och utsatta människorna. Där vill vi göra en omprioritering för att satsa på utvecklingsbistånd i människors vardag i form av bland annat vatten och sanitet. Genom en sådan omfördelning av biståndet gör vi också vissa besparingar.

Sedan vill vi också ha en viss nedskärning av förvaltningskostnaderna inom Sida. Eftersom det är en mindre ram räknar vi med lägre förvaltningskostnader.

Vi vill också att det ska ske en neddragning till vissa myndigheter som sysslar till exempel med forskning. Det går ju inte främst till fattigdomsbekämpning.

Kenneth G Forslund tog upp detta med utsatta flyktingar som inte kan vara kvar i närområdet. Där litar jag på att UNHCR kan göra en bra bedömning. UNHCR gör ett väldigt bra arbete med de människor som har behov av vidarebosättning och av att vara kvotflyktingar. Vi har aldrig någonsin kritiserat att det finns de som har behov av att komma till Sverige via kvotflyktssystemet.

Anf. 90 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Rajo parlamenteskoro president!

(ANDRE VICE TALMANNEN: ”Herr talman” säger vi i Sveriges riksdag.)

Ärade riksdagsledamöter, åhörare på läktaren och ni som ser det via tv-apparaterna där hemma! Tack för att ni lyssnar!

Tänk er att vi i den rika delen av världen har dukat ett vackert bord. Vi har frossat i överflöd i förrätt och huvudrätt. Vi har beställt in efterrätten, lika grandios som allt annat. Mätta och belåtna med stinna magar har vi varit på väg att resa oss upp och gå innan notan har nått våra händer.

Men sakta har vårt medvetande vaknat – alltför sakta, men ändå. Vårt överflöd har kostat, förmodligen mer än det har smakat. Vår planet har drabbats. Framför allt är det våra vänner i utvecklingsländerna som drabbas. Klimatet har börjat ropa på oss. Här i Sverige behöver Slussen byggas om för att inte saltvatten ska tränga in i dricksvattentäkten Mälaren. Oljesamhället har kostat. Öknar breder ut sig, paradisoarna Maldiverna är snart ett minne blott.

Ja det har redan gått för långt. Det finns ingen Planet B. Men vad vi behöver är en plan B. Notan har kommit och den måste betalas – med ränta. Det är vår klimatskuld till världens fattiga. Det är vår klimatskuld till barnen som flyr undan klimatförändringar och skördar som slår fel, år efter år.

Det var år 2009 som den före statsministern Fredrik Reinfeldt stod inför klimattoppmötet i Köpenhamn och lovade att en del av vår nota skulle betalas genom klimatfinansiering av insatser i utvecklingsländerna. Pengarna skulle vara additionella, det vill säga att de inte skulle tas från biståndet. Alldeles riktigt ansåg utvecklingsländerna att detta var ett rättmätigt krav.

Men åren gick, och det hände inte så mycket med ”människlighetens ödesfråga”. Nu står vi där: Vi ska betala notan för det som vi har tagit. Vi ska se till att utvecklingsländerna inte behöver gå via miljöfarlig energi och nedsmutsning i sin utveckling. Det är ett aldrig så litet rättmätigt krav från våra vänner i Afrika söder om Sahara.

Men ingenting hände förrän den rödgröna regeringen tillträdde. Precis när vi skulle resa till klimattoppmötet i Lima uppstod det en mycket allvarlig situation här i Sverige. Borgarna röstade ned vår budget med hjälp av Sverigedemokraterna, och vips var allt det som Fredrik Reinfeldt och Moderaterna lovat utvecklingsländerna som bortblåst.

Återigen var det dags att göra en springnota och ta ytterligare en halv miljard från biståndet i stället för att göra det som vi lovat internationellt, att betala vår nota med riktiga pengar, vår nota till dem som hade drabbats hårdast av vårt klimatfrosseri, vår nota till pojken som inte får mat på bordet för att skörden återigen har slagit fel och till den lilla flickan som måste jobba för att försörja familjen i stället för att gå i skolan.

Rajo parlamenteskoro president! Det spelar roll vilken regering Sveriges befolkning väljer, för oss i Sverige och för alla dem som lever i den fattigare delen av världen. Den borgerliga Alliansen tar från de fattiga för att ge till de rika. Och då säger de kanske: Vi har inte råd. Men visst har vi råd, bara man inte hade haft som sin grundläggande politik att sänka skatterna – förlåt, höja jobbskatteavdragen – för de rikaste i vårt rika samhälle Sverige.

Visst har vi ojämlikhet även här, en ojämlikhet som har ökat på grund av att de allra rikaste i Sverige fått mer, och fått mest de senaste åtta åren. Det vill vi rätta till.

Jag är stolt över att tillhöra en regering som tar klimatkrisen på allvar och som är villig att betala notan. Nu har vi tyvärr fått en alliansbudget och är på grund av det förhindrade att göra det rätta. Notan får ligga och förränta sig. De fattiga får ta ytterligare en smäll. För varje krona som nu tas från biståndet till klimatfinansieringen tas en krona från nödvändiga vacciner till barn, från utbildning för flickor, från mödrahälsovård till gravida kvinnor i länder där att föda barn är förenat med livsfara såväl för mamman som för barnet. Det är konsekvensen av att högerpartierna valde att köra över regeringens budget.

En gång i tiden var Sverige banbrytande. En enig riksdag antog år 2003 politiken för global utveckling. Det var en fantastiskt viktig politik som tyvärr inte tagits riktigt på allvar.

Det är dags, mina vänner, att ta politiken för global utveckling på allvar och börja föra en sammanhållen politik. Vi kan inte fortsätta att ge bistånd med ena handen och sedan ta tillbaka mångdubbelt genom att till exempel understödja klimat- och skatteflykt. För 1 krona som går in i utvecklingsländerna går 10 kronor ut. Vi måste få till stånd nya regler så att utvecklingsländerna får sin rättmätiga del av skatter. Och genom internationella lagar måste vi se till att omöjliggöra för företag att trola bort pengar genom skatteparadis.

Samma krav som ställs på biståndet måste också gälla för företag som tar del av svenska exportkrediter. Vi måste se till att EU:s jordbrukspolitik inte ohämmat gynnar storbönder i Europa till men för utvecklingsländerna när EU dumpar jordbruksprodukter på världsmarknaden till vrakpriser. Vi måste se över patent och regelsystem för till exempel medicin och miljöteknik. Utvecklingsländerna ska inte behöva vänta för att få ta del av livsnödvändig medicin och klimatnödvändig miljöteknik. Vapenexporten till diktaturer och länder i konflikt måste upphöra.

Rajo parlamenteskoro president! Det krävs krafttag för att göra politiken samstämmig så att den på allvar prioriterar mänskliga rättigheter, demokrati och klimatåtgärder. Jag är stolt över att tillhöra en regering som faktiskt vill göra det. Det är en regering som tar politiken för global utveckling på allvar.

Rajo parlamenteskoro president och kära lyssnare! Det spelar roll vilken regering Sveriges befolkning väljer den 22 mars. Det spelar roll för Sverige och för världen.

Vi har tillsammans med S och V skrivit ett särskilt yttrande till betänkandet, och vi kommer därför att avstå från att rösta.

Anf. 91 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker faktiskt att vi ska följa praxis i riksdagen och säga herr och fru talman. Men det var inte det vi skulle prata om nu.

Jag har en fråga till Pernilla Stålhammar. Regeringen och Miljöpartiet vill föra en feministisk utrikespolitik, även inom området biståndet. Det verkar som att även allianspartierna i utskottet är överens. Att kämpa för lika rättigheter, som Pernilla Stålhammar har tagit upp i sitt anförande, för män och kvinnor, demokrati och jämställdhet i andra länder är bra. Där är vi absolut överens. Det sker allvarliga övergrepp mot kvinnor och flickor i utvecklingsländer. Det ska vi kämpa mot.

Men feminism kan vara så mycket mer. Det finns många inriktningar inom feminismen. I Sverige har feminismen utvecklats till något som jag menar inte står för verklig frihet för kvinnor och män och lika rättigheter utan snarare till och med mansfientlighet. Politiker ska bestämma vad som är bäst för män och kvinnor när de ska ut i arbetslivet, inte tro på föräldrars förmåga att ta hand om sina barn, stå för den mest liberala abortpolitiken i Europa och att begrepp som familj och äktenskap ska upplösas.

Vad är det för typ av feministisk politik som ska föras i utrikespolitiken, menar Miljöpartiet, som också finns företrätt i regeringen?

Anf. 92 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:
Tack så mycket!

(ANDRE VICE TALMANNEN: Herr talman!)

Givetvis ska den feministiska politiken och jämställdhetspolitiken genomsyra allt vi gör. Inom utvecklingssamarbetet, där man skriver strategier, måste man titta särskilt på jämställdhetsfrågan. Jämställdhetsfrågan är feministisk politik. Det är rättigheter för kvinnor och för män.

Detsamma gäller att lyfta upp kvinnor i olika sammanhang i utrikespolitiken. Det finns mycket att ta tag i även i Sverige när det gäller kvinnor på beslutande positioner i det svenska samhället, inom den svenska statsapparaten, när det gäller att understödja kvinnor i parlament i utvecklingsländerna, när det gäller att understödja kvinnor att nå de positioner som behövs för att kunna fatta de verkliga besluten.

Vad är det för rätt man fråntar människor, Julia Kronlid, att välja i Sverige? Vad är det Julia Kronlid syftar på?

Anf. 93 JULIA KRONLID (SD) replik:
Vad är det jag syftar på?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Herr talman!)

Herr talman! Jag syftar bland annat på att Miljöpartiet på sin hemsida skriver att om pappor är hemma med sina barn kan kvinnor göra det de verkligen vill göra. På vilket sätt kan man avgöra vad det är kvinnor vill? Kvinnor måste själva få avgöra om de vill spendera längre tid med sitt barn eller om de vill arbeta. Det är att stå för verklig frihet.

Miljöpartiets feminism, Socialdemokraternas feminism och vänsterfeminismen i Sverige vill sätta sig över kvinnor och avgöra vad som är bäst för dem. Det vill inte jag ska överföras i utrikespolitiken. Jag tycker inte att man helt och hållet kan likställa feminism och jämställdhet.

Vi är överens om att vi vill se ökad jämställdhet och lika rättigheter för män och kvinnor, men det blir komplicerat när man ska sätta etiketten ”feministisk utrikespolitik” utan att tydligt kunna definiera vad den ska stå för.

Vill ni i utrikespolitiken, Pernilla Stålhammar, ha samma inriktning, att man ska bestämma över kvinnors liv och deras livsval? Eller ska man stå för verklig frihet för kvinnor och män att göra sina egna val?

Anf. 94 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:
Tack!

(ANDRE VICE TALMANNEN: Herr talman!)

Givetvis ska alla människor få bestämma över sitt eget liv. Jag är glad att Sveriges regering även tidigare har fört en politik som har stått upp för jämställdhet såväl i Sverige som internationellt. Men det finns så mycket mer att göra.

Julia Kronlid nämnde aborträtten, som ni inte står för. Tänk dig att du har blivit våldtagen i ett krig eller att du har blivit gravid när du var liten och inte har rätten att bestämma över din egen kropp. Den rätten ska väl ändå få förbehållas den kvinnan?

Anf. 95 HANS LINDE (V):

Herr talman! Världen är inte rättvis. Klyftorna är enorma mellan nord och syd, mellan fattiga och rika, mellan män och kvinnor. Nästan en miljard människor saknar i dag tillgång till rent vatten. Varannan minut dör en kvinna eller en flicka i samband med en graviditet, och i dag kommer 17 000 barn som inte har hunnit fylla fem år att dö.

Världen skulle kunna se i grunden annorlunda ut. Det finns tillräckligt med resurser för att utrota fattigdomen och ge alla människor ett värdigt liv. Vi har lyckats här i Sverige att i stort sett utrota mödradödligheten och hungern. Det skulle vi också kunna göra i Bolivia och i Moçambique.

Världen är orättvis därför att det finns de som tjänar på orättvisorna. I dag finns 85 personer på jordklotet som äger lika mycket resurser som världens 3,5 miljarder fattigaste. 85 personer – de ryms i en liten del av denna kammare – äger lika mycket resurser som halva mänskligheten. Ojämligheten och de ökade klyftorna är utvecklingens och fattigdomsbekämpningens största hinder.

Vänsterpartiet menar att utveckling och fattigdomsbekämpning kräver en rad åtgärder på en rad områden. Det krävs skuldavskrivningar, och det krävs en klimatpolitik där de rika länderna och de multinationella företagen tar sitt ansvar. Det krävs ett stärkt regelverk för vapenhandel, en reformering av IMF och Världsbanken, tydligare globala regler för utländska investeringar och rättvisa handelsregler. I grunden krävs en annan ekonomisk världsordning, en rättvis världsordning med en tydlig omfördelning av både makt och resurser från nord till syd, från rika till fattiga, från män till kvinnor.

Biståndet kan inte ensamt förändra världen, men biståndet kan förändra människors liv. Tack vare svenskt bistånd kan den unga kvinnan i Khulna i Bangladesh genomföra en legal och säker abort. Genom vårt bistånd får funktionsnedsatta i Mazar-e Sharif i norra Afghanistan möjlighet till utbildning, rehabilitering och försörjning. I Zambia har småbönder tack vare svenskt stöd fått möjlighet att organisera sig och utveckla sin produktion.

Därför är jag stolt att säga att Vänsterpartiet i den budget som vi lade fram tillsammans med regeringen kunde vara med och rädda biståndet till två länder där svenskt bistånd har gjort väldigt stor skillnad: Bolivia och Burkina Faso. Där har därmed Sverige även fortsättningsvis möjlighet att göra stora insatser för att bekämpa fattigdom och orättvisor.

Herr talman! Att få bestämma över sin egen kropp och få uttrycka sin sexualitet på sina egna villkor är grundläggande mänskliga rättigheter. Men det är rättigheter som kränks och inskränks i alltför många av de länder som Sverige samarbetar med. Jag noterar att det är rättigheter som också ifrågasätts i denna kammare.

Bristande tillgång till preventivmedel, sexualupplysning och mödravård samt inskränkt aborträtt och diskriminering av hbtq-personer är centrala hinder för demokratisering, fattigdomsbekämpning och utveckling. Men det är också fenomen som slår sönder liv och tar liv världen över.

Det finns enorma behov av givarländer som är beredda att arbeta för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i syd. Men alltför många givare saknar modet och viljan att engagera sig i de här kontroversiella frågorna. Samtidigt ser vi hur de krafter som motsätter sig kvinnors rätt till sin egen kropp och motsätter sig hbtq-personers rättigheter mobiliserar runt om i världen, tyvärr även i Sverige och i denna kammare.

Därför är det svårt att se något politiskt område där Sverige har ett större mervärde än när det kommer till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Jag är stolt också på detta område. Vänsterpartiet har i sitt samarbete med regeringen kunnat ge tydliga avtryck i form av tydliga skrivningar om feministisk utvecklingspolitik med starkt fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Men jag och Vänsterpartiet nöjer oss inte med budgetöverenskommelser. Vårt mål är tydligt. Vi vill se en tydligt feministisk utvecklingspolitik i ord och handling. Ett bra första steg skulle vara att införa en målsättning om att minst 10 procent av biståndsbudgeten ska öronmärkas för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Herr talman! Det finns dock delar av den biståndsbudget vi presenterar tillsammans med regeringen som jag måste erkänna att jag är mindre stolt över. Dalarna kommer under 2015 att få mer bistånd än Bangladesh, samtidigt som 5 200 bangladeshiska kvinnor dör varje år i samband med en förlossning. Blekinge län kommer att få mer bistånd än Kambodja, samtidigt som 2,7 miljoner kambodjaner lever i extrem fattigdom. Sammanlagt kommer 27 procent av biståndsbudgeten inte att lämna Sverige.

Det här är inte rimligt. Det finns egentligen ingenting som hindrar oss från att minska avräkningarna. Åtskilliga andra länder har valt en betydligt mer restriktiv linje än Sverige. Det handlar om val och prioriteringar. Att de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna – deras stödparti i budgetomröstningen – valde att prioritera RUT-avdrag, halverad restaurangmoms och jobbskatteavdrag för miljonärer framför ett högt bistånd av hög kvalitet är inte så förvånande. Men jag måste också vända mig till Socialdemokraterna och Miljöpartiet och säga att jag är besviken över att ni inte var beredda att gå längre i förhandlingarna, höja

skatten lite mer för svenska höginkomsttagare och avskaffa RUT-avdraget. Då hade vi också tillsammans kunnat minska avräkningarna.

För mig som vänsterpartist är det enkelt. Förnybar energi i Tanzania, stöd till hbtq-rörelsen i Uganda och näringskex till barn i Dhakas slum är bistånd. Flyktingmottagande i Gävle, studier för utländska studenter vid Linnéuniversitetet och avskrivning av gamla skulder som funnits sedan Sverige sålde kustbevakningsfartyg till diktaturer i Västafrika är inte bistånd.

Vi hade därför velat att Sverige agerade för att skärpa regelverken för vad som ska räknas som bistånd. Vi hade önskat att regeringen i OECD:s biståndskommitté Dac drev att flyktingmottagande, studier för utländska studenter och skuldavskrivningar inte ska kunna räknas som bistånd.

Vårt bistånd gör skillnad. Därför blir också priset så högt när vi inte lyckas upprätthålla ett högt bistånd av hög kvalitet. Det är kvinnorna och männen i Bangladesh, Afghanistan och Zambia som betalar det priset.

Jag vill därför avsluta genom att yrka bifall till reservation 3.

Anf. 96 HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Barbari, tragedi och ett stort nederlag – så beskriver en av våra svenska tidningar det ofattbara våld som i går drabbade så många av våra mest skyddsvärda, i det här fallet barnen i en skola i Pakistan. I skolan ska det finnas en framtid för alla världens barn. Det ska vara en plats som man är trygg på och som inger hopp för framtiden. Men hoppet för barnen i denna skola byttes snabbt till motsatsen när fler än 130 barn blev brutalt mördade.

Detta är ett av världens oroligaste hörn, där familjer varje dag kämpar för sin överlevnad och för en drägligare tillvaro. Det här attentatet måste på allvar fördömas å det allra kraftigaste. Det visar också att Nobels fredspris i år gick till en kamp som måste fortsätta att föras, nämligen kampen för barns rättigheter. Vi får aldrig backa undan för terrorismen och extremismen. Där tror jag att jag har hela Sveriges riksdag med mig.

Herr talman! Den som gör en resa har något att berätta, lyder ett gammalt talesätt. Det är inget som kan vara mer sant när det gäller min resa inom utvecklingsbiståndet i Sverige och utomlands. Jag har sett vad det bidrar med. Jag har under det senaste året haft möjlighet att på plats se betydelsen av vad Sverige gör i andra länder genom till exempel Sida, Världsbanken och olika civilsamhällesorganisationer och vilken stor skillnad det gör för människor på marken.

Under alliansregeringens åtta år lyckades vi årligen avsätta 1 procent av bni till internationellt utvecklingsbistånd. Eftersom vi samtidigt hade en väldigt god ekonomisk utveckling med tillväxt och ordning och reda i statsfinanserna ökade biståndsbudgeten väsentligt under de här åren. Tillväxt i ekonomin är nämligen en förutsättning för ett generöst bistånd. Därför tycker jag och Alliansen att det är oroande att regeringen har föreslagit väsentligt höjda skatter på arbete och det som leder till tillväxt. En sådan politik skulle i förlängningen på allvar riskera att biståndet till fattiga och förtryckta människor minskade.

Under de resor som jag fått tillfälle att genomföra har jag fått möjlighet att prata med och lyssna på personer som är mottagare av svenskt bistånd. Jag har också blivit imponerad av alla de insatser som

olika biståndsarbetare gör i världens fattigaste och farligaste länder. Deras arbete är helt fantastiskt. Jag tycker att vi ska vara stolta över det.

Jag har mött flyktingar, före detta barnsoldater och kvinnor som blivit gravida mot sin vilja och fått hjälp att genomföra en säker abort. Jag har träffat barn i skolor i slumområden och unga flickor som mot sin vilja blivit bortgifta och blivit med barn när de själva varit barn – och sett konsekvenserna av det.

Ett besök gjorde särskilt starkt intryck, nämligen mitt besök på Panzsjukhuset i Kongo, där doktor Mukwege, som jag för övrigt hoppas kommer att få Nobels fredspris så småningom, behandlar flickor och kvinnor som blivit utsatta för det allra grävsta sexuella våld man kan tänka sig, i en del fall inte bara en gång utan till och med flera. I Kabul träffade jag barn som drabbats av att trampa på en landmina. Landminorna är fortfarande inte borta, fastän kriget är borta. Jag har sett vad vi med svenska biståndspengar kan bidra med till rehabilitering.

Jag har inte alls upplevt nöden när den varit som allra värst. Jag har betraktat den, sett från utsidan, men jag har försökt få och faktiskt fått ganska mycket med mig. Jag har blivit berörd. Vissa av bilderna kommer för alltid att finnas med mig, långt efter att jag har lämnat den här kammaren. Jag har också insett hur otroligt lyckligt lottade vi är som haft förmånen att av en slump födas i Sverige, ett av världens bästa länder att växa upp i.

Herr talman! För en tid sedan hade jag förmånen att tillsammans med FN-förbundet och några av utskottets ledamöter göra en studieresa till Bangladesh. Det blev då väldigt påtagligt för oss hur miljöförstöring och klimatförändringar påverkar de allra mest fattiga och utsatta människorna.

I slutet av augusti i år beslutade alliansregeringen om en resultatstrategi för just Bangladesh, och denna håller nu den nya regeringen med statsrådet Lövin på att implementera. Jag tror att det är betydelsefullt att vi har en bred samverkan och samsyn om denna resultatstrategi och biståndet i stort, i synnerhet dess bärande delar. I den här strategin fokuserar regeringen bland annat på förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer, liksom på vikten av stärkt demokrati, jämställdhet, mänskliga rättigheter och frihet från förtryck.

Alliansregeringens resultatstrategi som beslutades innebär ett stöd på 1,6 miljarder kronor under de närmaste fem åren.

Jag tror att samsynen bland de flesta av partierna i Sveriges riksdag är väsentlig, för den visar att vi menar allvar, att det är långsiktigt och på riktigt.

På vår studieresa i Bangladesh fick i alla fall jag – och även de övriga, tror jag – många nya intryck och fördjupade insikter om betydelsen av de gemensamma satsningar som FN:s olika organisationer gör på plats.

Ett litet exempel är de dammar som byggs och de vattenpumpar som man kan driva med solcellsenergi och som gör att varje by får en egen vattenpump. Det innebär inte bara tillgång till färskvatten, som är en stor bristvara. Det innebär också att kvinnor kan slippa gå långa sträckor, uppemot någon mil, för att hämta vatten och på den långa promenaden löpa risk att bli utsatta för våld eller våldtäkt.

Det är uppenbart – det visste vi redan innan, men det blev ännu mer påtagligt på plats – att miljöförstöring och klimatförändringar drabbar de allra fattigaste människorna i de fattigaste länderna hårdast, inte minst kvinnorna. Alliansregeringen investerade under sin tid mer än 8 miljarder kronor åren 2010–2012 för att motverka just fattiga länders klimatförändringar. Det var mer än något annat EU-land, och det tycker jag att vi ska vara stolta över.

Det är också viktigt att arbetet nu intensifieras i och med starten av den gröna klimatfond som alliansregeringen var med om att driva fram under det svenska ordförandeskapet i EU 2009 och i vars styrelse jag har varit representant under lång tid. Alliansen har redan under uppstartsfasen bidragit substantiellt, och vi vill fortsätta med generösa insättningar i fonden. Sverige ska fortsätta att ligga i framkant för bättre miljö och minskad klimatpåverkan genom våra insatser såväl här i Sverige som i utvecklingsländerna.

Herr talman! För ganska precis ett år sedan stod jag i den här talarstolen och beskrev den dåvarande regeringens, Alliansens, biståndspolitik. Sedan dess har mycket hänt. Tyvärr har situationen för människor runt om i världen förändrats, inte alltid till det bättre.

Vi ser i dag fler humanitära kriser som har den högsta klassificeringen, och antalet flyktingar är rekordstort. Syrien, Irak och Ukraina är exempel på mycket allvarliga konflikter. Därutöver pågår ett allvarligt ebolautbrott i Västafrika som kräver omfattande insatser från det internationella samfundet.

I en värld som brinner måste vi fortsätta att göra vad vi kan för att hindra nöd och förhindra död. Vårt stöd till FN:s olika organisationer, som UNHCR, Unicef, UN Women, World Food Program och katastrofbiståndet, är bara några av de områden vi måste fortsätta att prioritera. Listan är lång på vad som behöver göras, och Sverige varken kan eller ska göra allt eller finnas överallt. Då handlar det om att man behöver prioritera och prioritera rätt. Däri ligger svårigheten.

Nå, är nu allt helt perfekt när det gäller biståndet? Svaret på den frågan måste bli nej. Biståndet verkar i de allra fattigaste och ofta farligaste länderna. Det är en riskbransch vi verkar i. Korruptionen är ofta hög i de länder där människor har det som allra sämst, men det betyder inte att vi kan svika de människor som lever just där.

Under Alliansens tid har vi kommit en bra bit på väg genom reformagendan, men fortfarande finns det stora utmaningar för den nuvarande regeringen. Fokus på resultatstyrning och korruptionsbekämpning måste fullföljas, och precis som OECD-Dac påtalar i sin granskning av Sverige 2013 måste tillräckliga resurser avsättas för att följa upp resultaten av biståndet. Därför ger vi i Alliansen i vår budget ytterligare 14 miljoner kronor till Sida för att möjliggöra höjd kompetens i styrning, kontroll och uppföljning av biståndet.

OECD-Dacs granskning gav Sverige beröm för de reformer som Alliansen genomfört. Förbättringsagendan måste nu fortsätta så att svenska skattebetalares pengar verkligen kommer fattiga och förtryckta människor till del och för att förtroendet för biståndet ska behållas och gärna öka.

Biståndsramen är drygt 40 miljarder kronor för 2015, vilket gör Sverige till ett av världens mest generösa länder. Det är bara Sverige, Norge, Danmark och Storbritannien som når över 0,7 procent. Vi delar regeringens uppfattning att vi under mandatperioden återigen ska uppnå enprocentsmålet.

Avslutningsvis vill jag understryka behovet av nya och innovativa flöden till utvecklingsbiståndet. Om vi ska lyckas med en ambitiös utvecklingsagenda och nya hållbara mål krävs ett utvecklat samarbete med andra och nya aktörer.

Genom att vi står starka tillsammans kan vi påverka och bidra till att förbättra situationen för dem som lever i fattigdom, förtryck eller under ökat miljöhot.

Sist men inte minst, herr talman, önskar jag kammarens ledamöter och anställda en god jul. Om man går i stress inför dessa julklappar kan jag tipsa om att köpa det som kallas Ingenting, det vill säga att ge ett bidrag till någon av alla de bra organisationer som hjälper de mer än 50 miljoner människor som befinner sig i en väldigt allvarlig och utsatt situation.

(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Malm (FP).

Anf. 97 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Hillevi Engström tar upp en väldigt allvarlig händelse i Pakistan. Det är bra att hon gör det och även tydliggör att vi aldrig någonsin ska backa undan från terrorism. Med anledning av det skulle jag vilja ställa en fråga.

Sverigedemokraterna har i flera motioner kritiserat allvarliga brister inom Palestinska myndigheten. Vi framhåller där att vissa grundläggande krav bör ställas för att de ska kunna erhålla bistånd från Sverige. Ett av kraven är att löneutbetalningar till dömda terrorister ska upphöra.

Svaret från utskottet inklusive Moderaterna och de övriga allianspartierna är bara att man inte delar vår bild av situationen.

Reglementet för utbetalningarna finns inom myndighetens eget regelverk och har bland annat publicerats i myndighetens egen tidning. Och det är terrorister inte bara inom Fatah som har belönats utan även inom Hamas.

Då undrar jag: På vilket sätt är det att aldrig backa undan från terrorism att övriga utskottet inte delar kravet som vi ställer? Och vad är det egentligen för bild som man inte delar? Vad menar man med det uttrycket? Delar man inte bilden som vi har att det är fel att belöna terrorism, eller förnekar man att det ens förekommer? Jag skulle gärna vilja ha ett svar från Hillevi Engström.

Anf. 98 HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det är Moderaternas uppfattning att vi aldrig någonsin ska vika undan från extremism och terrorism. Det ska såklart inte vara så att vi, som Julia Kronlid beskriver det, belönar terrorism. Tvärtom ska terrorismen bekämpas på olika håll och på olika sätt. Det är en viktig ståndpunkt som vi har.

Anf. 99 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att jag fick svar. Vi belönar alltså en myndighet – belönar kanske är fel uttryck, men vi ger bistånd till en myndighet som i sin tur belönar dem som har begått terrorhandlingar. Där tar vi inte tydligt avstånd från terrorism.

Jag kan också tycka att det kan vara viktigt att ge myndigheten bidrag för att de ska få en demokratisk utveckling, men då måste de kunna uppfylla rimliga krav. Vi har en motion om det. Våra krav är att de ska sluta hylla, belöna och uppmåna till terrorism, ta tydligt avstånd från

antisemitism och visa prov på att vilja styra i enlighet med demokratiska principer och mänskliga rättigheter.

Det finns ett uppmärksammat fall där en person har fängslats bara för att han har kritiserat korruptionen i myndigheten. Jag har själv träffat en journalist i Israel som har talat om hur oerhört allvarlig situationen är där vad gäller yttrandefrihet.

Jag undrar alltså: Vad är det i våra – som vi tycker rimliga – krav på Palestinska myndigheten som övriga utskottet inklusive Hillevi Engström inte delar?

Anf. 100 HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att vi aldrig på något sätt vill medverka till att belöna eller hylla terrorism. Det är någonting som måste bekämpas, och vi har samma strategi här som i vårt utvecklingsbistånd.

Vi måste också fortsätta att stödja Palestinska myndigheten och de människorna. Avsikten med bistånd är ju att förbättra situationen för fattiga och förtryckta människor. Det är det vi ska göra, och det tror jag att vi kommer att fortsätta med längre fram på ett sätt som kanske blir ännu mer tydligt när det kommer nya resultatstrategier. Men att belöna och hylla dem som går terrorns ärenden kan jag aldrig någonsin ställa upp på.

Anf. 101 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! En ekonomisk politik som sätter jobben i första rummet – där jobben växer till växer också ekonomin till – är en viktig förutsättning för att vi ska kunna bistå andra, bistå förtryckta och konfliktdrabbade människor och hjälpa fram en hållbar värld.

På grund av den ekonomiska politik som förts under de senaste åtta åren har faktiskt biståndet ökat med 10 miljarder. Under hela den tiden har vi också legat på enprocentsnivån. Det är då i tider av kris, en global ekonomisk kris, inte bara den kris vi har sett i EU.

Demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kvinnors möjligheter samt klimatet har varit prioriterade teman under de gångna åtta åren.

Sveriges bistånd ska göra skillnad, inte bara i ord utan också i handling. Vi kan också se av den resultatredovisning som finns i regeringens budget att Sverige fortsatt gör skillnad på flera av de områden som prioriterats – trots att vi har en diskussion kring resultatredovisningen och hur den ska formuleras för att den ska kunna följas upp på ett bra sätt av riksdagen. Det finns alltid på alla områden möjligheter att göra bättre – även här. Det som är viktigt är naturligtvis att det inte kastar år från år, för då kommer man inte att kunna följa något. Då blir det hela tiden nya utgångslägen eller ingångsvärden, som det så populärt heter i dag.

Vi har varit tydliga med att satsa för att försöka nå millenniemålen. Vi bidrar specifikt när det handlar om fyra av fem. Det handlar om kvinnors hälsa, mödrahälsovården och de reproduktiva rättigheterna. Det är också i det sammanhanget värt att understryka vikten av att lyfta hbtq-personers mänskliga rättigheter. De är hårt ansatta i dagens värld.

Från Centerpartiets sida vill vi utveckla en hållbar värld – socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Post-2015 måste ha det fokuset. Från vår sida har vi lyft tanken på att göra om och göra nytt utifrån den post-2015-

agenda som vi förväntar oss att se. Det handlar om att vi utvecklar politiken för global utveckling, som nu har drygt tio år på nacken, till en politik för hållbar global utveckling. Vi hade gärna sett en parlamentarisk utredning komma till stånd på det området, men vi får väl anledning att återkomma i den delen.

Herr talman! Konflikter leder till väldiga bakslag när det gäller utvecklingsområdet. Vi ser det i Afrika, sub-Sahara, där konflikter raserar vad som uppnått i utvecklingssamarbete under många år. Klimatförändringar kastar också om de utvecklingsresultat som vi har uppnått.

Världsbankens president är tydlig, precis som Ban Ki Moon, och säger att om vi inte ser klimatfrågan som en del av utvecklingsagendan riskerar vi att kasta oss tillbaka 20 år när det gäller uppnådda resultat. Jag hörde från World Economic Forum att finansministern i ett afrikanskt land var tydlig med att säga: Ni pratar om klimat å ena sidan och om utveckling å andra sidan. För oss är de två förenliga. Det är samma sak.

Det är väl lite grann så som vi måste se det. Vi måste få ihop en agenda som samlar ambitionerna globalt utan att missa de viktiga områdena när det gäller MR, demokrati, kvinnor och kvinnors möjligheter. Det handlar också om utbildning och om insikten om att biståndet, eller de globala insatserna den vägen, inte är den ensamma lösningen, utan det är ett komplement som kan växla in flera aktörer för att göra större skillnad. Det är det som vi måste se när vi tittar på post-2015.

Nästa år kommer att bli oerhört viktigt. Det handlar om att förena de globala agendorna på klimatområdet med utvecklingsagendan, att få ihop dem till *en* agenda. Då handlar det om att profilera vilka insatser vi ska göra men också om att säkra de ekonomiska resurserna.

Vi från Centerpartiets sida är beredda att arbeta i hela biståndsbudgeten för att göra skillnad. Det kan inte vara så att vi bara ser biståndet som en insats på några områden och att vi sedan ska komma med någon helt ny penningpåse för att prata klimat. Vi måste se det hela som ett. Därför är vi glada över att det nu verkar finnas en samsyn, åtminstone när jag lyssnade till Stefan Löfven i förra veckan här i kammaren. Han var tydlig med att säga att klimatfinansieringen kommer att fullföljas som utlovats. Det är vår hållning, och vi är glada över att vi från alliansregeringens sida var beredda att satsa de 300 miljoner som vi markerade.

Jag noterar att den nuvarande regeringen inte har betalat ut de första 150 miljonerna, som vi avsåg att betala ut i samband med Berlinmötet. Men vi är glada över att vi kan ha en samsyn i fråga om att vi ska stödja och stärka den klimatfond som måste till. Det är viktigt för att kunna lösa uppdraget under nästkommande år, men det måste göras på ett smart sätt som gör att det inte bara är budgeten som finansierar, utan att varje budgetkrona drar till sig ytterligare resurser. Då kommer vi att kunna klara de gemensamma målen. Annars kommer vi att få se nya besvikelser och nya svårigheter att nå en samsyn globalt.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna. Jag vill bara säga att vi har valt att inte följa upp våra krav i motioner som är undertecknade av mig, på grund av vad som

hände här i kammaren. Vi har valt att släppa dem, men vi släpper såklart inte de tankar och de förslag som ligger bakom dem.
(Applåder)

Anf. 102 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! FN:s millenniemål om halverad världsfattigdom och förbättrad tillgång till rent vatten har uppnåtts. Och allt fler barn får en möjlighet att gå i skolan. Detta är oerhört glädjande.

Men i en värld där många fortsatt lider svårt av fattigdom och förtryck kan vi inte luta oss tillbaka. Vi varken kan eller får vara nöjda med att nästan en miljard människor går hungriga eller att de universella, okränkbara och mänskliga fri- och rättigheterna på många håll alltför endast är en lyx för ett utvalt fåtal.

För varje mun som mättas, för varje kvinna som kommer in på arbetsmarknaden och för varje individ som tillåts tänka, skriva, tala, rösta och tillbe fritt blir chansen till utveckling större.

Vi kristdemokrater menar att utveckling, fattigdomsbekämpning och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna hänger samman. Vi anser att vi har ett moraliskt ansvar att agera. Sverige ska ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst och effektivt bistånd.

Herr talman! I dag saknar fyra av fem barn i världen tillgång till de mest grundläggande vacciner. Endast ett fåtal har tillgång till alla nya och livräddande vacciner. Tack vare breda vaccinationsprogram har barnadödligheten sjunkit från drygt 12 miljoner barn år 1990 till 6,6 miljoner barn år 2012. Tidigare i höstas indikerade biståndsministern att nedskärningarna i biståndsbudgeten mycket väl skulle kunna komma att drabba finansieringen av vaccinprogram. Med anledning av att alliansregeringen fyrdubblade stödet till vaccinering sa biståndsministern i en intervju i Svenska Dagbladet att man kan fråga sig hur relevant det är att Sverige ska vara en så enormt stor givare i olika sammanhang.

En halverad barnadödlighet på 22 år är en bedrift och borde anses vara relevant. Det borde också vara relevant att prioritera vaccinationsprogram i en tid då ebolavirusets dödliga framfart visar hur det är att stå utan vaccin. Det är enkelt att dokumentera hur vaccin har förbättrat hälsonivåerna och räddat människoliv. Antalet barnförlamningar har gått ned från 300 000 till 3 000, och inom en ganska snar framtid ska polio kunna vara helt utrotat. På 1970-talet dog 20 miljoner barn av diarré varje år, och nu är siffran nere i 8 miljoner. Det finns vaccin för att utrota mässling, smittkoppor, tbc och malaria.

Dessa medicinska utvägar ur lidande och för tidig död ska inte enbart vara förbehållna välbeställda familjer. Alla ska få hjälp. Därför är tillgången till vaccin helt central för att nå FN:s millenniemål om minskad barnadödlighet, och med anledning av detta betonar utskottet i sina ställningstaganden vikten av att fortsätta att prioritera satsningen på Gavi och dess verksamhet. Det är en organisation som sedan starten år 2000 har bidragit till att öka antalet vaccinationer i världen. Gavi har framgångsrikt vaccinerat 500 miljoner barn och därmed räddat nästan sex miljoner liv.

Biståndsundersökningar i länder som Storbritannien och Australien har betygsatt Gavi som en av de mest kostnadseffektiva biståndsorganisationerna. För att Gavi ska kunna genomföra sin

strategiska plan för perioden 2016–2020 krävs 7,5 miljarder amerikanska dollar. Det skulle möjliggöra att två barn per sekund skyddas mot livshotande sjukdomar under hela femårsperioden. Uppskattningsvis skulle det rädda fem till sex miljoner människoliv. Nog kan det anses vara relevant att Sverige är en stor givare i dessa sammanhang, för vad är större nytta än att rädda människoliv när de är som skörast?

Herr talman! Sverige ska aktivt bidra till en ambitiös post-2015-dagordning för att utrota fattigdom och främja global utveckling. Något som särskilt betonas i arbetet, vilket vi kristdemokrater är övertygade om är helt rätt, är just fokuset på demokrati och mänskliga rättigheter som en grundläggande förutsättning för utveckling. Detta är grunden för att människor ska kunna utvecklas till ansvarstagande men också ifrågasättande medborgare. Vi menar att ett samhälle som saknar en kritisk röst inte kan utvecklas och förbättras.

Vi kristdemokrater lyfter därför fram vikten av att via biståndet kunna stötta lokala journalister, advokater och frivilligorganisationer som kämpar för demokrati och mänskliga rättigheter i sina hemländer. Vi ska dock också ge stöd för exempelvis byggande av demokratiska partistrukturer. Där finns också dagens så kallade PAO-stöd, alltså stöd till partianknutna organisationer som fokuserar på demokratibiståndsprojekt. Det är ett oerhört viktigt område inom biståndsbudgeten.

Herr talman! Den kristdemokratiska ideologin sätter människovärdet i centrum, och det måste också biståndspolitikerna göra. Varje individ har ett och samma okränkbara värde. Ska vi komma någon vart med vår strävan efter att utrota fattigdom och förtryck måste vi ha människovärdet som utgångspunkt. Apartheid i Sydafrika vore ett otänkbart begrepp om de vita i Sydafrika hade velat ta till sig att människovärdet inte har ett dugg med hudfärg att göra, Museveni i Uganda – presidenten vi en gång hoppades på – hade aldrig kunnat beröva hbtq-personer människovärdet, och Isil hade aldrig kunnat brutalt mörda på grund av religiös tillhörighet. Ja, listan på brott mot mänskliga fri- och rättigheter kan dessvärre göras lång.

Nationella beslut får globala konsekvenser och bidrar därför till att styra den globala utvecklingen i den ena eller andra riktningen. Samtliga politikområden ska genomföra sin politik på ett sätt som tar hänsyn till effekter för utvecklingsländer och tar till vara alla möjligheter att bidra till målet. Bristande samstämmighet mellan olika delar av regeringens politik riskerar att motverka framsteg när det gäller global utveckling.

Vi välkomnar regeringens besked att man ska intensifiera arbetet med politiken för global utveckling och vill understryka att den måste ha en central plats i hela regeringens arbete. Kristdemokraterna vill se en bred utredning för att omhänderta de stora utmaningar vi har framför oss, och vi kommer att återkomma till denna fråga och våra förslag i samband med behandlingen av PGU-skrivelsen.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag gärna poängtera vikten av det civila samhällets aktörer och att dessa stärks, inte bara som genomförare av statligt svenskt bistånd utan också för att de möjliggör för oss enskilda människor att ta ansvar för utvecklingen i världen. Genom dem kan vi bidra, var och en av oss, för att bekämpa fattigdom och förtryck.

Givandet är ett bevis på att människor ser andra människors behov och vill hjälpa till.

Det civila samhället är en naturlig plats för människor att göra en insats, visa att det inte går att förhålla sig likgiltig och engagera sig. Jag vill uppmana regeringen att aldrig se det ideella engagemanget som en konkurrent till politiken, vilket förslaget att avskaffa avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer indikerar. Att försvaga de mellanmännsliga banden kan aldrig kompenseras med en ny myndighet, mer byråkrati och ytterligare ett bidrag.

Så här i jultider vill jag, precis som Hillevi Engström gjorde, betona att många väljer att ge en meningsfull julklapp genom att skänka en slant till en organisation som hjälper människor i nöd. Vi ska värna svenskarnas generösa inställning till det statliga biståndet, men varje ytterligare krona till alla nödlidande via organisationer är också viktig – särskilt nu när julen närmar sig och många lider på grund av fattigdom och förtryck, där barn får uppleva allt annat än julefrid.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 103 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman och ärade ledamöter! Jag vill börja med att tacka för alla inlägg. Jag tycker att det är oerhört värdefullt att vi i Sverige har en så levande och initierad debatt om bistandsfrågorna och ett stöd för Sveriges viktiga utvecklingspolitik. Det gäller inte alla länder i Europa och inte alla rika länder. Vi ska vara stolta över vårt engagemang.

Ärade ledamöter! Vi står i dag vid ett historiskt vägskäl. De beslut vi under de närmaste åren fattar i Sverige och på den internationella arenan kommer att ha en avgörande betydelse för vilket samhälle och vilken värld vi lämnar efter oss till kommande generationer. Det handlar dock också om vilken värld vi som sitter här i kammaren kommer att bli gamla i.

Enastående framsteg har gjorts under de senaste decennierna. Världen över har miljontals människor lyfts ur fattigdom och lidande. Hopplöshet och umbäranden har förbytts mot en tillvaro av drägliga livsvillkor, optimism och framtidstro. Millenniemålet att halvera fattigdomen är faktiskt uppnått, och nästan 90 procent av världens befolkning har i dag tillgång till rent vatten. Nio av tio barn börjar i dag skolan, och den globala mödradödligheten har minskat med 45 procent sedan 1990. I många utvecklingsländer är en ny medelklass på stark frammarsch.

Det här är framgångar vi alla kan glädjas åt och vara stolta över att ha bidragit till, bland annat genom vårt svenska bistånd och utvecklingssamarbete. Om det är något som millenniemålen och de senaste decenniernas utvecklingssamarbete har visat är det detta: När världens länder går samman för en gemensam sak kan vi uppnå enastående resultat. Vi kan göra världen bättre, mer anständig, mänskligare och varmare.

Min vision är en värld där det traditionella biståndet inte längre behövs, men innan det kan bli verklighet återstår mycket arbete. Trots de framsteg vi har gjort vet vi nämligen att nästan en miljard människor i världen fortfarande går hungriga och att drygt lika många lever i extrem

fattigdom, både materiellt och i form av total maktlöshet, utslagning och stigmatisering. Vi vet att 800 kvinnor om dagen dör i samband med graviditet och förlossningar, och vi vet att skillnaderna och klyftorna mellan och inom länder nu ökar i stället för att minska.

Vi vet att situationen söder om Sahara, i synnerhet i de sviktande staterna, leder till mänskligt lidande och global osäkerhet. Vi vet att ojämlikheten är ett av vår tids största problem, vilket har inskräpts i rapport efter rapport från World Economic Forum, OECD och FN-organen.

Vi har i dag en situation i världen där det inte sedan andra världskriget varit så många människor på flykt. Syrienkonflikten beskrivs nu av FN som den värsta humanitära katastrofen i vår tid. Ebolautbrottet i Västafrika skördar tusentals offer och visar på den exceptionella sårbarheten i samhällen som härjas av krig, konflikter, fattigdom och korruption. Det internationella samfundets förmåga och vilja att avhjälpa denna situation innan katastrofen var ett faktum har lämnat mycket övrigt att önska.

Vid sidan av dessa utmaningar talar forskarsamhället om att vi gått in i en ny geologisk tidsålder, antropocen, där människans påverkan på miljön sker med en sådan omfattning och hastighet att det saknar historiskt motstycke. Vi människor har nu blivit den kraft som mest präglar planetens livsförutsättningar. En världsekonomi som inte gör någon skillnad mellan socialt inkluderande, hållbar tillväxt och ohållbar tillväxt, som ständigt knaprar på jorden ändliga naturresurser och oåterkalleligt producerar sopor, driver livsuppehållande ekologiska system mot kritiska planetära gränser.

Två tredjedelar av de ekosystem vi är beroende av för vår överlevnad är allvarligt hotade. Produktionen och konsumtionen slukar 50 procent mer naturresurser jämfört med för 30 år sedan, och sopberget fördubblas på bara tio år. Återhämtningstakten för de förnybara resurser som mänskligheten förbrukar under ett år är nu ett och ett halvt år. Vi skulle alltså behöva ett och ett halvt jordklot för att i dag försörja jordens befolkning på ett hållbart sätt.

De ekonomiska och ekologiska systemen befinner sig på kollisionskurs. Att svara upp mot den utmaningen är en fråga inte minst för oss i Sverige, som ledare i den globala utvecklingspolitiken och trovärdiga aktörer i den globala klimatfrågan. Den globala uppvärmningen kommer att föra med sig dramatiska konsekvenser för vår framtid om den inte hejdas. Klimatförändringar riskerar att slå särskilt hårt mot världens fattiga och mot de senaste decenniernas framgångar på utvecklingsområdet. Vi vet att de globala koldioxidutsläppen fortsätter att öka år efter år.

I den rapport som FN:s högnivåpanel för post-2015-agendan publicerade förra året drog man den skarpa slutsatsen att om vi inte lyckas bromsa klimatförändringen kommer vi inte heller att lyckas utrota fattigdomen i världen. Därför går fattigdomsbekämpning och ett progressivt klimatarbete hand i hand. I denna sammansatta situation, som rymmer både stora möjligheter och allvarliga risker, kan behovet av en kraftfull och solidarisk bistånds- och utvecklingspolitik inte underskattas. Världsfattigdomens utrotande är inom räckhåll för oss. Det är en

historisk möjlighet, och det är vår moraliska skyldighet att ta vara på den i kraft av den mänsklighet vi delar med varandra.

Nästa år, 2015, ges Sverige möjlighet att vara en stark röst för internationell utveckling och solidaritet med världens fattiga och utsatta samtidigt som det internationella samfundet ges möjlighet att gå samman med ett tydligt gemensamt åtagande. Financing for development-konferensen äger rum i Addis Abeba i sommar och toppmötet i FN:s generalförsamling i september, då målen för den nya globala utvecklingsagendan ska beslutas, och sedan har vi klimattoppmötet i Paris.

Aldrig förr har världen haft en så komplex agenda på bordet under ett och samma år, skrev FN:s generalsekreterare Ban Ki Moon i den syntesrapport om de nya utvecklingsmålen som publicerades för två veckor sedan. Resultaten från dessa tre internationella sammankomster kommer att påverka den globala utvecklingen på ett avgörande sätt under lång tid. Vi har därför under 2015 möjlighet att åstadkomma en genomgripande positiv global förändring för ett värdigt liv för våra medmänniskor i andra länder och för en samhällsutveckling som varaktigt vårdar den planet vi har att leva på.

Som Sveriges biståndsminister kommer jag att göra mitt yttersta för att verka för skarpa beslut och åtaganden inom ramen för dessa processer. Jag kommer att göra mitt yttersta för att stärka och utveckla bistånds- och utvecklingspolitikens andra områden i samarbete med riksdagens ledamöter, organisationer i det civila samhället och näringslivet. Jag kommer att se över och omarbета den biståndspolitiska inriktningen för att åtgärda de brister som identifierats både innehållsligt och processmässigt. Jag kommer till exempel att initiera en nystart för PGU, politik för global utveckling, och i samarbete med andra departement verka för en samstämmig utvecklingspolitik, ett tydligt fattigdomsfokus och en skarp miljö- och klimatpolitik. Jag kommer att verka för att ytterligare klamsäkra biståndspolitiken på en rad centrala områden.

Jag kommer också att fortsätta att utveckla överenskommelsen med civilsamhällets organisationer, ett viktigt initiativ som bland annat den tidigare biståndsministern Hillevi Engström var med och startade. Jag kommer att ta fram en ny infokomstrategi och bredda den inriktning som föreligger i dag. Infokomstödets ska inte bara informera om biståndets resultat utan också användas till att levandegöra debatt och dialog. Civilsamhällets organisationer är inte bara ett instrument för demokratin utan en självklar del av demokratin.

När vi sitter i riksdagens kammare kan det ibland framstå som om det viktigaste uppdraget för oss folkvalda inte är att lösa problem utan att skapa så många som möjligt för våra motståndare. Jag menar att vi alla här på allvar måste höja blicken och inse vidden av de globala utmaningar vi tillsammans har att hantera. Därför är jag innerligt glad att vi har en stark enighet, över blockgränsen, om enprocentsmålet och om betydelsen av humanitära insatser både på plats i biståndsländerna och här hemma i form av ett generöst flyktingmottagande.

Under min tid som EU-parlamentariker lyckades vi över partigränserna komma överens om en förändring av EU:s fiskeripolitik, en förändring som var absolut nödvändig om vi skulle kunna ha levande hav eller något fiske kvar att tala om i framtiden. Det är en framgång som jag är stolt över och som jag tar med mig som bevis på att vi i den politiska sfären kan vara pragmatiska och samarbeta för att åstadkomma verklig förändring.

Jag är oerhört stolt över att Miljöpartiet och Socialdemokraterna i vår regeringsbudget enades om 500 miljoner kronor i additionella medel till den gröna klimatfonden 2015. Att vi gjorde det, exakt det som utvecklingsländerna bett oss göra, så att biståndspengar inte ska försvinna till klimatinvesteringar, innebar ett internationellt genombrott för klimatfinansieringen. När Sverige i Berlin utlovade 4 miljarder

kronor till 2020 och därmed blev största bidragsgivare per capita banade det väg för att fler länder drog sitt strå till stacken. Men med den budget som nu föreligger är pengarna borta, och vi tvingas skära i det traditionella biståndet för att hålla våra internationella löften. Pengar som kunde ha gått till humanitärt bistånd, till viktigt jämställdhets- och demokratiarbete, till institutionsbyggande och hälsovård försvinner nu.

Jag hade hellre sett en enighet beträffande principen om additionalitet så att vi inte, som nu, hade behövt skära ned 500 miljoner på biståndet. Jag inbjuder de partier som internt i regeringsställning stred för principen om additionalitet att i framtida budgetförhandlingar prioritera global rättvisa högre än borgerlig endräkt.

År 2015 utgör en unik möjlighet att få till stånd internationella överenskommelser som tydligt står på de fattigas och utsattas sida, att för första gången förverkliga en genuint hållbar samhällsekonomi, att lägga fast en kurs för våra samhällen som inte äventyrar klimatet och livet på jorden som vi känner det. Låt oss ta den möjligheten tillsammans!

I detta anförande instämde Kenneth G Forslund (S).

Anf. 104 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Först vill jag säga till biståndsminister Isabella Lövin att det är trevligt och bra att hon deltar i debatten. Sedan vill jag säga att jag tycker att det är anmärkningsvärt att de 500 miljoner som skulle ha tagits additionellt nu ska skäras på det humanitära biståndet. Det om något ska det väl inte skäras i. Nog måste det finnas andra delar i biståndet som kan prioriteras bort, till exempel det generella budgetstödet. Då har vi löst den frågan.

Den fråga jag vill ställa till biståndsminister Isabella Lövin gäller avräkningarna. Ministerns partikolleger i Miljöpartiet har i tidigare biståndsdebatter i denna kammare ett flertal gånger, faktiskt på ett föredömligt sätt, kritiserat föregående regerings höga avräkningar eftersom det urholkar biståndet och tar pengar från sådant som biståndet är avsett till, att bekämpa fattigdom och förtryck i utvecklingsländer. Nu företräder biståndsminister Isabella Lövin en regering som till och med ökar avräkningarna kraftigt, till 8,4 miljarder, vilket utgör 27 procent av det totala biståndet. Det handlar alltså om rekordhöga nivåer.

Samtidigt prioriteras inte hjälp till krisernas närområden, där situationen är akut. Jag vet att regeringen gör olika punktinsatser, och det är jättebra. Men dessa insatser ligger långt ifrån några 8 miljarder.

Situationen i till exempel Jordanien och Libanon är allvarlig, men regeringen har utlovat att stödja dem med endast 100 miljoner via Världsbankens fonder. Hur kan det vara en rättvis fördelning – 8,4 miljarder för flyktingmottagning i Sverige som kan hjälpa några få, medan länder som tar emot miljontals människor ska få 100 miljoner? Hur kan biståndsministern försvara en sådan orättvis fördelning av resurser och försvara så höga avräkningar när Miljöpartiet förut varit kraftiga motståndare till avräkningar?

Anf. 105 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Julia Kronlid för frågan. Det stämmer att Miljöpartiet alltid har ansett att vi har råd att finansiera

flyktingavräkningar utöver enprocentsmålet, som alla här i riksdagen utom Sverigedemokraterna är ense om.

Nu har vi en situation där vi har extremt många människor på flykt i världen, precis som Julia Kronlid sa i sitt anförande. Det är över 50 miljoner människor som är på flykt. Enligt de beräkningar som finns för 2015 kommer Sverige att kunna ta emot betydligt fler än under 2014 – därav ökningen av de så kallade avräkningarna.

Att Miljöpartiet har gått med på den här konstruktionen i budgetförhandlingarna handlar om två saker. Först och främst handlar det om att Alliansen lämnade efter sig 90 miljarder i budgetunderskott och att dessa 8 miljarder inte går att trola fram från ett år till ett annat genom att man tar från andra utgiftsposter i Sveriges ekonomi. Då måste vi se om vi kan hitta dessa pengar under utbildning eller sjukvård eller någon annanstans. Men vi har inte kunnat hitta något ställe som det också finns en enighet i Sveriges riksdag om att ta pengarna från.

Principen om asylrätten som en mänsklig rättighet finns där. När det gäller hur mycket vi hjälper på plats stämmer det inte riktigt att det handlar om 100 miljoner. Sverige har bara i år bidragit med 460 miljoner, nästan en halv miljard, på grund av krisen i Syrien. Sedan krisen i Syrien började har vi gett 1,2 eller 1,4 miljarder – jag är osäker på siffran. Vi är alltså mycket aktiva för att hjälpa till på plats. Men den promille människor som kommer till Sverige kan vi knappast neka att komma hit.

Anf. 106 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Det som jag skulle vilja föra fram är att detta också handlar om en politisk vilja och vilka politiska signaler som vi skickar ut. Jag menar att biståndsministern nu skickar ut signalen att om flyktingar lyckas ta sig den långa och farliga vägen via flyktingsmugglare till Sverige finns det en stor kassakista på många miljarder, bland annat 8,4 miljarder inom biståndet. Men för dem som finns kvar i närområdet finns det långt ifrån lika stora resurser.

Naturligtvis ska vi hjälpa människor på flykt på två sätt. Men det handlar om hur man prioriterar. Jag skulle vilja lyfta fram följande symbolik när det gäller de resurser som vi ska ge till flyktinghjälp. Om vi har tio äpplen har tidigare och nuvarande regering valt att ge nio äpplen för att satsa på flyktingmottagande i Sverige och ett litet ynka äpple för att ge hjälp i närområdet. Här vill vi prioritera annorlunda. Man ska kunna göra både och. Men vi måste prioritera satsningar där vi kan hjälpa så många som möjligt.

Vad är viktigast för biståndsminister Isabella Lövin? Är det att bevilja flest uppehållstillstånd, eller är det att hjälpa flest flyktingar med de resurser som vi har? Biståndsministern var mycket tydlig med att vi inte har obegränsat med resurser, och det är bra att regeringen kan inse det. Då är frågan hur vi ska använda våra resurser bäst. Där menar vi att vi bör kunna satsa mycket mer på hjälp i närområdet.

Om regeringen nu har råd att göra avräkningar på 8,4 miljarder i biståndet, varför kan ministern då inte verka för att komma upp i de nivåer som Sverigedemokraterna föreslår, alltså att för 2015 bidra med minst 3,6 miljarder till internationell flyktinghjälp och 12,8 miljarder under hela budgetperioden?

Anf. 107 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Det är utmärkt att Julia Kronlid påminde om de 3,6 miljarder som Sverigedemokraterna har öronmärkt för UNHCR. Sverigedemokraterna har 10 miljarder mindre i sin biståndsbudget än alla andra partier i Sveriges riksdag i och med att ni har 0,7 procent av bni och inte 1 procent av bni som mål. Dessutom vill ni avsätta 3,6 miljarder till UNHCR, pengar som de för övrigt inte har bett om. De är oerhört nöjda med Sveriges bidrag och också oerhört nöjda med att Sverige som ett av få länder i Europa ställer upp och tar ett solidariskt ansvar för de få flyktingar som faktiskt tar sig från närområdet.

Då undrar jag var Sverigedemokraterna tänker skära ned sina 13,6 miljarder från det befintliga svenska biståndet. Ni tänker uppenbarligen inte lägga en krona på flyktingmottagande i Sverige, men ni tänker ta drygt 3,6 miljarder till UNHCR, vilket blir 5–6 miljarder, och jag undrar var ni tänker ta dem? Det är inte så att östreformsamarbetet och budgetstödet på något sätt kommer i närheten av det. Ni kommer också att ta från vatten och sanitet, mödra- och hälsovård och alla de saker som ni säger er värna om.

Jag måste också säga att det är oerhört viktigt att vi också har ett förebyggande arbete ute i världen. När katastrofen är ett faktum kan vi inte göra allt. Dessa länder i närområdet klarar i dag inte att ta emot fler flyktingar. Julia Kronlid vet nog också att var fjärde person som bor i Libanon i dag är en flykting från Syrienkonflikten. Det finns närmare 700 000 flyktingar från Syrienkonflikten i Jordanien, ett land som nu har problem med till och med sitt grundvatten på grund av den ökade tillströmningen av människor. De öppnar sina hjärtan och sina gränser. Men de har oerhört svårt att säga att vi ska betala för att de ska fortsätta med detta.

(Applåder)

Anf. 108 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Detta känns både lite märkligt och sorgligt, eftersom den biståndsbudget som vi diskuterar i dag inte är Isabella Lövin's biståndsbudget. Det är inte min biståndsbudget heller. Det är en biståndsbudget som har röstats fram av Hillevi Engström och Sverigedemokraterna. Man skulle nästan kunna tycka att tidigare talare borde ha gått ut på toaletten och ställt dessa frågor till sin egen spegelbild och försvarat sin egen biståndsbudget i stället för att stå här i talarstolen och ställa frågor till en biståndsminister som precis har förlorat en budgetomröstning.

Jag måste erkänna att jag i detta läge inte är helt avundsjuk på Isabella Lövin och att vara biståndsminister med en biståndsbudget med lägre ambitioner, inte minst när det gäller klimatarbetet.

Men trots allt har Isabella Lövin en viss makt kvar som biståndsminister att genom regleringsbrev, resultatstrategier och så vidare kunna styra en del av det svenska biståndet. Därför skulle jag vilja ställa två frågor till henne.

Den nya regeringen, tillsammans med Vänsterpartiet, kom överens om att Sverige skulle avbryta utfasningen av biståndet till Bolivia och Burkina Faso. Man gav ett tydligt besked till dessa länder om att man skulle fortsätta med de viktiga insatser som Sverige har gjort i dessa två

länder, inte minst när det gäller klimatfrågor, fattigdomsbekämpning och kvinnors rättigheter.

I det osäkra läge som vi befinner oss i är frågan: Kommer Bolivia och Burkina Faso att få ett nytt besked av S- och MP-regeringen, eller står man fast vid att Sverige ska fortsätta med ett utvecklingssamarbete?

Min andra fråga rör frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. I budgeten kunde vi se att efter att Vänsterpartiet hade kommit in och förhandlat med regeringen fick vi ett tydligt fokus på SRHR-frågor och på en feministisk utvecklingspolitik. Detta är saker som biståndsminister Isabella Lövin verkligen kan fortsätta driva och utveckla. Tyvärr hörde vi inte så mycket om det i det anförande som hon höll tidigare.

Under tidigare borgerliga regeringar har vi kunnat se att ungefär 7 procent av biståndsbudgeten har gått till SRHR. Kommer vi att få se några satsningar från Isabella Lövins sida nu för att öka Sveriges fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter?

Anf. 109 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! När det gäller Burkina Faso och Bolivia befinner vi oss nu i en oerhört olycklig situation. Bland annat kan man säga att läxan som man borde ha lärt sig av det som har hänt nu är att man måste finna en bred enighet i Sveriges riksdag innan man tar beslut som på detta sätt kan ändras från ett val till ett annat. Det berör naturligtvis människor, det är strategier som är gjorda och projekt som redan är igång.

Med tanke på det stundande extra val som regeringen ämnar utlysa vore det olämpligt att i det här läget bestämma sig för en utfasning av de två länderna när man nu har annonserat att utfasningen ska avbrytas.

Under 2015 har vi inte för avsikt att fasa ut de här länderna, utan det handlar om människor som är anställda och om deras framtid. Man får vara noga med att inte ge olika besked som kan ändras om tre månader igen.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och samarbetsregeringen har naturligtvis samma syn på vikten av att Sverige driver SRHR-frågorna. Sverige har en unik position och en lång tradition av att driva dem och även en unik kunskap att dela med sig av. Vi har inte minst sekunderat EU:s jämställdhetsexperter för att integrera jämställdhetsdimensionen i EU:s utvecklingspolitik, som nu planeras för 2014 och framåt.

Vi tycker att det här är en oerhört viktig sak.

Anf. 110 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag välkomnar biståndsministerns besked att man inte under 2015 åter kommer att dra igång något slags utfasningsprocess för Bolivia och Burkina Faso.

Jag tycker att det har blivit väldigt olyckligt med denna hattighet fram och tillbaka. Det är viktigt att vi har ett långsiktigt utvecklingsarbete. Det är genom långsiktighet vi når resultat.

Jag skulle önska att Isabella Lövin kunde ge ett besked om åtminstone ambitionerna efter extravalet. Har Isabella Lövin, om hon får förnyat förtroende som biståndsminister, ambitionen att fortsätta ett långsiktigt utvecklingsarbete med Bolivia och Burkina Faso?

Jag vill understryka detta med SRHR. Jag har haft förmånen att få lyssna till flera inlägg och anföranden av Isabella Lövin i olika sammanhang. Mycket har varit bra. Jag håller med om mycket av det som biståndsministern har sagt, men jag saknar lite. Var är det stora engagemanget för kvinnors rättigheter och för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter?

Detta är viktigt, för om vi ska vara helt ärliga finns det i dag många givare runt om i världen som gör mycket bra och olika saker medan det är försvinnande få som är beredda att driva de här frågorna. Om Sverige inte har en biståndsminister som är glasklar när det gäller SRHR-frågor är risken att ingen annan driver dem.

I synnerhet nu när vi har ett läge i Sveriges riksdag där personer ifrågasätter detta är det ännu viktigare att vi har en biståndsminister som är glasklar om SRHR-frågor. Vi har tidigare i debatten hört hur man ifrågasätter Sveriges stöd till SRHR-arbetet, som går ut på att kvinnor i Bangladesh ska kunna få en legal abort eller att vi utbildar barnmorskor i Afghanistan.

Det här blir på sätt och vis lite personligt. Vi har personer i den här kammaren som jämför mig, den person jag älskar mest på jordklotet och alla andra hbtq-personer med pedofiler och personer som har tidelag. I ett sådant läge behöver vi ha en biståndsminister som är glasklar här i denna kammare men också internationellt när det gäller SRHR-frågorna, inklusive hbtq-frågorna.

Anf. 111 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Det jag var på väg att säga var att vi har för avsikt att i regleringsbrevet ge Sida i uppdrag att se över jämställdhetsarbetet i hela sin verksamhet. Detsamma gäller miljöarbetet. Vi vill se att de här frågorna integreras i precis allt utvecklingssamarbete som Sverige är delaktigt i.

Detta är fundamentala frågor, för kvinnors möjligheter är en outnyttjad resurs i utvecklingsländer liksom i hela världen. Att få kvinnor delaktiga i fredsprocesser enligt FN:s resolution 1325 är en av våra absoluta prioriteringar. Sverige har ett mycket stort mervärde när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Jag har själv varit i Bangladesh, där jag fick ta del av alla de positiva effekter det har haft att Sverige varit med och drivit igenom säkra aborter. Antalet kvinnor som dör på grund av illegala och osäkra aborter har minskat med över 80 procent. Det var oerhört uppmuntrande att se.

Även om jag kanske inte alltid pratar om det i första rummet har detta en självklar vikt för mig. Jag tror inte att Hans Linde behöver vara orolig.

Anf. 112 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på statsrådets anförande och hörde naturligtvis en kritik när det gäller tillväxtfrågorna och tillväxtperspektivet.

För mig och Centerpartiet är det oerhört viktigt att vi klarar att visa det som har varit Sveriges unika mervärde även här: att vi kan förena en politik för ekonomisk tillväxt med insatser för att begränsa klimatpåverkan.

Det är just den frågan kampen ofta gäller när man möter utvecklingsländer som inte vill bli bromsade eller hindrade i att få göra det vi har gjort. Vi kan visa att vi kan förena tillväxt och klimatåtaganden. Jag undrar om statsrådet delar den synen.

Jag lyssnade också då man uttryckte att biståndspengar försvinner till klimatinvesteringar. Herr talman! För Centerpartiet handlar det om en agenda. Det handlar inte om olika påsar pengar eller olika agendor. Det handlar om att förena utveckling och klimatsatser, både ekonomiskt och i sak – olika åtaganden.

Med anledning av det senaste uttalandet undrar jag, herr talman, vart de 300 miljoner som alliansregeringen utlovade och hade avsatt för att tillföra den gröna klimatfonden har tagit vägen.

Anf. 113 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! För det första vill jag gärna svara på det Kerstin Lundgren sa i sitt tidigare anförande om 150 miljoner för 2014. Ni hade avsatt 150 för 2015 och 150 för 2014, Kerstin Lundgren, så det är samma 300 miljoner. Det är inte 450 miljoner, om någon skulle få det intrycket.

De 300 miljonerna får vi nu sätta i den gröna klimatfonden, men vi kommer inte att kunna ge pengar till anpassningsfonden eller fonden för de minst utvecklade länderna. Vi måste ta pengarna någonstans.

Samarbetsregeringen hade 500 additionella miljoner utöver biståndsbudgeten. De pengarna tog vi, precis som Pernilla Stålhammar sa, från det extra jobbskatteavdraget, som vi inte ger. Dessa pengar är utökade intäkter till statens budget som vi har kunnat använda till att ge utvecklingsländerna precis det de har efterfrågat, i solidaritet med att de utvecklade länderna är de som har orsakat utsläppen. Här har vi gett en mycket viktig signal till utvecklingsländerna att Sverige står upp för den principen.

När det gäller tillväxtkritiken tror jag att Centerpartiet menar exakt samma sak som Miljöpartiet när vi pratar om grön och hållbar tillväxt som inte tär på jordens resurser. Det finns möjlighet till en hållbar omställning för utvecklingsländerna. De ska inte upprepa våra misstag. Vi ska skapa en tunnel genom de stora misstag som den industrialiserade världen har gjort så att de kan gå direkt på de smarta lösningarna med bra teknologi och ren energi.

Anf. 114 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det är inte lätt att följa med i de ekonomiska transaktionsfrågorna i regeringens arbete.

Från vår sida hade vi avsatt och utlovat 300 miljoner till den gröna fonden. De pengarna fanns i det underlag som den nya regeringen tog över. Av dem har 150 miljoner från innevarande år inte förts över till nästkommande år. 150 miljoner har i stället gått till någonting annat under innevarande år som biståndsministern uppenbarligen tyckte var mer värt.

De 150 miljoner som skulle finnas kvar för 2015, som vi var eniga om, har ministern uppenbarligen tänkt använda till någonting annat. Det skulle ha funnits 300 miljoner avsatta för den gröna fonden. Då var det inte speciellt mycket kvar att hantera inom ramen.

I ärlighetens namn känns det lite som att regeringen har flyttat pengar och lekt med ord och inte riktigt kunnat klara ut vad det var man avsåg och hur man tänkte sig finansieringen. Det är nog ett av regeringens problem att det inte var speciellt tydligt i budgeten.

Men hade regeringen önskat hade åtminstone 300 miljoner funnits för den gröna fonden. Anpassningsfonden är någonting helt annat. Anpassningsfonden har dessutom fått pengar i tidigare budgetar. Under vår tid i regeringen klarade vi att finansiera och stötta det hela tiden.

Anf. 115 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Det är inte så förfärligt svårt att begripa, Kerstin Lundgren. Vi har lagt till 500 miljoner utöver de fyra borgerliga partiernas budget, och de 500 miljonerna hade vi avsatt för att ge till den gröna klimatfonden.

Om de fyra borgerliga partierna nu tror att vi efter valet satte oss ned med er budget och utgick ifrån att det var den som skulle gälla efter den 3 december, när Sverigedemokraterna hjälpte till med att se till att oppositionens budget gick igenom, tror ni faktiskt fel. Det verkar vara en tämligen naiv inställning att vi ska regera med er budget.

Nu är situationen som den är. Vi har inte de 500 additionella miljoner, utöver biståndsramen, som ni hade planerat för. Ni hade från början planerat att dra av 150 miljoner under 2014 och 150 miljoner under 2015 för att ge till den gröna klimatfonden. Vi hade andra prioriteringar – det stämmer. Men det betyder att vi kunde ge ytterligare 300 miljoner inom ram till olika biståndsverksamheter, och inte till klimatfonderna.

Anf. 116 HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag välkomnar biståndsministerns uppfattning att insatser mot klimatförändringar går hand i hand med fattigdomsbekämpning. Det tycker nämligen vi också.

Under alliansregeringens åtta år ökade biståndsbudgeten med ungefär 10 miljarder kronor på grund av att vi hade en av Europas mest välskötta ekonomier. Vi hade tillväxt. Vi hade 300 000 fler som arbetade och som bidrog till statsbudgeten.

Samtidigt som biståndsbudgeten ökar med 10 miljarder kronor har Miljöpartiet ett beslut om att man vill ha ett nytt ekonomiskt system som inte bygger på ekonomisk tillväxt. Min enkla fråga till biståndsministern gäller Miljöpartiets ekonomiska politik, som innebär att inte ha någon tillväxt. Om den politiken hade fått råda på utgiftsområde 7, som handlar om att minska fattigdom, bidra till att förbättra situationen för fattiga och förtryckta människor och minska klimatpåverkan, hade det utgiftsområdet ökat eller minskat om vi inte hade haft någon tillväxt under de senaste åtta åren?

Anf. 117 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Jag måste tacka Hillevi Engström för den frågan. Den ger mig ett alldeles ypperligt tillfälle att förklara vad Miljöpartiet refererar till när det gäller tillväxtdiskussionen. Det här är inte någon isolerad företeelse för Miljöpartiet, som man verkar tro i det svenska politiska landskapet.

EU-kommissionen antog i somras ett meddelande kring begreppet cirkulär ekonomi. World Economic Forum har också lagt fram en rad rapporter kring ämnet cirkulär ekonomi. The new climate economy var ett initiativ från den förutvarande regeringen där man talar om att

frånkoppla ekonomisk tillväxt från resursförbrukning och miljöförstöring.

Det här är diskussioner som pågår på universitet och i internationella sammanhang. Och i hjärtat av EU-kommissionen har man gjort det i årtionden. Det är ingenting konstigt.

Vad vi ser framför oss är en tillväxtekonomi som bygger på cirkulära, materiella flöden och där man inte förbrukar mer än vad jorden kan producera och där man satsar på social tillväxt och kulturell och digital möjlighet till en växande ekonomi. Det här är den enda vägen för mänskligheten. Det är inga konstigheter.

Anf. 118 HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det är ändå så att vi här i riksdagen har ett mål om att avsätta 1 procent av bruttonationalinkomsten för internationellt utvecklingssamarbete för att hjälpa fattiga och förtryckta människor och minska klimatpåverkan i världen. När ekonomin växer och vi har en tillväxt ökar också de medel som vi kan satsa på det här området. Det är inte för inte som vi har kunnat uppnå 10 miljarder kronor mer under alliansregeringens period.

Vi kan också se, vilket är viktigt, när krisen slår till i vår omvärld: Vad är det då man tvingas dra in på? Jo, det är ekonomiskt utvecklingsbistånd till fattiga länder. Vi vet att EU-snittet i dag är 0,4 procent i ODA, utvecklingsbistånd, medan Sverige har lyckats upprätthålla 1 procent som ett av få länder i hela världen tillsammans med Storbritannien, Norge och Danmark. Vi kan lämna den frågan.

Jag har ytterligare en fråga till statsrådet, och den handlar om vaccinationer för barn.

Vi vet att vaccinationsprogrammen är oerhört effektiva, och jag skulle vilja höra bistandsministerns uppfattning när det gäller påfyllningen till Gavi, den internationella vaccinationsalliansen. Hur kommer den svenska regeringen att ställa sig?

Jag tror att det är oerhört viktigt att nå det femte barnet, så att alla barn i världen får tillgång till de vaccinationer som kan rädda dem från de sjukdomar som vi har kunnat rädda svenska barn från under väldigt många år.

Jag såg i en artikel i Svenska Dagbladet att bistandsministern gav uttryck för, även om hon kanske inte var helt rätt citerad, att dra ned på FN-biståndet och vaccinationsprogrammen. Det gjorde mig orolig.

Anf. 119 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! När det gäller vaccinationsbidragen till Gavi har Sverige låst upp sig för omfattande bidrag både till den globala fonden mot malaria, tuberkulos och aids och till Gavi. Vi kommer att leva upp till de åtagandena.

Mitt uttalande i Svenska Dagbladet är det många som refererar till. Det är därför viktigt att framhålla vad som är Sveriges mervärde i detta läge när vi måste dra ned på biståndet. Jag är den första bistandsministern i Sveriges historia som måste se var vi kan dra ned. Alla andra bistandsministrar har haft en ökad budget att förhålla sig till. Då måste vi vara väldigt noga med att säga att det är där det inte finns andra givare, där det inte finns andra starka aktörer som kan driva en bra agenda, som

vi måste sätta in våra främsta resurser. Det var ett allmänt resonemang i den intervjun.

Då kan man säga att vi nästan har femfaldigat Gavi på ett fåtal år, och där är Sverige en stor givare i dag. Där finns det också många andra stora givare globalt sett som är med och ger, bland annat stora filantroper.

Den största orsaken till sjukdom i dag är fallerade politiska institutioner. Här kan Sverige som en stat, och en regering, vara en mycket mer kvalificerad biståndsgivare i de lite svårare processerna än att just betala för vacciner. Men vi är där fortfarande, och vi kommer att fortsätta att ha en mycket hög nivå internationellt sett.

Anf. 120 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka bistandsminister Lövin för att hon föredömligt deltar i denna angelägna biståndspolitiska budgetdebatt.

Jag betonade också vikten av vaccin i mitt tidigare inlägg. Fyra av fem barn i världen saknar alltså tillgång till de mest grundläggande vaccinerna. Tack vare breda vaccinprogram har barnadödligheten halverats mellan 1990 och 2012.

Jag vill tacka Isabella Lövin för svaret att nivån kommer att upprätthållas. Jag vill dock säga att det är viktigt med kommunikationen mellan riksdagen och regeringen, så att vi inte får läsa intervjuer i Svenska Dagbladet och försättas i oro över prioriteringarna.

Jag vill bara återigen ställa frågan till bistandsministern: Kan vi tolka det svar som bistandsministern gav till Hillevi Engström som att stödet till vaccinprogrammet Gavi blir oförändrat?

Anf. 121 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Givet den situation där vi i dag måste se över alla utgiftsposter inom bistandsramen kommer Gavi, om man ser på de åtaganden vi har, att behållas oförändrat. Vi kommer fortsatt att vara mycket stora givare i Gavi. Här finns det alltså ingen oklarhet.

När det handlar om hur vi ska fortsätta är det klart att regeringen kommer att göra sina prioriteringar utifrån var Sverige har ett stort mervärde i förhållande till andra givare. Det finns många givare till Gavi, och det är mycket bra. Det är en väldigt viktig organisation.

Det finns dock väldigt många andra viktiga områden där Sverige också har ett stort mervärde, och vi måste i tider av prioritering mellan olika anslagsposter sätta oss ned och diskutera och givetvis göra det i samråd med riksdagen så att vi har en förståelse och en enighet kring dessa frågor.

Anf. 122 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Tack, Isabella Lövin! Jag tolkar det som att vi fortsatt ska behöva känna en viss oro för våra prioriteringar när det gäller stödet till vaccinprogrammet Gavi. Jag tycker att det är otroligt relevant, även om man pratar om olika givare, att Sverige är en stor givare i de här sammanhangen som handlar om att rädda så sköra liv. När det gäller vaccinering till barn tycker jag inte att det kan finnas någon annan prioritering som är viktigare.

Biståndsminister Lövin har ett starkt och beundransvärt engagemang för klimatet. Det har vi sett i Europaparlamentet under den förra mandatperioden. Jag saknar dock ett par tankeled när biståndsminister Lövin talar om regeringens klimatsatsningar.

Vi är alla överens om vikten av FN:s klimatfond, men det finns en nästan helt förbisedd faktor i klimatdebatten, och det är demokratin. Det finns rankningar över världens grönaste ekonomier. De mäter lite olika och når lite olika resultat, men om man tittar på de 20 eller 30 i topp på listan över de grönaste ekonomierna kommer man uteslutande att hitta demokratier. Visst finns det fog för att misstänkliggöra demokratiers förmåga att ta itu med klimatfrågan, men vi kan ju inte ställa hoppet till diktaturer.

Jag vill därför be biståndsministern utveckla hur regeringen ser på kopplingen mellan MR, demokrati, bistånd och förmågan att hantera miljöproblem. Hur kan regeringen bättre stödja MR-försvare och demokrater med målet att få till stånd en ansvarsfull politik generellt och därmed också en ansvarsfull klimatpolitik?

Anf. 123 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Sofia Damm, för frågan! Det illustrerar perfekt det jag försökte säga tidigare, nämligen att allting hänger ihop.

Ebolautbrottet i Västafrika hade aldrig fått sådana allvarliga effekter om det hade funnits stabila institutioner och förtroende mellan medborgarna och deras regeringar, vilket totalt saknades i det här fallet. Sjuka sökte sig inte till sjukvården, för de hade helt enkelt inte förtroende för vården. Man hade heller inte förtroende för de ledare som sa att man måste lyssna på myndigheternas uppmaningar.

Det här visar på vikten av att bygga starka institutioner om vi ska komma åt så elementära saker som hälsa, kvinnors rättigheter och så vidare.

Här har vi då frågan om var Sveriges mervärde ligger. Vad vill vi jobba med? Vi vill absolut jobba med demokrati och mänskliga rättigheter, för det är grunden för att bygga stabila samhällen. Att ge stöd till civilsamhällets organisationer är oerhört viktigt både i Sverige och genom våra partner i utvecklingsländerna. Det är verkligen grunden för att vi ska kunna komma någonvart när det gäller klimatfrågan eller mänskliga rättigheter att vi har regeringar som man kan utkräva på ansvar och där det finns ett starkt civilsamhälle, fri press och yttrandefrihet – alla dessa saker är naturligtvis grundläggande, och det är här jag vill att Sverige ska ha ett mervärde.

Anf. 124 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Jag har bara fyra minuter till mitt förfogande, så jag kommer inte att kunna gå igenom allting som rör svenskt bistånd.

Alliansens budgetmotion, som nu blir Sveriges statsbudget, är mycket viktig och mycket bra för biståndet. Vi upprätthåller enprocentsmålet, vilket gör Sverige till en humanitär gigant i världen, skulle man kunna säga.

Vi har ett starkt fokus på demokrati och på mänskliga rättigheter, vilket är viktigt i en värld där människor fortfarande får plikta med sina

liv för att de vill ha frihet, där människor hängs i lyftkranar i Iran och sätts i fängelse i diktaturens Kuba och på många andra håll.

Det är en viktig budget också för att Sverige tar det humanitära ansvaret som en stor givare till Förenta nationernas olika institutioner. Vi ställer också upp väldigt mycket, vilket vi har debatterat en hel del här, för de människor som flyr från krigets Syrien. Det är ett viktigt uppdrag som vi har som ett rikt och fritt land att ställa upp för de människor som flyr.

För att kunna klara dessa kostnader används också en större del av biståndsbudgeten för detta. Det är det vi diskuterar inom det som kallas för avräkningar. Vi får, när vi följer OECD:s regelverk, tillgodoräkna oss kostnader för bland annat flyktingmottagande, skuldavskrivningar och lite annat genom att ta de pengarna från biståndsbudgeten.

Herr talman! Det vi har sett i den här debatten är ett närmast gränslöst hyckleri, inte minst från Vänsterpartiets sida. Det är nämligen så att Vänsterpartiet och Miljöpartiet har ägnat de fyra senaste åren åt att gång på gång, överallt, med mycket högt tonläge säga att vi inte ska ha några avräkningar över huvud taget.

Sedan kommer det ena partiet i regeringsställning och det andra partiet förhandlar om budgeten. De tecknar firma för en budget som snudd på sätter världsrekord i avräkningar! Vänsterpartiet skrev för ett år sedan i sin budgetmotion: ”Vänsterpartiets mål är att dessa avräkningar för flyktingmottagande på sikt helt ska upphöra och som ett första steg halverar vi avräkningarna för flyktingmottagande.”

Hans Linde står nu här och argumenterar emot avräkningar men ställer upp på en budget som inte halverar dem utan fördubblar dem. Vänsterpartiet och Miljöpartiet är inte bara nere för räkning; ni har bokstavligen gått av för räkning.

I Global rättvisa nu:s enkät före valet frågade man: Ska biståndet användas till flyktingmottagande? Vänsterpartiet svarade nej. Miljöpartiet svarade nej.

Sedan blev det val. Det gick en vecka, två veckor och tre veckor. Sedan blev det käbbel, och sedan kom en budget. I den budgeten räknar man alltså av 11 miljarder kronor från biståndet. Och så står man här och säger att det är viktigt med additionella medel och säger att man satsar 500 miljoner mer i additionella medel. Ja, men ni avräknar ju 11 miljarder med den andra handen!

Detta hyckleri, herr talman, är mycket märkligt. Ingen skugga ska i detta sammanhang falla över Socialdemokraterna, som hela tiden tillsammans med Alliansen har sagt att man accepterar OECD:s regelverk. Det gör Socialdemokraterna även i budgeten nu.

Men Vänsterpartiet och Miljöpartiet har tecknat firma för denna budgetproposition och får då också stå för det. Det rimliga är att Isabella Lövin, Hans Linde och Pernilla Stålhammar mejlar till Global rättvisa nu och ber dem uppdatera sin enkät så att det där det nu står nej i stället ska stå ja – vi är beredda att avräkna 8,4 miljarder till flyktingmottagandet, och vi är också beredda att stå för de uppgörelser vi ingår med Socialdemokraterna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU1
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2014/15:1 delvis)
föredrogs.

Rättsväsendet

Anf. 125 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag avseende punkt 3 och Alliansens motion yrkande 1. Jag står givetvis bakom Alliansens motioner i betänkandet, men för tids vinnande avstår jag från att yrka på dem.

Det råder bred enighet mellan regeringspartierna och Alliansen om anslagen för nästa år när det gäller rättsväsendet. Däremot är det så att med Alliansens budget minskar polisens kostnader för bland annat arbetsgivaravgifter, eftersom en hel del anställda är under 26 år. Det är naturligtvis bra, för pengarna kan användas till viktig verksamhet.

Utskottets majoritet har beslutat att göra fyra tillkännagivanden.

Det första gäller att regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som har vidtagits för att öka antalet lokala poliser.

Bakgrunden är att ett av de viktiga målen för den stora polisreformen, som genomförs vid årsskiftet, är att bygga organisationen underifrån och göra den lokala basen stark. Det behövs. Synlig och närvarande polis ökar tryggheten och förutsättningarna att både förebygga och utreda brott. Men om det nu står i reformen att det ska gå till så här kan man ändå inte utgå från att det blir så, därför att det i varje organisation finns sådant som undervärderar vardagsarbete och lokal förankring. Vi menar därför att regeringen har ett stort ansvar att på olika sätt agera så att reformen inte förfuskas. En återredovisning av sådana insatser ger också riksdagen möjlighet att följa upp en reform som vi faktiskt har beslutat om.

Det andra tillkännagivandet handlar om ytterligare åtgärder för att stärka rättsväsendets kompetens i arbetet med brottslighet på internet. Internet innebär ju väldigt många möjligheter, men som alla vet ger nätet också utrymme och är en arena för kriminella. Bedrägerier är den brottstyp som ökar mest och ökar kraftigt. Hot, trakasserier och sexualbrott är annat som kränker många människor.

Den snabba tekniska utvecklingen ställer brottsbekämpningens och rättsväsendets alla myndigheter inför stora utmaningar. Därför är det nödvändigt att på olika sätt öka polispersonalens kunskap och förmåga att arbeta med frågorna. En del görs, men det räcker inte, och det är vår hälsning till regeringen.

När det gäller två tillkännagivanden reserverar sig Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det betyder till exempel att vänsterpartierna inte tycker att det behövs kraftigare insatser mot bostadsinbrotten, eller möjligen anser ni att de insatser som redan görs räcker. Har någon av er haft inbrott? Har ni träffat några av de över 20 000 som drabbades av inbrott i sina hem under 2013? Få brott, utöver våldsbrotten, är så integritetskränkande. Många vågar inte bo kvar, vågar inte åka ut till sitt fritidshus själva, lever med rädsla och otrygghet. Framför allt många äldre far väldigt illa av denna kriminalitet.

Det är få brott som klaras upp. Insatserna från polisen varierar beroende på var i landet man bor. På en del håll görs inte ens ordentliga brottsplatsundersökningar. Ofta avskrivs ärenden. Vi vet också att en hel del av brotten begås av grupper som snabbt turnerar i landet. De har specialiserat sig på inbrott, och godset förs ut ur landet.

Det går att arbeta mer effektivt mot bostadsinbrott, dels lokalt, dels nationellt genom att nyttja dna-teknik, utbyte länder emellan och särskilt fokus på just den typen av seriebrott som bostadsinbrotten ofta är en del av.

Från moderat sida är vi mycket bestämda på att mer kan och måste göras. Alliansen vill också skärpa påföljderna för de här brotten, vilket vi motionerat om. Bostadsinbrotten ska tas på större allvar i hela landet. Vi anser att regeringen ska se till att det blir gjort.

Det fjärde tillkännagivandet handlar om brott som begås av djurrättsaktivister. Det handlar om allvarlig skadegörelse, om hot och trakasserier. Vi har läst otaliga artiklar, till och med om sådana saker som mordbrand och andra väldigt allvarliga brott. Problemet är att de här brotten ofta hamnar mellan två stolar, polisen och säkerhetspolisen. Det är till men för effektiva insatser. Vår bestämda uppfattning är att de här brotten måste hanteras. Det ankommer på regeringen att se till att ansvarsfördelningen blir tydlig, så att anmälda brott hanteras och lagföringen blir bättre. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är emot detta också.

Herr talman! Om man prioriterar allting blir till sist ingenting prioriterat. Det är den klassiska invändningen mot några av utskottets markeringar. Men vår uppgift här i riksdagen är att påtala om någonting blir förbisett eller hanteras bristfälligt. Att sätta ljuset på bostadsinbrotten, brott på internet och brott som begås mot viktiga branscher och företag och av så kallade djurrättsaktivister är att ge besked om att vi vill mer än regeringen på de här punkterna.

I flera fall har vi från Alliansen också motionerat om vad vi konkret tycker att man borde göra, vilket vi kommer att återkomma till när vi börjar motionsbehandlingen efter årsskiftet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Hansson (M).

Anf. 126 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Sverige ska vara ett tryggt land att leva i.

Fler vardagsbrott måste klaras upp – där instämmer jag med föregående talare – och de som utsätts för brott ska få ett snabbt stöd och hjälp från samhället.

Vi ska i dag ta ställning till justitieutskottets budgetbetänkande för 2015, ett budgetförslag där regeringspartierna och Vänstern är överens med de borgerliga partierna om anslaget och hur det ska fördelas mellan vårt utskotts ansvarsområden. Därmed inte sagt att vi är helt överens om alla lösningar och inriktningar.

Det finns alltid både behov och önskemål om mer pengar till de allra flesta områden, men det är bra att utskottet är överens om fördelningen inom vårt område. Inom andra områden av den totala budgeten råder inte samma enighet.

Minst lika viktigt är att det finns resurser och kapacitet att motverka brottslighetens orsaker, till exempel att bekämpa arbetslösheten och ge större förutsättning för en bra utbildning, att skolan och socialtjänsten har förutsättningar för sitt arbete och att det finns en jämnare fördelning av sociala och ekonomiska resurser mellan människor. Med ett arbete att gå till och en bra utbildning minskar risken påtagligt att hamna i kriminalitet.

Herr talman! Den stora utmaningen inom justitieutskottets ansvarsområde 2015 blir den ombildning och sammanslagning av 21 polismyndigheter, Rikspolisstyrelsen och Statens kriminaltekniska laboratorium till en myndighet, Polismyndigheten. Syftet med ombildningen är att öka förutsättningarna för ett bättre verksamhetsresultat och högre kvalitet i polisarbetet, bättre resursutnyttjande och mer likartade förutsättningar för polisarbetet i hela landet.

Det är stora utmaningar och krav den nya Polismyndigheten ställs inför. Antalet poliser har blivit större de senaste åren, men antalet uppklarade brott har minskat. Det är en trend som måste vändas, och för att människor i hela landet ska känna trygghet måste också fler poliser finnas ute i den yttre verksamheten.

Vi tror på att den nya organisationen ska ge större förutsättningar att vända utvecklingen. Vi vill också att regeringen ska redovisa till riksdagen på vilket sätt det lokala polisarbetet och närvaron har ökat.

Utskottet har många motioner som handlar om vad polisen bör prioritera i sitt arbete.

Alla områden är viktiga. Vi nedprioriterar inte vissa områden för att vi inte är med på ett tillkännagivande här i kammaren. Alla områden är viktiga. Den som blir utsatt för en kriminell handling måste känna att samhället reagerar snabbt och tydligt. Alla har rätt att känna sig trygga i vardagen, oavsett vilket område brottet rör. Därför är vår inställning att utöver de områden som regeringen har pekat ut och som vi alla i utskottet, möjligtvis med något undantag, är överens om måste myndigheten få avgöra prioriteringsordningen utifrån sina huvuduppgifter: att utreda brott, att gripa misstänkta och att lagföra de skyldiga.

Herr talman! Den organiserade brottsligheten utgör ett allvarligt hot mot det demokratiska samhället. Därför är arbetet med att bekämpa den högt prioriterat av regeringen. Det kan handla om narkotikabrott, människohandel, utpressning och ekonomisk brottslighet, men också om hot, misshandel och mordbrand. När också rättsväsendet utsätts för hot och attacker riskeras den rättssäkerhet som präglar hela kedjan i vårt rättssystem. Ett förstärkt arbete mot grov organiserad brottslighet kräver åtgärder på bland annat vapenområdet liksom effektiva tvångsmedel, som ändå når upp till det integritetsskydd som vi vill ha, men också att minska de kriminellas ekonomiska vinster. Det är ett arbete som måste ske över landsgränserna. Därför är samarbetet mellan Europas rättsmyndigheter och mellan Tullverket och Polismyndigheten ett viktigt inslag för att bland annat minska införseln av illegala vapen.

Framför allt måste arbetet inriktas på att minska nyrekryteringen bland ungdomar. Det kräver tidiga och omfattande insatser från hela samhället. Ju tidigare samhället reagerar och vidtar åtgärder när en ung är på väg åt fel håll, desto större är möjligheterna att få upp den unge på rätt

väg och undvika att denne hamnar i gäng eller påbörjar en kriminell bana. Därför är insatser mot ungas brottslighet ett högt prioriterat arbete för regeringen.

Bland det värsta man kan råka ut för är att bli utsatt för våld av dem som står en allra närmast. Personer som utsätts för våld i nära relationer är i särskilt stort behov av stöd och skydd. Många barn är också indirekt utsatta för detta våld eftersom det oftast sker i deras eget hem.

Det förebyggande arbetet är centralt. Det gäller att förändra attityder och arbeta för en ökad jämställdhet. Det gäller att samverka mellan myndigheter, och det gäller att öka kunskapen på alla nivåer. Det ska även skapas ett nationellt centrum för kunskap om våld och andra övergrepp mot barn.

Också våldtäktslagstiftningen behöver ses över, och vi bör överväga om det behövs skärpta straff för grova sexualbrott.

Herr talman! Vad jag har berört är bara några av de områden som lyfts fram av regeringen och av utskottet. För verksamheterna inom rättsväsendet är det viktigt att det finns stabilitet så att de kan klara sitt mål att minska brottsligheten och öka människors trygghet.

Jag står bakom samtliga våra reservationer men avstår för tids vinnande från att yrka bifall till dem.

(Applåder)

Anf. 127 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Jag visste att det skulle komma. Alla frågor är viktiga, och därför ska myndigheten få prioritera själv.

Jag måste ändå fråga Socialdemokraterna: Är ni bekymrade eller är ni inte bekymrade över den säsong av bostadsinbrott vi nu ser? Är det rimligt eller är det inte rimligt att det är så ojämnt med uppkläringen?

När Morgan Johansson satt i riksdagen ägnade han mycket tid åt att lova bättre uppkläring, men ni vill inte sätta sökljuset på att man ska koncentrera sig mer på dessa frågor.

Jag menar att vi måste få ett jämnare och mer kvalitativt arbete som tar sig an detta. Jag skulle vilja veta om det finns något exempel på vad Socialdemokraterna och Miljöpartiet i regeringsställning har gjort för att förbättra situationen för dem som drabbats av bostadsinbrott av de ligor som turnerar runt om i Sverige.

Anf. 128 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Det är inte så många månader som vår regering har haft makten, så före detta justitieministern har väl också ett ansvar för att det ska ske en massa saker på detta område.

Varför vi inte vill gå med på dessa tillkännagivanden är för att vi vill ge polisorganisationen, den nya myndigheten, en möjlighet att själv lägga upp sitt arbete.

Vi tar inte bort vikten av att utreda och klara upp bostadsinbrott; det är jätteviktigt. Jag håller med Beatrice Ask fullständigt när hon säger att det är mycket integritetskränkande att bli utsatt för inbrott i sitt eget hem. Det egna hemmet ska ju vara den plats där man är mest skyddad.

Den lokala närvaron kommer också att kunna hjälpa till att lösa denna fråga. Samtidigt pekar vi på att samverkan är en av de viktigaste faktorerna. Många kommuner har tecknat avtal med polisen om att man

ska jobba framför allt förebyggande men också skapa ett nätverk. Man ser och får kunskap om vad som sker i grannområdena. Vi uppmanar också att man ska skapa grannsamverkan.

På Åklagarmyndigheten pågår också ett arbete för att uppnå en mer enhetlig och effektiv mängdbrottshantering. Många gånger är det som Beatrice Ask säger att det sker ganska många inbrott samtidigt.

Anf. 129 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Det pågår mycket arbete eftersom alliansregeringen satte fart på mycket, men det har inte kommit några initiativ över huvud taget från den sittande regeringen när det gäller arbetet mot bostadsinbrott och stölder. Jag förstår att ni inte hinner allt omedelbart, men något borde ni väl ha hunnit göra. Är ni beredda att till exempel skärpa straffen för bostadsinbrott?

Alliansen har lagt fram förslag som kommer att behandlas i vår, för vi anser att det är uppenbart att vi är för svaga i insatserna.

Samverkan är bra, och tack vare alliansregeringen finns det i dag avtal med nästan alla kommuner. Problemet är ju att när det gäller bostadsinbrott är de civila insatserna och det man gör i förebyggande syfte en sak, men man står inte pall mot dessa ligor som är väldigt professionella.

Det behövs ett fokuserat arbete från polisen, och ärendena måste utredas. Man måste åka ut och göra en brottsplatsundersökning. Det sker inte överallt. Om regeringen inte är beredd att fokusera på det är jag inte så säker på att en ny myndighet kommer att fokusera på den saken heller. Det är allvarligt, för detta skapar otrygghet för massor av människor.

Vi har fått ned antalet bostadsinbrott något tack vare enskildas insatser, grannsamverkan och annat. Men vi måste få upp uppkläringen, och vi måste arbeta mer med det. Då ska vi använda best practice, för det finns ställen i Sverige där man gör detta på ett bra sätt.

Jag tycker att riksdagen ska berätta för regeringen att vi vill se det generellt i Sverige. Men ni är emot, och det är allvarligt för dem som drabbas.

Anf. 130 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Jag upprepar: Vi är inte emot att brott uppkläras. I budgeten påpekar regeringen flera gånger att vi måste öka antalet uppklarade brott.

Under den tid som Beatrice Ask satt i regeringen har antalet poliser ökat, men antalet uppklarade brott har minskat i proportion till detta. Det måste vi ta tag i. Vår ambition är definitivt att öka antalet uppklarade brott.

Vi har en tro på den nya organisationen. Den ska förbättra möjligheten för poliser att vara ute på golvet. De ska vara ute i samhället och vara mer synliga. Genom att vara mer synliga kan de dels förhindra brott, dels skapa kontaktnät och nätverk.

Samverkan med andra europeiska myndigheter är också oerhört viktig samt samverkan mellan Tullverket och polis för att kunna se vilka bilar som ganska frekvent åker över landsgränserna.

Här finns mycket att göra. Bara för att vi inte vill göra ett tillkännagivande och peka ut ytterligare områden är vi inte emot. Vi har nog alla vartenda bostadsinbrott för ögonen och vill att de ska klaras upp.

Anf. 131 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Detta betänkande handlar dels om budgeten, dels om en rad motionsyrkanden. Vad gäller budgeten togs ett beslut den 3 december om att fastställa ramar för rättsväsendet som inte ligger i linje med de ramar som Sverigedemokraterna föreslog. Våra ramar ligger för kommande år ungefär 2,6 miljarder över både regeringens och Alliansens förslag, som var lika stora.

I de prioriteringar vi gör i anslaget till rättsväsendet gäller den största förändringen polisorganisationen. Utgår man från Polisorganisationskommitténs förslag är polisen underfinansierad med ungefär 1 miljard. Vi förstärker även övriga myndigheter, till exempel Säkerhetspolisen, som har visat sig ha en ansträngd ekonomi, inte minst på personskyddet. Vi stärker Kriminalvården och Åklagarmyndigheten, framför allt.

Jag har varit i kontakt med var och en av dessa myndigheter och diskuterat anslagen med dem hyfsat detaljerat. Jag ska inte gå in närmare på det, men kontentan är att vi lägger mycket mer än vad både Alliansen och regeringen gör av den enkla anledningen att rättsväsendet är det mest prioriterade området för oss efter invandringspolitiken. Vi lägger stora resurser framför allt på polisorganisationen.

Utöver det har vi olika motioner i betänkandet. En del av de motionerna har blivit majoritetstext i utskottet för att Sverigedemokraterna har valt att stödja alliansförslag.

Ett av de förslagen är att öka antalet lokala poliser. Jag hade själv ett sådant förslag som var formulerat lite annorlunda men som i princip betyder samma sak. Det är därför vi har ett särskilt yttrande i betänkandet som beskriver att vi också står bakom den motionen. Men det skulle vara konstigt att reservera sig för motionen när den i princip är likalydande med Alliansens förslag. Det är viktigt att vi har en lokal närvaro av poliser i gles- och landsbygd och att öppettider och tillgänglighet för personer på landsbygden är tillräcklig. Därför har vi stött den motionen.

En annan motion som vi har stött är den om bostadsinbrott som handlar om att höja straffen för bostadsinbrott. Det är glädjande att Alliansen nu har kommit med det förslaget. Vi har lagt fram det förslaget sedan oktober 2010. Det var en av de absolut första motioner som Sverigedemokraterna någonsin väckt i Sveriges riksdag om att skärpa straffen för bland annat bostadsinbrott. I den motion som vi väckte vid den tiden tog vi också upp andra brott, våldsbrott och så vidare, men inbrott stod som ett av dem som vi ville skärpa straffen för.

Nu kommer Alliansen äntligen med det förslaget. De hade kunnat lägga fram förslag under tidigare mandatperioder när Alliansen satt i regeringen. Det gjorde de inte, men jag ska inte skälla för mycket på dem eftersom de nu ändå gjort det. Nu har de fått till en majoritet för att skärpa straffen för bostadsinbrott. Jag får hoppas att nuvarande regering, så länge den sitter, tar det på allvar och återkommer till riksdagen med ett konkret lagförslag om att skärpa straffet för bostadsinbrott så att det blir en skillnad på det området.

Andra förslag som vi också har stött är att stärka rättsväsendets kompetens i arbetet mot brottslighet på internet. Även här har Sverigedemokraterna sedan tidigare förslag till exempel när det gäller

bluffakturor, som även ingår i förslaget från Alliansen. Vi är inte den som är den. Om vi tycker att ett förslag är bra stöder vi det.

Det finns andra delar i Alliansens motion som vi ser positivt på. Det gäller till exempel förslaget om att ha en central organisation dit en konsument kan vända sig om den har blivit utsatt för någon form av bedrägeri eller har fått sitt kontokort stulet så att den slipper vända sig till en massa olika. Det finns många bra delar i det förslaget. Vi är inte främmande för att stödja andras förslag om vi tycker att de är bra. Med vårt stöd har vi fått en majoritet i utskottet för förslagen. Det ser vi väldigt positivt på.

Utöver det har vi några reservationer i betänkandet. Vi står bakom alla, men jag vill yrka bifall till en av dem. Det är reservation nr 1 om antagning till polisutbildningen. Jag har varit inne på det området i tidigare motioner. Jag har även haft en debatt med före detta försvarsministern som handlade om kvotering och dylikt inom brandkåren, där detta också försiggår.

Med anledning av kvoteringen till polisutbildningen, och för den delen många andra delar av samhället, har jag varit i kontakt med människor inom brandförsvaret, inom polisen och inom de olika myndigheterna i rättsväsendet. Frustrationen är väldigt stor över att man har den gången, som tyvärr både alliansregeringen och den rödgröna regeringen nu står bakom.

Det är det faktum att man har uttalade mål om att ha en viss etnisk sammansättning eller en viss könssammansättning inom polisen, försvaret, brandkåren, eller vad det nu må vara. För Sverigedemokraterna kan det aldrig vara ett självändamål. Målet måste vara att man ska ha bästa man eller kvinna på plats oavsett om det är man eller kvinna och om det är någon med utländsk bakgrund eller inte.

När det gäller polisen, brandkåren eller de andra myndigheterna kan det för den person som är i behov av hjälp av polisen eller vad den nu kan vara rimligen inte spela någon som helst roll om det är någon med utländsk bakgrund, kvinna eller man som kommer. Vad som spelar roll för de människor som är i nöd och i behov av hjälp måste vara att bäste man eller bästa kvinna är på plats oavsett vad.

Det förvånar mig att borgerligheten fortfarande står kvar vid den vänsterradikala tanken att vi måste kvotera in människor för att klara av det. Man har sänkt antagningskraven till de olika myndigheterna för att uppnå det. Det menar jag är väldigt anmärkningsvärt.

I en rapport från Växjö universitet från 2008 klargörs till exempel att kvinnor är mer kritiskt inställda till antagningskraven än männen och att missnöjet ofta handlar om just att kvinnor har lättare tester. Poliserna själva vill ha hårda krav på polisutbildningen, lika för alla. Det gäller även kvinnor. Det finns inte något behov av någon form av särreglering på det området. Därför yrkar vi bifall till reservation nr 1.
(forts. § 17)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 december

FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Punkt 1 (Målen för utgiftsområde 6)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

178 för utskottet

146 för res. 1

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 M, 48 SD, 21 C, 14 FP, 15 KD

För res. 1: 106 S, 23 MP, 17 V

Frånvarande: 7 S, 4 M, 1 SD, 2 MP, 1 C, 4 V, 5 FP, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Punkt 3 (Heltid i den offentliga sektorn)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

277 för utskottet

48 för res. 2

24 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 80 M, 24 MP, 21 C, 17 V, 14 FP, 15 KD

För res. 2: 48 SD

Frånvarande: 7 S, 4 M, 1 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 5 FP, 1 KD

Karin Rågsjö (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU1 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta)

Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU2 Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. (SD, V)

Votering:

260 för utskottet

65 för res.

24 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 80 M, 24 MP, 21 C, 14 FP, 15 KD

För res.: 48 SD, 17 V

Frånvarande: 7 S, 4 M, 1 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 5 FP, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU9 Kontroll av postförsändelser

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Punkt 2 (Biståndsramen och anslagen för 2015 inom utgiftsområde 7)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

258 för utskottet

48 för res. 2

20 avstod

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 80 M, 23 MP, 21 C, 2 V, 14 FP, 15 KD

För res. 2: 48 SD

Avstod: 3 S, 1 MP, 16 V

Frånvarande: 7 S, 4 M, 1 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 5 FP, 1 KD

Pernilla Stålhammar (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (OECD/Dacs regelverk)

1. utskottet

2. res. 3 (V)
Votering:
308 för utskottet
18 för res. 3
23 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 106 S, 80 M, 48 SD, 24 MP, 21 C, 14 FP, 15 KD
För res. 3: 18 V
Frånvarande: 7 S, 4 M, 1 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 5 FP, 1 KD

Rättsväsendet

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 17 (forts. från § 14) **Rättsväsendet** (forts. JuU1)

Anf. 132 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Kent Ekeröth har både skrivit i sitt särskilda yttrande och säger i talarstolen att Sverigedemokraterna inte delar Alliansens budgetmotion i sak. De har ett eget alternativ, och det har Kent Ekeröth talat om i talarstolen.

Men vad ställde Sverigedemokraterna sig bakom när de tryckte på knappen? För mig är det väldigt ologiskt att de fortfarande, gång efter gång, hävdar att de har ett eget budgetförslag men samtidigt röstade för ett annat. För mig är det inte på något annat sätt än att vi har samma pengar. Vi har samma anslag till justitieutskottets område, till vartenda område. Vi har samma pengar till polis, till åklagare, till domstolsväsen, till alla områden. Jag har svårt att förstå att Sverigedemokraterna kan fortsätta hävda att de har mer pengar när de på ett aktivt sätt här i kammaren har röstat för Alliansens budgetförslag.

Anf. 133 KENT EKERÖTH (SD) replik:

Herr talman! Det skulle inte vara svårt för Helene Petersson att förstå vad vi gjorde om hon hade lyssnat på vad vi sa om varför vi gjorde det, eller om hon för den delen hade läst betänkandet. Som tur är har vi i det särskilda yttrandet på s. 67 i betänkandet förklarat varför vi fällde regeringen. Vi röstade inte för Alliansens förslag i sak; vi gjorde det för att rösta bort den regering vi har nu, för att rösta bort deras budgetförslag.

Det är inte någon nyhet, säkerligen inte för Helene Petersson och inte för Alliansen. Det kan inte vara en nyhet för någon som har öppnat en tidning eller tittat på en nyhetssändning i tv i Sverige de senaste veckorna.

Vår tillförordnade partiledare Mattias Karlsson var tydlig med det på presskonferensen som vi hade, vi har varit tydliga med det i debattartiklar och vi har varit tydliga med det i det här betänkandet. Eftersom Helene Petersson uppenbarligen inte har läst betänkandet, ska jag citera vad det står på s. 67: "Detta innebär inte att Sverigedemokraterna ställer sig bakom Alliansens budgetmotion i sak, utan detta var ett resultat av regeringens ovilja att inte ytterligare förvärra

en politik som i grunden skadar hela det svenska samhället.” I betänkandet fortsätter vi förklara vad vi tycker.

Trots att det står där och trots att jag är helt övertygad om att Helene Petersson har läst alla tidningar frågar hon fortfarande hur vi kan göra det. Jo, vi röstade inte för Alliansens budget i sak. Vi röstade de facto mot regeringen, på grund av den förda invandringspolitiken. Tyvärr delar Alliansen och de rödgröna synen på invandringspolitiken. Men det här var ett sätt att få till stånd en förändring, vilket det också har lett till.

Det är inte alls speciellt konstigt. Om vårt budgetförslag, vår budget, hade vunnit skulle vi ha gjort kraftiga förstärkningar av alla delar av rättsväsendet. Bland annat skulle vi inte ha underfinansierat polisorganisationen på det sätt som de rödgröna har valt att göra nu.

Anf. 134 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Jag har läst budgetbetänkandet, läst tidningsartiklar och lyssnat på vad som har sagts på presskonferenserna. Men för mig är ett ja ett ja. Jag kan inte tolka det på något annat sätt. Hur det än är har Sverigedemokraterna i alla fall inte mer pengar. De har ställt sig bakom Alliansens budget. Vi har allihop samma utrymme nu. Jag tycker att vi ska kommunicera ut det till väljarna. Sverigedemokraterna får förklara sin ståndpunkt. Men ett ja är ett ja. Det tycker jag att vi ska vara ganska överens om.

Jag vill även ta upp den andra frågan som Kent Ekeröth tog upp gällande polismyndigheten. Kan Sverigedemokraterna tänka sig något annat sätt att hantera frågor på än skärpta straff och att polisernas fysiska styrka fortfarande är avgörande? De tar upp att de fysiska kraven har minskat. För mig är en polis en person som behöver många olika kompetenser. Myndigheten behöver ha bred kompetens. Här finns många områden som kvinnor kanske har en annan kompetens för eller som personer som fötts i ett annat land, med en annan erfarenhet, har kunskap om. Jag tror att det är bra att vi har en myndighet, en arbetsplats, som rymmer olika kompetenser och som ska vara en arbetsplats för alla.

Det ska vara ordentliga krav på duktiga och kompetenta medarbetare, men jag tror att kompetensen kan sitta i mycket annat än om man kan svenska, sin historia, har gjort högskoleprovet eller har fysisk styrka.
(Applåder)

Anf. 135 KENT EKEROETH (SD) replik:

Herr talman! Helene Petersson talar om att vi har samma utrymme. Det är inte jättesvårt att förstå. Helene Petersson borde veta det här bättre än mig till och med. Socialdemokraterna har själva gjort liknande sak tidigare. Om man har ett förslag som faller stöder man inte det förslag som vann, det andra förslaget, utan har ett särskilt yttrande. Vi har gjort exakt samma sak. I den första omröstningen röstade vi för vårt förslag. Om Socialdemokraterna och alla andra hade röstat för vårt förslag hade vi haft mer pengar till rättsväsendet. Vi hade haft mer pengar generellt i statsbudgeten. Vi hade haft lägre skatter. Allting skulle ha varit bättre, eftersom vi sparar in på ett område som ingen av de andra någonsin vill röra. Det enda område som ingen vill göra en besparing på är invandringspolitiken.

På grund av att vi sparar på invandringspolitiken har vi råd med bättre rättsväsen och mycket annat i budgeten, bättre försvar och allt vad det nu är som är finansierat till den sista kronan i vår budget. Jag blir alltså ganska förvånad när Helene Petersson säger att vi inte har mer pengar än de har. Nej, det har vi inte, eftersom alla röstade nej till vår budgetmotion som har mer pengar än alla andra eftersom vi sparar på ett område som ingen annan gör.

Det är normalt att man har ett särskilt yttrande. Socialdemokraterna hade också det i många betänkanden under förra mandatperioden.

När det gäller bred kompetens inom polisen pratar vi inte om det som Helene Petersson säger. I Sverigedemokraternas budget avsätter vi 300 miljoner just till att få in civilanställda som kan avlasta poliser från arbetsuppgifter som de inte ska behöva göra. Poliser ska göra det de är satta att göra – ta hand om buset på gator och torg. Då handlar det ofta om fysisk styrka. I en debatt om brandkåren handlade det också om fysisk styrka, för att lyfta undan bjälkar eller bära bort människor eller vad det nu kan vara när hus brinner. Det är ett praktiskt yrke.

Jag har pratat med poliser som är frustrerade. Till exempel var 40 poliser inne en hel dag för att kvotera in kvinnor till uppgiften samtidigt som det pågick en massa problem i Malmö. De var jättefrustrerade och sa: Varför ska vi kvotera in en massa kvinnor när vi har brott att bekämpa?

Anf. 136 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herra puhemies, som man säger på Sveriges största minoritetsspråk.

(ANDRE VICE TALMANNEN: "Herr talman", säger vi i Sveriges riksdag.)

Dagens debatt om rättsväsendet förs i kölvattnet av avslöjandet om Södertörnpolisens registrering av misshandlade kvinnor, det så kallade kvinnoregistret.

Avslöjandet aktualiserar en rad viktiga, principiella frågor och utvecklingsområden för Polisen och för rättsväsendet i sin helhet. Det gäller synen på brottsoffer, synen på kvinnor, synen på de rättsvårdande myndigheternas jämställdhetsarbete och synen på frågan om hur man säkerställer skyddet för enskildas integritet. Det aktualiserar också frågan om förtroendet för svensk polis, något som Miljöpartiet anser att vi måste ta på största allvar.

Att allmänheten har ett högt förtroende för polisen är en förutsättning för att polisens arbete ska vara framgångsrikt. När poliser själva agerar i strid mot lagar och på ett sätt som strider mot etik och anständighet, då skadas det förtroendet.

Det som gör kvinnoregistret särskilt allvarligt från förtroendesynpunkt är att det är de mest utsatta människornas förtroende som har missbrukats, de människor som har vänt sig till polisen för att de har utsatts för våld, hot och andra brott. Ett brottsoffer ska alltid kunna lita på polisen och aldrig misstänkliggöras.

Södertörnspolisen gjorde detta när man använde begreppet återfallsmålsägare om brottsoffer, när man skuldbelade kvinnorna för de brott som begåtts mot dem.

År 2013 skrev min företrädare, Maria Ferm, om just samma sak, förtroendet. Då var det i anslutning till avslöjandet av polisens Romregister. Hon skrev:

Det register som har avslöjats är en skamfläck för polisen. Bara genom att omedelbart stoppa det, reda ut exakt vad som har hänt och ställa de skyldiga till svars kan vi återupprätta förtroendet.

Det bekymrar mig att jag behöver konstatera att dessa ord behöver återupprepas i dag. Men att det är så visar också att det krävs något mer än att utreda det enskilda fallet.

Under året som har gått har flera olagliga registreringar och register hos polisen och andra myndigheter uppdagats, ibland tack vare myndigheten själv eller de kontrollmyndigheter som har gått igenom uppgifter och ibland tack vare andra.

Mycket arbete kvarstår, och det här visar också på behovet av en bättre uppföljning av skyddet för den personliga integriteten. Det gläder mig mycket att det i regeringens budgetproposition aviseras hur man kan samla skyddet för den personliga integriteten i en och samma myndighet, en myndighet som inte bara ska följa upp utan också arbeta proaktivt för att skyddet av den personliga integriteten ska stärkas. Detta är en hjärtefråga för Miljöpartiet, som många av er vet.

Jag vill också säga några ord om behovet av jämställdhetsarbete inom de rättsvårdande myndigheterna. Regeringens höga ambition om jämställdhetsintegrering är lovvärd och behövlig. I regeringens budgetproposition skriver man om behovet av ökad jämställdhet för att nå målet om att våld mot kvinnor ska upphöra. Det är uppenbart att man även behöver arbeta med jämställdhet inom myndigheterna för att dessa kvinnor och andra ska få ett bra bemötande när de väl polisanmäler brott.

En annan jämställdhetsfråga som Miljöpartiet har varit starkt pådrivande för är att göra om sexualbrottslagstiftningen till en samtyckesbaserad lagstiftning. Vi är väldigt glada över att det finns en så bred uppslutning kring att se över den här frågan i riksdagen. Särskilt stolt är jag över att regeringen har deklarerat att man tänker gå vidare med en sådan lagstiftning.

I det fallet vill vi vara med om att utvidga det kriminaliserade området, och det är befogat ibland. Men det är också viktigt i sammanhanget att ifrågasätta den tendens som vi har sett under senare år mot en ensidigt allt högre nivå av repression med högre straff för än det ena och än det andra.

Forskning visar nämligen att högre straff inte leder till färre brott. Det som däremot alltid händer när man förlänger fängelsestraffen är att det kostar mer för samhället, ungefär 1 miljon kronor per år och person.

Regeringens budget omfattar visserligen bara 2015, men jag tänkte ändå prata lite om åren som kommer eftersom Alliansens och Sverigedemokraternas gemensamma budget aviserar anslagen även för kommande år. Här anslår man 160 miljoner till Kriminalvården för förbättrat återfallsförebyggande arbete, och det är något som vi i sak anser behöver ses över. Det som jag reflekterar över är dock om de pengarna kommer att kunna användas till just återfallsförebyggande arbete mot bakgrund av de ungefär 35 straffskärpningsförslag som Alliansen och Sverigedemokraterna tillsammans föreslår.

Jag tycker att det är en märklig prioritering att lägga mer pengar på att ha fler i fängelse när vi vet att högre straff inte leder till färre brott. Det viktiga är att i stället satsa på det som verkligen gör skillnad. Det som verkligen spelar roll för att förebygga brott är minskade ekonomiska klyftor, en bra skola för alla barn, att ha ett jobb på väg in i vuxenlivet. Tänk, om det var det som vi genomförde med den här statsbudgeten i stället för att fortsätta på skattesänkarlinjen!

Det finns väldigt mycket mer att säga, och jag har redan dragit över talartiden. Jag står bakom de reservationer som vi har skrivit, men för tids vinnande yrkar jag inte bifall till dem.

(Applåder)

Anf. 137 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra vad Miljöpartiet driver för frågor i regeringsarbetet. Jag har direkt en kort fråga till Annika Hirvonen om hon verkligen tror att sexualbrotten skulle minska om man sänkte straffen. Är det rimligt att vi har böter i straffskalan för köp av sex när det gäller barn? Det anser inte vi i Alliansen. Vi vill skärpa straffen.

Straffen ska stå i proportion till brottets allvar. Det är dessutom fel i sak att säga att brottsligheten inte minskar om man har påföljder som är värda namnet. Ta seriebrottslingar som exempel. När återkommande kriminella sitter inne kan man se i vilken ort som helst att bostadsinbrotten och annan kriminalitet minskar. Det är klart att de som langar narkotika och sitter bakom lås och bom inte fortsätter med sin langning. Så visst påverkas kriminaliteten av påföljderna, även om det inte är den enda lösningen.

Men det var inte därför som jag begärde ordet, utan det var för att jag när det gäller register skulle vilja veta vilka konkreta åtgärder som Miljöpartiet har vidtagit i regeringsställning för att säkerställa att polisen arbetar med register enligt de lagar och regler som gäller.

Jag tycker också att det är förskräckligt med den rapport som har kommit. Men det är ju ändå viktigt att få upp fakta på bordet. Eftersom den nye rikspolischefen lär komma till utskottet i början av året får vi säkert en redovisning av honom. Dessutom granskas detta av Datainspektionen, och Polisen har själv anmält det. Men det intressanta är: Har Miljöpartiet i regeringsställning gjort något för att säkerställa ordning och reda när det gäller den här typen av register inom Polisen? I så fall har jag inte hört ett dugg om den saken.

Anf. 138 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Att sänka straffen påverkar inte mängden brott. Sannolikt påverkar det mängden brott lika lite som det påverkar mängden brott att öka straffen. Proportionalitet mellan brott och straff är en viktig princip. Men då måste jag fråga Beatrice Ask om proportionaliteten är fel i alla dessa 35 fall som handlar om allt från bidragsbrott till mord, som Alliansen och Sverigedemokraterna vill höja straffen för.

Varje gång som man ökar repressionsnivån i samhället måste man kunna motivera varför det leder till ett bättre samhälle. Jag är rädd att vi ägnar oss åt en markeringspolitik som kostar pengar i stället för att lägga pengarna där de verkligen gör skillnad för människor. Det gäller till exempel brottsbekämpningen, polisen eller återfallsförebyggande kriminalvård. Det är lovvärt, och ni säger att ni vill satsa på detta. Men jag tror inte att pengarna räcker eftersom fängelserna fylls på ytterligare.

Den som vill öka repressionsnivån i samhället behöver försvara nivån, inte den som ifrågasätter. Jag har inte föreslagit att vi ska sänka en mängd straff, och jag behöver därför inte förklara varför sänkta straff skulle vara bra. Ni har föreslagit höjda straff på en lång rad punkter.

Den sista frågan gällde integritetsskyddet. Miljöpartiet har sett till att regeringen kommer att tillsätta en utredning om en samlad integritetsskyddsmyndighet för att öka integritetsskyddet i polisens

Anf. 139 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Det här är ingen filosofisk debatt utan en budgetdebatt, och jag ställde en konkret fråga. Vilka åtgärder eller initiativ har Miljöpartiet i regeringsställning tagit för att säkerställa att man arbetar med register inom polisen enligt de lagar och regler som gäller? Svaret är förmodligen inga alls. Det är lätt att prata, och det är svårare att få någonting gjort.

Vad gäller kostnader har skärpta påföljder en positiv effekt. Kostnaderna för de omkring 20 000 bostadsinbrotten i landet är enorma för både rättsväsendet och enskilda. Det är inte så att vi har så trångt i fängelserna att vi inte får plats med folk om vi skulle höja straffet för den typen av kränkande brott. Det är också relevant att diskutera kvinnofrågor och jämställdhetsfrågor utifrån att påföljderna är en del av de insatser som krävs för att markera vad man accepterar eller inte. Jag har inte sett någon beräkning av kostnaderna för de barn som utsätts för sexuella övergrepp, men jag tror att det är värt varje krona att sätta pedofiler i fängelse i stället för att döma dem till böter om de har köpt sex av minderåriga. Det är jag helt klar över.

(Applåder)

Anf. 140 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag säger inte heller att det inte i vissa fall kan behövas en ökad kriminalisering. Det är därför vi till exempel föreslår det när det kommer till sexualbrotten. Däremot är det en orimlig politik ur både filosofiskt och andra perspektiv att konsekvent vilja höja straffen för alla allvarliga brott – om inte det leder till att det begås färre brott, om inte det leder till en effekt. Vi ser tyvärr på forskningen att det inte hjälper. Om det vore så är jag den första att säga att vi ska höja straffen för alla brott tills den dag det inte begås några brott.

Tyvärr sitter man inte och väger mellan ytterligare en månads fängelse eller inte innan man slår någon. Tyvärr är inte det den vägen som leder till minskad brottslighet.

(Applåder)

Anf. 141 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag blir, precis som Beatrice Ask, lite konfunderad över pratet från Miljöpartiet om högre straff eller inte.

Jag ska ta ett hypotetiskt exempel och se om det går hem. Låt oss låtsas att Sverige inte har några straff för någonting över huvud taget, skulle Miljöpartiet fortfarande säga att högre straff inte hjälper? Tillåt mig spekulera, men jag tror att Miljöpartiet i den situationen skulle säga: Okej, vi behöver lite högre straff än inga straff alls.

Om man känner så har man erkänt principen att högre straff hjälper när straffen är för låga. Den principen måste alla vara överens om. Om straffen är för låga måste de höjas.

Bötesbelopp för köp av sexuell tjänst av barn är för lågt enligt Sverigedemokraterna. Ett annat exempel är Kortedalafallet. En man blev misshandlad av sex personer så att han blev medvetlös och fick skador

för livet. Dessa personer dömdes till samhällstjänst i 130 timmar. Det är för lågt straff.

Det är för lågt straff när en bror till en syster hugger ihjäl henne med 107 knivhugg och sedan kommer ut efter fyra år i ungdomsvård. Det är för lågt straff. Det är den frågan Miljöpartiet och alla andra som aldrig vill höja straffen utan helst sänka dem måste ställa sig själva.

I den situation där vi har för låga straff håller alla med om principen om att de måste höjas. Det är per definition så. Tycker Miljöpartiet verkligen att straffnivån är perfekt som den är i dag? Miljöpartiet sade tidigare att man varken vill sänka eller öka straffen. Det måste innebära att Miljöpartiet är nöjt med nivåerna i dag. Är Miljöpartiet verkligen nöjt med att böter ska räcka om man köper sex av barn? Är Miljöpartiet verkligen nöjt med att man kan komma undan med 130 timmars samhällstjänst när man nästan har slagit ihjäl en totalt oskyldig människa? Är Miljöpartiet verkligen nöjt med att man får sitta fyra år i svenskt fängelse för att ha mördat sin syster med 107 knivhugg? Är det rätt nivå att ligga på, Miljöpartiet?

Anf. 142 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

På den första frågan är svaret nej. Det är märkligt att Kent Ekeröth säger att vi aldrig vill höja straff och att vi alltid vill sänka straff när jag i mitt anförande inledde med att beskriva att vi tycker att det är motiverat att öka kriminaliseringen av och repressionsnivån för sexualbrott. Det är intressant att man tillskrivs alla möjliga extrema åsikter här i talarstolen.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Kent Ekeröth. Du frågar om högre eller lägre straff skulle hjälpa. Hjälpa mot vad? Ska det vara högre straff för att det ska hjälpa mot att folk begår färre brott eller för att de inte ska begå fler brott? Hjälper det brottsoffret? Vi behöver vara tydliga med vad vi pratar om.

Jag sade i mitt anförande att enligt forskningen leder högre straff inte till att det begås färre brott. Därför kan högre straff inte vara ett argument som kan tillgripas när man vill minska brottsligheten. Däremot finns det en poäng med att ha proportionerliga straff. Det beror på helt andra saker. Det är där som jag är kritisk till att man vill höja straffen på en rad områden.

Jag tror snarare på att man vill markera mot än det ena och än det andra för att man tror att det kan leda till färre brott. Vi hörde i den tidigare inbrottsdiskussionen att inbrott är allvarligt och att straffen därför ska skärpas så att det blir färre inbrott. Men om skärpta straff inte leder till färre inbrott är skärpta straff inte en rimlig lösning. Då är det rimligare att använda pengar till sådant som faktiskt spelar roll.

Anf. 143 KENT EKERÖTH (SD) replik:

Herr talman! Ibland när man pratar om ekonomi brukar man säga att det inte är ett nollsummespel. Men Miljöpartiet verkar tro att kriminalpolitiken är ett nollsummespel. Oavsett hur många brottslingar man spärrar in kommer kriminaliteten fortfarande att vara på samma nivå.

Anta att vi lyckas spärra in alla brottslingar i hela Sverige, enligt Miljöpartiets logik skulle det fortfarande vara samma brottslighet i Sverige. Det är en intressant utgångspunkt.

Miljöpartiet erkänner principen att om straffen är för låga ska de höjas – allt annat vore dumt. Per definition blir det dumt att säga så. Den principen erkände Miljöpartiet alldeles nyss.

Beatrice Ask ställde en fråga om bötesbelopp är tillräckligt vid köp av sex av barn. Jag antar att Miljöpartiet inte tycker så. Jag hoppas det i alla fall. Jag ställde några frågor om samhällstjänst är tillräckligt straff efter att nästan ha slagit ihjäl en oskyldig man. Sverigedemokraterna tycker definitivt inte det. Miljöpartiet blir jag lite osäker på.

Miljöpartiet säger att högre straff inte hjälper. Men det hjälper för människor. Det hjälper för den kvinna som har blivit våldtagen. Det hjälper för den som har blivit grovt misshandlad att veta att de som utförde misshandeln sitter inne.

Det har tagits upp i medierna ett fall med en person som har mördat en 16-årig flicka som kom ut på permission efter tio månader. Han fick ett straff på några år i fängelse. Flickans familj sade att det var ett hån mot deras dotter att han kom ut direkt.

Straff handlar om att hålla ned brottsligheten. Straff handlar också om att ge brottsoffer och deras närstående upprättelse. Det handlar också om den moraliska dimensionen av straff. Det är något som Miljöpartiet, tyvärr, helt och hållet har missat.

Anf. 144 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Låt mig föra fram en hypotes: Om vi skulle fråga ett brottsoffer i en rättegång om brottsoffret skulle föredra att förövaren sitter inne tre år i stället för två eller föredra att få 1 miljon kronor i handen, är jag inte säker på att den personen skulle föredra att pengarna används till det första alternativet.

Låt oss återgå till Kent Ekeroths hypotes om att spärra in alla brottslingar. Menar Kent Ekeroth att han skulle föredra ett system där varje person som någonsin har begått ett brott, vilket som helst, ska sitta inne resten av livet? Det är endast i det scenariot som det här resonemanget blir giltigt. Dessutom blir det endast giltigt om man kan anta att man spärrar in brottslingarna innan de begår brott.

Högre straff minskar inte de brott som redan begåtts och har inte den avhållande effekt som både Sverigedemokraterna och Alliansen verkar tro. Högre straff har heller inte den effekt på återfallsbrottslighet som man gärna vill hävda. Då är det andra insatser som spelar roll. Jag tror också att det ibland kan vara andra insatser som föredras av brottsoffren.

Därmed inte sagt att det inte blir fel ibland. Men jag tänker inte gå in och recensera domar som jag inte har läst. Det är en fråga för domstolarna i de enskilda fall som vi tar upp.

Anf. 145 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Ett fungerande rättsväsen är nödvändigt för varje fungerande stat. Ett rättsväsen som är effektivt och rättssäkert och upprätthåller lagar som stiftats i enlighet med folkviljan är nödvändigt för varje demokrati. Rättsfrågorna är i många stycken själva kärnan i det demokratiska samhällsbygget, en grund på vilken vi alla kan bygga vår del i det vi eftersträvar för att leva ett bra liv.

I ett fungerande rättssamhälle kan den som har rätt också få rätt. En fattig kan få rätt mot en rik, och en enskild kan få rätt mot ett

multinationellt företag med många tusen anställda. Den som blir utsatt för brott ska kunna räkna med att få hjälp snabbt och effektivt och bli bemött på ett bra sätt präglat av professionalism. Den som utsätter andra för brott ska räkna med att bli lagförd effektivt och rättssäkert. Och även den personen ska bemötas på ett korrekt sätt, präglat av professionalism.

Herr talman! När jag var liten var jag ofta hos min morfar på somrarna. Morfar var egentligen min gammelmorfar, min mammas morfar, men alla kallade honom bara morfar, så det gjorde jag också. Han bodde i en liten by i Gästrikland, Vinnarsjö, långt från närmaste centralort. Vi hade väldigt roligt. Han hade en väldigt stor humor, min morfar. Han brukade skoja om att den enda gång man såg polisen i byn var när de skulle till Bidells för att hämta ägg. Skillnaden i dag vad beträffar polisens synlighet i Vinnarsjö, så här nästan 40 år senare, är väl den att Bidells inte längre säljer några ägg.

Under alliansregeringens tid har förtroendet för rättsväsendet ökat, liksom människors upplevelse av trygghet. Detta är viktiga värden som även fortsättningsvis måste värnas. Polisens synlighet är oerhört viktig för att bygga det förtroende för rättsväsendet som det goda samhället behöver. Det är också en viktig del i människors känsla av trygghet att man faktiskt får hjälp den där gången då man verkligen behöver det.

Det är också därför vi i Centerpartiet och Alliansen trycker särskilt hårt på polisens lokala närvaro. Vi har också tagit initiativ till det tillkännagivande enligt vilket regeringen ska återkomma med en redovisning av vilka åtgärder man vidtar för att öka antalet lokala poliser. Detta syftar till att öka människors trygghet och öka risken att åka fast för den som skor sig på att utsätta andra för brott.

Herr talman! Sedan jag tillträdde som Centerpartiets rättspolitiska talesperson har jag fått en hel del samtal och mejl från centervänner runt om i landet som vittnar om hur inbrottsligor härjar i deras bygder. Det handlar inte bara om den rent ekonomiska skada och de praktiska besvär som följer av att man blir utsatt för denna typ av brott, utan också om den skada som kommer av att vi känner oss mindre trygga.

Detta måste ovillkorligen adresseras med stor kraft. Ibland avfärdas dessa brott som "vardagsbrott", men bara för att de är vanliga är de inte mindre allvarliga. Det är just tvärtom för att de drabbar så många som det är viktigt att vi bekämpar dem. Centerpartiet och Alliansen föreslår därför att straffen för bostadsinbrott ska skärpas och att de ska rubriceras som inbrottsstöld, med ett minimistraff på ett års fängelse.

Med tanke på vad vi hört hittills i debatten kan man tänka sig att vissa invänder mot detta och hävdar att strängare straff inte avskräcker från att begå sådana här brott. Om det kan man säkert ha många uppfattningar, men jag vet alldeles säkert att den som sitter inlåst inte samtidigt kan bryta sig in i någons hem, rota igenom hens privata saker och lägga vantarna på det som kan tänkas ha ett ekonomiskt värde, oaktat det personliga värde som finns för den som drabbas.

Herr talman! Man ska inte göra sig några illusioner. De kriminella ligor det i dessa fall är fråga om består säkert i många fall av människor som lever en kriminell livsstil. De bryr sig inte om fina – och i förekommande fall, kloka – ord från kammare och utskott. Kanske är de till och med i sin bottenlösa respektlöshet för lag och rätt så luttrade att

de inte ens bryr sig om budgetdebatterna angående utgiftsområde 4 i Sveriges riksdag.

Det som spelar roll för de kriminella är två saker: hur mycket de kan tjäna och hur stor risken är. Hur mycket de kan tjäna är det svårt för oss att göra någonting åt. Faktum är att åtminstone vi i Alliansen vill skapa förutsättningar för tillväxt i hela landet, något som i sin tur för med sig att människor kan köpa en massa saker som kan tänkas vara stöldbegärliga. Det är mot den andra punkten vår uppmärksamhet bör riktas: att öka risken för de kriminella.

Med fler lokala poliser ökar risken att åka fast, och med strängare straff höjer vi insatserna i det krassa spelet. Är det här tillräckligt? Detta måste följas upp mycket noggrant och om nödvändigt justeras, men alla ska vara fullständigt klara över en sak: Centerpartiet och Alliansen tar din trygghet på största allvar, oavsett vem du är, var du kommer ifrån och var i landet du bor. Och vi kommer aldrig, aldrig att backa från en rättspolitik där den tryggheten har en central betydelse.

(Applåder)

Anf. 146 LINDA SNECKER (V):

Herr talman! Åhörare! I dag debatterar vi utgiftsområde 4, som behandlar rättsväsendet. Det finns en enda anledning till att jag står här i dag, och det är att vinsterna i välfärden kommer att stoppas. Vänsterpartiets ingång till att förhandla budget med regeringen var en enda: Inga skattemedel ska gå till riskkapitalbolag som inte betalar skatt i Sverige.

Det är aldrig lätt att förutspå vad som kommer att ske i politiken. Men efter budgetomröstningen för några veckor sedan blev en sak väldigt tydlig. Sverige kunde ha fått en budget som tog tag i inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män, men vi fick i stället en högerskattesänkarbudget. Då blir politiken lätt att förutse. Höger är höger och vänster är vänster, och att vara rasist är att begära en budget som ändrar dagens migrations- och asylpolitik.

Alliansregeringen lekte under åtta år slarver med vår gemensamma välfärd, vilket resulterade i att mormor vanvårdades och inte fick de promenader hon hade rätt till och att våra förskoleelever fick äta knäckebröd för att lunchmaten tog slut. Det vi debatterar i dag är om vi vill ha 5 000 fler anställda i äldreomsorgen eller sänkt skatt för dem som redan har det riktigt bra.

Budgeten som regeringen och Vänsterpartiet lade fram var en helhet för ett bättre Sverige, ett rättvist Sverige med målet att utradera inkomstskillnaderna, ett mer feministiskt Sverige som skulle införa en samtyckeslagstiftning, ett Sverige där kvinno- och tjejjourerna skulle få en långsiktig finansiering. Men allt det här kan vi bara glömma.

Att regeringens och Vänsterpartiets budget nu har röstats bort betyder att man inte vill minska inkomstskillnaderna, att man inte vill stärka välfärden och att man inte vill sänka skatten för pensionärer. En trygg välfärds betydelse kan aldrig ignoreras, inte ens när vi i dag debatterar rättspolitik.

Rättspolitiken handlar nämligen om vilket samhälle vi vill ha. Vänsterpartiets ambition för rättspolitiken är ett tryggt samhälle, ett samhälle där det inte spelar någon roll var du föds, vem du älskar, vilken inkomst dina föräldrar har eller vilken skola du går i. Du ska vara lika trygg. Vänsterpartiets ambition för rättspolitiken är en feministisk

rättspolitik med ett starkt hbtq-fokus, en rättspolitik som motverkar rasism och främlingsfientlighet, något vi tyvärr ser växa i dagens Sverige.

Tryggheten har ökat i Sverige, men inte för alla grupper. Enligt en doktorsavhandling av kriminologen Eva Tiby har ungefär var fjärde homo- eller bisexuell person vid minst ett tillfälle utsatts för brott på grund av sin sexuella läggning.

Arbetena mot hatbrott och hatbrottslagstiftningen är oerhört viktiga eftersom alla, oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck, etnicitet, ålder eller kön, ska kunna delta i samhället på samma villkor.

Hatbrott är en benämning för en rad olika brott där gärningspersonens motiv är hat mot enskilda personer på grund av deras förmodade etnicitet, nationella ursprung eller sexuella läggning.

Homofobi, rashat, antisemitism, islamofobi, antiziganism och transfobi är några av de ideologiska system som underblåser hatbrott. För hatbrottsoffren är det särskilt traumatiskt att utsättas för brott för något man är eller ser ut att vara till skillnad från andra brott där man mer är på fel plats vid fel tillfälle.

Det är långt ifrån alla hatbrott som anmäls till polisen och registreras som just hatbrott. Mörkertalet gör att utvecklingen av hatbrott mot hbtq-personer inte går att utläsa enbart utifrån antalet polisanmälningar. När hatbrott inte synliggörs i polisanmälningarna kan man omöjligt redovisa dem på ett rättvisande sätt i statistiken.

Det leder till att en stor del av de anmälda brotten inte blir utredda. I mätningar som RFSL har genomfört säger 50–60 procent av hbtq-personerna att de har ett lågt förtroende för polis, socialtjänst och åklagare.

Att införa en brottskod hos polisen för att på ett bra sätt säkerställa statistik för hatbrott är en viktig åtgärd för att stärka hbtq-personers förtroende för rättsväsendet. Därför yrkar jag bifall till reservation 4.

I den här budgeten ser budgetramarna från regeringen tillsammans med Vänsterpartiet och från Alliansen exakt likadana ut. Betyder det att själva innehållet i politiken som bedrivs är detsamma i de här ramarna? Absolut inte.

En av de stora konflikterna mellan att vara borgerlig och att vara vänster är synen på människan. Alliansen har under åtta år skrikit efter högre straff och gör det fortfarande väldigt tydligt, som om högre straff skulle lösa samhällets problem med brottslighet.

Det finns inget i dag som säger att ökade straff leder till färre brott. Samtlig forskning i Sverige och utomlands visar på att frihetsberövande åtgärder är ineffektiva. Snarare leder frihetsberövande till anstaltsanpassning och till att det kriminella livet kommer en allt närmare. Hårdare straff har aldrig påverkat utvecklingen av kriminalitet, visar all forskning.

Att genomföra helt verkningslösa åtgärder utan någon som helst forskningsevidens är att vara populistisk och väldigt farlig, men det är exakt den politiken som populisterna i Alliansen gärna vill genomföra och som stöds av Sverigedemokraterna.

Vi har ett Sverige som ekonomiskt dras isär, och vi har ett Sverige där högt uppsatta politiker säger att vissa personer på grund av religion, etnicitet, hudfärg och språk inte får söka asyl från länder i krig och att

judar och romer inte får vara i vårt land. Vi har till och med talmän som säger detta.

Men vi har också en växande rörelse som säger precis tvärtom, som inte vill ha ekonomiska klyftor och som inte vill göra skillnad på person och person beroende på vilket språk du har.

Vi har en rörelse som vill ha mer feminism och jämställdhet och som vill ha trygghet på arbetsmarknaden, sjysta löner och ett klimatavtal i Lima som inte är pinsamt dåligt.

Någonstans där landar vi i justitieutskottets budget och i varför ett Sverige som håller ihop är så viktigt. För det är med mer jämställdhet, minskade ekonomiska klyftor och antirasism vi minskar brottsligheten, hatet och hoten. Det är precis därför vi debatterar i den här kammaren i dag.

Anf. 147 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Det är bra att Linda Snecker lyfter fram hatbrotten, eftersom det är oerhört allvarligt när människor kränks på olika sätt på grund av dem de är.

Jag skulle vilja fråga: Vilka konkreta initiativ och förslag har Vänsterpartiet presenterat för att vi ska bli bättre på att bekämpa hatbrotten inom svenskt rättsväsen?

Jag förstår av beskrivningen av Alliansens politik att Linda Snecker inte har satt sig in i det arbete som har pågått. Under den tidigare mandatperioden har vi tagit många initiativ på det här området, dels i tydliga riktlinjer till polis och rättsväsen, dels i att säkerställa utbildning i hur man ska arbeta för bättre insatser mot hatbrotten.

Vi har sett till att det nu finns särskilda hatbrottsenheter på flera orter i Sverige, det vill säga vi har gjort konkreta saker för att komma åt den kriminaliteten bättre.

När man står här och använder lång tid för att tala om vinster i välfärden och så vidare skulle jag vilja säga att några av de vinster i välfärden som jag tycker väldigt illa om är de kriminellas vinster. De tar av människors välfärd genom bostadsinbrott och stölder. De lurar människor på olika sätt för att dra till sig vinster.

Vilka konkreta förslag har Vänsterpartiet lagt fram för att stävja den typ av vinster som kriminella lever på? Ni har inte gjort någonting. De enda förslag ni presenterar går i motsatt riktning, och det är ganska allvarligt.

Vad, konkret, vill du göra på rättsväsendets område, Linda Snecker, för att få bättre hatbrottsbekämpning och för att säkerställa att kriminellas vinster kapas?

Anf. 148 LINDA SNECKER (V) replik:

Jag tycker att det var ganska tydligt, och jag lyfte fram en av de motioner som Vänsterpartiet har lagt fram inom hatbrottsområdet. Vi vill ha en brottskod hos polisen som registrerar hatbrott mot hbtq-personer för att kunna få en bra statistik. Vi vet att väldigt mycket bygger på statistik när det gäller hur saker och ting utreds. Därför lyfter vi fram denna motion.

Det är en stor konkret del som behandlas i budgeten, och vi lyfter fram den till votering i morgon bitti.

Vänsterpartiet fokuserar mycket på hatbrott mot hbtq-personer. Vi gör det därför att vi ser att det arbete som har gjorts må vara bra, men det är inte tillräckligt. Som du vet – du har ju varit minister, Beatrice Ask – tar det lång tid att jobba sig fram till någonting riktigt bra. Det behövs lite fler åtgärder.

Precis som jag sa i mitt anförande är det fortfarande väldigt många hbtq-personer som känner sig otrygga och utsatta och som saknar förtroende för rättsväsendet och även för den kommunala verksamheten via socialtjänsten. Det finns mycket att göra inom det området, och därför lyfter jag och Vänsterpartiet fram de frågorna.

Det är alltid kul att komma in på vinster i välfärden tillsammans med en moderat. Du berör en otroligt stor missuppfattning och nästan naivitet om vad vinster i välfärden innebär, Beatrice Ask. Du är en väldigt erfaren politiker och vet mycket väl att vinster i välfärden handlar om riskkapitalbolag och andra privata företag som tar dina och mina skattemedel – vi betalar ganska mycket skatt som riksdagsledamöter.

I stället för att ge mormor promenader och bra mat till våra förskole-elever hamnar pengarna i deras egna fickor. Det är vad vinster i välfärden handlar om. Det är därför jag tar upp frågan. Annars skulle jag inte stå här i dag.

Anf. 149 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Nu handlar denna debatt om rättsväsendet, och då är det rimligt att prata om sådant som rör det. Även om jag mycket väl kan definitionen i andra sammanhang finns det vinster i välfärden som handlar om kriminellas vinster. Det är väl ändå intressant att veta om Vänsterpartiet har någon idé om hur man ska kapa de rikedomar kriminella skaffar sig på andras bekostnad.

För att återgå till hbtq-problematiken tar jag den på stort allvar. Det är många som känner sig kränkta, och det är bra att lyfta upp den frågan. Det enda Vänsterpartiet kommer på är att man ska ta ett riksdagsbeslut om en kodning i brottsofferstatistiken. Det är möjligt att det är en otroligt viktig sak, men det måste väl finnas mycket mer att göra på detta område.

Jag tror att det konkreta arbete som alliansregeringen bedrev i form av att rikta uppdrag till polis och rättsväsen för ökad kompetensutveckling, för metodutveckling och för att se till att vi får team, grupper, avdelningar och enheter som särskilt kan arbeta mot sådan kriminalitet på plats. Det är sådant som gör skillnad, som gör att den som blivit utsatt för ett hatbrott känner sig bemött på ett bättre sätt och som gör att uppkläringen kan bli något bättre.

Sedan finns det naturligtvis otroligt mycket att göra i värderingar. Men jag är fortfarande väldigt intresserad av detta: Finns det någonting annat än ett riksdagsbeslut om en kod som Vänsterpartiet har på hög för att förbättra detta arbete? Finns det bra förslag kommer jag att vara den första att tacka ja till dem.

Anf. 150 LINDA SNECKER (V) replik:

Till att börja med var det du som tog upp vinster i välfärden, Beatrice Ask, och då replikerade jag på detta.

Vi har väldigt bra hbtq-politik i Vänsterpartiet. Jag är väldigt glad att du tar upp det, för det är en av våra stora hjärtefrågor.

Som du vet kan man inte lägga fram all politik på en gång, speciellt inte i en budget. Det har vi inte heller gjort, för så arbetar man inte här i riksdagen.

Jag tror även att det svar jag nu ger inte kommer att göra dig nöjd. För att få ett tryggt rättsväsen för hbtq-personer handlar det inte bara om fokusering på rättsväsendet. Det är inte bara olika slags regleringsbrev till polisen, åklagarna eller domstolarna, utan det handlar om en stark välfärd, en välfärd som vi kan lita på. Det handlar om att vi måste lägga resurser på skolan. Det handlar om att vi måste se till att våra skattemedel inte slarvas bort.

Vi hade en väldigt bra budget för hur Sverige skulle komma bättre på fötter, hur Sverige skulle få ett tryggare rättsväsen, men den röstade du bort. Tillsammans med Sverigedemokraterna röstade ni i Alliansen bort den budgeten. Det är självklart svårt att genomföra alla delar i sin politik när budgeten har fallit.

Men tro mig, Beatrice Ask! Vi i Vänsterpartiet är fyllda av idéer. Jag delar gärna med mig av de idéer som vi har. Men det är svårt att genomföra politiken när ens budget har blivit bortröstad för bara några veckor sedan.

Anf. 151 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag undrade för ett ögonblick ifall jag satt i en debatt med justitieutskottet om JuU1 eller inte. När jag tittade på klockan under Linda Sneckers anförande gick det runt tre minuter innan hon började prata om kriminalpolitik, men till slut gjorde hon det.

Därför ska jag inte ge mig in på att diskutera vinster i välfärden, till exempel om Vänsterpartiet vill stoppa vinsterna i invandringsindustrin eller inte, eftersom den här debatten inte handlar om det.

Jag ska inte heller referera till den av Vänsterpartiet stödda budgeten och jämföra den med Sverigedemokraternas budget, till exempel det faktum att Sverigedemokraterna lägger 3,2 miljarder mer än vad Vänsterpartiet vill på hälso- och sjukvård, 300 miljoner mer på ekonomisk trygghet eller vad det nu kan vara. Jag ska inte ta upp det, för det är inte det debatten handlar om.

Jag ska inte heller ta upp påståendet i Linda Sneckers anförande om att restriktiv invandringspolitik skulle vara lika med rasism. Om man tyckte så skulle man samtidigt tycka att Finland, Danmark, Norge och mer eller mindre alla länder i Europa, eller västvärlden för den delen, är rasister. Vi ska lämna det därhän.

Jag tänkte prata om hatbrott. Så som hatbrottsstatistiken har kommit att användas i Sverige i dag har den tyvärr exkluderat svenskar.

År 2003 gick Justitiekanslern ut och sa:

”Syftet vid tillkomsten av straffstadgandet om hets mot folkgrupp var att tillförsäkra minoritetsgrupper av skilda sammansättningar och bekännare av olika trosuppfattningar ett rättsskydd. Det fallet att någon uttrycker kritik mot svenskar torde inte ha varit avsett att träffas av straffstadgandet.”

Vidare sa en åklagare 2013: ”Om en invandrare säger din ’jävla svenne’ till en svensk är det inte ett hatbrott men om svensken svarar

med 'ska du säga din jävla blatte' då blir det plötsligt ett hatbrott därför att invandraren tillhör en minoritet."

Det var alltså Justitiekanslern som konstaterade det 2003, och tio år senare konstaterar en åklagare att straffskärpningsgrunden i brottsbalken inte heller är applicerbar på svenskar.

Vill Vänsterpartiet göra någonting åt detta?

Anf. 152 LINDA SNECKER (V) replik:

Ja, Kent Ekeröth, jag har läst er motion. Det visar bara att Sverigedemokraterna är ett cyniskt högerparti som ställer utsatta grupper mot varandra, samtidigt som ni låtsas stå på Svenssons sida. Ni har inga idéer och inga konkreta förslag bortom invandringen. All er politik kokar ned till det.

Ni pratar gärna om att göra tillvaron bättre för pensionärer och undersköterskor, men när ni ställs inför konkreta politiska förslag som påverkar de grupperna röstar ni nej utan att blinka, på grund av den så kallade invandringspolitiken.

För er handlar politiken bara om maktspel. För er handlar det om olika spelteorier. För er handlar det om att se bra ut i medierna. Hur ska man någonsin kunna lita på Sverigedemokraterna när allting bara handlar om maktspel?

Ni hade chansen att rösta på en budget som sänkte skatten för pensionärerna. Ni röstade nej till det. Ni hade chansen att rösta på en budget som tog tag i hatbrottsproblematiken, bland annat mot hbtq-personer. Ni röstade nej till det.

Nu står du här och hittar på något slags ny definition av hatbrott. Jag kan inte ta det på allvar.

Anf. 153 KENT EKERÖTH (SD) replik:

Herr talman! Linda Snecker försöker inte ens närma sig området och svara på min fråga.

Jag ställde en fråga ifall Vänsterpartiet är nöjt med den ordningen där svenskar i praktiken inte omfattas av hets mot folkgrupp eller den straffskärpningsgrund som finns i brottsbalken. För Vänsterpartiet verkar det vara helt okej att svenskar inte ska ha samma rättsskydd som andra med annan etnisk bakgrund. För Vänsterpartiet är det inget problem.

Svenskar kan alltså diskrimineras i sitt eget land enligt Vänsterpartiet. Jag är inte förvånad, men jag vill ändå ha det svart på vitt. Vi har Justitiekanslern och vi har åklagare som konstaterar det här, bland annat, men det har Vänsterpartiet inga problem med.

Om vi ändå inte ska prata om kriminalpolitik – Linda Snecker verkar inte vara jätteintresserad av att göra det, för hon går hela tiden över till någonting helt annat – påstår hon att all politik i Sverigedemokraternas värld handlar om invandringen. Problemet är att invandringen påverkar alla politiska områden. Den påverkar kriminalpolitiken, den påverkar statsfinanserna och den påverkar bostadsbyggandet. Den påverkar allting, precis som människor påverkar allting.

Snecker är inne på att vi hade chansen att rösta på en budget som utjämnar pensionärsskatten. Men vet ni vad? Det hade alla andra i riksdagen också genom att rösta på SD:s budget, som tar bort hela

skillnaden i pensionärsskatten, inte bara lite grann och några små ansatser ute i kanten som den budget gjorde som Vänsterpartiet stödde.

Vår budget, som jag var inne på innan, har mycket större anslag till sjukvården i Sverige. Det är över 3 miljarder bara för första året, och då pratar vi inte ens om år tre, fyra och fem. Vi har mycket större anslag till ekonomisk trygghet för familjer med barn och det ena med det tredje.

Vänsterpartiet hade också valet, precis som den rödgröna regeringen och precis som Alliansen, att rösta på en budget som dels ger mer till välfärden, dels sänker skatterna. Vi kan göra både och, för vi prioriterar annorlunda på det enda område som ingen av er andra vågar prioritera, nämligen invandringen. Vill man verkligen ha en bra budget som gör någonting åt det här, fast på riktigt, blir det naturligt att rösta på Sverigedemokraternas budget.

Anf. 154 LINDA SNECKER (V) replik:

Men inte ens du röstade ju på Sverigedemokraternas budget. Du fällde en annan budget. Inte ens du röstade på den. Det var inte det ni ville ha. Ni vill ha maktspel. Det är det som är viktigt för Sverigedemokraterna.

Jag vet att ni i Sverigedemokraterna formaterar om hela politiken och gör det så att den passar era olika syften. Det är väldigt sorgligt.

I frågan om hatbrott har ni jobbat fram det så att man alltid kan känna sig kränkt även om man definierar sig som svensk. Fast det gör inte alla – vi vet ju knappt vilka som är svenskar här.

Men, Kent Ekeröth, homofobi, rashat, antisemitism, islamofobi, antiziganism och transfobi är, som jag sa i mitt anförande, några av de ideologiska system som underblåser hatbrott. Det är där hatbrottslagstiftningen ligger. Det är det vi ska fokusera på, inte på den stora majoritet i Sverige som inte upplever hat och hot.

Vi ska fokusera på den minoritet som upplever hat och hot på grund av etnicitet, språk, sexuell identitet eller sexuell läggning. Det finns väldigt mycket att fokusera på där. I stället väljer du att fokusera på någonting som i princip inte existerar.

Det är så er politik är. Den existerar i princip inte om den inte fokuserar på vad ni kallar invandringspolitiken.

Jag är ledsen, men jag tänker inte uppmärksamma den fokuseringen längre. Kent Ekeröth vet mycket väl vad hatbrott innebär.

Anf. 155 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Det är min 17:e budgetdebatt här. Det är lite yvigt i inläggen, kan jag konstatera.

För mig som företrädare för Folkpartiet liberalerna är det här området extremt centralt. Det är socialpolitik som handlar om att se till att de mest utsatta människorna får chans att förverkliga sina livschanser och leva sina drömmar.

Det är nämligen inte de välbeställda som drabbas mest av brott utan de redan marginaliserade, de redan utsatta, de socioekonomiskt svaga grupperna som har det absolut tuffast. Det är de som drabbas mest i områden där man hävdar att polisen har tappat greppet. Det är de människorna som kanske skulle ha sin rättgång i Rättscentrum i Malmö när någon bombade det och nu inte får sin upprättelse.

Är man intresserad av sociala förutsättningar och rättvisa i Sverige, mina vänner, då är det här ett väldigt viktigt område att debattera.

När vi tittar tillbaka några år kan jag dock konstatera att vi kan vara lite stolta på vissa sätt. Vi kan inte vara helt nöjda, men vi kan konstatera att vi ligger ganska bra till relativt sett. När World Justice Project rangordnar rättsväsen runt om i världen i jämförbara länder ligger Sverige väldigt ofta i topp. Vi är inte bäst på allt. Vi har en klar förbättringspotential här och där, herr talman, men vi ligger bra till.

Ungdomsbrottsligheten har minskat rätt rejält. Dagens ungdomar som går i nian är mycket bättre än vad jag och mina kompisar var när vi gick i nian. Det kan man tolka hur man vill, men så är det. Det är en framgång. Kriminologerna brukar säga att det är en internationell trend, och det kan man väl i och för sig säga, men det kanske finns politiska insatser i hela västvärlden som har minskat brottsligheten: stärkt föräldraansvar, aktiv socialpolitik och stöd till den ideella sektorn för att hjälpa också den som har det svårt och inte av egen kraft kan driva fram aktiviteter. Det kan också vara så att polis, skola och socialtjänst har gjort fantastiska insatser i Sverige.

Sedan 2006 ser vi generellt, tack vare en satsning på rättsväsendet på 5 miljarder, att vi har en brottslighet som definitivt inte ökar utan snarare minskar. Man kan glädjas något åt detta. För varje brott som inte begås är det ju en människa som inte får sitt liv förstört. Det är en väldigt viktig vinst för oss i Folkpartiet.

Socialpolitik och rättspolitik går hand i hand. Jag har hört några av de lite mer yviga inläggen, och vi kan bara konstatera att vi har en väldigt hög sysselsättning i Sverige. Vi har aldrig haft så mycket resurser i välfärden. Vi kan önska att vi hade ännu mer, men aldrig någonsin i mänsklighetens historia i landet Sverige har det funnits mer resurser i välfärden. Det kan vara mer, och det arbetar vi för.

Där har vi ett ansvar på andra politikområden, där andra utskott debatterar hur vi skapar resurser för ökad välfärd så att vi får kakan att växa och därmed mer pengar till det vi tycker är viktigt. Vi i Folkpartiet älskar höga skatteintäkter. Jag är nästan sjukligt besatt av det, för då kan jag använda det till bra saker.

En del här inne tycker att det är höga skatter vi ska ha, men det har ju ingen koppling till välfärd. Det kan snarare driva ut grunden för välfärden. Det är dock en annan debatt, herr talman.

Jag vill också nämna polisen, för där har vi en viktig sak som vi har jobbat med i många år. Nu går vi in i en ny organisation, och för Folkpartiet är det centralt att det här nu omsätts i en väl fungerande polismodell, en enmyndighet, som både är nationellt effektiv och får en stark lokal förankring. Vi kan aldrig minska brottsligheten om det inte finns en stark polisiär lokal förankring som kan jobba ihop med ideella krafter, skola, socialtjänst, näringsliv och alla andra som jobbar för att just skapa trygghet och minska brottsligheten.

Detta kommer vi att följa mycket noga. Som nämndes här tidigare är vi ju väldigt överens om nivån i budgeten. Det är nästan lite lustigt. Det är exakt lika mellan Alliansen och den rödgröna regeringen.

Det är ändå klart att jag och Folkpartiet ser att framåt, bortom hörnet, kommer det att kunna krävas några ytterligare påslag för att polisens

reformer ska kunna komma på plats på ett bra sätt. Vi får återkomma till det i nästa budgetförhandling. Då får vi också se vilken regering vi har.

Här är en bra grund lagd som vi lägger bredvid de åtgärder vi har gjort under senare år, där vi har genomfört en hel del nödvändiga straffskärpningar. Vi har vässat en del av polisens verktyg. På ledarskapssidan har vi genomfört ganska stora förändringar. När jag började i justitieutskottet fanns det knappt en ledarskapskurs inom polisen. Här har man gjort stora förbättringar på senare år, och vi ser en allt högre numerär i polisen som jobbar allt bättre.

Jag tror också att vi kommer att fortsätta diskutera det som är grunden. Nu får polisen mer ansvar från åklagarna för att jobba effektivare. Det är bra. Vi ser också en pågående diskussion om hur vi ska få in fler experter för att komma åt inte minst grov brottslighet.

Tiden springer iväg. När det gäller brottsligheten vill jag påstå att man självklart ska vara beredd att skärpa straff. Skärpta straff kan minska brottsligheten. Vi har skärpt straffen, och brottsligheten har delvis minskat.

Man måste dock se vilken brottslighet vi talar om. Här nämndes, som jag kunde bedöma det, misshandel av normalgraden. Jag delar Annika Hirvonens åsikt att det inte är någon som gör en överlagd beräkning att nu har det blivit en månad dyrare att sitta i fängelse om jag ger mig in i den här misshandeln. Men talar vi om grov organiserad brottslighet och om personer som använder sig av vapen och gör mycket kalkylerade och övervägda val spelar det en stor roll.

Något annat som spelar roll är att vi har en alldeles för slapp syn på återfall. Människor som återkommande begår brott behöver få längre tid till rehabilitering. Det är också Folkpartiets mål, och jag tycker att det också framgår i den här budgeten, som vi har en rätt bred enighet om, att svensk kriminalvård i dag ligger rätt bra till när det gäller att leverera. Vi har aldrig haft så mycket arbete, utbildning och vård och behandling av de människor som vi låser in. Det är också en viktig ambition för att se till att man kommer ut bättre rustad än man kom in. Det kan vara väldigt bra för många människor: De börjar sitt nya liv när de får ett straff och en rehabilitering, för det får man i svenska fängelser.

Även detta kan bli bättre, men ser vi internationellt är det folk som står i kö för att komma hit och se vad de kan lära av Sverige.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och beklagar tidsöverdraget i denna yviga debatt. Även jag har säkert bidragit till denna yvighet.

(Applåder)

Anf. 156 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Ibland när man begär replik kan det bli konfrontativt. Den här repliken begär jag dock för att ställa två frågor som jag är uppriktigt intresserad av.

Johan Pehrson nämner att polismyndigheten kanske behöver mer pengar. Vi sverigedemokrater har anslagit mer pengar. Jag undrar lite hur Alliansen och Folkpartiet i det här fallet prioriterade med tanke på att Polisorganisationskommittén så tydligt sagt att de behövde ungefär 1 miljard mer.

Johan Pehrson nämner också återfallsförbrytare och att vi måste göra någonting åt straffen där. Det håller jag helt med om. Det är någonting som Sverigedemokraterna närmast har tjtat om i fyra år under den föregående mandatperioden när Folkpartiet var en del av regeringen.

Det var ju inte så länge sedan Folkpartiet lämnade regeringsmakten, och då undrar jag varför inte någonting har gjorts under de föregående fyra åren, trots att vi tjtade om det tid efter annan. Jag hade till och med en interpellationsdebatt med Beatrice Ask där hon tog upp låga straff framför allt för unga i dag.

Det var inte så mycket som gjordes på det området, inte heller för återfallsförbrytare. Med tanke på att Folkpartiet står här framme och påpekar behovet av detta, vilket vi är helt överens om, undrar jag vad som hände under de föregående fyra åren.

Anf. 157 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Jag försökte ha lite perspektiv genom att tala om att det har hänt en del de senaste åren och om var vi befinner oss relativt sett. Även om vi möjligtvis inte är nöjda kan vi i alla fall vara lite stolta över vissa saker som vi har gjort i rättsstaten Sverige.

Vad gäller ekonomin har jag också träffat Genomförandekommittén och bekymrat tagit del av den oro som finns. Jag kan också notera att vi återigen har rekordanslag till polisen. Det har inte alltid varit så. Det tenderar vara så att pengarna aldrig räcker för myndigheterna. En erfarenhet man får när man sitter i regering är att man måste ha rätt strama tyglar och följa verksamheten så noga att det inte är något som är riktigt viktigt som kan förstöras. En del reformer får man skjuta lite på, för man kan inte göra allt gott på en gång.

Därför säger jag att min och Folkpartiet liberalernas bedömning är att de 2015 klarar verksamheten med nuvarande krediter, en bedömning som rätt många här inne delar. Men jag tror att vi får komma tillbaka redan till 2016 och se vad som händer under åren som kommer.

När det gäller återfall skärpte vi mängder av straff. Det är lite speciellt här att man får skäll för att man har skärpt straffen och får skäll för att man inte har skärpt straffen. Då kan man känna att det är ganska bra att ligga i mitten. Inför det kommande valet kan man ju alltid proteströsta på ett mittenparti. Det var ett inlägg i valdebatten, kanske inte ett svar på Kent Ekeröths fråga.

Vi är av uppfattningen att det som nu har tagits fram i form av direktiv kommer att leda till en skärpt syn på detta. Jag tycker att tanken om tredje gången gillt kanske inte är så fräsch, men människor som gång på gång av olika skäl, antingen kalkylerat eller beroende på missbruk eller andra problem, kommer tillbaka i brottslighet bör ha en längre tid för rehabilitering. Det är bra både för den som låses in och för samhället, vill jag understryka.

Anf. 158 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag tänkte faktiskt tanken att myndigheter alltid vill ha mer pengar. Så är det säkert. Den insikten får man alldeles säkert ännu mer när man sitter i en regering. Där håller jag med om att man måste vara vaksam.

När det gäller till exempel Säkerhetspolisen har det varit tydligt att de facto behöver mer pengar, inte minst för personskydd, för en eventuell upptrappning av terrorism och även till Kriminalvården, även om beläggningen på de svenska fängelserna i och för sig har sjunkit markant. Men det finns fortfarande behov, som polisorganisationen menade. Vi har ju pengar för att komma till rätta med det här.

Det är ändå bra att Folkpartiet har aviserat att de kanske är intresserade av att höja de här anslagen. Beroende på vilken regeringskonstellation vi får i framtiden kan vi se ifall vi till och med kan bli överens om det.

När det gäller mängdbrott har Alliansen – det får vi ge dem – gjort vissa förbättringar. Tyvärr har förbättringarna inte varit i den omfattning som jag menar behövs och som uppenbarligen också Johan Pehrson menar behövs. Jag tycker att det är konstigt att den här insikten kommer när man är i opposition. Ibland kanske det kan vara lättare att lägga fram förslag i opposition än i regering, då man kanske måste ta hänsyn till andra aspekter. Men att den här insikten kommer så tätt inpå ett regeringsinnehav gör mig lite konfunderad. Varför gjorde man då ingenting under de fyra år då man satt i regering? Då kunde ni ha fått stöd för det i den här kammaren med vår hjälp, för vi anser att dagens nivåer är för låga, framför allt när det gäller våldsbrott mot person som gör att man får både psykiska och fysiska men resten av livet. Jag menar att det fanns utrymme redan under förra mandatperioden att driva igenom det här. Det var därför jag ställde frågan. Men jag hoppas att vi kan återkomma till frågan snart.

Anf. 159 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Jag ska ge Kent Ekeröth ännu fler argument. Vi satt faktiskt i regering i åtta år, så man kanske kan tycka att det borde ha hänt ännu mer.

Vi borde ha suttit i åtta år till. Det är åtminstone rätt många internationella bedömare, även om inte alla här i kammaren delar uppfattningen, som tycker att det är konstigt att man röstade bort en så otroligt kompetent regering som har lett Sverige så starkt i en tid av mycket stor oro. Men nu är det som det är, och vi satsar helt enkelt på att komma tillbaka.

Säpo nämndes här. Ja, de har också fått rejäla resurstillskott, liksom Kriminalvården.

Kriminalvården är intressant att tala om när jag ändå har lite tid över, herr talman. Man måste komma ihåg att detta med straff inte bara gäller fängelse. Ett straff kan också vara elektronisk övervakning. Det är en påföljdsform som firar 20 år i år och som vi har utvecklat alltmer. Det kan ofta vara mycket bättre som påföljd, för det leder till att fler personer får hjälp och stöd i att avhålla sig från brott. Det är en ganska tuff åtgärd som man kan få under en längre tid och inte minst under utslussning. Det är bland annat det som lett till att vi har fått ned beläggningsgraden något på våra fängelser, dock inte bara.

Jag noterar att Kent Ekeröth inte är nöjd. Vi är nog inte alltid nöjda med samma saker. Men jag tycker att vi har gjort framsteg här, och det finns mer att göra. Låt oss från Alliansens sida återkomma med de förslag som redan ligger på bordet och driva igenom dem. Jag hoppas att

vi inte minst kan fortsätta att ha ett bra samarbete med Socialdemokraterna och se till att vi kommer med nya förslag, för det här området är under ständig utveckling. Men glöm aldrig, herr talman, att vi har ett rättsväsen i relativ internationell världsklass!
(Applåder)

Anf. 160 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Som mina allianskolleger tidigare har varit inne på har vi fyra tillkännagivanden på bordet i dag i riksdagens kammare. Jag kommer i mitt anförande att fokusera på tillkännagivandet om att prioritera bostadsinbrotten.

Julen närmar sig och många är långlediga och reser bort till släkt, vänner och familj. Researrangörerna upplever en högkonjunktur. Dessvärre innebär vintermånaderna också en högkonjunktur för bostadsinbrotten.

Enligt Brås nationella trygghetsundersökning är bostadsinbrott det brott som flest människor oroar sig över. Framför allt gäller det boende i enskilt belägna villor på landsbygden långt ifrån närmaste polisstation. Denna oro måste vi som förtroendevalda, folkvalda politiker ta på största allvar.

Att drabbas av ett inbrott i sin bostad är en mycket obehaglig upplevelse. Det är fruktansvärt att bli bestulen på sina ägodelar, men att berövas känslan av att vara trygg i sitt eget hem är ofta den värsta stölden.

Därför är det bra att justitieutskottet tillstyrker Kristdemokraternas motion och Alliansens förslag och beslutat att prioritera kampen mot bostadsinbrott. Vid omröstningen här i riksdagen i morgon kommer dock regeringspartierna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, tillsammans med Vänsterpartiet att rösta emot förslaget.

Vi har i kammaren tidigare hört försök från regeringspartierna att förklara varför man inte stöder förslaget. Men oavsett på vilka grunder man inte stöder att prioritera bostadsinbrotten kommer det, som det ser ut, att bli ett tillkännagivande till regeringen. Då måste regeringen lyda riksdagen som skickar en tydlig signal om att det här är något som ska prioriteras. Det är inte fritt valt arbete. Därför är frågan till Socialdemokraterna: Hur kommer ni att arbeta för att prioritera bostadsinbrotten?

Kampen mot bostadsinbrotten borde vara en självklarhet. Förra året anmäldes 21 000 bostadsinbrott i Sverige, varav 13 700 var villainbrott. Bara 4 procent av bostadsinbrotten klaras upp. Ofta utreds anmälda bostadsinbrott inte alls. Vår bedömning är att straffskalan är för låg eftersom polisen inte prioriterar den här typen av brott. Därför vill vi i Kristdemokraterna tillsammans med Alliansen införa en ny brottsrubricering, inbrottsstöld, för att prioritera bekämpning av den här typen av brott och för att den kränkning som det innebär ska ge ett straff som står i proportion till brottet.

Vi har under debatten haft en diskussion om vad straff har för effekt på brott. Här handlar det förstås om att ge upprättelse till brottsoffret. Det handlar också om att hindra brottsaktiva från att begå de här brotten. Det innebär också att man som gärningsman ska kunna sona sitt brott. Därför

tycker vi att vi ska ha en ny brottsrubricering med ett års fängelse som lägsta straff.

Vi har hört Miljöpartiet i debatten säga: Vi vet att högre straff inte leder till färre brott. Min fråga till Miljöpartiets samarbetspartner i den så kallade samarbetsregeringen, Socialdemokraterna, är: Delar ni bedömningen att högre straff i det här fallet inte skulle leda till färre brott? Delar ni de inlägg vi har hört i kammaren i dag från Miljöpartiet? De har varit något förvirrande när det gäller om straffet för ett brott har en effekt och att man kan höja straffen för att få en högre prioritet.

Delar ni i Socialdemokraterna i praktiken åsikten att man då också skulle kunna sänka straffen utan att det skulle ha någon effekt?

Som min allianskollega Johan Pehrson var inne på har vi en grov organiserad brottslighet som beräknar kostnaderna för att göra brott. Då får priset inte vara för lågt, för då får vi problem.

Därför har Kristdemokraterna gått till val på att prioritera kampen mot bostadsinbrotten. Tillsammans med Alliansen vill vi skärpa straffen och införa, som jag sa, den nya brottsrubriceringen inbrottsstöld, med fängelse på minst ett år.

För att öka tryggheten är det viktigt att polisen är närvarande och löser vardagsbrotten, inte minst på landsbygden. Därför måste polisen tydligare prioritera brott som drabbar människor i vardagen. Fler brott måste klaras upp, och handläggningstiderna behöver bli kortare. För att klara uppgiften är det avgörande att polisens omorganisation leder till att det blir fler synliga poliser med närvaro i hela landet. Här finns också ett tillkännagivande som jag välkomnar.

I övrigt instämmer jag i vad mina allianskolleger tidigare anför. Jag står bakom utskottets två ytterligare tillkännagivanden och Alliansens förslag i betänkandet, men för att spara tid i voteringen yrkar jag inte bifall till Alliansens reservationer.

(Applåder)

Anf. 161 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Inledningsvis vill jag be om ursäkt för förvirringen i det förra replikskiftet, för jag förstår det verkligen. Jag blev helt ställd av att tillskrivas så märkliga åsikter på detta oseriösa sätt. Det var inget jag förväntade mig i min första budgetdebatt i kammaren.

Så till frågorna. Andreas Carlson frågade vad vi tycker. Jag tycker att vi inte ska basera vår politik på vad vi tycker. Vi måste basera politiken på den kunskap som finns om vilka åtgärder som faktiskt fungerar för att förebygga brott. Här finns det mycket bra forskning.

När det gäller att prioritera inbrott låter det på Alliansens företrädare som att vi inte vill göra det. Men sanningen är, vilket man också kan läsa i reservationen, att vi inte vill bifalla denna motion eftersom den slår in öppna dörrar. Det pågår redan ett arbete med att förbättra hanteringen av bostadsinbrott eftersom den frågan är prioriterad.

Att tillsammans med brott mot djurrättsaktivister lyfta fram detta särskilt ger konstiga signaler. Jag vill i alla fall inte sända signalen att brott av djurrättsaktivister är allvarligare än brott av andra aktivister eller människor med andra motiv, sexualbrott, som har diskuterats tidigare, hatbrott med mera. Det är att slå in öppna dörrar.

Frågan blir snarare: Menar ni att dessa två brottskategorier är viktigare än allt annat, viktigare än grov organiserad brottslighet, kampen mot terrorism och så vidare?

Anf. 162 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar för klargörandet. En parentes kan vara att se på den forskning som lyfter fram den andra sidan av myntet där vi faktiskt ser effekter av att brott inte lönar sig när ett straff står i proportion till det brott som har utförts.

Annika Hirvonen frågar mig om två tillkännagivanden. När det gäller brott som har begåtts av djurrättsaktivister har vi, som tidigare debattörer varit inne på, ett reellt problem när enskilda näringsidkare utsätts för hot och attentat och ärendena hamnar mellan polisen och säkerhetspolisen. De hamnar mellan två stolar. Därför tycker Alliansen att det är nödvändigt att prioritera det, sätta ljuset på det och från politikens sida säga att det inte är okej. Den här brottsligheten är inte okej, och den måste vi sätta fokus på.

Enligt Brå är bostadsinbrott den brottslighet flest oroar sig över. I oktober, november och december ökar bostadsinbrotten. Vi går mot juluppehåll i riksdagen, men kriminella som begår bostadsinbrott tar inte julleddigt. Därför är det oerhört viktigt att prioritera kampen mot bostadsinbrott och vardagsbrottslighet.

Annika Hirvonen företräder regeringen i denna debatt. Vid omröstningen i morgon kommer detta att gå igenom om inte en stor andel av kammarens ledamöter trycker fel eller hinner ändra sig under natten. Vad planerar regeringen att göra för att följa riksdagens direktiv? Vad finns i lådan hos regeringen för att följa det tillkännagivande som riksdagen fastställer?

Anf. 163 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

I vår reservation kan man läsa vad regeringen redan gör och kommer att fortsätta att göra för att fokusera på att bekämpa bostadsinbrotten. Andreas Carlson behöver inte oro sig för att detta arbete inte kommer att fortsätta, precis som det hade gjort utan detta tillkännagivande som slår in öppna dörrar.

Angående detta med forskning ser jag mycket fram emot att byta rapporter med Andreas Carlson. Han får gärna skicka över de rapporter som han menar visar på att högre straff leder till färre brott.

Det viktiga som jag vill trycka på och lyfta fram är att vi inte ska ägna oss åt att ensidigt öka repressionsnivån i samhället om vi inte har goda skäl för det. Ett gott skäl kan vara att det prioriteras upp, och det var Andreas Carlson tydlig med till skillnad från sina kolleger som förespråkar högre straff för än det ena, än det andra.

Jag fick inte svar på min fråga. Menar Andreas Carlson att Kristdemokraterna tycker att brott av djurrättsaktivister ihop med bostadsinbrott är det viktigaste, att det går före sexualbrott, hatbrott, terrorism, grov organiserad brottslighet, brott mot barn och våld i nära relationer? Menar Kristdemokraterna att brott av djurrättsaktivister är nummer ett?

Anf. 164 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag blir lite fundersam över frågan. Att jag säger att det är ett problem att enskilda näringsidkare utsätts för hot och attentat och att det faller mellan två stolar och att jag vill göra något åt det, att jag vill sätta hårt mot hårt och att jag inte kan acceptera det innebär inte att jag vill riva betänkandet i övrigt och slänga det i pappersinsamlingen på vägen ut.

Vi måste kunna ta upp problem som vi ser. Vi har flaggat för detta, och i morgon kommer vi att rösta i denna fråga. Här finns ett tillkännagivande till regeringen från justitieutskottet. Jag ser fram emot regeringens arbete när det gäller just brott som begås av djurrättsaktivister och hur regeringen avser att lyssna till riksdagens vilja och yttrande.

Annika Hirvonen säger att jag inte behöver oroa mig för att regeringen inte ska ta bostadsinbrotten på allvar. Men utifrån den debatt vi har haft och synen på brott och straff är jag ändå lite orolig för att man inte ser den allvarliga kränkning som det innebär för många människor och den oro som finns hos en stor andel av befolkningen. Det gäller inte minst bland dem som bor på landsbygden där man, som Johan Hedin var inne på, endast ser polisen i undantagsfall. Det är långt från Södermalm där man hör polisbilar hela tiden och långt från storstäderna där man ser polisen.

Vi kristdemokrater bedömer det som oerhört viktigt att vi skärper straffen för denna typ av allvarliga brott för att de ska prioriteras högre. Det går väl i linje med det arbete som redan är igång, men vi behöver också skärpa straffen för att prioritera upp de vardagsbrott som människor upplever som allvarliga och oroande.

(Applåder)

Anf. 165 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Tror Andreas Carlson på den nya organisationen för polismyndigheten? Gör Andreas Carlson det tror jag att det finns goda förutsättningar att uppnå precis det han vill att riksdagen ska tillkännage och som riksdagen i morgon säkert kommer att tillkännage, nämligen att organisationen ska ha möjligheten, förutsättningen och kapaciteten att uppnå det.

Vi har tillsammans gett tillkännagivanden om att vi vill ha mer lokal närvaro och fler poliser som är synliga ute. Både Andreas Carlson och jag bor i glesbygd. Jag tror att jag bor i ännu större glesbygd än vad Andreas gör. Jag tror inte att det hjälper om vi har fler polishus, utan vi ska ha polisbilar på rull. Vi ska ha dem ute. Det ska finnas mer närvaro framför allt för att jobba mer förebyggande.

Vi ska också se till när det händer något att vi har en snabb respons. Där har vi plockat upp en av de saker som jag inte kom på när vi hade den förra debatten här. Den som utsätts för ett brott ska få en snabb respons. Man ska också kunna kräva att kunna få ett svar på: Vad är det som har hänt?

Jag tror på organisationen. Jag tycker att vi ska låta den få lite tid på sig. Vi har en ny polischef, Dan Eliasson. Jag har mycket stort förtroende för honom. Han har jobbat under Justitiedepartementet. Han har också

visat den kapaciteten i de myndigheter han har varit chef för innan. Låt dem få lite arbetsro och lägga fast en ny organisation.

Anf. 166 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, Helene Petersson, för frågan om jag tror på den nya polisorganisationen. När man är politiker får man ibland höra om sig att man inte säger ja eller nej och aldrig svarar på frågorna. Jag ska svara ett enkelt ja på den frågan. Jag tror på den nya polisorganisationen. Jag tror att Dan Eliasson kan bli en bra chef.

Det viktigaste är att vi får ut, som Helene Petersson mycket riktigt är inne på, fler synliga poliser inte minst på landsbygden. Jag välkomnar att vi är överens över blockgränserna och att Socialdemokraterna och Miljöpartiet anslöt sig till Alliansens förslag om att följa upp att det blir fler lokala poliser.

Detta frångår inte behovet av att prioritera kampen mot bostadsinbrotten. Det frångår inte människor deras oro. Vi kan inte i riksdagens kammare säga att en ny polisorganisation bara ska få mer arbetsro när vi vet att brott begås kanske just i detta nu.

Vi vet att det pågår en verksamhet som kanske välkomnar att vi skulle ha arbetsro. Här behöver vi som folkvalda politiker ta fasta på den oro som finns hos det folk som vi är valda att företräda. Det är därför vi i Alliansen tycker att det är viktigt att prioritera kampen mot bostadsinbrott.

Jag tycker att det är bra och välkomnar att Helene Petersson tar problemet på så stort allvar. Därför frågar jag Helene Petersson: Är Socialdemokraterna beredda att stödja det förslag som Alliansen har om att skärpa straffen för den grova kränkning som bostadsinbrott innebär och införa en ny brottsrubricering, inbrottsstöld, med lägsta straff fängelse i ett år? Det skulle vara ett steg i rätt riktning för att ta kampen mot bostadsinbrotten på allvar.

Anf. 167 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag vill inte stå här i kammaren och säga att jag ska förändra straffsatsen för det ena eller det andra brottet. För mig fordras det en bredare utredning och en bredare översyn om man ska göra det.

Vi har varit inne på brott och straff och om straff hjälper. Jag tror inte heller att högre straff hjälper. Det finns en proportionalitet, och den ska vi titta på. Det finns vissa straff där man har en för låg proportionalitet i förhållande till det brott som är begånget. Men det finns otroligt mycket andra saker.

När det gäller villainbrott ser jag det på två olika sätt. Antingen har vi de kanske unga lagöverträdare som sysslar med sådant. Där har vi nu tagit ett steg som var förberett av alliansregeringen, och vi fullföljer det. Vi ska ha snabba, effektiva åtgärder om det är en ung lagöverträdare. Det är inte meningen att det ska dröja länge innan man får veta vad det är för straff eller sanktion man får. Det ska vara snabba beslut. Vi kan inte tolerera kriminalitet, inte av någon.

Sedan har vi den andra biten. Det är den organiserade brottsligheten som är gränsöverskridande, som jag var inne på i mitt tidigare inlägg. Där måste vi jobba över gränserna. Vi måste jobba med andra länder. Där lägger man pussel. Vi ska alltid uppmana alla att anmäla ett brott. Även om du inte får respons precis nu lägger polisen pussel tillsammans med andra länder om det är gränsöverskridande. Rätt som det är gör man ett tillslag och får fast dem och löser kanske många brott samtidigt.

Vi nedprioriterar inte detta bara för att vi inte vill ge ett tillkännagivande. Det tror jag att vi har sagt ett antal gånger här.

Anf. 168 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Helene Petersson! Jag hoppas att regeringen inte nedprioriterar detta ifall det skulle bli ett tillkännagivande i riksdagen i morgon vid voteringen. Då är det regeringens plikt att följa den tydliga signal som riksdagen i morgon kommer att ge. Där ser jag fram emot regeringens fortsatta arbete.

Jag tyckte mig höra att även om Socialdemokraterna vill göra en översyn innan man gör en straffskärpning utesluter man inte helt och hållet att stödja en ny brottsrubricering, inbrottsstöld. Men jag hör samtidigt att Helene Petersson inte tror att högre straff skulle hjälpa. Där finns i så fall en enighet mellan regeringens partier. Då har jag också fått svar på den fråga som jag ställde i mitt anförande.

Vi står inför en situation där det ser ut att gå mot ett nyval, ett extraval, i mars. Det tydliga beskedet från Kristdemokraterna och Alliansen är att vi kommer att prioritera brottsligheten och också de vardagsbrott som människor uppfattar som oerhört oroande i sin vardag inte minst på landsbygden. Det är därför vi har lagt fram förslagen som vi hoppas kommer att gå igenom i morgon.

Vi kommer inte att sätta vårt arbete i riksdagen på paus fram till valdagen. Vi hoppas att regeringen kommer med besked före extra valet om hur man avser att följa de tillkännagivanden som riksdagen i morgon kommer att ge till regeringen.

Herr talman! Med det tackar jag för ordet och Helene Petersson för möjligheten att svara på frågorna. Jag vill som sista talare i debatten också önska alla en riktigt god jul.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 december.)

§ 18 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmälades och bordlades:

Proposition

2014/15:37 Straffflintring vid medverkan till utredning av egen brottslighet

Skrivelse

2014/15:36 Redovisning av användningen av vissa hemliga tvångsmedel under år 2013

Framställning

2014/15:RS1 Vissa frågor om riksdagsledamöternas ersättningar

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition, skrivelse och framställning skulle förlängas till *onsdagen den 21 januari 2015*.

§ 19 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 17 december

2014/15:124 Betaltjänster för alla i hela landet

av Ulla Andersson (V)

till statsrådet Per Bolund (MP)

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med § 9
anf. 43 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 11 anf. 79 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 108 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 16 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om nya riksdagsledamöter	1
§ 3 Avsägelse.....	2
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	2
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 6 Anmälan om faktapromemoria	4
§ 7 Ärende för hänvisning till utskott	4
§ 8 Ärenden för bordläggning.....	4
§ 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	4
Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU1	4
Anf. 1 EMMA HENRIKSSON (KD).....	4
Anf. 2 LENNART AXELSSON (S)	6
Anf. 3 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	8
Anf. 4 LENNART AXELSSON (S) replik	8
Anf. 5 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	9
Anf. 6 LENNART AXELSSON (S) replik	9
Anf. 7 CECILIA WIDEGREN (M).....	10
Anf. 8 LENNART AXELSSON (S) replik	11
Anf. 9 CECILIA WIDEGREN (M) replik	12
Anf. 10 LENNART AXELSSON (S) replik	12
Anf. 11 CECILIA WIDEGREN (M) replik	13
Anf. 12 PER RAMHORN (SD)	13
Anf. 13 LENNART AXELSSON (S) replik	15
Anf. 14 PER RAMHORN (SD) replik	15
Anf. 15 LENNART AXELSSON (S) replik	15
Anf. 16 PER RAMHORN (SD) replik	16
Anf. 17 JAN LINDHOLM (MP).....	16
Anf. 18 CECILIA WIDEGREN (M) replik	18
Anf. 19 JAN LINDHOLM (MP) replik	19
Anf. 20 CECILIA WIDEGREN (M) replik	19
Anf. 21 JAN LINDHOLM (MP) replik	20
Anf. 22 ANDERS W JONSSON (C)	20
Anf. 23 LENNART AXELSSON (S) replik	22
Anf. 24 ANDERS W JONSSON (C) replik	23
Anf. 25 LENNART AXELSSON (S) replik	23
Anf. 26 ANDERS W JONSSON (C) replik	24
Anf. 27 KARIN RÅGSJÖ (V).....	24
Anf. 28 ANDERS W JONSSON (C) replik	26
Anf. 29 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	27
Anf. 30 ANDERS W JONSSON (C) replik	27
Anf. 31 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	28
Anf. 32 CECILIA WIDEGREN (M) replik	29
Anf. 33 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	29
Anf. 34 CECILIA WIDEGREN (M) replik	30
Anf. 35 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	30
Anf. 36 BARBRO WESTERHOLM (FP).....	31
Anf. 37 LENNART AXELSSON (S) replik	32

Anf. 38	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	32
Anf. 39	LENNART AXELSSON (S) replik	33
Anf. 40	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	33
Anf. 41	KARIN RÅGSJÖ (V) replik	34
Anf. 42	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	34
Anf. 43	KARIN RÅGSJÖ (V) replik	34
Anf. 44	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	35
Anf. 45	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	35
Anf. 46	ANDERS W JONSSON (C) replik	37
Anf. 47	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	38
Anf. 48	ANDERS W JONSSON (C) replik	38
Anf. 49	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	39
Anf. 50	EMMA HENRIKSSON (KD) replik	39
Anf. 51	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	40
Anf. 52	EMMA HENRIKSSON (KD) replik	40
Anf. 53	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	41
Anf. 54	CECILIA WIDEGREN (M) replik	41
Anf. 55	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	42
Anf. 56	CECILIA WIDEGREN (M) replik	42
Anf. 57	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	43
Anf. 58	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	43
Anf. 59	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	44
Anf. 60	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	44
Anf. 61	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	45
	(Beslut fattades under § 16.)	45

§ 10 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina

operation (Atalanta).....45

	Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande	
	2014/15:UFöU1	45
Anf. 62	KENNETH G FORSLUND (S)	45
Anf. 63	HANS WALLMARK (M)	47
Anf. 64	ROGER RICHTOFF (SD)	48
Anf. 65	PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	48
Anf. 66	KERSTIN LUNDGREN (C)	49
Anf. 67	ALLAN WIDMAN (FP)	50
Anf. 68	HANS LINDE (V)	50
Anf. 69	SOFIA DAMM (KD)	51
Anf. 70	ALEXANDRA VÖLKER (S)	52
	(Beslut fattades under § 16.)	54

§ 11 Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och

rådgivningsinsats RSM i Afghanistan.....54

	Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande	
	2014/15:UFöU2	54
Anf. 71	MIKAEL JANSSON (SD)	54
Anf. 72	HANS LINDE (V)	55
Anf. 73	KENNETH G FORSLUND (S)	57
Anf. 74	HANS LINDE (V) replik	58
Anf. 75	KENNETH G FORSLUND (S) replik	59
Anf. 76	HANS LINDE (V) replik	60
Anf. 77	KENNETH G FORSLUND (S) replik	60

Anf. 78	KARIN ENSTRÖM (M)	61
Anf. 79	PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	63
Anf. 80	KERSTIN LUNDGREN (C)	64
Anf. 81	ALLAN WIDMAN (FP)	65
Anf. 82	MIKAEL OSCARSSON (KD)	66
Anf. 83	KALLE OLSSON (S)	68
	(Beslut fattades under § 16.)	69
§ 12	Kontroll av postförsändelser	69
	Skatteutskottets betänkande 2014/15:SkU9	69
	(Beslut fattades under § 16.)	69
§ 13	Internationellt bistånd	69
	Utrikesutskottets betänkande 2014/15:UU2	69
Anf. 84	KENNETH G FORSLUND (S)	69
Anf. 85	JULIA KRONLID (SD)	70
Anf. 86	KENNETH G FORSLUND (S) replik	72
Anf. 87	JULIA KRONLID (SD) replik	73
Anf. 88	KENNETH G FORSLUND (S) replik	73
Anf. 89	JULIA KRONLID (SD) replik	74
Anf. 90	PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	74
Anf. 91	JULIA KRONLID (SD) replik	76
Anf. 92	PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	77
Anf. 93	JULIA KRONLID (SD) replik	77
Anf. 94	PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	78
Anf. 95	HANS LINDE (V)	78
Anf. 96	HILLEVI ENGSTRÖM (M)	80
Anf. 97	JULIA KRONLID (SD) replik	83
Anf. 98	HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik	83
Anf. 99	JULIA KRONLID (SD) replik	83
Anf. 100	HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik	84
Anf. 101	KERSTIN LUNDGREN (C)	84
Anf. 102	SOFIA DAMM (KD)	86
Anf. 103	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	88
Anf. 104	JULIA KRONLID (SD) replik	91
Anf. 105	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	91
Anf. 106	JULIA KRONLID (SD) replik	92
Anf. 107	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	93
Anf. 108	HANS LINDE (V) replik	93
Anf. 109	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	94
Anf. 110	HANS LINDE (V) replik	94
Anf. 111	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	95
Anf. 112	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	95
Anf. 113	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	96
Anf. 114	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	96
Anf. 115	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	97
Anf. 116	HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik	97
Anf. 117	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	97
Anf. 118	HILLEVI ENGSTRÖM (M) replik	98
Anf. 119	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	98
Anf. 120	SOFIA DAMM (KD) replik	99
Anf. 121	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	99
Anf. 122	SOFIA DAMM (KD) replik	99

Anf. 123 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	100
Anf. 124 FREDRIK MALM (FP)	100
(Beslut fattades under § 16.).....	101
§ 14 Rättsväsendet	102
Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU1.....	102
Anf. 125 BEATRICE ASK (M)	102
Anf. 126 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	103
Anf. 127 BEATRICE ASK (M) replik.....	105
Anf. 128 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	105
Anf. 129 BEATRICE ASK (M) replik.....	106
Anf. 130 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	106
Anf. 131 KENT EKEROTH (SD).....	106
(forts. § 17)	108
Ajournering	108
Återupptagna förhandlingar	108
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 december	109
FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.....	109
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	109
NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	109
NU3 Utgiftsområde 21 Energi.....	109
§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	109
SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	109
UFöU1 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta).....	110
UFöU2 Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan.....	110
SkU9 Kontroll av postförsändelser	110
UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	110
§ 17 (forts. från § 14) Rättsväsendet (forts. JuU1).....	111
Anf. 132 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	111
Anf. 133 KENT EKEROTH (SD) replik	111
Anf. 134 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	112
Anf. 135 KENT EKEROTH (SD) replik	112
Anf. 136 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	113
Anf. 137 BEATRICE ASK (M) replik.....	115
Anf. 138 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	115
Anf. 139 BEATRICE ASK (M) replik.....	116
Anf. 140 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	116
Anf. 141 KENT EKEROTH (SD) replik	116
Anf. 142 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	117
Anf. 143 KENT EKEROTH (SD) replik	117
Anf. 144 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	118
Anf. 145 JOHAN HEDIN (C).....	118
Anf. 146 LINDA SNECKER (V).....	120
Anf. 147 BEATRICE ASK (M) replik.....	122
Anf. 148 LINDA SNECKER (V) replik	122
Anf. 149 BEATRICE ASK (M) replik.....	123

Anf. 150	LINDA SNECKER (V) replik	123
Anf. 151	KENT EKEROTH (SD) replik	124
Anf. 152	LINDA SNECKER (V) replik	125
Anf. 153	KENT EKEROTH (SD) replik	125
Anf. 154	LINDA SNECKER (V) replik	126
Anf. 155	JOHAN PEHRSON (FP)	126
Anf. 156	KENT EKEROTH (SD) replik	128
Anf. 157	JOHAN PEHRSON (FP) replik	129
Anf. 158	KENT EKEROTH (SD) replik	129
Anf. 159	JOHAN PEHRSON (FP) replik	130
Anf. 160	ANDREAS CARLSON (KD)	130
Anf. 161	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	132
Anf. 162	ANDREAS CARLSON (KD) replik	132
Anf. 163	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	133
Anf. 164	ANDREAS CARLSON (KD) replik	133
Anf. 165	HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	134
Anf. 166	ANDREAS CARLSON (KD) replik	134
Anf. 167	HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	135
Anf. 168	ANDREAS CARLSON (KD) replik	135
	(Beslut skulle fattas den 18 december.)	136
§ 18	Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	136
§ 19	Anmälan om skriftligt svar på fråga	136
§ 20	Kammaren åtskildes kl. 17.47	137